

การสะท้อนอุดมการณ์ผ่านการเล่าเรื่องในข่าวกรณีความขัดแย้งโรงไฟฟ้าบ่อนอก

นางสาวสิริวันท์ กลิ่นละมุน

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2119-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IDEOLOGY AS REFLECTED IN THE CONTROVERSIAL ISSUE OF BONOK POWER PLANT
THROUGH NEWS NARRATION

Miss Siriwan Kinlamun

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2119-6

สิริวัฒน์ กลิ่นละมุน : การสะท้อนอุดมการณ์ผ่านการเล่าเรื่องในข่าวกรณีความขัดแย้งโรงไฟฟ้า
 ป่อนอก. (IDEOLOGY AS REFLECTED IN THE CONTROVERSIAL ISSUE OF BONOK
 POWER PLANT THROUGH NEWS NARRATION) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล,
 จำนวนหน้า 258 หน้า. ISBN 974-17-2119-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสะท้อนอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์ที่มีการ
 ประกอบสร้าง ผลิตซ้ำโดยผ่านวิธีเล่าเรื่องและมีปัจจัยอะไรส่งผลกระทบต่อการนำเสนอเหตุการณ์โรงไฟฟ้าป่อ
 นอก รวมทั้งวิเคราะห์ท่าทีและข้อโต้แย้งบุคคลที่เป็นตัวละครหรือแหล่งข่าวได้แก่ฝ่ายคัดค้านและฝ่าย
 สนับสนุนในหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ มติชน ข่าวสด เดลินิวส์ กรุงเทพธุรกิจ และไทยโพสต์ ในช่วงเดือน
 มกราคม 2545 ถึงเดือนพฤษภาคม 2546 สัมภาษณ์ตัวละคร(แหล่งข่าว)จำนวน 2 คนและบุคคลใน
 สายงานนิเทศศาสตร์ 2 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสือพิมพ์มีโครงสร้างการเล่าเรื่องชัดเจน ประกอบด้วยการเริ่มเรื่อง ตอนกลาง(การ
 ดำเนินเรื่อง)และจุดจบ โดยแบ่งแหล่งข่าวออกเป็นพระเอกที่มีแนวโน้มยกให้กับชาวบ้านในฐานะผู้
 เสียเปรียบ และผู้ร้ายคือโรงไฟฟ้าในฐานะผู้บุกรุก ทำให้ข่าวโรงไฟฟ้าป่อนอกมีภาพการแสดงความ
 คิดเห็นได้ตอบไปมา
2. หนังสือพิมพ์มีแนวโน้มนำเสนออุดมการณ์ฝ่ายคัดค้านแต่เมื่อเหตุการณ์ยังไม่จบป็นรูป
 หนังสือพิมพ์กลับทำให้ข่าวหายไป และพบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวที่พลิกไปมาและไม่
 เข้าข้างใครอย่างแท้จริง
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรนำเสนอได้แก่ นโยบายของค้กร ข้อจำกัดแหล่งข่าว ความรู้และ
 ประสบการณ์ของนักข่าว กระแสความเคลื่อนไหวของรัฐบาล และคุณค่าข่าว ซึ่งตัวละครมองว่า
 หนังสือพิมพ์ยังไม่มีความเป็นกลาง

ภาควิชา...วารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา...วารสารสนเทศ.....

ปีการศึกษา...2545.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4485262628 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: REFLECTED / NARRATION / IDEOLOGY / BO NOK POWER PLANT

SIRIWAN KINLAMUN : IDEOLOGY AS REFLECTED IN THE CONTROVERSIAL
ISSUE OF BONOK POWER PLANT THROUGH NEWS NARRATION. THESIS

ADVISOR : WILASINEE PHIPHITKUL,Ph.D., 258 pp. ISBN 974-17-2119-6.

The objectives of this research were to study the reflection of ideology in newspaper regarding to its news construction and reproduction through narration, and factors that related to the presentation of BoNok Power Plant event. The study also included analysis of the negotiation and the controversial of actors (news source) as opposition and supportive parties. Newspapers selected in this study were Thai Rath , Mathichon , Khao Sod , Daily News , Krungthep Turakij , and Thai Post , for the period of January 2002 to May 2003, as well as interviewing 2 persons of actors(news source), and 2 media professionals.

The results showed that :

1. The newspapers had shared the same narrative structure containing an introduction, body(process) and the end. The sources were divided into 2 parties, which including "hero" who was likely to be local people as disadvantage group and "villain" who was the power plant authorities as the invader. This narrative structure caused ideological conflicts in BoNok Power Plant news.

2. The newspapers mostly presented the ideology of the oppositional party. However, when there was no solution and unending of the event, the newspapers chose to stop reporting for a while. The study also found that the newspapers presented the news from each side inconsistently and were not strongly in one of any side of news sources.

3. Factors that influenced the narrative structure were organization policy, limitation of source, knowledge and experience of reporters, governmental movement, and news value. Actors of the event viewed that BoNok Power Plant news was lack of objectivity.

Department... Journalism Student's signature.....

Field of study... Journalism Advisor's signature.....

Academic year2002..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผลแห่งความสำเร็จในงานวิจัยเล่มนี้ ได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ พี่ๆ และเพื่อน ๆ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

อ.ดร.วิลาสินี พิพิธกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความกรุณาตรวจแก้ไข และติดตามงานวิจัยอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ศ.สุกัญญา สูดบรรทัด ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรศ.ดร.พีระ จิรโสภณ ที่ให้ความกรุณาสละเวลาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และเป็นผู้แนะแนวทางในงานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบพระคุณ คุณแก้ว กมลรัตน์ คุณเจริญ วัดอักษร คุณสุพิน ปัญญามาก และคุณสมหมาย ปาวิจัตต์ ได้สละเวลาอันมีค่าให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลมาประกอบในงานวิจัยและทำให้งานชิ้นนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คุณธাত্রี พี่ตุ๊ก เขียวดา ตฤณนานนท์ ประชาสัมพันธ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยผู้เอื้อเฟื้อข้อมูลและพี่หญิงที่เสียสละเวลาในการติดต่อประสานงานและให้ข้อมูล นอกจากนี้กำลังใจในการทำงานวิจัยจากพี่หญิง(ยุคล) พี่เอี้ยง พี่อ้อย และพี่น้องฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกฯ กรมชลประทานทุกท่าน ทำให้เกิดความสำเร็จขึ้นมา

และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่และน้ำที่เป็นกำลังใจและสนับสนุน ด้านการศึกษาโดยตลอด

สิริवंท์ กลิ่นละมุน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- ปัญหานำวิจัย	14
- ขอบเขตการวิจัย	15
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
- แนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง	16
- แนวคิดเรื่องอุดมการณ์	23
- แนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม	28
- แนวคิดเรื่องข่าวและการประกอบสร้างความจริง	33
- แนวคิดนายประตู่ข่าวสาร	38
- แนวคิดเรื่องความเป็นกลาง	43
- แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม	46
- ข้อเสนอพื้นฐานเบื้องต้น	51
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
- นิยามศัพท์	53
- กรอบแนวคิด	55

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	56
- แหล่งข้อมูล	56
- การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
- การวิเคราะห์ข้อมูล	58
- การนำเสนอข้อมูล	63
4. สรุปผลการวิจัย	64
- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลย่อยโดยวิธีการเล่าเรื่อง	67
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ภาพรวมของข่าวโรงไฟฟ้าปอนอก	169
5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	214
รายการอ้างอิง	248
ภาคผนวก	251
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	258

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1	ปริมาณข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่นำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์	64
ตารางที่ 2	แสดงความดีของการนำเสนอประเด็นหลักในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก	65
ตารางที่ 3	แสดงแก่นเรื่องความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	69
ตารางที่ 4	แสดงโครงเรื่องความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	72
ตารางที่ 5	แสดงความดีที่บทบาทตัวละครความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	76
ตารางที่ 6	แสดงความดีของฉากความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	78
ตารางที่ 7	แสดงความดีการใช้มุมมองความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	81
ตารางที่ 8	แสดงแก่นเรื่องการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก กับความเสียเปรียบของภาครัฐ	86
ตารางที่ 9	แสดงโครงเรื่องการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก กับความเสียเปรียบของภาครัฐ	90
ตารางที่ 10	แสดงความดีที่บทบาทตัวละครการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก กับความเสียเปรียบของภาครัฐ	94
ตารางที่ 11	แสดงความดีของฉากการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก กับความเสียเปรียบของภาครัฐ	96
ตารางที่ 12	แสดงความดีการใช้มุมมองการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก กับความเสียเปรียบของภาครัฐ	99
ตารางที่ 13	แสดงแก่นเรื่องข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	103
ตารางที่ 14	แสดงโครงเรื่องข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	111
ตารางที่ 15	แสดงความดีที่บทบาทตัวละครข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	115

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 16	แสดงความถี่ของฉากข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	118
ตารางที่ 17	แสดงความถี่การใช้มุมมองข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	120
ตารางที่ 18	แสดงแก่นเรื่องความจำเป็นของพลังงานสำรอง เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	124
ตารางที่ 19	แสดงโครงเรื่องความจำเป็นของพลังงานสำรอง เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	129
ตารางที่ 20	แสดงความถี่บทบาทตัวละครความจำเป็นของพลังงานสำรอง เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	135
ตารางที่ 21	แสดงความถี่ของฉากความจำเป็นของพลังงานสำรอง เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	137
ตารางที่ 22	แสดงความถี่การใช้มุมมองความจำเป็นของพลังงานสำรอง เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	140
ตารางที่ 23	แสดงแก่นเรื่องการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพื่อลดความขัดแย้ง	143
ตารางที่ 24	แสดงโครงเรื่องการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพื่อลดความขัดแย้ง	147
ตารางที่ 25	แสดงความถี่บทบาทตัวละครการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพื่อลดความขัดแย้ง	152
ตารางที่ 26	แสดงความถี่ของฉากการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพื่อลดความขัดแย้ง	154
ตารางที่ 27	แสดงความถี่การใช้มุมมองการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพื่อลดความขัดแย้ง	155
ตารางที่ 28	แสดงแก่นเรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน	159
ตารางที่ 29	แสดงโครงเรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน	161
ตารางที่ 30	แสดงความถี่บทบาทตัวละครความเคลื่อนไหว ขององค์กรพัฒนาเอกชน	164

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 31	แสดงความถี่ของฉากความเคลื่อนไหว ขององค์กรพัฒนาเอกชน	166
ตารางที่ 32	แสดงความถี่การใช้มุมมองความเคลื่อนไหว ขององค์กรพัฒนาเอกชน	167
ตารางที่ 33	สรุปการปรากฏของฉากในข่าว	188

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยอุดมการณ์ประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ วัฒนธรรม ทฤษฎี บรรทัดฐานของสังคม ทำให้อุดมการณ์มีความสำคัญ นอกจากนี้ความหมายของคำว่าอุดมการณ์ ยังไม่มีคำจำกัดความแบบตายตัวและมักเลื่อนไหลตามแนวคิดของผู้บริหารประเทศในแต่ละยุค เพราะอุดมการณ์เป็นผลผลิตที่มีกระบวนการผลิตและกระบวนการผลิตซ้ำใหม่อยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อครอบครองความเป็นใหญ่ในสังคมและเพื่อให้อุดมการณ์ของตนเองดำรงอยู่ตลอดไป ซึ่งการรักษาอาจใช้ยุทธวิธีรุนแรงหรือโอนอ่อนแล้วแต่สถานการณ์ เช่นที่ Gramsci (สุรพงษ์ ชัยนาม ,2536) แสดงทัศนะไว้ว่า เมื่อใดที่ชนชั้นปกครองกำลังสูญเสียฐานและอิทธิพลในความเป็นผู้นำทางอุดมการณ์ด้วยอุดมการณ์ไม่เป็นที่ยอมรับของมวลชน จึงต้องหันมาพึ่งกำลังเพื่อกดขี่มวลชนให้สยบทดแทนความสูญเสียทางอุดมการณ์

เช่นเดียวกับสังคมสื่อมวลชนนับอดีตจนถึงปัจจุบัน ก็มีอุดมการณ์อันหลากหลายเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และระบอบการปกครอง สำหรับประเทศไทยอุดมการณ์ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เปลี่ยนจากการให้ข่าวสารราชการที่ต้องการให้ประชาชนเชื่อฟังผู้นำมาเป็นการให้ข่าวสารตามความปรารถนาของประชาชน ดังตัวอย่าง ในพ.ศ. 2475 กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้มีการก่อตั้งหนังสือพิมพ์ชื่อว่าประชาชาติ ซึ่งในสมัยนั้นเปรียบได้กับ TIMES(ไทมส์) ของประเทศอังกฤษ เพราะเหล่าปัญญาชนต่างเห็นพ้องกันว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ทรงอิทธิพลและโน้มน้าวแนวทางการเมืองของรัฐบาลชุดปฏิวัติ ทั้งนี้ท่านผู้ก่อตั้งได้ยึดถือนโยบายในการผลิตคือ การเข้มงวดกวดขันเรื่องหลักวิชาการและความแม่นยำของข่าว นอกจากนี้ท่านยังได้วางแนวทางที่เป็นดังอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์ประชาชาติที่ต้องปรากฏที่หน้าปกแผ่นแรกเสมอคือ “ บำเพ็ญกรณีย์ ไม่ตรีจิตต์ วิทยาคุณ อุดมสันติสุข ” (เสลา เระระจุ,2544;162-164) ที่ได้มีการยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแม้จะเปลี่ยนกองบรรณาธิการไปหลายชุดก็ตาม

แม้แต่ในฝั่งตะวันตกแถบยุโรปก็มีอุดมการณ์ของนักหนังสือพิมพ์ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปกครอง เช่นที่ นักหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศสผู้หนึ่งได้แสดงบทบาทของตัวเองในเรื่องการเมืองด้วยการแสดงอุดมการณ์ของตนเองเพื่อใช้สร้างจิตสำนึกของประชาชนในชาติผ่านสื่อหนังสือพิมพ์เพื่อการแสดงพลังของมวลชนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เขาได้เขียน

ข้อความตอนหนึ่งในหนังสือพิมพ์ว่า “ จงยอมให้ตัวท่านถูกตำหนิ ถูกจำคุก ถูกสาปแช่ง หรือแม้ที่สุดจะถูกแขวนคอก็ตาม แต่ท่านต้องแสดงความเห็นของท่านออกมาโดยเปิดเผย ไม่ใช่แต่สิทธิของท่านเท่านั้นที่จะพูดได้ เป็นหน้าที่ของท่านที่เดียวที่มีส่วนเป็นเจ้าของชาติผู้หนึ่ง ” และด้วยข้อความดังกล่าวทำให้พงศาวดารของฝรั่งเศสเปลี่ยนโฉมหน้าไปตั้งแต่ค.ศ. 1789 เป็นต้นมา (ศรทอง(พระยาศรราชพิพัฒน์),2538:42) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในช่วงรอยต่อของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลต่อความคิด ความเชื่อของประชาชนให้คล้อยตามแบบไม่รู้ตัว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานด้านสื่อมวลชนเป็นไปอย่างบริสุทธิ์เป็นกระบอกเสียง และยืนเคียงข้างประชาชน ในแต่ละประเทศต่างมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อยึดเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติ โดยใช้ระบอบการปกครองเป็นบรรทัดฐาน นอกจากนี้ยังมีจรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมาย การควบคุม เพื่อคอยเหนี่ยวรั้งการทำงานของสื่อไม่ให้เบี่ยงเบนจนทำให้ภาพลักษณ์ของสื่อตกต่ำ ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ

ทั้งนี้สื่อมวลชนกับชนชั้นผู้ปกครองเป็นกลุ่มโครงสร้างทางสังคมในอันที่จะกำหนดทิศทางหรือกระแสของกระบวนการคิด ความเชื่อ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ กลุ่มทั้ง 2 มีความต้องการเข้ามานำสังคมโดยใช้สื่อที่มีอยู่เป็นเครื่องมือ การใช้สื่อมวลชนเพื่อครอบงำสังคม Gramsci (อ้างใน จันทิกา สุภาพงษ์,2543:16) กล่าวว่า มันเป็นลักษณะของการนำเอาวัฒนธรรมของชาวสาร์ไม่ว่าจะเป็นชาว ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏในข่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ทุกส่วนของข่าว การเสนอข่าวของสื่อเป็นการเสนอแนวทางในการให้ความหมายกับโลกภายนอกให้กับผู้รับให้แนวคิดที่โลกที่จริงเป็นอย่างไร โดยการนำเสนอที่ซ่อนช่องว่างระหว่างความจริงกับวิธีการนำเสนอที่ทำให้จริงเอาไว้ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจและคิดตามระบบที่สื่อมวลชนเสนอ ทั้งนี้จะมีการสอดแทรกอุดมการณ์หลักของสังคมไปด้วย รูปแบบของเรื่องแต่ง ความบันเทิง มาดำรงรักษาสภาพสังคมที่มีการแบ่งแยกและการครอบงำทางชนชั้นให้คงอยู่ ด้วยวิธีการแทรกความคิดต่างๆ ให้อยู่ในเนื้อหาด้วยหลักการจัดวางภาษาไม่ว่าจะเป็นพาดหัวข่าว การบรรยายภาพ การให้สัมภาษณ์ในข่าว บทสนทนาหรือฉากของละครโทรทัศน์ วิทย์ ด้วยการนำเสนอแบบไม่ต้องการตั้งคำถามทำให้โครงสร้างอำนาจต่างๆของสังคมดูเป็นธรรมชาติสามารถยอมรับได้โดยปริยาย

นอกจากนี้การผลิตซ้ำอุดมการณ์แบบกระแสหลักของสื่อมวลชน ปรากฏชัดในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมเรียกร้องตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ การชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่อต้านที่มักใช้พื้นที่หน้าทำเนียบรัฐบาล หรือถนน ซึ่งภาครัฐได้มองว่า “ถนน” คือทางสัญจรไป-มา การที่มิใคร่เข้ามากีดขวางถือเป็นการก่อกวน ทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จำเป็นต้องมีการสลาย อาจด้วยความรุนแรงหรือด้วยวิธีการใดๆ สื่อมวลชนก็ได้เข้ามาให้ความหมายของถนน ไป

ในรูปแบบเดียวกัน โดยสร้างให้ผู้ชุมนุมเป็นกลุ่มที่ทำความเดือดร้อนกับคนส่วนใหญ่ในสังคม ถ่ายทอดการชุมนุมเคลือบไหวเรียกร้องบนถนนด้วยภาพและข่าวที่น่าตื่นเต้น และเมื่อเกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอีกสื่อก็จะทำหน้าที่ตอกย้ำความหมาย ด้วยการเผยแพร่และผลิตซ้ำด้วยรูปแบบเดิมๆ การที่สื่อมวลชนเป็นตัวตอกย้ำ (reinforcer) หรือการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์นั้น จะเป็นแบบอย่าง ค่านิยม ความคิด ความเชื่อในสังคมต่อไป โดย Althusser ชี้ว่า อุดมการณ์สามารถก่อตัวและกลายเป็นสิ่งที่ยั่งยืน ทนทานได้ โดยผ่านกระบวนการในการผลิตซ้ำจากสถาบันต่างๆของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่จะทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด และทำให้อุดมการณ์ได้มีโอกาสถ่ายทอดไปสู่มวลชนอย่างแท้จริง แต่ Gramsci กลับมองว่าพื้นที่ของสื่อมวลชนเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ไม่มีกลุ่มใดจะสามารถยึดครองหรือผูกขาดอำนาจอยู่เพียงฝ่ายเดียวได้ จึงกล่าวได้ว่าอุดมการณ์สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะของสังคม

แต่การที่ข่าวถูกใช้เป็นเครื่องมือของกลุ่มคนหรือเครือข่ายที่มีอำนาจ กระทำการกระจายและคัดเลือกสารทำให้สารบางตัวถูกโยนทิ้งหรือไม่ได้รับความสนใจ อีกทั้งผู้รับสารเองไม่ได้ตระหนักที่จะคิดตั้งคำถามในสิ่งที่สื่อมวลชนถ่ายทอดออกมา ก่อให้สังคมต้องเสพสาร(ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ เทคนิค) ซ้ำซากวนเวียน จนกลายเป็นสังคมมิติเดียวตามที่ Marcuse (กาญจนา แก้วเทพ,2543:139)ได้ให้ความหมายไว้และมนุษย์ที่อยู่ในสังคมเช่นนี้จะเป็นพวกมนุษย์ผู้มีมิติเดียว (one - dimensional man) ที่มีแต่การยอมรับไม่รู้จักการตั้งคำถามทำให้สังคมมีขอบเขตทางความคิดสร้างสรรค์

และเมื่อข่าวถูกนำมาร้อยเรียงนำเสนอด้วยกลวิธีการเล่าเรื่อง ที่ Fisher (อ้างใน รวมพรศรีสุมานันท์,2541:19) ให้ทรรศนะว่าเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยศิลปะการพูด การเขียน การตีความ การประเมินคุณค่าของข่าวสาร โดยประเมินว่ามีอะไรที่เปิดเผยได้ และเรื่องใดมีความหมายต่อผู้ฟัง ผู้อ่าน ทั้งนี้การเล่าเรื่องนั้นมุ่งเชิญชวนให้ผู้อ่าน ผู้ฟังเชื่อและมีปฏิกิริยาตอบสนอง ดังนั้นในการเล่าเรื่องจึงเป็นการปฏิสัมพันธ์เป็นกิจกรรม ที่ประกอบด้วยเหตุผลที่ตืออยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีการโน้มน้าวใจและการแสดงออกรวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ในการเล่าเรื่องจะต้องมีองค์ประกอบหลักอาทิ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก การลำดับเรื่องราว แก่นความคิด โดยมีการใช้สำนวนโวหารเปรียบเทียบ และการสอดใส่สีสัน อารมณ์ของผู้ตกเป็นข่าว ซึ่งในการบรรยายเรื่องราวของนักข่าวจะมีการรายงานแตกต่างกันเพราะนักข่าวแต่ละคนมีพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกัน จึงทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดการสับสนกับข่าวสารที่สื่อนำเสนอ ดังนั้นจะเห็นว่ากลวิธีการเล่าเรื่องเป็นศาสตร์ที่สำคัญที่ช่วยให้เราได้รับรู้สิ่ง

ต่างๆและช่วยให้สังคมเกิดความอุ่นใจเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทั้งนี้ Linda Cooper Berdayes และ Vicente Berdayes (1998) แสดงทรรศนะว่า การเล่าเรื่องเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นจริงในโครงสร้างของสังคม จะทำให้เข้าใจถึงความเกี่ยวพันของเหตุการณ์ในอีกบริบทหนึ่งของแต่ละสังคม ดังนั้นแนวคิดเรื่องการเล่าเรื่องจึงเป็นเทคนิคอันทรงอำนาจที่อาจกำหนดสังคม

ลักษณะของการเล่าเรื่องที่ถูกนำมาใช้ทางหน้าหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะสร้างอารมณ์ให้ผู้อ่านเกิดอาการคล้อยตามและเชื่อในที่สุด เพราะการเขียนข่าวเพื่อดึงดูดความสนใจต้องใช้สำนวน ภาษาและการบรรยาย การพรรณนา ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการแต่งเติมสีสันและจัดวางเรื่องราว การลำดับเวลา รูปแบบการเขียนข่าว เพราะสิ่งต่างๆเหล่านี้โดยเฉพาะการลำดับเวลาเหตุการณ์จะส่งผลต่อความรู้สึกเชื่อถือว่าสิ่งที่นำเสนอมีความเป็นจริง

กรณีชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีการรายงานทางหนังสือพิมพ์หลายฉบับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 แต่ไม่เป็นที่สนใจของประชาชน และสังคม จนกระทั่ง พ.ศ. 2544 เกิดเหตุการณ์การพบปลาวาฬรูดำในน่านน้ำทะเลบ่อนอก ทำให้กลุ่มชาวบ้านและนักวิชาการออกมาคัดค้านการรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ ของทางสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) ที่ค้านกับความเป็นจริง ทำให้ชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอกกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งของสาธารณะ การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์แสดงให้เห็นเหตุการณ์ความขัดแย้งหรือการปะทะกันระหว่างภาครัฐ และประชาชน โดยใช้กลวิธีรายงานข่าวหรือสัมภาษณ์ที่ละเี่ยง ซึ่งข้อมูลที่เสนอออกมานั้นเป็นข่าวกระแสเดียว ด้วยทัศนคติและข้อจำกัดในเรื่องความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าถ่านหินของสื่อมวลชน ทำให้สังคมได้รับรู้ข้อมูลเพียงผิวเผินและความเห็นที่แตกต่างกันของคู่ขัดแย้ง ระหว่างฝ่ายการเมือง กับเอ็นจีโอและชาวบ้าน จนไม่สามารถเชื่อมโยงบริบทที่อยู่ในสังคมและนำมาสร้างเป็นกระบวนการคิดหรือวิเคราะห์ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้อย่างแท้จริง และบางครั้งผลของข่าวทำให้โครงการก่อสร้างต้องยุติลงกลางคัน อาทิ เชื้อนกแ่งเสือดั้น เชื้อนโปรงขุนเพชร โรงไฟฟ้าบ่อนอก ในต่างประเทศมีกรณีการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ชื่อว่า ไฮเลนท์ วอลเลย์ เดม ในมลรัฐเคราล่าประเทศอินเดียซึ่งยึดเยื้อมานานหลายปีและต้องยุติลง ด้วยกระแสจากสังคมที่รับทราบข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ แต่หากมองในแง่ดีของผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วพบว่าหากมีการก่อสร้างจะทำให้สูญเสียป่าไม้เขตร้อนที่อุดมสมบูรณ์ไปอีกป่าหนึ่งในบรรดาป่าที่เหลือไม่กี่ป่าในโลก ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาในแง่ความต้องการพลังงานไฟฟ้าเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศแล้วเขื่อนดังกล่าวก็มีความจำเป็น

สำหรับการนำเสนออุดมการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก สื่อมวลชนมีความพยายามแบ่งกลุ่มบุคคลที่ปรากฏในการนำเสนอข่าวออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่กลุ่มนักอนุรักษ์ท้องถิ่นหรือชาวบ้าน กับกลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือรัฐบาล โดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้กับทั้ง 2 กลุ่มในบริบทที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือกำหนดให้รัฐเป็นผู้ทำลายทรัพยากรและชีวิตความเป็นอยู่ ให้ความสำคัญของการก่อสร้างโดยการอ้างตัวเลขของปริมาณไฟฟ้าสำรอง ความจำเป็นที่ต้องมีโรงไฟฟ้าเพื่อกระจายความเสี่ยงทางด้านเชื้อเพลิง ส่วนชาวบ้านคือกลุ่มที่ถูกรังแกและร่วมกันปกป้องทรัพยากร โดยมองว่าระบบนิเวศวิทยา รวมทั้งปะการังและสิ่งมีชีวิตในทะเลบ่อนอก จะเกิดความเสียหายจากการทำงานของโรงไฟฟ้าที่จะปล่อยน้ำที่มีอุณหภูมิสูงลงทะเล

ด้วยการแบ่งภาพลักษณ์และฝ่ายที่ชัดเจน ทำให้คนในสังคมเกิดทัศนคติ ความเชื่อ ทั้งด้านดีและไม่ดีต่อโครงการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพราะอุดมการณ์ของสังคมที่มีต่อโรงไฟฟ้าบ่อนอกถูกวางไว้ด้วยเรื่องของความไม่ชอบมาพากลในสัญญาโรงไฟฟ้าและการรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความไม่เข้าใจกันจนเกิดความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างกลุ่มรัฐบาลและชาวบ้านบ่อนอก ทำให้ภาพโรงไฟฟ้าบ่อนอกถูกสร้างไว้ในใจของผู้อ่าน เมื่อมีการนำเสนอเรื่องโรงไฟฟ้าบ่อนอกหรือการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่อื่น ภาพของการฉ้อราษฎร์บังหลวง เบียดบังผลประโยชน์ส่วนรวมก็จะถูกนำมาใช้อธิบายซ้ำอีกโดยปริยาย

โรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่มีหน้าที่ในการจัดหาแหล่งพลังงานเพื่อทดแทน ส้มอช และเสริมความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของประชาชน อุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งจากนโยบายลดภาระการลงทุนของภาครัฐและส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจผลิตไฟฟ้าจึงกำหนดให้มีการลงทุนโดยเอกชนในการผลิตไฟฟ้าในรูปของผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ (Independent Power Producer – IPP) ในโครงการใหม่โดยจะขายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2537 อนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เรื่องแนวนโยบายในการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตเอกชนในรูปของ ไอพีพี โดยมติดังกล่าวกำหนดให้ กฟผ. และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ร่วมกันร่างประกาศรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตเอกชน โดยมีบริษัทที่ปรึกษาเป็นผู้ร่วมดำเนินการ และได้มีการประกาศรับซื้อในวันที่ 15 ธันวาคม 2537 เป็นต้นไป และกำหนดยื่นข้อเสนอในวันที่ 30 มิถุนายน 2538 โดยการรับซื้อไฟฟ้าจะแยกเป็น 2 ระยะ จำนวนทั้งสิ้น 5,800 เมกะวัตต์ ดังนี้

ระยะที่	1	จำนวน	1,700	เมกะวัตต์	แล้วเสร็จในช่วงปี 2539-2543
ระยะที่	2	จำนวน	4,100	เมกะวัตต์	แล้วเสร็จในช่วงปี 2544 และ 2545

และจากการคัดเลือกของ กฟผ. ได้คัดเลือกข้อเสนอจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน 7 ราย จาก 32 ราย

เมื่อผลการพิจารณาผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน ปรากฏว่าบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด (เป็น 1 ใน 7 รายที่ผ่านการคัดเลือกให้ได้สัมปทานผลิตไฟฟ้า) ได้เป็นผู้ดำเนินการ โรงไฟฟ้าบ่อนอก มีจุดที่ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนถึงตัวจังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯประมาณ 260 กิโลเมตร พื้นที่โครงการรวม 2,000 ไร่ เป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้า และที่กองขี้เถ้าประมาณ 1,000 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นนาทุ่งเก่า ดินเสื่อมสภาพ ไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชไร่ได้ ละเอียดใกล้เคียงเป็นหมู่บ้านชาวประมง ไม่มีสถานที่ท่องเที่ยว หรือสถานตากอากาศอยู่ใกล้โครงการ ไม่อยู่ใกล้ภูเข า เทือกเขา หุบเขา ที่อาจเกิดสภาพอากาศปิด ในพื้นที่โครงการมีลมพัด และการระบายอากาศดี และด้วยโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการแบ่งการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ส่วนคือ โรงไฟฟ้า และท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหิน โดยทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือ กฟผ. ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้ และเป็นบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) ทำการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่าอีไอเอ(EIA)(Environmental Impact Assessment) เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกใช้เงินลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 32,000 ล้านบาท ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรในการผลิตไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง โดยจะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในประเทศประมาณ 7,000 ถึง 8,000 ล้านบาท จำนวนนี้คือการจ้างงานในประเทศ ในส่วนของเงินลงทุนแบ่งเป็นจากผู้ถือหุ้นประมาณ 8,000 ล้านบาท และกู้จากสถาบันการเงินทั้งในและต่างประเทศอีกประมาณ 24,000 ล้านบาท

สำหรับเชื้อเพลิงที่ใช้จะเป็นถ่านหินนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย เป็นถ่านหินชั้นคุณภาพดีเรียกว่า ซับบิทูมินัส (Sub-Bituminous) มีคุณภาพดีกว่าลิกไนต์ (Lignite) ที่ถือว่ามีคุณภาพต่ำที่สุดในปัจจุบัน โดยถ่านหินนำเข้านี้จะมีปริมาณกำมะถันต่ำมาก (Low Sulfur) อยู่ในช่วง 0.05 - 0.2 เปอร์เซ็นต์ ทางผู้ผลิตใช้ชื่อทางการค้าว่า เอ็นไวโรโคล (envirocoal) หมายถึง ถ่านหินที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีขี้เถ้าที่ได้จากการเผาถ่านหินน้อย (Low Ash)และทางบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ได้ทำสัญญาซื้อขายถ่านหินกับ พีที อดาโร ไว้ระยะยาวให้สอดคล้องกับสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับ กฟผ. จึงเป็นหลักประกันได้ว่า โรงไฟฟ้าบ่อนอกจะมีถ่านหินคุณภาพดีใช้ตลอดอายุโครงการ 25 ปี

การก่อสร้างโรงไฟฟ้าหรือโครงการที่ต้องเกี่ยวข้องกับผลกระทบทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องดำเนินการว่าจ้างนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาต จากสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม(สผ.) ให้เป็นผู้มีสิทธิในการจัดการทำ รายงานฯ เพื่อเสนอต่อสผ.และหน่วยงานผู้อนุญาตโครงการ

ในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นชนวนปัญหานั้น ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การศึกษาอีไอเอ (EIA) โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ดำเนินการโดยบริษัท ธรณีเทค จำกัด มีหัวข้อในการศึกษาวิเคราะห์ อาทิ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำใต้ดิน คุณภาพน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำทะเล เสียง สภาพเศรษฐกิจสังคม การใช้ที่ดิน สมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา นิเวศวิทยา บนบกและในน้ำ การขนส่ง การจราจร และการเดินเรือ สาธารณูปโภค อาชีวอนามัย และความปลอดภัย โบราณคดี / โบราณสถาน และการท่องเที่ยว โดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ได้พิจารณารายงานอีไอเอ โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับเชื้อเพลิงถ่านหิน ในด้านผลกระทบต่อ คุณภาพอากาศ ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชน เนื่องจากมีตัวอย่างจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ใช้ถ่านหิน ซึ่งมีกำมะถันสูงกว่ามาก กล่าวคือประมาณ 3 ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ เทียบกับซบปีทูนัส ซึ่งมีกำมะถัน ประมาณ 0.05 - 0.2 เปอร์เซ็นต์ ในการเผาไหม้จะได้ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO²) ในอัตรา ประมาณ 286 พีพีเอ็ม (ppm หมายถึงส่วนในล้านส่วน) โดยคิดจากกรณีเลวร้ายที่สุด (Worst Case) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานด้านการระบายนอก (Emission Standard) ของไทยที่กำหนดไว้ ที่ 320 ppm และต่ำกว่าเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารโลก (World Bank) ที่กำหนดไว้ที่ 648 ppm ทั้งนี้ สผ. มีมติเห็นชอบในรายงานอีไอเอ (EIA) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2540

2. การศึกษาอีไอเอ (EIA) โครงการทำเทียบเรือขนถ่ายถ่านหิน ดำเนินการโดย บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สผ. เช่นเดียวกัน โดยสผ. มีมติเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2541 เห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ

จากปัญหาของเหตุการณ์การคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกเริ่มเป็นประเด็นผ่านสื่อมวลชน ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นการต่อต้านการก่อสร้าง ซึ่งมีรูปแบบการต่อต้านคล้ายกัน ได้แก่การจัดการชุมนุมประท้วง การออกแถลงการณ์ อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงของเหตุการณ์ในช่วงแรกยังมีไม่มากนัก แต่ความรุนแรงเริ่มทวีขึ้นในช่วงระยะ ปลายปี 2544 ข้ามไปจนถึงต้นปี 2545 โดยมีเหตุการณ์สรุปดังนี้

เหตุการณ์ในช่วงแรก ธันวาคม 2542

หลังจากมีการทำประชาพิจารณ์ในเดือนกันยายน 2542 และเตรียมจะเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรีเพื่อผ่านความเห็นชอบ ชาวบ้านจากอำเภอบ่อนอกได้รวมกลุ่มกันมาเขียนหนังสือคัดค้านโครงการต่อนายสาวิตรี โพธิวิหค รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่หน้าทำเนียบรัฐบาล กว่า 1 พันคน แกนนำผู้คัดค้านคือ นายเจริญ วัดอักษร เรียกร้องให้มีการยุติโครงการเพราะการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วม แต่ก็ไม่สามารถยุติโครงการได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าเอกชนได้ลงทุนไปเป็นจำนวนมาก

เหตุการณ์ในช่วง พ.ศ. 2543

ในเดือนกุมภาพันธ์ เริ่มมีการคัดค้านขึ้นอีกครั้งเนื่องจาก นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ของบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด อ้างว่า จะมีการพิจารณาการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกในขณะที่ทางด้านกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกยังคงยืนยันที่จะต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในวันที่ 10 ตุลาคม 2543 กลุ่มผู้คัดค้านประมาณ 300 คน นำโดย นายเจริญ วัดอักษร และนายเอย ดันติวรรณรรม กำนัน ต.บ่อนอก ได้รวมตัวชุมนุมกันที่สี่แยกบ่อนอก หมู่ 10 ริมนนเพชรเกษม ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 300-301 โดยประกาศว่า หากรัฐบาลยังตั้งต้นจะเดินหน้าทั้งสองโครงการ อาจมีการต่อต้านที่รุนแรงการชุมนุมของชาวบ้านในพื้นที่ครั้งนี้ ส่งผลให้กลุ่มอื่นๆที่ต่อต้านโครงการโรงไฟฟ้าออกมาเคลื่อนไหวสนับสนุน ได้แก่เครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ทั้งนี้รวมถึงสมาชิกวุฒิสภารวม 40 คน ที่ร่วมลงชื่อคัดค้านเสนอต่อนายกรัฐมนตรีด้วย ส่วนทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เตรียมกำลังรักษาความสงบประมาณ 1,000 นาย

และในวันที่ 27 ธันวาคม 2543 กลุ่มผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงไทย เพื่อคัดค้านการปล่อยเงินกู้ให้กับทั้ง 2 โครงการ(โรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด) เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน

เหตุการณ์ในช่วง พ.ศ. 2544

ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 บริษัท กัลฟ์ อีเลคตริก จำกัด (มหาชน) เจ้าของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกเริ่มหารือกับสถาบันการเงินเพื่อขอกู้เงินในการก่อสร้างจำนวน 400-500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นสถาบัน การเงินญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา บริษัทยืนยันการก่อสร้างต้นปี 2545 และจ่ายไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ประมาณปลายปี 2547 หรืออย่างช้าต้นปี 2548

ในเดือนพฤษภาคม 2544 คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาเสนอ 3 โครงการแก้ปัญหา ทั้งโรงบำบัดน้ำเสียปากน้ำ โรงไฟฟ้าบ่อนอก และโครงการท่อก๊าซ ไทย - มาเลเซีย ซึ่งทางบริษัทกัลฟ์ อิเล็กตริก จำกัด (มหาชน) คัดค้านการกระทำดังกล่าวและสวนทางวุฒิสภา โดยอ้างจะยื่นฟ้องรัฐบาลหากสั่งให้บริษัทยกเลิกโครงการ เป็นมูลค่าขั้นต่ำสุด 5 พันล้านบาท อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจของรัฐบาลสามารถดำเนินการดำเนินงานมาแล้ว 3 ครั้ง ซึ่งตามสัญญาเดิมนั้นจะต้องจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบในเดือนตุลาคม 2544 นี้ แต่ต้อง เลื่อนออกไปเป็นปี 2547 และปัจจุบันทางบริษัทได้ลงทุนเบื้องต้นไปแล้วประมาณ 10-20 % หรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,200 ล้านบาท จากมูลค่าโครงการ 32,000 ล้านบาท นอกจากนี้บริษัทได้จัดงบประมาณ 300 ล้านบาทตั้งเป็นกองทุนหลักประกันในชีวิตทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากผลกระทบการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยจะมอบให้ตำบลบ่อนอก 150 ล้านบาท และตำบลอ่าวน้อยอีก 150 ล้านบาท ซึ่งชาวบ้านสามารถใช้เงินกองทุนเฉพาะกรณีปัญหาสิ่งแวดล้อมจากโรงไฟฟ้า

ในวันที่ 30-31 กรกฎาคม 2544 ช่างภาพกรีนพีซสามารถถ่ายภาพปลาวาฬบูด้าในทะเลบ่อนอกได้ และทำให้กลายเป็นชนวนของปัญหาความขัดแย้งในการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในเดือนตุลาคม 2544 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก และหินกรูด ได้แก่ สฟช.และกฟผ. ได้หารือเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งและการคัดค้าน โดยมีข้อเสนอ 3 แนวทาง คือ 1.ยกเลิกการก่อสร้าง 2.ให้ย้ายสถานที่ก่อสร้าง และ 3.ให้เปลี่ยนจากเชื้อเพลิงถ่านหินมาใช้ก๊าซธรรมชาติแทน แต่ยังไม่เป็นข้อยุติ เพราะต้องหาทางออกอื่นๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยรัฐบาลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากถ้ารัฐบาลยกเลิกโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้ง 2 แห่ง รัฐบาลก็ต้องจ่ายเงินชดเชยไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท

ในเดือนพฤศจิกายน 2544 นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับดูแลด้านพลังงานลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นระหว่างวันที่ 8-9 พฤศจิกายน อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้เหตุการณ์ต่างๆรุนแรงขึ้นเรื่อยๆมีทั้งการลอบยิง การข่มขู่ ผู้นำคัดค้านโครงการ ทั้งนี้โครงการอยู่ในระหว่างการตัดสินใจของรัฐบาลว่าจะมีการก่อสร้างต่อหรือสั่งให้ยุติ

เหตุการณ์ในช่วง พ.ศ. 2545

ในเดือนมกราคม 2545 ปัญหาโรงไฟฟ้าบ่อนอกยังไม่มีการจัดการอย่างเป็นทางการ แม้จะมีสัญญาณมาจากนายกรัฐมนตรีว่าจะยกเลิก โดยวันที่ 21 มกราคม ได้มีนักวิชาการจำนวน 533 คน ลงชื่อและแถลงข่าวพร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อขอให้รัฐบาลระงับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก จ.ประจวบคีรีขันธ์ โดยมี ดร.เกษียร เตชะพีระ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นตัวแทนนักวิชาการ กทม. และภาคกลางเปิดแถลงการต่อต้านและ

ขอให้ระบบการก่อสร้างที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวันที่ 22 มกราคม กลุ่มนิสิต นักศึกษา ในนามกลุ่มสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) คณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 17 สถาบัน (คอทส.) กลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต โครงการฟื้นฟูชีวิตและ ธรรมชาติ และมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ประมาณ 20 คน ได้ร่วมกันปราศรัยคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกและหินกรูด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ พร้อมกับตั้งโต๊ะให้ประชาชนร่วมลงชื่อคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า บริเวณ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ฝั่งตรงข้ามโรงพยาบาลราชวิถี โดยมีการนำป้ายผ้ามีข้อความว่า “อย่าทำเรื่องโง่ๆ อีกเลย รัฐต้องเปิดเผยสัญญาทาส”

อย่างไรก็ตามแม้จะมีกระแสคัดค้านทางบริษัทได้มีการยืนยันที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกต่อไปและทางพรรคประชาธิปัตย์ได้มีการดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมายกับ นายอนันต์พงษ์พัฒนสกุล ตัวแทนกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ที่ออกมาระบุว่า นางสาว พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ชื่อที่ดินของกัลฟ์ เพาเวอร์ เพื่อก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในเดือนมีนาคม 2545 นักวิชาการ 533 คน จี้ให้รัฐยกเลิกโครงการ

ในเดือนเมษายน 2545 กระแสการคัดค้านมีการขยายตัวไปยังกลุ่มองค์กรเอกชนข้ามชาติ อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องด้วยนายแดนนี่ เคนเนดี เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการรณรงค์ด้านพลังงานสะอาดจากกรีนพีซ สหรัฐอเมริกา ได้เรียกร้องให้ บริษัท เอดิสัน มิซซัน เอนเนอร์ยี ถอนทุนออกจากโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน บ่อนอก จ.ประจวบคีรีขันธ์ โดยได้มีการเขียนแผ่นป้ายที่มีข้อความเรียกร้องว่า “เอดิสัน อย่าฆ่าประเทศไทยด้วยถ่านหิน” ที่หน้าสำนักงานใหญ่บริษัท เอดิสัน ซึ่งกรีนพีซอ้างว่าจะทำการรณรงค์ต่อไปเรื่อยๆ และจะมีมาตรการกดดันเพิ่มขึ้น จนกว่าจะได้รับคำตอบที่น่าพอใจจากผู้บริหารของบริษัท เอดิสันว่าจะถอนการลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในเดือนพฤษภาคม 2545 รัฐบาลมีมติให้ชะลอโครงการเอาไว้ก่อน ซึ่งทางกลุ่มผู้คัดค้านไม่พอใจกับผลสรุปดังกล่าวโดยนางจินตนา แก้วขาว แกนนำผู้คัดค้าน เข้ายื่นหนังสือถึง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหินกรูดและโรงไฟฟ้าบ่อนอก หนังสือระบุว่าการที่รัฐบาล ชะลอโครงการแทนการยกเลิกโครงการ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่มีความจริงจังในการแก้ปัญหา จะเห็นได้ว่าขณะนี้รัฐบาลกำลังโยนปัญหาโรงไฟฟ้า ไปให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผลักดันโครงการนี้มาตั้งแต่ต้นเป็นผู้ดำเนินการ โดยให้ไปเจรจารอบใหม่กับเอกชน ที่เป็นเจ้าของโครงการ ทั้งนี้แกนนำผู้คัดค้าน อ้างว่า หากต้องการให้มีการก่อสร้างต่อไปต้องไม่ใช่ที่ประจวบคีรีขันธ์ เพราะหากยังตั้งต้นที่จะสร้างจุดเดิม อาจจะต้องมีการเสียเลือดเนื้อแน่นอน

จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์การคัดค้านของชาวบ้านและกลุ่มองค์กรต่างๆมีอย่างต่อเนื่องเมื่อต่างเห็นว่าเหตุการณ์ไม่มีความคืบหน้า ก็จะพยายามดึงประเด็นออกมาให้เป็นที่สนใจและไม่ถูกลืมไปในกระแสข่าวอื่นๆที่มีอยู่อย่างมากมายในประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นไทย อย่างไรก็ตามการรายงานข่าวของสื่อมวลชนยังคงอยู่ในประเด็นที่แสดงถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม 2 ฝ่าย คือ รัฐบาลและชาวบ้าน เป็นตัวหลักสำคัญ ในการถ่ายทอดเนื้อหาข้อมูลของสื่อมวลชนสู่สาธารณะ โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากอุดมการณ์เดิมของหนังสือพิมพ์ที่ต้องการต่อสู้อำนาจของรัฐ ที่ให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และสามารถตรวจสอบร้องเรียนการทำงานของรัฐบาลได้อีกทางหนึ่ง มาสู่การรายงานเหตุการณ์ที่เน้นผลทางการตลาดมากขึ้น

เมื่อโลกได้เข้าสู่ยุคที่เรียกว่าเป็นโลกเดียวกัน (globalization) (หรือที่ใช้คำไทยต่างๆกัน เช่น โลกาภิวัตน์ โลกานุวัตร โลกสันนิบาต โลกาภิวัตน์บ้าง) ทำให้กระแสโลกเชื่อมโยงกัน เช่น ข้อมูล ข่าวสาร ความคิด วัฒนธรรม ธุรกิจเงิน ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน สำนักสิ่งแวดล้อม กระบวนการทางสังคมอื่นๆ เราจึงได้เห็นภาพผสมผสานระหว่างความทันสมัยของวัตถุ ความล้ำหลังหรือความเสื่อมสลายของสถาบันต่างๆทางสังคมและของศีลธรรมอย่างรุนแรง และรวมถึงจิตสำนึกของสื่อหนังสือพิมพ์ เนื่องจากภารกิจงานต่างๆในยุคโลกาภิวัตน์ล้วนคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก การต่อสู้ในการเสนอข่าวสารด้วยความรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีอันสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยในการกำหนดทิศทางการนำเสนอข้อมูลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลและระบบทุนนิยม และบรรษัทข้ามชาติ หรือเงื่อนไขของเวลา ความจำกัดเรื่องหน้ากระดาษ ขนาดของสิ่งพิมพ์ ปริมาณข่าวอื่นๆ ทำให้ข่าวบางข่าวที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากแต่กลับไม่เคยได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนเลย

เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่ทุกองค์กรต้องอยู่รอดด้วยกลวิธีต่างๆ หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องหาวิธีการอยู่รอด ดังนั้นเนื้อหาภายในหน้าหนังสือพิมพ์จึงเริ่มมีการใช้ลีลา ภาษา การพรรณนาโวหาร การอุปมาอุปไมย ทำให้น่าสนใจมากขึ้นโดยเฉพาะข่าวสิ่งแวดล้อม แวร์เรน เบอร์กัทธ ได้แนะนำไว้ว่า การบรรยายสภาพบรรยากาศหรือฉากเหตุการณ์ ถือเป็นวิธีสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านวาดภาพเพื่อเข้าใจเรื่องราวได้ เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคุณต้องการอธิบายถึงสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และการเล่าเกร็ดเรื่องประกอบนั้น จะยิ่งช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของเรื่องมากขึ้นทั้งนี้ในกระบวนการปฏิบัติงานของหนังสือพิมพ์ ที่มีการรายงานข่าวที่ใส่อีสัน แต่งแต้มความขัดแย้งในเนื้อหาข่าวโดยใช้ภาษาศาสตร์เป็นเครื่องมือ เช่นเดียวกับการสร้างละครโรงเล็กขึ้นมาในสังคม โดยให้แต่ละคนมีบทบาทการแสดงแตกต่างกัน

แต่สิ่งที่คล้ายกันคือแต่ละคนจะมีจุดยืนอยู่คนละขั้วไม่สามารถมาบรรจบกันได้ และต่างอ้างสิทธิหน้าที่ของฝ่ายตนเองอย่างเต็มที่ในการที่จะปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่จะต้องถูกทำลายเมื่อมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีการนำเสนอให้นำสนใจโดยใส่กลวิธีการเล่าเรื่อง มีการนำเสนอภาพ วาทกรรมและเรื่องราวการต่อสู้ ภาษาที่เร้าอารมณ์ ดิสการเขียนที่ทำให้คนอ่านสามารถจินตนาการมองเห็นภาพได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างตัวละครเพื่อแสดงให้เห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผลประโยชน์ 2 กลุ่ม ทั้งนี้ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมักมีการนำเสนอประเด็นของความขัดแย้งเป็นประเด็นสำคัญ อาจเกิดจากรวมชาติของหนังสือพิมพ์ที่พยายามเสนอข่าวให้มีลักษณะ conflict ไม่เฉพาะเจาะจงแต่ข่าวสิ่งแวดล้อม แม้แต่งานวิจัย “การรายงานข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย” อติสา วงษ์ลักษณะพันธ์ (2542) แสดงทัศนคติว่าการรายงานข่าวการเมืองต้องชูประเด็นของความขัดแย้งหรือการแข่งขัน เพราะการเมืองคือการแข่งขันที่รุนแรงในลักษณะที่ไม่เปิดเผย ในที่นี้เป็นการต่อสู้ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกก็เป็นการต่อสู้ทางอุดมการณ์ของรัฐว่าด้วย “การพัฒนา” กับอุดมการณ์ของชาวบ้านว่าด้วย “การรักษาและคงไว้้อย่างยั่งยืน”

โดยความหมายทั่วไปของการเล่าเรื่อง หรือ Narrative คือการบรรยาย หรือการพรรณนาถึงสิ่งต่างๆ Martin Gray ได้ให้ความหมายไว้ว่า เรื่องเล่า คือ เรื่องราว(ซึ่งหมายรวมถึง เรื่องจริง และเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ)หรือการบรรยายข้อเท็จจริง ทั้งนี้ ความแตกต่างระหว่างเรื่องเล่ากับเรื่องทั่วไปก็คือ เรื่องเล่า เป็นเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น โดยมีการอธิบายหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ถูกเลือกมาในการเล่าเรื่อง

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว การเล่าเรื่องยังมีบทบาทในการช่วยประกอบสร้างความจริงให้กับเหตุการณ์รวมทั้งช่วยในการจัดฉากด้วย สำหรับกลวิธีในการเล่าเรื่องได้แผ่ขยายครอบคลุมการรายงานข่าวโดยทั่วไปแล้ว เช่นงานวิจัยเรื่อง “การรายงานข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย” ที่ อติสา วงษ์ลักษณะพันธ์ (2542) ชี้ว่า ข่าวการเมืองในปัจจุบันมีการปรับตัวไปสู่แนวทางการเล่าเรื่องมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งลักษณะของข่าวเป็นเหมือนการเล่าเรื่องในประวัติศาสตร์ที่นำเหตุการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏจริงในอดีตมาเล่าถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน และการที่หนังสือพิมพ์เลือกสรรถ้อยคำที่มุ่งให้ภาพพจน์ ให้สีสัน รวมถึงกระทบถึงความรู้สึก และมีการพรรณนาถึงอากัปกริยาของบุคคลในข่าว ก็เพื่อต้องการจะกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและสามารถที่จะขยายข่าวนั้นได้

แม้ว่าการรายงานที่มีสีสันจะมีความจำเป็นในลักษณะการรายงานข่าวในปัจจุบัน แต่การนำกลวิธีการเล่าเรื่องมาใช้กับการรายงานข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะความแตกต่างที่ไม่เหมือนข่าวโดยทั่วไป นั่นคือ ข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ผูกพันกับอารมณ์ความรู้สึกของคนเรา และถูกแวดล้อมด้วยข้อถกเถียงขัดแย้งจากหลายฝ่าย อีกทั้งการรายงานข่าวไม่สามารถยุติลงได้เพียงแค่การรายงานข่าวเพียงครั้งเดียวเพราะความเป็นไปด้านสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการสั่งสมก่อรูปในตัวเอง สามารถนำมาใช้อ้างอิงได้เมื่อเวลาผ่านไปนานนับสิบปี และสิ่งที่สำคัญอีกประการคือ ผู้สื่อข่าวที่รายงานข่าวสิ่งแวดล้อมนั้นจะได้รับการคาดหวังทั้งจากประชาชน รัฐบาล และองค์กรเอกชนให้เป็นผู้แสดงบทบาทสำคัญในการจัดการกับสภาพการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ความคาดหวังนี้เองที่ตอกย้ำให้ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังในการนำเสนอ และพึงระวังอยู่เสมอว่าอย่าเป็นตัวจุดไฟให้ประชาชนลุกฮือขึ้น หรือทำให้ประชาชนตื่นตระหนกจนเกิดความโกลาหล ดังนั้นการนำเอาศาสตร์แห่งการเล่าเรื่องมาใช้ในข่าวสิ่งแวดล้อมหากไม่ได้รับการตรวจตราอย่างรอบคอบในข้อมูลก่อนนำเสนอแล้ว ผลเสียที่ได้อาจจะมากกว่าผลดีที่ต้องการจะให้เป็น

การเล่าเรื่องส่งผลให้ผู้อ่านมีความสนใจในเรื่องราวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอแต่ด้วยการคิดสรรในสิ่งที่จะนำเสนอว่าอะไรควรอยู่ในเรื่อง / อะไรไม่ควรอยู่ในเรื่องราว ทำให้ผู้ที่ทำการเล่าเรื่องหรือผู้สื่อข่าวมีอำนาจที่จะปิดกั้นเรื่องราวบางอย่างแล้วนำเสนอสิ่งที่ต้องการลงไปแทน ดังนั้นโครงสร้างการเล่าเรื่องของสื่อจึงเป็นแนวทางที่อันตราย หากผู้ที่รายงานมีความคิดความอ่านที่ไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของตนหรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องที่รายงาน ข่าวที่ออกมามีความบิดเบือนอยู่สูงทำให้สังคมเกิดความขัดแย้ง เกิดรอยแยกทางความสัมพันธ์ และไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ทั้งนี้เมื่อข่าวที่ถูกทำให้เป็นความจริงตามลักษณะของกระบวนการเล่าเรื่องในข่าวนั้น ทำให้เกิดผลกระทบกับมวลชนอย่างไม่รู้ตัว ซึ่ง Baudrillard ก็ได้ชี้ว่า การที่สื่อยังทำให้เกิดการรวมตัวขึ้นเป็นกลุ่ม เขาอ้างว่า มวลชนทั้งหลายได้ดูดซับเอาเนื้อหาที่สื่อมาถึงพวกเขาทั้งหมดเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องในลักษณะกลางๆ หรือการต่อต้าน ความหมาย และความต้องการ และนอกจากนี้ผู้คนยังรับเอาภาพที่น่าตื่นเต้นและความบันเทิงเอาไว้ด้วย ซึ่งยิ่งไปกัดกร่อนอาณาเขตหรือพรมแดนระหว่าง "สื่อ" และ "ความจริง" มากขึ้นไปอีก ในความหมายนี้ สื่อจึงเกิดการปะทุขึ้นภายในและแทรกซึมเข้าสู่มวลชนทั้งหลาย ซึ่งในด้านหนึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นไปโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว โดยสื่อได้สร้างผลกระทบต่างๆต่อมวลชน และมวลชนทั้งหลายก็ดำเนินการหรือกระทำอะไรไปพร้อมกันกับสื่อ เมื่อแนวความคิดดังกล่าวมีผลกับมวลชนในระดับสูงแล้ว สื่อจะกลายเป็นผู้นำฝูงชนทั้งหลาย

ผลิตซ้ำรสนิยมของพวกเขา ความสนใจของพวกเขาในลักษณะของความน่าตื่นเต้นและความบันเทิง ความเพ้อฝันแบบแฟนตาซี ทำให้เกิดความไม่แน่นอนว่าอะไรคือความจริงและอะไรคือโลกมายาหรือจินตนาการของสื่อ(media phantasmagoria)กันแน่

ในการใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องนอกจากปัญหาที่เราพบในเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือพิมพ์มักมีการเสนอมุมมองซ้ำ ตอกย้ำด้วยภาษา รูปแบบ ความคิดความอ่านและเส้นทางการค้นคว้าข้อมูลมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งไม่ต้องการเป็นที่แปลกแยกในสังคมนักข่าว รวมถึงภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่จำเป็นต้องรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา ทำให้เนื้อหาไม่มีความหลากหลายในประเด็นแต่จะมีความหลากหลายในภาษาและภาพเหตุการณ์ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจของกลุ่มผู้อ่านให้มีการบริโภคต่อไป นอกจากนี้เราจะสามารถเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการเสนอเนื้อหาที่สอดแทรกอุดมการณ์ต่างๆเอาไว้ คือ จะมีการสอดแทรกความคิดอุดมการณ์อื่นๆให้แทรกซึมอยู่ตามส่วนต่างๆของเนื้อหาสื่อ ไม่ว่าจะเป็นพาดหัวข่าว การบรรยายภาพ การให้สัมภาษณ์ในข่าว บทความ ทำให้ผู้รับสารเชื่อในเนื้อหานั้นๆ โดยไม่มีข้อสงสัยจนกลายเป็นสัจธรรมของสังคม ซึ่ง Gramsci กล่าวว่าสื่อมวลชนจะไม่มีทางใช้อำนาจบังคับอย่างรุนแรง หากแต่จะใช้วิธีการนำเสนอชนิดที่ไม่ต้องมีการตั้งคำถามเพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า “เป็นที่รู้กันโดยปริยาย ”

ดังนั้น เรื่องเล่าจึงมีอำนาจเพราะเรื่องเล่าสร้างภาพลวงตาให้เรา รู้สึกว่า ชีวิตมีที่มาที่ไปทุกอย่างมีความหมายและสามารถอธิบายได้ แม้เรื่องเล่าจะมีอำนาจในการกำหนดการรับรู้ของคนเรา แต่อำนาจของเรื่องเล่ามิได้อยู่ตามลำพัง เบื้องหลังเรื่องเล่ายังมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้เรื่องเล่าไหลเวียนอยู่ในสังคม ซึ่งสิ่งที่อยู่เบื้องหลังเรื่องเล่า ก็คือมายาคติ วาทกรรมและอุดมการณ์ ที่คอยควบคุมและกำกับสังคม

จากแนวคิดของเรื่องเล่าและปัจจัยต่างๆของการรายงานข่าวที่นำเสนอมานี้เองทำให้ผู้วิจัยเกิดมุมมองว่า การรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการสะท้อนอุดมการณ์อะไรที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์บ้าง และการรายงานข่าวแบบการเล่าเรื่องในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะเป็นอย่างไร

ปัญหานำวิจัย

1. การรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์มีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร
2. อุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้แก่อะไรบ้าง

3. มีเหตุผลหรือสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก
4. รัฐบาล (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) และชาวบ้านที่เป็นแกนนำในฐานะที่เป็นผู้สร้างข่าวสารและตัวละครในสื่อ วิพากษ์การนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ เนื้อข่าวทางหนังสือพิมพ์ จำนวน 6 ฉบับ ประกอบด้วย ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด ไทยโพสต์ มติชน กรุงเทพธุรกิจ โดยใช้ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึงเดือนพฤษภาคม 2545 เนื่องจากช่วงปี 2544 มีการตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ทั้งรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือการจ่ายเงินชดเชยและการศึกษาสิ้นสุดในเดือนพฤษภาคม 2545 เนื่องจากเป็นช่วงที่รัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้สั่งให้มีการชะลอโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกและโรงไฟฟ้าหินกรูด จนกว่าจะมีการพิจารณาทบทวนโครงการให้มีความกระจ่างมากขึ้น ทั้งนี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากนี้ไม่มีผลต่อการวิจัย

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของแหล่งข่าว เพื่อให้มีการวิพากษ์การทำงานของหนังสือพิมพ์ ในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่ เจ้าหน้าที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การวางแผนหรืออยู่ในโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก แกนนำที่ตกเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจกระบวนการเกิดขึ้นหรือเส้นทางของข่าวสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถช่วยให้หาแนวทางในการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมในรูปแบบใหม่ได้
2. สามารถค้นหาอุดมการณ์ที่แอบแฝงและมีส่วนกำหนดการรายงานข่าว ทำให้เท่าทันการรายงานข่าวของสื่อมวลชนมากขึ้น
3. ทำให้ทราบารูปแบบการรายงานข่าวแบบเล่าเรื่องมีผลต่อแนวคิดของผู้ตกเป็นข่าวอย่างไร
4. เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ในด้านวิชาการนิเทศศาสตร์ เป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจในการศึกษาด้วยแนวทางการเล่าเรื่องในการวิเคราะห์สื่อต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การสะท้อนอุดมการณ์กรณีความขัดแย้งโรงไฟฟ้าบ่อนอกผ่านการเล่าเรื่องในข่าว” เพื่อศึกษาหาอุดมการณ์ที่สะท้อนในเนื้อหาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่หนังสือพิมพ์นำเสนอโดยพิจารณาจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทั้งจากกลุ่มที่สนับสนุนและไม่สนับสนุน(คัดค้าน)

ในการวิจัยได้ใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการเล่าเรื่อง (Narrative Analysis) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ แนวคิดเรื่องข่าวและการประกอบสร้างความจริงวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม แนวคิดเรื่องการพัฒนา กับสิ่งแวดล้อม มาเป็นกรอบในการศึกษา

1. แนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง
2. แนวคิดเรื่องอุดมการณ์
3. แนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม
4. แนวคิดเรื่องข่าวและการประกอบสร้าง
5. แนวคิดนายประตู่ข่าวสาร
6. แนวคิดเรื่องความเป็นกลาง
7. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องในข่าวหนังสือพิมพ์เป็นกลวิธีในการนำเสนอข่าวให้มีความน่าสนใจและสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจข่าวที่ยากเช่นข่าวสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เพราะข่าวสิ่งแวดล้อมมีลักษณะความเป็นวิชาการค่อนข้างสูง ดังนั้น การที่ผู้สื่อข่าวบรรยายสภาพบรรยากาศหรือฉากเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านวาดภาพหรือจินตนาการเพื่อเข้าถึงเรื่องราวได้ เช่น

... ณ บริเวณโรงงาน เต็มไปด้วยร่างไร้วิญญาณของผู้เคราะห์ร้ายจำนวนมาก กองรวมกันไว้บนพื้น เพื่อรอการขนย้ายขึ้นไปบนรถบรรทุกไม่ว่าจะหันหน้าไปที่ใด ก็พบแต่คนส่งเสียงโอดและอาเจียนด้วยความทรมาน ร้านรวงทุกแห่งถูกปิดตาย ถนนทุกสายเต็มไปด้วยศพที่

นอนตายเกลื่อนกลาดใต้สภาพของอาคารเกร็งหรือซ็อกสุดซิดคาลัยกับนกที่ถูกลิงและร่วงลงมา จากฟ้า ท่ามกลางศพเหล่านี้ก็มีนกจริงๆแต่เป็นนกแร้งที่โฉบมาจิกกินเนื้อสดๆของมนุษย์ และเมื่อแร้งบินออกไปแล้วฝูงสุนัขก็เข้ารวมย่อย่างร่างนั้นต่อ..(จาก The State of India's Environment, 1984-85 หน้า 209-211 อ้างใน การสื่อสารสิ่งแวดล้อม:คู่มือสื่อมวลชน,หน้า103.)

จะเห็นได้ว่าผู้สื่อข่าวบรรยายบรรยายภาคว่าที่น่าสยดสยอง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกที่ตนเองยืน ฝ้าดูอยู่ในเหตุการณ์ ภาษาที่ใช้สร้างให้ผู้อ่านมีอารมณ์ ความรู้สึก และสร้างภาพในความคิดหรือ สร้างจินตนาการ แต่ในขณะเดียวกันการเล่าเรื่องของหนังสือพิมพ์ก็สร้างความขัดแย้งให้ เกิดขึ้นในสังคม เพราะการใช้ลีลา ภาษา และการคัดเลือกประเด็นนำเสนอ เพื่อสร้างความ น่าสนใจในข่าวทำให้บางประเด็นถูกปิดบัง ซ่อนเร้น กดทับเอาไว้ ดังเช่นที่ Barthes(บาร์ต) (อ้าง ใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์,2545) อธิบายไว้ว่า การเล่าเรื่องที่ไม่จริงเกิดขึ้นในสังคม และ กลายเป็นแหล่งสร้างการบิดเบือนที่น่าพอใจ และโดยธรรมชาติจริงๆแล้ว นำไปสู่ความไม่ น่าเชื่อถือเป็นอย่างมาก ดังนั้น การค้นหาข้อเท็จจริง โดยตั้งคำถามแต่ไม่ตอบจึงเป็นเพียงกลวิธี การเขียน/การเล่าเรื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้อยากรู้ว่าอะไรคือกรณีที่แปลก ประหลาด อะไรคือข้อเท็จจริงในเรื่องเล่านี้ นั่นคือการซ่อนเร้น การสร้างปริศนา เป็นรหัสการ กระทำแบบหนึ่ง เพราะจะนำไปสู่การบิดเบือน และความเข้าใจผิดต่อไป

อย่างไรก็ตามคุณูปการที่จะได้จากการนำเอาทฤษฎี “การเล่าเรื่อง” มาเป็นแนวทางการศึกษา ข่าว จะช่วยให้มองเห็นการประกอบสร้างของข้อเท็จจริงและกระบวนการทางวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ เบื้องหลังการนำเสนอข่าวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และทำให้ทราบว่าสื่อนั้นมีได้เพียงนำเสนอ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการถ่ายทอดอุดมการณ์บางอย่างในการนำเสนอข่าว และยังกำหนดการรับรู้ความจริงของประชาชนผู้รับสารด้วย (อ้างใน ชนิดา ชิตบัณทิต, 2543)

การที่เราจัดให้ “ข่าว” เป็น “การเล่าเรื่อง” ชนิดหนึ่ง เพราะการนำเสนอเหตุการณ์ชุดหนึ่ง ของสื่อที่มีการกระทำของผู้คนในสถานที่ และเวลา มีทิศทางทางเดินเรื่อง มีกลวิธีการเล่าเรื่องที่ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของผู้เล่า อาจจะเอียงหรือไม่เอียงก็ได้ โดยมีการใช้ มุมมองในการเล่าเรื่องที่ต้องอิงอยู่กับความสมจริงหรือสอดคล้องกับความเชื่อของสาธารณชนใน เรื่องต่างๆ ทั้งนี้กลวิธีการเล่าเรื่องของผู้เล่าเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างรอบคอบว่าจะใช้วิธีการใด ในการเล่า เนื่องจากความน่าเชื่อถือหรือไม่ในเหตุการณ์ที่ผู้เล่ากำลังนำเสนออยู่นั้นขึ้นอยู่กับ วิธีการเล่าเรื่องนั่นเอง ซึ่งเทอร์เนอร์ (Turner)(อ้างใน ชนิดา ชิตบัณทิต, 2543) กล่าวว่า ความ แตกต่างของเรื่องจริงกับเรื่องแต่งนั้น มิได้อยู่ที่คุณสมบัติของเหตุการณ์ แต่อยู่ที่วิธีในการเล่าเรื่อง

นั่นคือ วิธีการนำเสนอที่น่าเชื่อถือมักจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อของคน มากกว่าข้อเท็จจริงของเหตุการณ์นั้น

ปัจจุบันการเล่าเรื่องถูกนำไปใช้ในการศึกษาอย่างกว้างขวางและแตกแขนงออกเป็นหลายสาขา นับตั้งแต่นักวิชาการ narratologists (ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการบรรยายเรื่องราวต่างๆ) โดยเฉพาะ Roland Barthes นักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศส และนักวิชาการเกี่ยวกับการบรรยายเรื่องราวจนคนอื่นๆอีกหลายคน เช่น Claude Levi-Strauss ,Clifford Geertz ,Bronislaw Malinowski, E.E.Evans-Pritchardได้ทำให้ขอบเขตความรู้นี้แพร่หลายเป็นที่นิยม และเรื่องเล่าได้กลายเป็นวิธีการที่สำคัญของการวิเคราะห์ในสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะเป็นด้านจิตวิทยา วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ งานประติมากรรม และภาพเขียนสืบจนกระทั่งจนหน้าต่าง ละครใบ้ กรณีศึกษาทางจิตวิทยา ส่วนการศึกษาสื่อสารมวลชนมีการนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็น โฆษณา ละคร การรายงานข่าว ภาพยนตร์

ทั้งนี้ Sarah Kozloff (อ้างใน สุจินดา ประสงค์ตันสกุล,2540 หน้า 10) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเล่าเรื่องในด้านสื่อสารมวลชนว่า“...รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ของอเมริกาไม่ว่าจะเป็นประเภท Sitcom รายการประเภทบู๊ล้างผลาญ การ์ตูน ละคร เรื่องสั้นจบในตอน ล้วนแต่เป็นรูปแบบการบรรยายทั้งสิ้น แม้แต่รายการประเภทที่ไม่ใช่บันเทิง แต่มีวัตถุประสงค์ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการอธิบาย ให้ความรู้ ต่างก็มีแนวโน้มที่จะใช้การเล่าเรื่องเป็นกลวิธีในการนำเสนอทั้งสิ้น...”

ในโลกตะวันตกก่อนศตวรรษที่ 20 มีการศึกษาการเล่าเรื่อง (Narrative) มานาน ซึ่งในสมัยนั้นการศึกษาเรื่องเล่าถูกครอบงำด้วยแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle) (อ้างใน ซินดา ชิตบัณฑิต, 2543) นักปรัชญาชาวกรีกที่เขียนไว้ในหนังสือชื่อว่า Poetic เมื่อประมาณ 300(B.C.) ว่า วรรณกรรมหรือเรื่องเล่าเป็นการลอกเลียนแบบความจริง(literary works are imitations of reality) กล่าวคือ งานศิลปะ วรรณกรรม ล้วนเป็นภาพสะท้อนของการลอกเลียนแบบของความเป็นจริง และเป็นภาพจำลองของมนุษย์ ชีวิต เปรียบเสมือนกระจกสะท้อนความจริง ทำให้การวิเคราะห์เรื่องเล่ามีแนวโน้มในการนำเอาตรรกะภายนอก(ปัจจัยภายนอก)ที่ไม่ได้อยู่ในเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ เช่นการนำแนวคิดด้านพฤติกรรม จิตวิทยา มาวิเคราะห์ตัวละครในงานเขียน

ต่อมาเมื่อแนวคิดโครงสร้างนิยม (Structuralism) เข้ามามีอิทธิพลในกลางศตวรรษที่ 20 ทำให้การศึกษารายการเล่าเรื่องได้รับผลกระทบ มีการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดที่ว่าเรื่องเล่าเป็นภาพสะท้อนความจริงของโลกภายนอกมาเป็นเรื่องเล่า เป็นการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม (Culture Construction) นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องเล่าจากที่เคยศึกษาจากปัจจัยภายนอกมาสู่การศึกษา

ปัจจัยภายในได้แก่ ตัวบท และความสัมพันธ์ภายในระบบปิดของเรื่องเล่าเอง เพื่อหาโครงสร้างของเรื่องเล่า วิธีการหาความรู้แบบโครงสร้างนิยม มุ่งมองหารหัส/กฎเกณฑ์/โครงสร้าง ที่เป็นตัวกำหนด/สร้างความหมายให้กับงานเขียน และมองหารหัส/กฎเกณฑ์โครงสร้างเหล่านี้ว่าอยู่ในตัวงานเขียน ไม่ใช่อยู่นอกงานเขียน(text as text) (อ้างใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543)

นอกจากนี้แนวคิดโครงสร้างนิยมเสนอว่า โครงสร้าง ระบบความสัมพันธ์และหน่วยความหมายของเรื่องเล่ามีลักษณะคงที่ตายตัว ทำให้สามารถหา ตัวแบบ(Model)ของเรื่องเล่าได้ เบิร์ตและดาร์ติน เห็นด้วยที่ว่าเมื่อมีการศึกษารูปแบบของการนำเสนอข่าวจะพบว่า ในข่าวมีโครงเรื่อง ซึ่งเป็นผลผลิตของวาทกรรมถูกนำมาใช้เพื่อผลิตเรื่องราวที่นำเสนออยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นการครอบงำเราไว้โดยไม่รู้ตัว เบิร์ตและดาร์ติน (อ้างใน ชนิตา ชิตบัณฑิต, 2543:32) ย้ำด้วยว่า “ตำนานของข่าวล้วนเกิดจาก กระบวนการเล่าเรื่องแบบซ้ำๆ หรือตรงกับภาษาอังกฤษว่า resonance กล่าวคือ การเขียนและอ่านเรื่องราวต่างๆในรูปแบบที่เดิมๆและซ้ำๆกันเป็นระยะเวลานาน ก่อให้เกิดการยอมรับโดยปริยาย เนื่องจาก หลักของความสอดคล้องกันทำให้เรามั่นใจว่าเหตุการณ์ต่างๆสามารถถอดรหัสเข้าสู่โครงสร้างซึ่งสามารถเข้าใจและทำนายได้อย่างมีรูปแบบเฉพาะและตายตัว”

นักคิดที่เป็นผู้บุกเบิกแนวทางการศึกษาการเล่าเรื่องตามแนวทางของสำนักโครงสร้างนิยมมีอยู่หลายท่าน อาทิ พร็อพท์ เลวี-สโตรสส์ เกรย์มาร์ส อุมแบร์โต เอโค โทโตรอฟ หลังจากนั้นการเล่าเรื่องจึงเข้าสู่ยุคโครงสร้าง (Deconstruction) ซึ่งให้ความสำคัญกับระบบภาษา โดยเสนอว่าระบบภาษาเป็นระบบปิด ความหมายของคำในระบบภาษา ไม่ได้อ้างอิงกับโลกภายนอก หากคือผลผลิตของโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในระบบภาษานั้น อีกทั้งเป็นการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม หากแต่ความหมายของหน่วยสัญลักษณ์ในระบบภาษานั้นไม่คงที่ ตายตัวแต่มีลักษณะเลื่อนไหลและแตกตัว ดังนั้นการศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องจึงต้องศึกษาและแสดงให้เห็นถึงลักษณะอันเป็นพลวัตของโครงสร้าง และความหมายที่เลื่อนไหลของหน่วยความหมายภายในโครงสร้างนั้นด้วย

แล้วการเล่าเรื่องนั้นมีความหมายว่าอะไร นักวิชาการหลายท่านที่ให้คำจำกัดความและให้ความหมายของการเล่าเรื่องเอาไว้ Fisher (อ้างใน อมรรรัตน์ เรื่องสกุล, 2541)กล่าวว่า เรื่องเล่าเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์ อันประกอบด้วยศิลปะการพูด การตีความ การเล่าเรื่องมีจุดมุ่งหมายเพื่อเชิญชวน เพื่อให้ผู้ฟังสนใจและมีปฏิริยาโต้ตอบ การเล่าเรื่องจึงมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบ มีขั้นตอนการเล่า มีศิลปะในการแสดงออก มีการโน้มน้าวใจ และมีการแสดงรวมอยู่ด้วย เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการเล่าเรื่องเพื่อความเพลิดเพลิน การบอกกล่าวและโน้มน้าวใจ

Martin Gray (อ้างใน ชนิตา ชิตบัณฑิต, 2543) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การเล่าเรื่องไว้ใน Dictionary of Literary terms ว่า เป็นเรื่องราวหรือการบรรยายข้อเท็จจริง ทั้งนี้ความแตกต่างระหว่างการเล่าเรื่องกับเรื่องราวทั่วไป เพราะเรื่องเล่า เป็นเรื่องที่ได้รับคัดเลือกจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น โดยมีการอธิบาย และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เลือกมา ในการเล่าเรื่องราวต้องมีการบรรยายหรือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุดของลำดับเหตุการณ์นั้นๆ โดยเราสามารถแยกความแตกต่างด้วยโครงเรื่องหรือโครงสร้าง และการจัดระบบความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

Lucaites & Condit (อ้างในฉลองรัตน์ ทิพย์พิमान:2539) ให้ความหมายของการเล่าเรื่องว่า การเล่าเรื่องช่วยให้มนุษย์เข้าใจเรื่องราวต่างๆการเล่าเรื่องถูกนำมาใช้ในการอธิบายโดยไม่จำกัดรูปแบบและไม่จำกัดประเภทสื่อ ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย ละคร การรายงานข่าว รวมทั้งการพูดคุยกันในชีวิตประจำวัน

Gerald Prince (อ้างใน ชนิตา ชิตบัณฑิต, 2543) ก็ได้ให้ความหมายของการเล่าเรื่องใน Dictionary of Narratology ว่า เป็นการบรรยายหรือการเล่า(ได้แก่ ผลผลิต และกระบวนการเป้าหมายและการกระทำ รวมทั้งโครงสร้างและกระบวนการทำให้เป็นโครงสร้าง)ของเหตุการณ์หนึ่งหรือหลายเหตุการณ์ ทั้งเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องจริงและเรื่องที่มีสมมติขึ้น โดยมีผู้เล่าเรื่อง ทำการสื่อไปสู่ผู้ฟัง โดยเรื่องที่เล่าต้องเป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องและประกอบสร้างขึ้นเป็นเรื่องราวทั้งหมดอย่างเป็นองค์รวม และเป็นการจัดระบบข้อมูลให้เป็นระบบด้วยเหตุและผล โดยมีจุดเริ่มต้น กึ่งกลางและจุดจบ ซึ่งประกอบกันทำให้เราเข้าใจ

นอกจากนี้ Linda Degh (อ้างใน อมรรัตน์ เรื่องสกุล, 2541) ได้กล่าวถึงการเล่าเรื่องไว้เช่นกันว่าการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่ไม่ล้าสมัยเพราะผู้เล่ามีแรงกระตุ้นที่จะเล่าเรื่อง ผู้ฟังก็มีความต้องการที่จะฟังทำให้การเล่าเรื่องมีลักษณะเหมือนเพื่อนสนิทผู้ซัดไถลุ่มนุษย์ตลอดมาและเป็นสิ่งที่มีคุณสมบัติอย่างหนึ่งคือสามารถปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นและสังคมได้

การศึกษาการเล่าเรื่อง นั้นมีความสำคัญเนื่องจากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ใช้การเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกัน อาจใช้วิธีการได้ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน อาทิ การเล่าเรื่องซ้ำกัน การเล่านิทาน การรายงานข่าว และการเล่าเรื่องยังช่วยให้ผู้รับสารสามารถสร้างความหมายด้วยการปะติดปะต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ละส่วนเลี้ยวให้รวมเข้ามาเป็นเรื่องราวเดียวกัน เมื่อรวมทีละเลี้ยวสมบูรณ์แล้วเราจะสามารถอ่านความหมายออกกว่าคืออะไร เช่นเดียวกับการดูข่าวซึ่งล้วนนำเสนอเหตุการณ์ที่ละเหตุการณ์อย่างเป็นส่วนเลี้ยว แต่โดยอาศัย

วิธีการเล่าเรื่องทำให้ผู้ฟัง ผู้ดูสามารถทำความเข้าใจได้ จะเห็นได้ว่าการเล่าเรื่องมีความสำคัญต่อเราและสังคม นอกจากนี้การเล่าเรื่องทำให้พบว่า ชาวเป็นเครื่องมืออุดมการณ์ทางสังคม และยังหล่อเลี้ยงมายาคติภายใต้แบบแผนการเล่าเรื่องที่แนบเนียน โดยสามารถคัดเลือกประเด็นหรือบุคคลที่จะเป็นข่าวได้ ซึ่งผู้รับสารไม่เคยมีข้อสงสัยว่าทำไมบุคคลชั้นสูงซึ่งมีอยู่น้อยจึงมักเป็นที่สนใจและมีการนำเสนอข่าวอยู่เป็นเนืองๆ

ทั้งนี้เบิร์ตและดาร์ตัน (อ้างใน ชินดา ชิตบัณฑิต, 2543) กล่าวว่า ในกระบวนการเขียนข่าว นักข่าวมีอำนาจในการเลือกที่จะจัดวางผู้คนและเหตุการณ์ โดยสามารถจัดประเภทว่าใครเป็นผู้ร้ายและวีรบุรุษ สิ่งใดคือความดีและความเลว ภายใต้อำนาจของมายาคติแห่งความจริง (mythological truth)

การนำแนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่องมาใช้ในการวิเคราะห์ข่าวเพื่อตอบคำถามเหล่านั้นให้ชัดเจน พบว่าวิธีการทำงานของการเล่าเรื่องมีอยู่ 2 วิธีการ คือ การเชื่อมโยงการกระทำหรือเหตุการณ์เข้าด้วยกันตามลำดับเหตุการณ์หรือตามหลักเหตุผล และ การจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวบุคคล(ตัวละคร)และสถานที่(ฉาก)ที่มีลักษณะแน่นอนและให้ผู้ชมจดจำได้ง่าย

ในขณะที่ Michael Confield (อ้างใน อติสา วงศ์ลักษณะพันธ์, 2542) มองว่าการเล่าเรื่อง คือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครในพฤติกรรมหนึ่งๆ โดยมีโครงเรื่องที่ใช้ในการลำดับเหตุการณ์ ประกอบด้วย ส่วนเริ่มเรื่อง ตอนกลางของเรื่องและตอนจบ ทั้งนี้เขาได้แบ่งโครงสร้างการเล่าเรื่องไว้ 6 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. กรอบความคิด เป็นการรายงานข่าวของนักข่าวที่มักรายงานประเด็นข่าวภายใต้กรอบของเรื่องนั้นซึ่งกรอบดังกล่าวจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแก่นความคิด ซึ่งมีผลต่อระบบความคิดของผู้รับสารได้
2. แก่นเรื่อง เป็นการรวบรวมความคิดที่อยู่ในเรื่องราวของผู้เล่า เป็นการบรรจุความหมายสำคัญของเรื่องและผู้เล่าต้องการจะสื่อไปยังผู้รับสาร การทำความเข้าใจถึงแก่นเรื่องสามารถสังเกตได้จากองค์ประกอบต่างๆในการเล่าเรื่อง เช่น ชื่อเรื่อง ตัวบทพิเศษในการนำมาเล่า
3. โครงเรื่อง โดยปกติทั่วไปโครงเรื่องมี 5 ขั้นตอน 1. เริ่มเรื่อง 2. พัฒนาเหตุการณ์ 3. ภาวะวิกฤต 4. ภาวะคลี่คลาย 5. การยุติเรื่อง นอกจากนี้โครงเรื่องยังหมายถึงการลำดับเรื่องราวเหตุการณ์ที่ประกอบเข้าเป็นเรื่อง สำหรับวิธีการลำดับเรื่องมีดังนี้

3.1 ลำดับเรื่องโดยแบ่งเป็นตัวบท หมายถึง การแบ่งเรื่องออกเป็นตอนๆ ตามความต้องการของผู้แต่ง ซึ่งในแต่ละตอนจะกำหนดขอบเขตความขัดแย้งของตอนๆนั้นเอาไว้

3.2 ลำดับเรื่องตามสาเหตุ เป็นการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นตอน มีความเป็นเหตุเป็นผล ง่ายต่อการเข้าใจ เพราะเมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดย่อมส่งผลต่อหรือเป็นผลให้กับอีกเหตุการณ์

3.3 ลำดับเรื่องโดยวิธีประสานเรื่อง จะมีการแบ่งโครงเรื่องออกเป็นส่วยย่อยต่างๆ เนื่องจากเหตุการณ์หลักที่นำเสนอมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับเหตุการณ์ต่างๆที่แวดล้อมอยู่ ดังนั้นตัวเอกของเรื่องจะมีหลายตัว

3.4 ลำดับเรื่องตามลำดับเวลา เป็นการดำเนินเรื่องตามเหตุการณ์ที่พบตามขั้นตอนของเวลา

4. ฉากของการเล่าเรื่อง หมายถึง สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เวลา โดยฉากจะมีความสำคัญในการให้ความหมายบางอย่างกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลต่อความคิดหรือการกระทำของตัวละคร ทั้งนี้ฉากสามารถอาศัยภาษาเขียน และสัญลักษณ์เพื่อขยายความให้ชัดเจน

5. ตัวละครของการเล่าเรื่อง ตัวละครสามารถแบ่งความสำคัญออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครหลักซึ่งเป็นผู้ดำเนินเรื่อง และตัวละครรองที่เป็นส่วนประกอบให้เรื่องมีความสมบูรณ์ซึ่งการจะนำตัวละครใดมาอยู่ในการเล่าเรื่อง จำเป็นต้องเลือกตัวละครที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเล่าด้วย

6. มุมมองในการเล่าเรื่อง หมายถึง การมองเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละครใดตัวละครหนึ่ง หรือ การมองเหตุการณ์จากตัวผู้เล่าเอง โดยอาจใช้ประสบการณ์หรือการเข้าไปคลุกคลีอย่างใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่จะนำมาเล่า หรือเฝ้าคอยสังเกตห่างๆแล้วนำมาเล่าก็ได้ ทั้งนี้มุมมองในการเล่าเรื่องนั้นเป็นส่วนที่สำคัญ เนื่องจากว่าการนำเสนอของผู้เล่าจะมีการสอดใส่อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม และการตัดสินใจบางอย่างของผู้เล่าลงในเนื้อหา ซึ่งมุมมองนั้นมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านและสามารถชักจูงใจให้ผู้อ่านเชื่อหรือไม่เชื่อก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ในการนำเสนอของผู้เล่าแต่ละคน และมุมมองของแต่ละคนในข่าวเดียวกันยังให้ความหมายที่แตกต่างกันด้วย

ในการศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกผ่านวิธีการเล่าเรื่อง นี้จะใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องเพื่อหาอุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอหรือสะท้อนให้เห็นในข่าว โดยจะดัดแปลงการศึกษาข่าวตามแบบที่ Confield เสนอเอาไว้ เพราะจะทำให้เราทราบข่าว โรงไฟฟ้าบ่อนอก มีรูปแบบการนำเสนอในกระบวนการเล่าเรื่องอย่างไร มีปัจจัยอะไรในการเลือกอุดมการณ์ และเพื่อเป็นการพัฒนาแนวคิดการเล่าเรื่องให้มีการใช้อย่างกว้างขวางในแวดวงวารสารศาสตร์

แนวคิดเรื่องอุดมการณ์

อุดมการณ์ (ideology) หากพิจารณาตามความหมายตามพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 หมายถึง อุดมคติอันสูงส่งที่จูงใจมนุษย์ให้พยายามบรรลุถึง

อุดมการณ์เป็นกระบวนการผลิตเช่นเดียวกับงานชิ้นอื่นๆ แม้อุดมการณ์เป็นระบบจิตสำนึก เป็นผลผลิตที่มีกระบวนการผลิต (production) และกระบวนการผลิตใหม่ (reproduction) ของผลผลิตนั้น วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ในการผลิตได้แก่ บรรดาความคิด ความเข้าใจ ตัวแทนและสัญลักษณ์ แต่เนื่องจากผลผลิตชนิดนี้เป็นนามธรรม จะมองเห็นก็ต่อเมื่อได้แสดงตัวออกมาเป็นรูปธรรม เช่นคำพูด ข้อเขียน ซึ่งผลผลิตทางอุดมการณ์อาจจะสอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับความ เป็นจริงที่เกิดขึ้น แล้วแต่อุดมการณ์นั้นๆ

ดังนั้นแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ (ideology) ทำให้ผู้อ่านตระหนักรู้ถึงอคติ คุณค่า และ ค่านิยมอันเกิดจากการผลิตซ้ำจากมุมมองของผู้ผลิตสื่อ และมักเป็นค่านิยมจากกลุ่มที่ครอบงำ ทางสังคม

นักวิชาการฝรั่งเศส Antoine Louis Claude Destutt de Tracy (อ้างในปริชา ช้างขวัญยืน, 2538.) เป็นผู้ใช้อุดมการณ์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ.1797 เขาใช้คำนี้เรียก การศึกษาอย่างมีระบบของพวกพบบแสงสว่าง(Enlightenment) ซึ่งเป็นการหาความรู้ที่นิยมกัน ในช่วงศตวรรษที่ 18 ต่อ 19 พวกนี้ทั้งเมตาฟิสิกส์และเชื่อว่าความรู้ที่แท้จริงหรือ ideas สามารถหา ได้โดยประสบการณ์ และเชื่อว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์นำมาใช้ปรับปรุงสังคมและสภาวะ การเมืองได้ ดังนั้น ideology ในความหมายนี้จึงแปลว่า science of ideas คือศาสตร์แห่งความรู้ ที่แน่นอน

ในขณะที่พระเจ้านโปเลียน กับให้ความหมาย อุดมการณ์ ในทางตรงกันข้ามกับ Tracy ว่า อุดมการณ์เป็นความคิดเพื่อเจ้า นักอุดมการณ์คือผู้ที่ไม่ใช่นักปฏิบัติ เป็นพวกที่ดีแต่พูด อุดมการณ์ จึงได้เปลี่ยนความหมายจากความเป็นจริงมาเป็นความเพื่อเจ้าแทน

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ของพวกมาร์กซิสต์

แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ (ideology) ทำให้ตระหนักถึงอคติ คุณค่า และค่านิยมอันเกิดจาก การผลิตซ้ำจากมุมมองของผู้ผลิตสื่อ และมักเป็นค่านิยมจากกลุ่มที่ครอบงำทางสังคม คาร์ล

มาร์กซ์ (Karl Marx) และ เฟรดริช เองเงิล (Friedrich Engels) ใช้คำว่า “อุดมการณ์” ในช่วงประมาณ ค.ศ. 1840 เพื่ออธิบายความคิดเรื่องการครอบงำและการจัดระเบียบทางสังคม เช่น ในยุคฟิวดัล (feudal period) ความคิดของชนชั้นขุนนางปกครองที่ครอบงำ ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับความเคร่งครัดในทางศาสนา เกียรติยศชื่อเสียง ความกล้าหาญเสียสละของทหาร แต่ในยุคทุนนิยม ค่านิยมเกี่ยวกับปัจเจกนิยม กำไร การแข่งขัน และตลาด กลายเป็นสิ่งที่ครอบงำ เป็นอุดมการณ์ของชนชั้นกลางใหม่ที่กลายเป็นชนชั้นที่ทรงอำนาจ ยิ่งในทุกวันนี้นี้ เทคโนโลยีสมัยใหม่และทุนนิยมระดับโลก สนับสนุนความคิดของกลุ่มชนชั้นนำใหม่ในยุคเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์

อุดมการณ์จึงปรากฏขึ้นเสมือนเป็นสิ่งธรรมชาติ เป็นความคิดสามัญทั่วไป และมักไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ มาร์กซ์ และ เองเงิล ได้วิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความคิดของชนชั้นปกครองที่ผลิตซ้ำค่านิยมที่ครอบงำทางสังคม ทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมชาติ (naturalize) และสร้างความชอบธรรมต่อการดำรงอยู่ของสถาบันทางสังคมและค่านิยมต่างๆ ในสังคมทุนนิยม จึงทำให้การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและการแข่งขันกลายเป็นเรื่องธรรมชาติ ทั้งๆที่ในความเป็นจริง การดำรงอยู่ของมนุษย์และสังคมเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและขัดแย้งกัน แต่อุดมการณ์ทำให้ความขัดแย้งและลักษณะด้านลบของการครอบงำหายไป

แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ทำให้เราตั้งคำถามถึงความเป็นธรรมชาติของตัวบทวัฒนธรรม และพิจารณาความคิดที่ก่อตัวขึ้น อดี และโต้แย้งกับแนวคิดเหล่านั้น ด้วยแนวคิดนี้ทำให้เราสงสัยและวิพากษ์วิจารณ์ ตั้งคำถามต่อผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นปกครองต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษารูปแบบทางวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ที่สนับสนุนผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ ทั้งในทางเศรษฐกิจ ความเป็นเพศ เชื้อชาติ ที่ได้รับการยอมรับในทางบวก ขณะที่ กลุ่มที่อยู่ใต้อำนาจกลับถูกแสดงออกในด้านลบด้วยอดีต

กรัมสกี (Gramsci) (อ้างใน ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2538) นักอุดมการณ์แนวมาร์กซิสต์อีกท่านหนึ่ง ให้ทรรศนะเกี่ยวกับอุดมการณ์ว่า ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องนามธรรมที่ผิดเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงรูปธรรมที่อยู่ในสถาบันต่างๆ อันมาจากความเชื่อที่ผิด เช่น วัด โรงเรียน ครอบครัว อีกทั้งยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมทุกสังคมสิ่งใดที่เกิดจากสถาบันเหล่านี้ เช่น พฤติกรรมและนิสัยก็เป็นอุดมการณ์เช่นกัน ดังนั้นอุดมการณ์จึงเป็นเครื่องรวมคนเข้าด้วยกัน โดยการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกำหนดฐานะและบทบาทของสังคมของคน

นอกจากนี้กรัมสกี ยังชี้ให้เห็นด้วยว่า อุดมการณ์นั้นหาใช่เพียงจิตสำนึกหลอกหลอนมนุษย์

(false consciousness) หากสามารถเป็นพลังทางวัตถุอย่างหนึ่งที่จะผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลง (การปฏิวัติ) เมื่ออุดมการณ์สามารถเข้าถึงมวลชนผู้ตระหนักดีถึงสภาวะสูงของเหตุการณืและมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลง ซึ่งกริมซีเชื่อว่าอุดมการณ์เป็นพลวัตรและสามารถต่อรอง ต่อสู้ ช่วงชิงระหว่างกลุ่มอำนาจหลักกับกลุ่มด้วยอำนาจได้

แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ตามความนิยมในปัจจุบัน

อุดมการณ์ถูกนำมาใช้ในสาขาการเมืองและสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นความหมาย อุดมการณ์จึงมีความเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะในอเมริกา เกียรติช(Geertz) ให้อุดมการณ์ หมายถึง รูปแบบวัฒนธรรมที่กำหนดแนวปฏิบัติซึ่งแต่ละคนสามารถเข้าร่วมได้ตามสภาพแวดล้อมของตน เพรเดริก วัตกินส์ (Frederick Watkins) เขียนอธิบายความหมายอุดมการณ์ไว้ในหนังสือ ชื่อว่า The Age of Ideology ว่าอุดมการณ์เกิดจากความคิดทางการเมืองที่เอียงสุด จึงเป็นสิ่งที่อยู่ ตรงข้ามกับสภาวะที่เป็นอยู่เสมอ และเป็นข้อเสนอเปลี่ยนระเบียบที่เป็นอยู่อย่างทันทีทันใด

เดวิด อินเกอร์ซอล (David Ingersoll) เป็นผู้ให้ความหมายแยกกันระหว่างปรัชญา และอุดมการณ์ออกจากกัน คือ ปรัชญามีจุดหมายเพื่อเข้าใจระบบที่มี ส่วนอุดมการณ์ มีจุดหมาย เพื่อปรับปรุงระบบที่มีอยู่ หากแอล ที ซาร์เจนท์ (L.T. Sargent) กลับนิยามความหมายไปอีก อย่างคือ อุดมการณ์มีพื้นฐานมาจากระบบคุณค่าของสังคมซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและขัดแย้งกัน ดังนั้นจึงมีอุดมการณ์มากมายที่ทุกคนยึดถืออาจจะยึดอุดมการณ์เดียวหรือหลายๆอุดมการณ์ก็ได้

แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ตามแนวทางสังคมวิทยา

คนสำคัญในสายสังคมวิทยา ได้แก่ คาร์ล มานไฮม์(Karl Mannheim) และแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่ได้นำเอาความคิดของมาร์กซ์มาผสมผสานกับแนวทางสังคมวิทยา ทั้งสองเห็น ด้วยกับแนวคิดมาร์กซ์ ที่ว่า อุดมการณ์มีความสำคัญในการทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง โดย คาร์ล มานไฮม์ ได้แบ่งอุดมการณ์ไว้ในหนังสือ Ideology and Utopia เป็น 2 ชนิด คือ อุดมการณ์เฉพาะ (particular ideology) เป็นอุดมการณ์เฉพาะที่ไม่ใช่ของสังคม กล่าวคือเมื่อมีข้อโต้แย้งใดๆ เกิดขึ้น จะไม่นำระบบสังคมมาตัดสินแต่จะใช้ตัวเองเป็นเกณฑ์วิเคราะห์จากผลประโยชน์ส่วนตัว มากกว่าพยายามเข้าใจความคิดของอีกฝ่าย และอุดมการณ์รวม (total ideology) หมายถึง การ พยายามเข้าใจความคิดของฝ่ายตรงข้าม โดยพิจารณาจากระบบคิดของสังคมทั้งระบบเมื่อเกิด

การขัดแย้งกันก็เป็นการโต้แย้งว่าความคิดนั้นขัดกับระบบหรือไม่ และพยายามหาว่าระบบคิดใดที่ทำให้เกิดการนำไปปฏิบัติในสังคม

สำหรับแม็กซ์ เวเบอร์ ไม่ได้มีการเขียนความหมาย อุดมการณ์ไว้โดยตรง แต่เขียนเกี่ยวกับแบบอุดมคติ (ideal type) ซึ่งก็เข้าข่ายอุดมการณ์ แบบอุดมคติของเขาไม่ใช่แบบถาวร (Idea) อย่างพลัดได้ และไม่ใช่ลักษณะร่วมของสิ่งย่อยๆ ของความคิดนามธรรม (abstraction) อย่างของอริสโตเติล แบบอุดมคติของเวเบอร์ มีลักษณะเป็นเกณฑ์ตัดสิน (criteria) ที่เรากำหนดจากสิ่งย่อยๆ เพื่อให้อธิบายสิ่งย่อยๆ นั้นด้วยเกณฑ์มากกว่า ดังนั้นความหมายของแบบอุดมคติของเวเบอร์ จึงไม่ใช่วิธีการหาความรู้ และไม่ใช่ความคิดความเชื่ออันเป็นจุดหมายในการดำเนินชีวิต ต้องการแสดงให้เห็นว่าความคิดความเชื่อที่คนเรากำหนดขึ้นเป็นวิถีทางในการอธิบายโลก สังคมและพฤติกรรม รวมทั้งความคิดความเชื่อต่างๆ ของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีจอห์น พลาแมนัทซ์ (John Plamanatz) ให้ความหมายอุดมการณ์ในหนังสือชื่อ Ideology ว่า

1. อุดมการณ์เกิดจากสภาวะทางสังคมเป็นเหตุ คือ ความเชื่อ ความคิดที่เกิดจากการปฏิบัติในระดับชาวบ้านก่อน ต่อมาจึงมีการพัฒนาเป็นศาสตร์ที่มีเฉพาะไม่กี่คนเท่านั้นที่เข้าใจและศาสตร์ดังกล่าวได้ใช้อธิบายความเป็นไปของสังคม

2. อุดมการณ์เป็นความเชื่อหรือทฤษฎีที่มีลักษณะชักจูง หมายความว่าอุดมการณ์ต้องอธิบาย ตัดสิน สนับสนุน บังคับ ให้ความหวังแก่คนเราในการเข้าสังคมและแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น การถือผิวเดียวเมียวเดียว ในสังคมหนึ่งอาจยอมรับในขณะที่อีกสังคมไม่สนใจ แต่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมที่จะถือปฏิบัติ โดยไม่มีข้อแม้ การชักจูงใจอาศัยการสอน การอบรม สื่อมวลชนสิ่งเหล่านี้จะคอยอบรมหล่อหลอมคนในสังคมให้ยอมรับอุดมการณ์ของสังคมไปโดยไม่รู้ตัว

3. อุดมการณ์ต้องเป็นความเชื่อที่คนเราใช้บ่อยๆ ในหลายโอกาสหรือทุกโอกาส

4. ในสังคมหนึ่งๆ อาจมีอุดมการณ์หลายอุดมการณ์ บางอุดมการณ์ก็สอดคล้องสัมพันธ์กัน บางอุดมการณ์อาจขัดแย้งกัน และคนที่ใช้อุดมการณ์ก็อาจใช้ต่างกัน ในโอกาสต่างกัน ไม่จำเป็นต้องยึดมั่นอุดมการณ์เดียว

5. อุดมการณ์ไม่จำเป็นต้องระบุชัดเจนเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรตรงๆ มันมักจะแฝงอยู่ในพฤติกรรม

6. อุดมการณ์เป็นสิ่งจำกัด เฉพาะในยุคสมัยหนึ่ง คนๆ หนึ่ง กลุ่มหนึ่ง แม้ผู้ยึดถือต้องการให้เป็นสิ่งสากล เป็นสัจธรรม แต่ในความเป็นจริง อุดมการณ์ทั้งหลายมีลักษณะจำกัด

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการให้ความหมายคำว่าอุดมการณ์และส่วนใหญ่ ให้ความหมายจะมีความเกี่ยวพันกับการเมือง สังคม นั้นเพราะระบบการเมืองเป็นพื้นฐานในระบบคิด แนวอื่น ในความหมายของอุดมการณ์นั้นยังมีผู้ให้ความหมายอีกหลายท่าน Althusser (อ้างใน จันทิกา สุภาพงษ์, 2543) ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ ว่าเป็นเรื่องของการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ เพราะการที่จะทำให้อุดมการณ์หนึ่งอยู่ได้อย่างยาวนาน จำเป็นต้องผ่านกระบวนการผลิตซ้ำ โดยอาศัยการถ่ายทอดผ่านสถาบันและกลไกต่างๆของสังคมให้เป็นที่รับรู้ของสมาชิกในสังคมอย่าง สม่ำเสมอ โดยเฉพาะเมื่ออุดมการณ์เป็นเรื่องนามธรรม ยิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการผลิตซ้ำที่เป็นรูปธรรมมารับ

ในการผลิตซ้ำอุดมการณ์นั้นบางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งหรือปะทะกับอุดมการณ์อื่น ทำให้เกิดการต่อสู้ทางอุดมการณ์กันขึ้น ซึ่ง กรัมสกี (Gramsci) กล่าวว่าไม่มีใครได้อำนาจควบคุม ทุนหรือปัจจัยการผลิต รวมทั้งจิตสำนึกและอุดมการณ์ แต่เขาเชื่อว่าคนทุกกลุ่มมีความพยายามที่จะปฏิบัติการต่อสู้ทางอุดมการณ์ตลอดเวลาตามสภาพและเงื่อนไขของพวกเขา(อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ ,2544) เช่นเดียวกับที่พัสนัย นุตาลัย (2540) กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง การเมืองของชนชั้นกลางกับการใช้สื่อมวลชน สรุปว่า ชนชั้นกลางมีความตื่นตัวทางการเมืองอย่างยิ่ง เป็นชนชั้นที่เห็นพลังในตัวเอง และได้มีการสถาปนาเวทีทางวัฒนธรรมโดยผ่านการใช้สื่อ เพื่อ สร้างสถาบันใหม่ๆที่ประชาชนจะได้เข้ามาใช้ ทั้งนี้ชนชั้นกลางได้ทำการต่อสู้ช่วงชิงพื้นที่ทาง ความคิดและทางวัฒนธรรมอยู่ในเวทีการเมืองของชีวิตประจำวันอันหลากหลาย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคำจำกัดความของ อุดมการณ์ที่บรรดานักคิดที่ทรงพลังของสังคม ให้ความหมายเอาไว้ ในการศึกษาอุดมการณ์ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก สาเหตุเพราะข่าวเป็น เครื่องมือถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคม และยังหล่อเลี้ยงมายาคติที่มีอยู่ในสังคมให้คงอยู่ด้วย กระบวนการรายงานข่าวอย่างแนบเนียน และมีการให้ข้อมูลที่ซ้ำๆจนก่อให้เกิดการรับรู้เพียงด้าน เดียว ดังเช่นที่ ฮอลล์ (อ้างใน ชนิตา ชิตบัณชิต,2543) กล่าวว่า โครจเรื่องถูกกล่าวอ้างและแปล ความซ้ำอยู่ตลอดเวลา ซึ่งโครจเรื่องดังกล่าวเกิดจากวัฒนธรรมและปฏิบัติการการตอบรับจากสังคม เรื่องราวมิได้ถูกสร้างขึ้นใหม่ เราถูกชักจูงจากการประดิษฐ์วาทกรรมซึ่งถูกสร้างขึ้นตลอดเวลา ทำให้ข่าวบางครั้งเป็นตัวการที่ทำร้ายสังคมอย่างไม่ตั้งใจ และไม่เคยได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ ที่ถ่ายทอดคือตัวนักข่าวเอง

เมื่อการสร้างข่าวของสื่อมีลักษณะซ้ำซาก ใช้โครจเรื่องเดิมในข่าวที่มีลักษณะเดียวกันหรือ คล้ายกันก่อให้เกิดการครอบงำความคิดทางสังคมได้อีกทางหนึ่งซึ่งในสมัยของสงครามการต่อสู้

มักจะนิยมให้การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับฝ่ายตนและสร้างความเสียขวัญให้กับฝ่ายตรงข้ามซึ่งก็ได้ผลสำเร็จในสมัยสงครามนาซี เบิร์ตและดาร์ติน กล่าวว่า (อ้างใน ซินิ ดา ซิตบัณฑิต,2543:56)

“ตำนานของชาวลัวนเกิดจากกระบวนการสร้างเรื่องแบบซ้ำๆหรือตรงกับภาษาอังกฤษว่า resonance กล่าวคือการเขียน และอ่านเรื่องราวต่างๆในรูปแบบที่เดิมและซ้ำกันเป็นระยะเวลา ยาวนาน ก่อให้เกิดการยอมรับไปโดยปริยาย เนื่องจาก หลักของความสอดคล้องกันทำให้เรามั่นใจว่าเหตุการณ์ต่างๆ สามารถถอดรหัสเข้าสู่โครงสร้างซึ่งสามารถเข้าใจและทำนายอย่างมีรูปแบบเฉพาะและตายตัว “

อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนคือทางผ่านอุดมการณ์ของคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง (ส่วนใหญ่คนที่ถ่ายทอดอุดมการณ์มักจะเป็นผู้มีอำนาจในสังคม หรือเรียกว่าเป็นกลุ่มผู้นำในสังคม) เพียงแต่เป็นทางผ่านที่มีการคัดเลือก เลือกรองแล้วให้สามารถนำเสนอด้วยสายตาและกรอบความคิดของผู้ที่เราเรียกว่าบรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าว ผู้กรองข่าว ซึ่งการรับสารของเราก็ไม่เคยที่ตั้งคำถามกับสิ่งที่ได้รับนั้น

เมื่อสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือของการถ่ายทอดข่าวสาร และยังเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ เพื่อให้อุดมการณ์มีความคงทนถาวร ตามที่ Althusser อ้าง แล้วยังสามารถมองได้อีกว่าสื่อมวลชนเป็นเวทีแห่งการต่อสู้ทางอุดมการณ์ เพื่อให้อุดมการณ์ที่หลากหลายที่ต้องการเอาชนะสามารถเข้ามาเผยแพร่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำที่ต้องการให้อุดมการณ์ของกลุ่มตนเป็นอุดมการณ์หลักของสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ อุดมการณ์จะเป็นสิ่งที่ต้องค้นหาด้วยวิธีการเล่าเรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกซึ่งเป็นข่าวสิ่งแวดล้อมนั้นในการรายงานมีสิ่งใดถูกนำเสนอและไม่ถูกนำเสนอและมีปัจจัยอะไรบ้างมาเป็นตัวกำหนดในการคัดเลือกประเด็นในการนำเสนอ

แนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม

การสร้างประชาสังคมขึ้นในสังคมไทย เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเกิดภาวะวิกฤติ (crisis) ของระบบเศรษฐกิจ ภาวะการเงินของไทยล่มสลาย ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดภาวะการตกงาน โรงงานปิดตัวจำนวนมาก ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤติแล้วรัฐบาลพยายาม

หาแนวทาง แก้ไขปัญหาแต่แนวทางดังกล่าวกลับยังเดินมุ่งหน้าไปทิศทางเดิมๆ ไม่กล้าใช้ทางเลือกใหม่การแก้ไขปัญหาในขณะนั้นคือการกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จำนวนมหาศาล ทำให้ในปี 2540 ประเทศไทยมีหนี้สินต่างประเทศกว่า 5 ล้านล้านบาทในขณะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้เหล่าบรรดานักคิด นักวิชาการต่างระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา โดยเสนอทางเลือกต่างๆ มากมาย โดยมีแนวคิดมาจากฐานของสังคมไทย ตั้งอยู่บนพื้นฐานทรัพยากร วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ภูมิธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อความยั่งยืนของสังคม แต่ความคิดเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริหารประเทศ เนื่องจากติดอยู่กับกระแสการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยเป็นประเทศอุตสาหกรรม (เป็นผลมาจากการเดินตามรอยประเทศตะวันตกมานานกว่า 50 ปี คือการเป็นประเทศอุตสาหกรรม) ในขณะเดียวกับที่สื่อมวลชนไทยก็นิยมเขียนไปตามกระแสอย่างเต็มตัว ถึงกับขานรับความคิดเรื่องโลกาภิวัตน์ มีนักวิชาการออกมาเขียนบทความเรื่องแนวคิดโลกไร้พรมแดน สื่อไร้พรมแดนที่จะทำให้โลกไร้รัฐชาติ ทุกประเทศไม่มีพรมแดน ส่วนคนไทยต่างพากันฝันถึงความเจริญรุ่งเรืองในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสวยงาม (อ้างใน พิทยา ว่องกุล ,2541: 76-78)

ทั้งนี้ มีนักวิชาการจำนวนมากได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก นักวิชาการอาวุโส ประธานสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอีสาน ได้เสนอไว้ 4 ฐาน ได้แก่ ฐานคิดทางด้านเศรษฐกิจ ฐานคิดชุมชน ฐานคิดทางปัญญา และฐานคิดสภาพสิ่งแวดล้อม แต่แนวคิดที่ทุกคนยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับ ประชาสังคม ที่นายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส เสนอเอาไว้ สรุปได้ว่า แนวคิดประชาสังคมหรือสังคมเข้มแข็ง มุ่งเน้นสร้างกระบวนการของชุมชน เพื่อระดมปัญญา เปิดเวทีการแลกเปลี่ยนกัน และการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสังคม

อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช ได้ชี้ให้เห็นว่า ชนชั้นกลางปีกปฏิรูปเริ่มที่จะมองว่ารัฐไทยไม่มีวันหมดบทบาทและความสามารถในการแก้ปัญหาให้สังคม เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนจะพากันทิ้ง รัฐ หรือข้ามรัฐไป ขณะที่นักวิชาการปีกปฏิรูปบางท่านเช่น อาจารย์ แก้วสรร อติโพธิ มีแนวโน้มที่จะเห็นว่าการสร้าง ประชาสังคม (Civil Society) นั้นสำคัญ หรือเร่งด่วนกว่าการสร้างสถาบันการเมือง

คำว่า ประชาสังคม นี้มีที่มาจากตะวันตก ซึ่งหมายถึงส่วนของสังคมทุกส่วนที่ไม่ใช่ภาครัฐ แต่เป็นภาคประชาชนมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์กรจัดตั้งเพื่อช่วยกันบริการตัวเอง พัฒนาชุมชนหรือกลุ่มตัวเอง สำหรับในประเทศอเมริกาแล้ว ประชาสังคมหมายถึง การรวมกำลังกัน

อย่างมากระหว่างคนที่เกือบจะเท่าเทียมกัน คนที่ใฝ่ใญ่กันมารวมกำลังกันตามแนวราบ มีความเท่าเทียมสม่ำเสมอ ระดมสรรพกำลัง ระดมทรัพยากรแก้ปัญหาความต้องการใช้ส่วนรวม Good Governance ต้องให้ชัดเจนว่า การที่รัฐและประชาสังคมช่วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเน้นประชาสังคมไม่ใช่เน้นรัฐ รัฐจริงๆต้องมีขนาดเล็กและเปลี่ยนแปลงบทบาท บทบาทจากคนทำมาสู่การกระตุ้นหนุนช่วย การให้เงินสนับสนุนและก็เปิดโอกาสภาคประชาสังคมมาทำให้มากขึ้น(อ้างใน วรคุณย์ ตูลารักษ์ ,2541: 206)

อย่างไรก็ตาม นักคิดรุ่นคลาสสิกอย่างกรัมสกี (Gramsci) ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง ความเป็นใหญ่ (hegemony) หรือการครอบงำของกลุ่มต่างๆ เขามองว่ากลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าสร้างประโยชน์ให้กับตัวเองผ่านรัฐ ผ่านสถาบันต่างๆ ของ “ประชาสังคม” (civil society) เพื่อสร้างความเป็นใหญ่ เขาให้ความหมายของคำว่าประชาสังคมว่า เป็นปริวิตถลของทุกสิ่งทุกอย่างที่รัฐไม่มีอำนาจผูกขาด หรือจะเรียกให้ง่ายขึ้นคือ ภาคเอกชนของรัฐนั่นเอง เป็นแหล่งรวมแห่งความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ วัฒนธรรม เป็นศูนย์ที่มาของกิจกรรมทางศีลธรรมและปัญญา เป็นที่มาของจิตสำนึกและอุดมการณ์ตลอดจนเป็นแหล่งกำเนิดของปัญญาชน รวมทั้งเป็นเวทีการต่อสู้ในระดับอุดมการณ์ระหว่างชนชั้นหลักที่มุ่งครองความเป็นใหญ่ในสังคม กรัมสกีถือว่า วงการสื่อมวลชน การศึกษา ศาสนา โรงเรียน และรูปแบบวัฒนธรรมต่างๆ ต่างเป็นส่วนหนึ่งของประชาสังคม และว่าประชาสังคมเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดที่ชนชั้นหนึ่งจะสามารถครองความเป็นใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ หากสามารถเข้าครอบงำมีอิทธิพลเหนือประชาสังคม ซึ่งกรัมสกี ถือว่า ประชาสังคมเป็นตัวปัจจัยชี้ขาดในเรื่องการครอบครองความเป็นใหญ่ และว่าประชาสังคมคือ ความยินยอม (consent) เป็นสำคัญ การที่กรัมสกีให้ความสำคัญกับประชาสังคมมาก เพราะว่าประชาสังคมเป็นแหล่งกำเนิดอุดมการณ์และจิตสำนึกที่เป็นระบบของมวลชน เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนบนที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลง (ทฤษฎีการปฏิวัติสังคม มสธ: 543)

ในประเทศไทย นายแพทย์ประเวศ วะสี นำประชาสังคมมาประยุกต์ใช้ในขอบเขตที่กว้างขวาง โดยหมายรวมถึงทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เข้ามาเป็นภาคีร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งหรือกล่าวอีกนัยคือ ประชาสังคมมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด ไปจนถึงสังคมประเทศ สิ่งสำคัญที่เป็นแก่นหรือมาตรฐานวัดความเป็นประชาสังคมตามแนวคิดของนายแพทย์ประเวศ วะสี ได้แก่ ความเป็นชุมชน (Community Building) ซึ่งหมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือรวมกลุ่มกัน จะอยู่ห่างกันก็ได้ แต่มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น

ความรัก มิตรภาพ มีการเรียนรู้จากการกระทำ และมีการจัดการในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างจะเป็นเรื่องได้ก็แล้วแต่สื่อมวลชนมีส่วนสร้างให้ประชาสังคมเข้มแข็ง เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ในประชาสังคมตามความหมายของกรั่มซี และเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐในการเสนอความต้องการ ความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย ผู้สาธารณะอย่างเป็นทางการ

แนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคมหรือแนวคิดวารสารศาสตร์ธรรมาภิบาล พัฒนามาจากทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ McQuail, 1987 (วิลสัน พีพิทกุล เอกสารการสอนทฤษฎีสื่อสารมวลชนเพื่อใช้ในการวิพากษ์สื่อ, 2544.) เสนอเอาไว้ว่า

1. สื่อมวลชนควรยอมรับและปฏิบัติตามพันธกิจที่มีต่อสังคม
2. พันธกิจจะสำเร็จได้ต่อเมื่อมีมาตรฐานทางอาชีพสูง
3. การยอมรับพันธกิจต้องอาศัยการควบคุมตนเองของสื่อมวลชน
4. สื่อมวลชนควรหลีกเลี่ยงอะไรก็ตามที่จะนำไปสู่รูปแบบความรุนแรงและการเอาเปรียบชนกลุ่มน้อย
5. สื่อมวลชนต้องมีลักษณะพหุนิยมสะท้อนความหลากหลายของสังคม
6. สังคมและสาธารณชนมีสิทธิคาดหวังมาตรฐานขั้นสูงจากการดำเนินงานของสื่อมวลชน
7. สื่อมวลชนพร้อมที่จะรายงานการดำเนินงานต่อสังคม

แนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม(ธรรมาภิบาล,ธรรมรัฐ) เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องจากทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม(Democratic-participant theory, McQuail:1987-1992) ซึ่งมองว่าสื่อมวลชนมีบทบาทดังนี้

1. (Support cultural pluralism) ต้องเน้นสังคมให้เป็นแบบพหุนิยม สะท้อนความหลากหลายของสังคม
2. (Support at a grass-roots level) ให้ความสำคัญกับคนในระดับรากหญ้าของสังคม
3. (Develop small media) มีการพัฒนาสื่อมวลชนในระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็งสามารถเป็นตัวแทนของสังคมตนเองได้
4. (Empower people institution) สร้างให้องค์กรสังคมมีความเข้มแข็งเช่น โรงเรียน หมู่บ้าน
5. (Self- regulation) ให้มีการควบคุมตนเองในสังคม

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดอื่นๆ อาทิ แนวคิดของ Frankfurt School ที่ว่า 1.การขยายตัวของสื่อมวลชนเข้าไปในวิถีชีวิตส่วนตัวก่อให้เกิดการครอบงำสาธารณะในรูปแบบใหม่ 2.สื่อมวลชนสร้างภาพลวงตาให้เห็นว่าสังคมเป็นประชาธิปไตยแต่ความจริงแล้วเป็นสังคมแบบมวลชน(mass)ทำให้ทุกอย่างเป็นมาตรฐาน (standardised) 3. วัฒนธรรมมวลชนแยกแยะจัดกลุ่มผู้บริโภค ตามปริมาณของการบริโภค 4. สังคมประชาธิปไตยเรียกร้องการวิพากษ์สื่อมวลชนและรัฐทุนนิยม

ส่วนแนวคิดเรื่อง Public Sphere ของ Habermas เสนอไว้ว่า 1. เวทีของประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะต่างๆของสังคมสมัยใหม่ 2. ชนชั้นใหม่(ก่อตัวขึ้นจากการขยายตัวของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและการแสวงหาอำนาจทางการเมือง) ต้องการพื้นที่สาธารณะเพื่อความชอบธรรมและแบ่งสรรอำนาจจากชนชั้นปกครองเดิม 3.พื้นที่สาธารณะมีความจำเป็นต่อการเติบโตของประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง รับรองสิทธิชนชั้นกลางแต่ต้องเปิดกว้างอย่างไม่มีอคติ 4. สังคมแบบธรรมาภิบาลเกิดจากการจัดสัดส่วนของพื้นที่สาธารณะประกอบขึ้นด้วย กลุ่มต่างๆ องค์การสาธารณะและมีการเคลื่อนไหวทางสังคม(associations,voluntary organisations,social movement) 5. สิ่งที่แบ่งแยกสาธารณะ(public)กับพื้นที่ส่วนตัว(private)ออกจากกันคือ การพูดคุยอย่างเป็นทางการ (different conditions of communication) 6. อิทธิพลสาธารณะจะถูกแปรสภาพมาเป็นอำนาจทางการเมืองสื่อสารผ่านสถาบันการเมือง มากกว่าการมีผลกระทบโดยตรงของประชาสังคม เช่นการมีอำนาจทางการเมืองสื่อสารต้องมาจากกลุ่มที่มีสื่ออยู่ในมือแล้วมีการสื่อสารผ่านสื่อซึ่งจะไปมีผลต่อการเมือง

สำหรับสถานะของวารสารศาสตร์แบบธรรมาภิบาลในสังคมไทย อาจกล่าวได้ว่า ยังเป็นแค่ข่าวเสริม คือ การรายงานข่าวยังเป็นเพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลที่จะเกิดขึ้นกับสังคม อีกทั้งลักษณะข่าว ให้คุณค่าข่าวที่ประชาชนสนใจมากกว่าข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพราะข่าวที่ประชาชนสนใจมักจะปลุกเร้าอารมณ์ปลุกชนให้สนใจ จนคล้อยตามเรื่องราวได้ ซึ่งสื่อมองว่าเรื่องราวเหล่านี้จะมีคุณค่าทางข่าวสูง อาทิ เรื่องราวอาจารย์นิดา บรรดาโทสะจนพลังฆ่าภรรยา ศาลลงโทษเพียงรอลงอาญา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีธรรมเนียมปฏิบัติของการทำข่าวแบบเดิม คือ ความคิดรวมศูนย์ ในที่นี้หมายถึงการรายงานข่าวที่ให้ความสำคัญกับบุคคลเพียงบางคนที่มอำนาจเช่นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพื้นที่สาธารณะในสื่อมวลชนกระแสหลัก ถูกล้อมรั้วให้เปิดเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในมาตรฐานของผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ หมายความว่าผู้ที่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อคือกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกัน สุดท้ายที่สำคัญสื่อมวลชนยังขาด

จิตสำนึกในการรายงานข่าว การเข้าสู่สถานะของข่าวประชาสัมพันธ์ เป็นลักษณะตกกระไดพลอยโจนคือ จำเป็นต้องเข้าร่วมให้ทันยุคสมัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ จะใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวารสารศาสตร์เพื่อประชาสัมพันธ์เพื่อใช้วิเคราะห์สื่อมวลชนว่ามีความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในสังคมที่ต้องการให้สื่อมวลชนเป็นเหมือนตัวกลางในการแสดงความต้องการของประชาชนสู่ผู้บริหารประเทศ

แนวคิดเรื่องข่าวและการประกอบสร้างความจริง

ข่าว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนอยู่ได้ด้วยการขายข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิด แต่เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ไม่ว่าจะเป็นข่าวได้ทั้งหมด การที่เหตุการณ์หนึ่ง จะถูกเลือกมาเป็นข่าวได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกหลายชั้นตอนและจากหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการ บรรณาธิการผู้บริหาร แต่การที่สื่อมวลชนจะสามารถวินิจฉัยว่า เหตุการณ์ใดมีคุณค่าและมีความสำคัญพอที่จะเป็นข่าว สื่อมวลชนจำเป็นต้องรู้ว่า ข่าวคืออะไร มีลักษณะและความหมายกว้างขวางเพียงไร

Lippmann (อ้างใน สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539) ผู้เป็นบิดาแห่งการก่อตั้งสังคมวิทยา ว่าด้วยข่าว ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าข่าว ว่าเป็นวิถีแห่งชีวิตของปัจเจกชน จะมีคุณค่าเป็นข่าวก็ต่อเมื่อการกระทำของปัจเจกชนหรือสิ่งที่อุบัติขึ้นแก่เขาได้ปรากฏเป็นสาระสำคัญในบันทึกสาธารณะ และการที่สิ่งเหล่านี้จะปรากฏในบันทึกสาธารณะได้นั้น จะต้องเป็นการกระทำที่เปิดเผย ซึ่งมีคุณค่าต่อความสนใจของสาธารณชนด้วย และด้วยข่าวที่ผู้รับสารได้รับนั้นมักจะเชื่อ ว่าต้องเป็นความจริง (Truth) ลิปปิมานน์ (Lippmann) ยังชี้ให้เห็นว่าแม้ว่าข่าวจะไม่สามารถแยกตัวออกมาจากความน่าจะเป็นจริงได้แต่ข่าวกับสัจจะหรือความจริง ก็หาใช่สิ่งเดียวกันไม่ สิ่งที่ทำให้ข่าวและสัจจะแตกต่างกันคือ ภาระหน้าที่ของมันเอง ภาระหน้าที่ของข่าวคือ การทำให้อุบัติการณ์ถูกเห็นเด่นชัดขึ้น ส่วนภาระหน้าที่ของสัจจะคือ การนำข้อเท็จจริงที่ถูกซุกซ่อนไว้ ออกมาเปิดเผย โดยจัดวางให้ข้อเท็จจริงเหล่านี้อยู่ในลักษณะเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแล้ว สร้างเป็นภาพแห่งความเป็นจริงที่มนุษย์สามารถปฏิบัติได้

Schudson (1991,อ้างในกาญจนา แก้วเทพ,2540)ให้คำนิยามข่าวควบคู่ไปกับการรายงานข่าว โดยกล่าวว่า การรายงานข่าวคือการเล่าเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งโดยที่ในโลกแห่ง

ความเป็นจริง ทุกนาที ทุกชั่วโมงมีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นอย่างมากมาย แต่ทว่าจะมีบางเหตุการณ์เท่านั้นที่ถูกเลือกนำมาเล่า แม้ว่าการคัดเลือกเหตุการณ์จะมีเกณฑ์ต่างๆเป็นกรอบอ้างอิงก็ตาม และในความจริงการคัดเลือกเป็นอย่างบังเอิญและสุ่มเอา ดังนั้นของข่าวที่ระบุไว้ว่าเป็น random reaction to random events

นอกจากนี้ Charles A. Dana (อ้างใน สิริวิฑิตย์ ชันสุวรรณ, 2539) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดอะ ฮัน นิยามข่าวว่า “ ข่าวมีสมมติฐานมาจากทุกสิ่งทุกอย่างที่อุบัติขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีความสำคัญเพียงพอที่จะเหนี่ยวนำและดูดซับความสนใจของสาธารณชนทั้งหลายหรือแม้เพียงคนส่วนใหญ่บางส่วน ส่วนข่าวในสายของนักวัฒนธรรมศึกษา มองว่า ข่าว เป็นเพียงการสร้างภาพความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้กำหนด คัดเลือก กระบวนการเขียน การเรียบเรียง ตามโครงสร้างการรายงานข่าวหรือโครงสร้างการเล่าเรื่องของแต่ละคนก่อนที่จะส่งไปยังผู้รับสาร

จากคำนิยามข้างต้นนี้พอจะสรุปได้ว่า ข่าวคือรายงานเหตุการณ์หรือความคิดเห็น ซึ่งนักข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้วและคิดว่าเหตุการณ์ที่เลือกเป็นที่สนใจของผู้รับสารส่วนใหญ่หรือบางส่วน ซึ่งหมายความว่า โดยเหตุการณ์หรือความคิดเห็นเองนั้นไม่เป็นข่าว จนกว่าจะถูกนำมารายงานให้ผู้อื่นได้ทราบแล้วเท่านั้น นักข่าวและบรรณาธิการจะต้องมีการพิจารณาคัดเลือกเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ แล้วตัดสินใจว่าเหตุการณ์ใดจะมีคุณค่าข่าวพอที่จะรายงานสู่สาธารณะได้ ซึ่งองค์ประกอบของเหตุการณ์ที่มีคุณค่าข่าวมีดังนี้ (William L.Rivers อ้างใน สิริวิฑิตย์ ชันสุวรรณ, 2539)

1. ปุถุชนสนใจ (Human Interest)

หมายความว่าเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐาน มักจะเร้าใจให้คนเกิดความสนใจ จนกระทั่งเกิดอารมณ์ร่วมคล้อยตามไปกับเรื่องราวที่เป็นข่าวได้ ด้วยเหตุนี้เรื่องราวที่เป็น Human Interest ส่วนใหญ่จึงมักจะผูกพันอยู่กับอารมณ์

2. ความถูกและทันเวลา (Timeliness)

หมายความว่า เหตุการณ์ที่น่าเสนอจะต้องเกิดขึ้นสดๆร้อนๆ ไม่ช้ามวัน เพราะอาจจะเป็นข่าวบูต ข่าวโตมีการรายงานได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ก็จะมีคุณค่าข่าวสูงและเป็นที่น่าสนใจของประชาชน อย่างไรก็ตามยังมีสื่อหนังสือพิมพ์ที่ออกเป็นรายคาบได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเสนอข่าวล่วงหน้าที่ได้จากการคาดหมายว่า เหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้นจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนเมื่อหนังสือพิมพ์วางตลาด

3. ความใกล้ชิด (Proximity)

หมายความรวมหมด ไม่ว่าจะ เป็นความใกล้ชิดทางกาย ทางใจ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์มักจะสนใจข่าวที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้อ่านเองหรือปัญหาที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับเขาโดยตรง กับครอบครัวหรือญาติ

4. ความมีชื่อเสียง (Prominence)

หมายความว่าเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงทั้งหลายมักจะเป็นที่สนใจของชาวบ้าน เช่นข่าวคู่รักดาราดาราเล็กกัน ข่าวครอบครัวนักการเมือง นอกจากชื่อเสียงของบุคคลแล้ว ความมีชื่อเสียงยังหมายรวมถึง สถานที่ที่สำคัญด้วย เช่นทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา

5. ความขัดแย้ง (Conflict)

หมายความว่าเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างมนุษย์ซึ่งมักจะหนีไม่พ้นความขัดแย้งและการต่อสู้ชิงชัย เริ่มตั้งแต่ครอบครัวไปจนถึงระดับชาติ ความขัดแย้งนี้ปรากฏให้เห็นเสมอในเหตุการณ์แต่ละวัน ไม่ว่าจะ เป็นการทะเลาะวิวาท การแข่งขันกีฬา การเลือกตั้ง การประท้วง จะเห็นว่าข่าวเหล่านี้จะถูกนำเสนอเป็นข่าวสำคัญหรือข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเสมอ

6. ผลกระทบ (Consequence)

เหตุผลหนึ่งที่คนอ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละวันเพื่อให้ข่าวที่น่าเสนอชี้แนะหรือแนะนำชีวิต เขาเหล่านั้นให้ดำเนินไปในทางที่น่าพอใจ เช่นข่าวการขึ้นลงของค่าเงินบาทที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนที่ทำธุรกิจการค้า

7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วไม่สามารถจะคลี่คลายได้หรือตีแผ่หาสาเหตุที่แท้จริงไม่ได้ นั่นย่อมเป็นที่สนใจและกระหายใคร่รู้ของคนทั่วไป เช่นคดีการหายตัวของบุคคลสำคัญ คดีเพชรฆาต

8. ภัยพิบัติและความก้าวหน้า (Disaster and Progress)

ชีวิตที่ดำเนินไปอย่างปกติมักไม่มีใครเป็นที่สนใจหรือมีคุณค่าข่าวนัก แต่ถ้าการดำรงชีวิตนั้นประสบความสำเร็จสูงสุด คนทั่วไปก็ใคร่จะรู้เช่นกันว่า เจ้าของชีวิตทำอย่างไรจึงพบกับความสำเร็จ นอกจากนั้นยังมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ อยากรู้ดี ในทางจิตวิทยา ภัยพิบัติมักเผยแพร่ในรูปข่าวร้ายและอยู่ตรงข้ามกับความก้าวหน้าซึ่งมาในรูปข่าวดี ซึ่งจะมีคุณค่าของข่าวสูงเนื่องจากข่าวร้ายสามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นในผู้อ่านทั่วไปได้

9. เพศ (Sex)

เรื่องราวเกี่ยวกับเพศจะมีคุณค่าข่าวสูงเสมอ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว ดังนั้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติ พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ไม่ว่าจะดีหรือชั่วของเพศหญิง เพศชาย จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เรื่องราวนั้นเป็นข่าว

10. ความแปลกประหลาดผิดปกติ(Unusualness)

คนส่วนใหญ่จะชอบในสิ่งที่แปลกประหลาดไม่เคยพบเห็นมาก่อน เช่นการที่มี สองหัว เต่ามีสี่ตีน ต้นไม้ดอกออกเป็นลักษณะที่คนมองเห็นสามารถตีเป็นตัวเลข

ในคุณค่าข่าวข้างต้น Breed พบว่าเรื่องราวที่ผู้คนสนใจ(Human Interest)เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ชอบนำเสนอมานานแล้วโดยผลจากการศึกษาของHelen Mcquill Hughes (อ้างใน ศิริชัย ศิริภาวะ กาญจนาก้าวเทพ,2531) พบว่า หนังสือพิมพ์สหรัฐได้เปลี่ยนแปลงข้อเขียนที่มีลักษณะ สุขุมรอบคอบมาสู่รูปแบบของงานเขียนที่เอาใจชาวบ้าน โดยผู้ที่สามารถเขียนได้ต้องเป็นผู้ที่สามารถมองเห็นโลกได้อย่างที่ผู้อ่านมองเห็นอยู่ ทำให้เนื้อหาข่าวเต็มไปด้วยการชุบชื้นนิทานวนเวียนซ้ำซากอยู่แต่เรื่องของชาวบ้าน

และด้วยคุณสมบัติของข่าวนั้นมีต้นกำเนิดมาจากเรื่องเล่า Darnton(อ้างในศิริชัย ศิริภาวะ กาญจนาก้าวเทพ,2531)เสนอแนะว่า แนวความคิดของเราที่มีต่อข่าวเป็นผลมาจากวิธีการในการเล่าเรื่อง ดังนั้นทิศทางของการรายงานข่าวจึงมีความโน้มเอียงออกมาในรูปของการบอกเล่าที่มีตัวละครทั้งตัวหลักและตัวรอง มีเหตุการณ์เชื่อมโยงกันเป็นตอนๆมีพระเอกผู้ร้าย มีตอนเริ่มต้น ตอนกลางและตอนจบมีการให้สัญญาณเวลาจะถึงจุดหักมุมเป็นต้น ดังนั้น Fiske & Hartley จึงกล่าวว่าสื่อมวลชนมีหน้าที่แบบนักเล่านิทาน (bardic function)มีหน้าที่ลากเส้นแบ่งความเป็นจริงกับนวนิยายออกจากกัน

นอกจากนี้ในการคัดเลือกความเป็นจริง มานำเสนอของสื่อมวลชนนั้น กาญจนาก้าวเทพ (2541:258) กล่าวว่า ข่าวไม่ใช่การรายงานความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ หากแต่เป็นการ “สร้าง” ความเป็นจริงจากเหตุการณ์นั้นขึ้นมา แล้วแต่นักข่าวแต่ละคนจะหยิบเอาเหตุการณ์นั้น มาสร้างเป็นข่าวอย่างไร ซึ่งปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นจริงทางสังคมขึ้นมาแวดล้อมบุคคล แม้ว่าบุคคลนั้นยังไม่เคยสัมผัสสิ่งที่เรียกว่าโลกทางกายภาพเลย(เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ)

เช่นเดียวกับ S.Hall (อ้างในกาญจนาก้าวเทพ 2541:33) ที่มองว่า ไม่มีสิ่งใดที่เรียกว่า “ความเป็นจริง” ลอยๆอยู่นอกกว่าจะมีผู้สร้างขึ้นมา โดยสื่อมวลชนจะใช้ภาษาของสื่อสร้างความ เป็นจริง เช่นงานวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของวีรบุรุษแบบผู้ร้ายกลับใจที่ปรากฏในสื่อมวลชนของ อารยา ถาวรวันชัย(2539)พบว่า รายการต่างๆในสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง ในการสร้างความเป็นจริงของวีรบุรุษแบบผู้ร้ายกลับใจเป็นversion เฉพาะ version หนึ่ง มี

คุณลักษณะของความเป็นจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจาก คนดี-คนร้าย และวีรบุรุษ-คนธรรมดา ทำให้ผู้ดูเกิดความเชื่อตามที่ได้มีการนำเสนอ

ดังนั้นการที่หนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางในการคัดเลือกเหตุการณ์และประเด็นซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือบางกรณีอาจไม่มีการนำเสนอเลย ทำให้ความเป็นจริงของเหตุการณ์ เรื่องราวที่นำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์อาจไม่ใช่สถานการณ์ที่เป็นจริงในเรื่องราวนั้นๆหรือไม่ใช่สภาพแวดล้อมที่แท้จริง อีกทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับสิ่งที่หนังสือพิมพ์นำเสนอด้วย ลักษณะดังกล่าว วอลเตอร์ ลิปปป์แมน (อ้างใน ธีระยุทธ ลาพีตี,2542) เรียกว่าเป็นสภาพแวดล้อมเทียม (Pseudo Environment) ซึ่งเป็นสิ่งที่แทรกอยู่ระหว่างตัวเรากับสภาพแวดล้อมทางสังคมในส่วนที่เป็นวัตถุวิสัย ผู้รับสารได้เรียนรู้ความจริงจากสภาพแวดล้อมจำลองที่สื่อมวลชนสร้างขึ้น โดยอาศัยการสังเกตจากเรื่องราวที่ปรากฏในข่าว

ส่วน D.J.Boorstin (อ้างใน กฤษณ์ ทองเลิศ 2539:42) กล่าวว่า คนเรามักจะคิดว่าสิ่งที่เห็นจากสื่อเป็น “ความเป็นจริง” ที่แท้จริง ทั้งที่เหตุการณ์นั้นเป็นเสมือน “เหตุการณ์การเทียม” (Pseudo Events) มากกว่า ทั้งนี้เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่มีการสร้างขึ้นมาเพื่อหลอกลวงและเป็นสิ่งไม่จริงและไม่ใช่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่นเดียวกับลักษณะของภาพลักษณ์ กล่าวคือจะมีความกำกวม คลุมเครือ และสร้างภาพลวงให้กับผู้รับสารให้นึกไปเอง มักจะมีการใช้ภาษาให้เข้าใจเพียงครึ่งเดียว ลักษณะการนำเสนอเรื่องราวจะไม่ใช่ว่าความจริงแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ว่าความเท็จ มักจะมีการทำนายผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยตนเอง

นอกจากนี้ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของการนำเสนอเหตุการณ์เทียมคือ มีการนำเสนอผ่านสื่อซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อเป็นการตอกย้ำภาพลักษณ์ อุดมการณ์ แนวคิดของผู้เป็นตัวละครหรือแหล่งข่าวที่ถูกนำเสนอ ซึ่งหลักการเสนอซ้ำๆนี้จะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกคุ้นเคยใกล้ชิดกับสิ่งนั้นๆก่อให้เกิดความประทับใจ ความสงสาร ความเกลียด ความเข้าใจผิดต่อผู้ที่ถูกนำเสนอมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนในฐานะเป็นสื่อกลางในสังคมจึงไม่น่าทำหน้าที่สะท้อนความเป็นจริงทางสังคมเป็นหลักแต่น่าที่จะทำหน้าที่สร้างภาพความจริงมากกว่า หรือสื่อมวลชนมีส่วนในการบอกกับผู้อ่านว่าอะไรคือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในโลก(อ้างใน ธีระยุทธ ลาพีตี,2542)

และอีกเหตุผลหลักของเหตุการณ์เทียมคือ การได้รับการถ่ายทอดรายงานและการสร้างขึ้นใหม่ (reproduced) ซึ่งในที่นี้ คุณค่าแห่งความเป็นข่าวของเหตุการณ์จึงมีความสำคัญมากกว่าประเด็นแห่งความเป็นจริง และด้วยการทำงานของสื่อมวลชนประกอบด้วยคนจำนวนมาก และเทคโนโลยีที่มีความสลับซับซ้อนรวมทั้งตัวแปรต่างๆเข้ามามีผลกระทบต่อการศึกษาข่าวสาร ทำ

ให้แนวคิดเรื่องความเป็นจริง มีความหลากหลายมาก แม้แต่ผู้เป็นเจ้าขององค์กรสื่อมวลชน ผู้ลงโฆษณา ก็เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแนวคิดเรื่องความเป็นจริง ซึ่ง Murphy เห็นว่า อาจจะเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และยังมีปัจจัยอื่นเข้ามาอีก คือ นักข่าวแต่ละคนช่างกล้ง บรรณาธิการ ผู้อำนวยการองค์กร ต่างเข้ามามีส่วนคัดเลือกและนำเสนอแนวคิดในเรื่องความเป็นจริงทั้งนั้น (อ่างใน มุกดาวรรณ คักดีบุญ ,2536)

ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ นำเอาแนวคิดเรื่องข่าวและการประกอบสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์ภาพรวมเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอข่าวหรือประเด็นสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้นมีการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านใด และปัจจัยใดที่มีผลต่อการนำเสนอ

บทบาทการเป็นนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)

เนื่องจากการส่งข่าวจะต้องผ่านสื่อไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือก ควบคุมให้หรือไม่ให้ข่าวสารนั้นผ่านไปสู่อุสธารณะ บุคคลกลุ่มดังกล่าวเราเรียกว่า บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว ผู้ช่วยบรรณาธิการที่ทำหน้าที่บรรณาธิการ์ หรือนักข่าว อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีอิทธิพลต่อนื้อหาของข่าวมากที่สุดคือ นักข่าว ทั้งนี้เพราะในการสื่อข่าวแต่ละครั้ง นักข่าวที่อยู่ในพื้นที่จะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าเหตุการณ์ใดที่นักข่าวจะเลือกนำเสนอ จะสัมภาษณ์หรือเลือกใครมาเป็นข่าว (ลีริทิพย์ ชันสุวรรณ 2539:167-168)

การทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสาร หมายถึงบุคคลที่ทำหน้าที่กั้นกรอง เลือกสรรข่าวสารเพื่อเสนอต่อไปยังสาธารณชน ผู้เฝ้าประตูจึงอยู่ในฐานะที่ควบคุมข่าวสารต่างๆที่จะผ่านไป ยังประชาชน เป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวอะไรควรจะส่งออกไปและข่าวสารอะไรควรส่งซ้ำหรือควรตัดออก โดยอาศัยการเรียบเรียงและการคัดเลือก ตลอดจนกำหนดเวลาและจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารนั้นๆ(อ่างใน จันทรจิรา แม่สุวรรณ,2539)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูข่าวสาร ได้มีผู้นำมาใช้อยู่เสมอในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่ว่าด้วยการกระทำภายในองค์กรสื่อซึ่งเกี่ยวกับการละเว้นที่จะตีพิมพ์ แนวคิดนี้มาจากข้อเขียนของเคริท ลูวิน (Lewin,K.1947.) ซึ่งให้ข้อสังเกตไว้ว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่างๆอันประกอบด้วยบริเวณประตูที่ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือโดยวินิจฉัยของผู้เฝ้าประตูเองว่าจะยอมให้ข่าวสาร

ใดไหลผ่านไปได้อหรือไม่ หรือเคลื่อนที่ต่อไปตามทางติดต่อนั้นหรือไม่ ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะกระทำไปตามกฎเกณฑ์อันตรงไปตรงมา หรือกระทำไปตามความรู้สึกส่วนตัวของผู้เฝ้าประตูก็ได้

ดี เอ็ม ไวท์ (1950) ได้นำแนวคิดของเลวินมาประยุกต์ใช้ในการศึกษากิจกรรมของบรรณารักษ์ชาวโทรฟิมพ์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งในอเมริกา ผลที่ได้จากการศึกษาทำให้เห็นว่าสำนักพิมพ์จะได้รับข่าวสารจำนวนมากมาย บรรณารักษ์จะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชิ้นตีพิมพ์ ส่วนที่เหลือถูกนำทิ้งลงถังขยะ ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกจะถูกดัดแปลงตัดแต่งให้เหมาะสมกับเนื้อที่ หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ชม ผู้ฟัง

ทั้งนี้วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm) ได้กล่าวว่า นายประตูข่าวสารเป็นผู้มีสิทธิในการเปิดและปิดประตูข่าวสารต่างๆที่จะมีมาถึง ไม่เพียงเท่านั้นนายประตูข่าวสารยังทำหน้าที่จัดสรรนั้นหรือดัดแปลง เปลี่ยนแปลงสารเหล่านั้นให้อยู่ในรูปที่เขาต้องการตลอดจนกระทั่งกำหนดการนำเสนอข่าวสาร ระยะเวลาที่หน่วยงานข่าวสารนั้นไว้ว่าจะเสนอในช่วงเวลาใดหรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำๆกันหรือเลือกเสนอเพียงบางส่วน ในการที่นายประตูข่าวสารจะตัดสินใจเลือกข่าวสารอย่างใดนั้น ข้อเขียนของ Bagdikian บอกว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ 1.หลักที่ยึดถือในการบริหาร 2. การมองโลกของความจริงและนิสัยของคน 3. ค่านิยม ซึ่งยึดถือโดยกองบรรณารักษ์ที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ 4. การประเมินคุณค่าของข่าวสาร โดยการแข่งขันของสื่อ 5. ค่านิยมส่วนตัวและนิสัยแปลกๆของบรรณารักษ์ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นอีกได้แก่ เวลา เนื้อที่การเสนอสารทำให้ต้องมีการตัดทอนเนื้อหาเพื่อให้เพียงพอกับพื้นที่ที่มี(ยุพดี จิตกุลเจริญ ,2536)

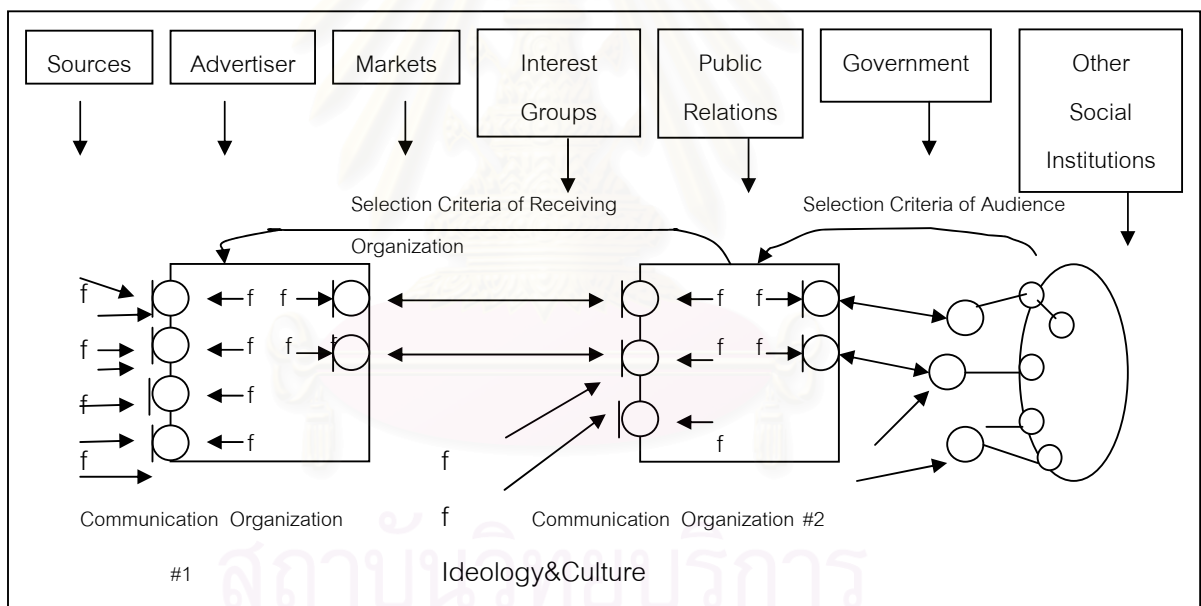
นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว Bagdikian(อ้างในจันทจิรา แม่สุวรรณ,2539)ได้แนะนำให้เห็นปัจจัยอื่นในการใช้ตัดสินใจเลือกข่าวของนักข่าวและบรรณารักษ์ คือ 1 หลักที่ยึดถือในการบริหาร 2. การมองโลกของความเป็นจริงและนิสัยคนที่มองว่าผู้อ่านต้องการอะไร 3. ค่านิยมภายในองค์กร 4. ค่านิยมส่วนตัวของบรรณารักษ์ 5. ปัจจัยด้านเวลาและเนื้อที่หน้ากระดาษ

Pamela J.Shoemaker (1991) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคัดเลือกข่าวสารขึ้นมาใหม่ โดยพัฒนาจากแนวคิดของดี เอ็ม ไวท์ ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวของตัวผู้เฝ้าประตูข่าวสาร โดยมีการพิจารณาเกี่ยวกับสภาวะสิ่งแวดล้อมที่เข้ามามีผลกระทบกับการคัดเลือกข่าว ได้แก่ 1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลมาจากภายนอกซึ่งเป็นเรื่องของระบบสังคมที่มีการขยายเพิ่มขึ้น 2. สภาวะแวดล้อมในการทำงานในแต่ละวัน อาทิ

การติดต่อสื่อสารกันทุกวัน (communication routines) บทบาทเฉพาะขององค์กร (organization characteristics) และ 3. รูปแบบการตัดสินใจจากภายในของนักหนังสือพิมพ์เอง (intraindividual) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

เหตุการณ์ในแต่ละวันเกิดขึ้นหลายเหตุการณ์แต่การที่นักข่าวจะเลือกเหตุการณ์ใดเขียน นั้นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ในปัจจุบันตัวปัจจัยที่เข้ามามีผลต่อ กระบวนการคิดและการผลิตของนักข่าว บรรณาธิการนั้นมีมากขึ้นทั้งปัจจัยภายนอก ปัจจัย ภายใน อีกทั้งกว่าที่ข่าวหนึ่งจะผ่านสู่สาธารณะได้นั้นต้องผ่านนายประตู่ข่าวสารมากกว่าหนึ่ง และแต่ละนายประตู่ข่าวสารจะมีการเปลี่ยนแปลงและคัดเลือกข่าวสารเหล่านั้นตลอดเวลา โดยแต่ละคนก็จะมีปัจจัยต่างๆมามีอิทธิพลเหนือความรู้สึกนึกคิด

ดังรูปที่ 1 เป็นการแสดงรูปแบบของการคัดเลือกข่าวสารที่เน้นระบบสังคม คุณมการณ์ และวัฒนธรรม และอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมและสถาบันมาเกี่ยวข้อง

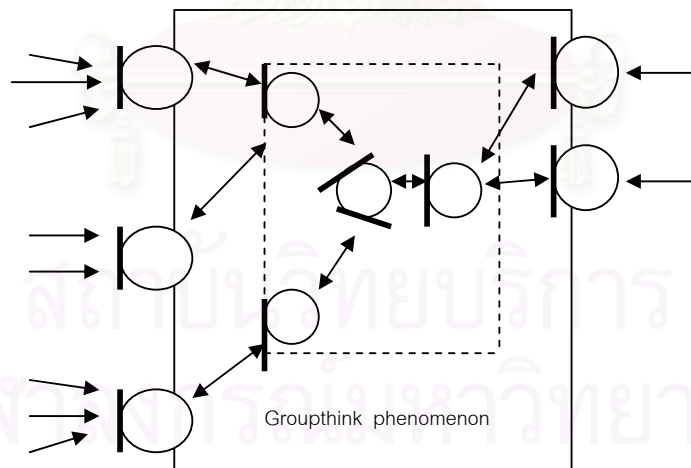

■ แทนประตู ○ แทนนายประตูข่าวสาร → แทนอิทธิพลที่มีผลต่อนายประตู
 ข่าวสาร □ สีเหลี่ยมใหญ่ หมายถึงการสื่อสารกันภายในองค์กร (communication organization) □ สีเหลี่ยมผืนผ้าเล็กๆ หมายถึง ปัจจัยทางด้านสังคมและสถาบัน

ในรูปแบบที่ Pamela ได้แสดงในรูปที่ 1 แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่เกิดขึ้นกับนายประตู ข่าวสารที่มาจากอิทธิพลภายนอก แม้แต่ภายในองค์กร ภายในตัวผู้เฝ้าประตูข่าวสาร และจาก

สังคม ก็มีผลสำคัญ จากรูปจะเห็นว่ากระบวนการทำงานเริ่มจากข่าวสารจำนวนมากที่มาจากหลายช่องทาง ถูกส่งมายังประตูและผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่เป็นด่านแรกในการคัดเลือกข่าวสารที่มาจากนักข่าว ซึ่งในการตัดสินใจของพวกเขาอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมต่างๆ อันได้แก่ แหล่งข่าว นักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ รัฐบาล หน่วยงานองค์กรทางสังคม นักการตลาด

ปัจจัยดังกล่าวเป็นเพียงส่วนแรกที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือก แต่เมื่อเรามาพิจารณาอย่างละเอียดในรูปแบบการคัดเลือกข่าวโดยแยกส่วนดูในกระบวนการขององค์กร(ดูรูป2)จะพบว่าภายในองค์กรที่มีความสลับซับซ้อน ได้ให้ผู้เฝ้าประตูข่าวสารสามารถเลือกข่าวสารจากบรรดาผู้เฝ้าประตูข่าวสารคนอื่นๆมากกว่าหนึ่ง ซึ่งเขาอาจใช้อำนาจในการคัดเลือกเองหรือไม่อาจทำให้เนื้อหาข่าวเกิดการดัดแปลง เปลี่ยนแปลง เป็นที่เรียบร้อยแล้วก่อนที่จะถูกส่งต่อไปยังผู้รับสารโดยตรงหรือผ่านองค์กรอื่นๆ ทั้งนี้จะเห็นว่า มีการบ่อนข้อมูลกลับจากผู้รับสารมายังองค์กร 2 และจากองค์กร 2 มายังองค์กร 1 แสดงให้เห็นว่าข่าวสารที่จะถูกคัดเลือกและส่งออก จะได้รับอิทธิพลจากเกณฑ์การคัดเลือกข่าวของผู้รับสารเพื่อเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าข่าวใดควรเสนอหรือควรทิ้งขยะ ทั้งนี้ในรูปแบบที่ 2 จะแสดงให้เห็นว่ากระบวนการคัดเลือกข่าวภายในองค์กรยึดติดกับการสื่อสารกันเป็นประจำ(communication routines) และบทบาทเฉพาะขององค์กร(organization characteristics) ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจภายในองค์กรจะมีกลุ่มนักคิด(groupthink) มาเป็นผู้ร่วมกันในคัดเลือกข่าวก่อนส่งต่อไปยังผู้รับสาร

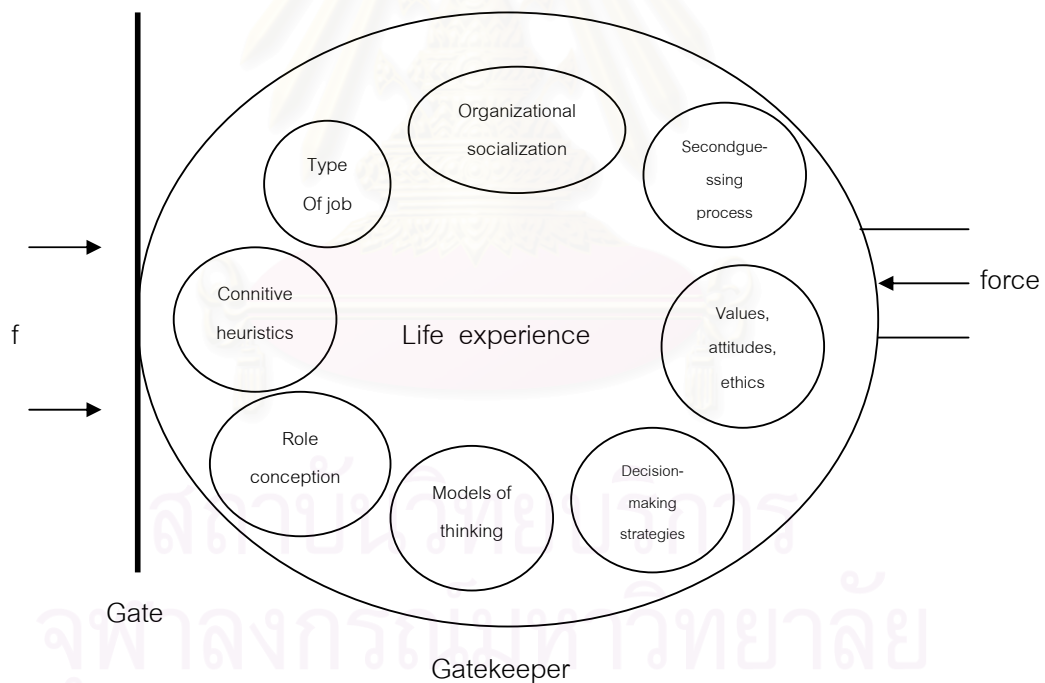

Communication routines & organizational characteristics

รูป 2 การคัดเลือกข่าวสารภายในองค์กร(โต๊ะข่าวหรือกองบรรณาธิการ)

นอกจากอิทธิพลปัจจัยทางสังคมและองค์กรแล้วยังมีปัจจัยในตัวผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกข่าวสารที่ได้รับ(ดังรูปที่ 3) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลได้แก่ ความรอบรู้ (including cognitive heuristics) กรอบความคิด(models of thinking) การเข้าสังคม (socialization) การเดา (second-guessing) คุณค่า (values) ทักษะคติ(attitudes)กลยุทธในการตัดสินใจ(decision-making strategies) บทบาทในการสร้าง (role conceptions) และชนิดของงาน (type of job) ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นลักษณะของประสบการณ์ชีวิตของแต่ละผู้เฝ้าประตูข่าวสาร ทั้งนี้สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการการคัดเลือกข่าวสารนั้นมีความซับซ้อน ในตัวผู้เฝ้าประตูข่าวสารแต่ละคนมีความรู้สึกทั้งชอบและไม่ชอบ ธรรมชาติในตัวของพวกเขามีส่วนในการที่จะดึงทั้งข่าวสารหรือนำเสนอข่าวสารเหล่านั้น แต่ผู้เฝ้าประตูข่าวสารก็ไม่ได้ใช้การตัดสินใจอย่างอิสระเสียทีเดียวพวกเขาจะต้องใช้กฎเกณฑ์ขององค์กรที่เป็นกรอบตัดสินใจ รวมทั้งปัจจัยทางสังคมมีมากระทบอย่างสม่ำเสมอด้วย

รูปที่ 3 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลภายในตัวผู้เฝ้าประตูข่าวสาร

แนวคิดนายประตูข่าวสารทำให้เห็นว่า ผู้เฝ้าประตูข่าวสารมีบทบาทหน้าที่โดยตรงต่อการถ่ายทอด กั้นกรอง ดัดแปลง เปลี่ยนแปลงหรือแปลความหมายข่าวต่อข่าวสาร ทั้งนี้การคัดเลือกข่าวสารที่จะนำเสนอต่อผู้รับสารก็มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรคัดเลือกข่าวสารนั้นทั้งจากองค์กรเองและจากภายในของผู้เฝ้าประตูข่าวสารนั้นด้วย

ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ นำเอาแนวคิดนายประตู่ข่าวสารมาใช้ในการวิเคราะห์การประกอบสร้างของข่าวและการคัดเลือกข่าวมานำเสนอของหนังสือพิมพ์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้นมีการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านใด

แนวคิดเรื่องความเป็นกลาง

ด้วยสื่อมวลชนเป็นหน่วยงานผลิตและกระจายความรู้อย่างกว้างขวาง เป็นผู้นำข่าวสาร ความรู้ต่างๆสู่กลุ่มคนซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะคติ ความเชื่อ แต่ถ้ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้รับข่าวสาร หรือข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเดียวกัน ความคิด ความเชื่อโดยทั่วไปจะคล้ายกัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมได้รับที่ละน้อยอย่างไม่รู้ตัว

การที่สื่อมวลชนเป็นตัวกลางระหว่างสถาบันต่างๆในสังคม คอยให้ข้อมูลข่าวสาร ความเข้าใจจากคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นการเชื่อมผู้รับสารและสาธารณชนกับความเป็นจริงดังนั้นในสายตาของผู้รับสารสื่อมวลชนจึงมีภาพลักษณ์ต่างๆ ได้แก่ การเป็นหน้าต่างสู่ประสบการณ์ ทำให้มีโลกทัศน์กว้างขึ้นโดยไม่มีอคติต่อการรับรู้หรือรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เป็นผู้ให้ความกระจ่างในประเด็นปัญหาของเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นและเป็นตัวชี้ทางและแนวโน้มของสังคม นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังถูกมองว่าเป็นสื่อที่มีผลกระทบต่อมวลชน ซึ่งผู้ที่เข้ามาประกอบวิชาชีพนี้ต้องตระหนักในเรื่องของจริยธรรมที่จะพิทักษ์ความน่าเชื่อถือของมหาชนที่พึ่งมีต่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งจริยธรรมดังกล่าวได้แก่ ความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว(อ้างใน จุฬาลักษณ์ มณีวงศ์,2539:15)

ทั้งนี้ดร.ณิ หิรัญรักษ์ กล่าวถึงคุณภาพของข่าว(Quality of News) ว่าความเป็นกลางเป็นปัจจัยสำคัญที่หนังสือพิมพ์จะต้องรักษาและยึดปฏิบัติตลอดเวลา ดังนั้นความเป็นกลางในแง่คุณภาพข่าวมี 4 ประการคือ

1. การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ซึ่งต้องปราศจากความมีอคติและลำเอียงใดๆทั้งสิ้น
2. นักข่าวจะต้องรายงานข่าวโดยตรงไปตรงมาด้วยความสุจริตใจ
3. การรายงานข่าวในปัจจุบัน จะเป็นการรายงานข่าวแบบอธิบายความซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถของนักข่าวในการอธิบายเหตุการณ์ให้ผู้รับสารได้เข้าใจสถานการณ์และภูมิหลังของเรื่องราวต่างๆได้ ซึ่งการอธิบายข่าวไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสอดแทรกความคิดเห็นของนักข่าวในบางครั้ง
4. ความเป็นกลางในการเสนอข่าวนั้นเป็นไปได้ยากมาก เพราะบางครั้งนักข่าวมักใช้

อารมณ์ความรู้สึกและความคิดเห็นส่วนตัวลงไปปะปนในเวลารายงานข่าว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้ความมีอคติและความลำเอียงเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามความยุติธรรมและความเป็นกลางยังเป็นสิ่งสำคัญที่นักข่าวต้องระลึกถึงและปฏิบัติตาม

สำหรับหลักจริยธรรมว่าด้วยความเป็นกลางนั้นมีพัฒนาการมาจากวงการหนังสือพิมพ์อเมริกัน โดย Dennis และ Merrill (อ้างใน ณัฐกานต์ อัครพงษ์พิศักดิ์, 2543) กล่าวว่า “ความเป็นกลางเป็นลักษณะที่โดดเด่นของงานวารสารศาสตร์อเมริกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาของงานด้านนี้ในประเทศอื่นและวัฒนธรรมอื่น...ซึ่งมักผลิตงานเขียนเชิงแสดงความคิดเห็นและโต้เถียง (polemic) และเพราะแนวของงานวารสารศาสตร์ในอเมริกาโดยทั่วไปได้แยกความคิดเห็นของนักข่าวจากเหตุการณ์โดยแยกต่างหากจากข้อเท็จจริงในหน้าข่าวไปอยู่หน้าบรรณาธิการ...นี่คือองค์ประกอบของ “ความเป็นกลาง” ที่เราเชื่อและถือเป็นมาตรฐาน”

สมาคมนักหนังสือพิมพ์อาชีพ “ซิกมา เดลต้า ไค” (Sigma delta chi) (รศ.ดร.พีระ จิรโสภณ เอกสารการสนทนาสัมมนาการวิเคราะห์ข่าวปัจจุบัน, 2544) เชื่อว่าภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็คือการเสนอความจริงและต้องการนักหนังสือพิมพ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเฉลียวฉลาดเป็นกลาง (Objectivity) แม่นยำ (Accuracy) และยุติธรรม (fairness) ซึ่งในการปฏิบัติงานนักหนังสือพิมพ์จะต้องมีความถูกต้องแม่นยำและความเป็นกลาง (Accuracy and Objectivity) ประกอบด้วย

1. ความจริง (Truth) เป็นเป้าหมายสูงสุด
2. ความเป็นกลางในการเสนอข่าวเป็นเป้าหมายสำคัญที่เป็นสัญลักษณ์ของนักหนังสือพิมพ์ที่มีประสพการณ์ เป็นมาตรฐานที่ต้องการ
3. ไม่มีคำว่าขอโทษสำหรับการบิดเบือน (Inaccuracies) และความเลินเล่อ (Lack of Thoroughness)
4. พาดหัวของหนังสือพิมพ์ควรจะต้องตรงกับเนื้อหาที่นำเสนอ รูปภาพและการออกอากาศก็ควรที่จะสะท้อนซึ่งเนื้อหาหลักของเรื่อง
5. การฝึกฝนเสียงเพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างการรายงานข่าวกับการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การรายงานข่าวไม่ควรมีความเห็นหรือการลำเอียงและเสนออย่างรอบด้าน
6. การลำเอียงหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในบทบรรณาธิการซึ่งเป็นที่รู้กันว่าบิดเบือนความจริงถือว่าบ่อนทำลายวัฒนธรรมจิตวิญญาณแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อเมริกัน
7. นักหนังสือพิมพ์ต้องตระหนักถึงการเสนอบทวิเคราะห์ บทความคิดเห็น บทบรรณาธิการที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องสาธารณะ นักหนังสือพิมพ์ยอมให้สิทธิในการเสนอสิ่งเหล่านั้นโดยบุคคลซึ่งมีความสามารถเพียงพอ

8. บทความพิเศษหรือการนำเสนอโดยบุคคลที่เป็นตัวแทนแห่งกลุ่มผลประโยชน์ใด (Advocacy) หรือโดยด้วยความคิดเห็นเป็นส่วนตัว (The Writer's Own Conclusions) ควรจะมีการระบุไว้ให้ทราบ

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์อเมริกันจะยึดถือหลักจริยธรรมในเรื่องของความเป็นกลางและการนำเสนอความจริง เช่น หนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ เน้นการนำเสนอความจริง(สัจธรรม)อย่างมุ่งมั่น รับผิดชอบและยุติธรรมโดยปราศจากความเอนเอียงต่อผลประโยชน์พิเศษใดๆ สำหรับสุภา ศิริमानนท์ กล่าวถึง หลักแห่งจริยธรรมในด้านความเป็นกลางว่ามีข้อปฏิบัติดังนี้

1. หลักว่าด้วยความแท้จริง (Objectivity) หลักข้อนี้เกิดขึ้นเพราะหนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความไว้วางใจจากผู้อ่านว่าสิ่งที่รายงานจะไม่มีอคติลำเอียง ไม่สอดแทรกทัศนคติส่วนตัวความรักความเกลียดชังในการรายงานข่าว ลักษณะของหลักว่าด้วยความแท้จริงประกอบด้วย (ก) ความเป็นไม่ฝักเป็นฝ่าย (ข) ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ (ค) โอกาสของการปฏิเสธ (ง) การละเว้นเสียจากความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด (จ) การละเว้นเสียจากความเคียดแค้นพยาบาท

2. หลักว่าด้วยความซื่อสัตย์ (Honesty) การรักษาความสัตย์ประกอบด้วย การนำเสนอข่าวที่เป็นจริงมีสำนวนขยายและนักหนังสือพิมพ์ต้องรักษาวาจาที่ได้ให้คำมั่นหรือได้ตักปากตกลงกับใตเขาไว้

3. หลักว่าด้วยความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษยพึงปฏิบัติต่อมนุษย์ (Human Decency) เป็นการป้องกันไม่ให้นักหนังสือพิมพ์ได้ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปในการเสนอข่าว ซึ่งเกี่ยวพันกับเชื้อชาติ ศาสนา ประกอบด้วย การปราศจากความลำเอียงต่อคนต่างชาติ ต่างศาสนาและการใช้ถ้อยคำที่ไม่ก่อให้เกิดความชิงชังรังเกียจ

4. หลักว่าด้วยการลอกเรื่องของคนอื่นแล้วทึกทักเอาเป็นของตน (Plagiarism) หลักการข้อนี้เมื่อนักหนังสือพิมพ์ใช้ข้อความหรือเบาะแสของคำบอกเล่าข่าวสารจากนักข่าวคนอื่นหรือคัดลอกมาจริงต้องใส่ชื่อเจ้าของบทความนั้น ซึ่งหากไม่ใส่ถือว่าเป็นเรื่องผิดจริยธรรม

ส่วนศ.สุกัญญา สูดบรรทัด (เอกสารประกอบการสอน ,2544) ได้ให้ความหมายของความเป็นกลางหรือการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า

1. ความเป็นกลางขึ้นอยู่กับคนหรือเจ้าตัว เป็นสำคัญ คือ ความเป็นกลางเป็นแบบเข้าข้างตัวเองแบบ objective หรือ subjective กล่าวคือ ความเป็นกลางของนาย ก.อาจไม่เท่ากับความเป็นกลางของนาย ข. อะไรที่ตรงกับใจผู้ใด ผู้นั้นก็จะเป็นกลาง

2. การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด คือ สื่อมวลชนต้องแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าตนไม่สังกัดกลุ่มใดพรรคใด หรือกลุ่มองค์กรธุรกิจ นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงเรื่องความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายด้วย

3. วัตถุดิบหรือภววิสัย คือ การรายงานเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้นจริง ให้ได้บรรดสาระเป็นจริงโดยครบถ้วนทุกประการทุกแง่มุม เรียกได้ว่า ครบบรรดสาระ (context) โดยเมื่อการรายงานนั้นเป็นไปดังกล่าวแล้ว ก็อาจจะถือว่ามีความเป็นกลางในการนำเสนอได้

แม้ว่าแนวคิดการนำเสนอข่าวด้วยความเป็นกลางของหนังสือพิมพ์จะเป็นกรอบที่ทุกองค์กรได้วางเอาไว้โดยมีการยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แต่ก็ยังมีข้อถกเถียงกันอยู่ถึงความเป็นกลางของสื่อมวลชนว่าขาดความเป็นกลางอยู่นั่นเอง จากการที่หนังสือพิมพ์มีปัญหาเรื่องความเป็นกลางในการเสนอข่าวไม่ได้เกิดที่ตัวผู้สื่อข่าวอย่างเดียว แต่ด้วยความที่หนังสือพิมพ์มีองค์ประกอบหรือเงื่อนไขในการทำงานที่ซับซ้อน ทำให้การนำเสนอข่าวสารต่างๆต้องผ่านกระบวนการทำงานที่ชเรมม (Schramm) เรียกว่าสายโซ่ (The Chain) ซึ่งทุกจุดจะมีบุคคล (ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร) ที่ตัดสินใจว่าจะทำการถ่ายทอดข่าวสารบางอย่างหรือไม่ โดยในการตัดสินใจจะประสบกับผลกระทบหรือปัจจัยแวดล้อมมากมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นกลางมาใช้เพื่อนำมาอภิปรายความคิดเห็นของตัวละครในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ว่าแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นเป็นเช่นไร ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์การดำเนินงานหนังสือพิมพ์ในยุคที่มีการเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์ทำงานเพื่อประชาสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นโยบายพัฒนาที่มุ่งแต่จะสร้างความมั่งคั่งให้แก่คนจำนวนน้อย โดยการที่รัฐแย่งชิงเอาทรัพยากรจากคนส่วนใหญ่ไปบำเรอผลประโยชน์ของคนส่วนน้อยตลอดเวลา เป็นสาเหตุที่สำคัญของความยากจนในเมืองไทย ยิ่งคนจนไร้อำนาจก็ยิ่งทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายพัฒนาได้เลย เช่น การศึกษามูลค่าน้ำในเขื่อนที่สร้างอ่างเก็บน้ำบางแห่งว่า น้ำหนึ่งลูกบาศก์เมตรจะมีราคาต้นทุนตั้งแต่ 40-20 กว่าบาท ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะเอาไปใช้ในการผลิตอะไรให้กำไร แต่ที่สามารถทำได้ก็เพราะผลกระทบต้นทุนส่วนใหญ่ไปให้ประชาชนโดยไม่ยอมจ่ายค่าชดเชย *

แนวคิดในการพัฒนานั้นมีความเกี่ยวพันกับแนวคิดอื่นๆที่ใกล้เคียงกันทั้งในแง่ความหมายและปรากฏการณ์ แนวคิดดังกล่าวได้แก่ การทำให้ทันสมัย การเปลี่ยนแปลง การทำให้เป็นอุตสาหกรรม และการทำให้เป็นแบบตะวันตก ที่แนวคิดเป็นเช่นนี้เนื่องจากโลกตะวันตกมีความก้าว

* ดร. เกษียร เตชะพีระ นักวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการสัมมนาคนจนกับทางออกของสังคมไทย ซึ่งจัด ณ หมู่บ้านแม่มน้อย ริมสันเขื่อนปากมูล เมื่อวันที่ 20-21 เมษายน 2543 โดย สมัชชาคนจนเพื่อการคนจน มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน สถาบันเพื่อสิทธิชุมชน และ เครือข่ายแม่น้ำเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

หน้าทางเทคโนโลยีและวัตถุทำให้แนวคิดดังกล่าวไหลบ่ามายังเอเชีย แอฟริกา ลาตินอเมริกา ทั้งนี้บรรดาแนวคิดต่างๆแนวคิดที่มีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับและมีการใช้แทนกันมากที่สุดได้แก่การทำให้ทันสมัยและการพัฒนา

การทำความเข้าใจการพัฒนาเราต้องรู้ว่า การใช้คำว่า *การพัฒนา* ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยประเทศมหาอำนาจตะวันตกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ความหมายคือ การทำให้ทันสมัยอย่างประเทศตะวันตก ผ่านการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรม และการพัฒนาการเมือง หรือที่เรียกขานกันในแวดวงการศึกษาการพัฒนาในยุคนี้ว่า ทฤษฎีการทำให้ทันสมัย นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความหมายอีกหลายท่าน เช่น ซิงห์(Sinha) ให้คำจำกัดความการพัฒนาว่าเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง ซีเยร์ (Seers) กลับให้ความเห็นถึงการพัฒนาคือ การมีอาหารกินอย่างเพียงพอมีระดับรายได้เพียงพอที่จะสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย มีงานทำ มีความเสมอภาคกันในสังคม ถ้าหากว่าประชาชนส่วนใหญ่ยากจนลง มีคนว่างงานเพิ่มขึ้น มีความอยุติธรรมในสังคมมากขึ้น แม้ว่ารายได้ต่อหัวจะมากขึ้นจากเดิมก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าการพัฒนา แผนการใดๆที่ไม่มีเป้าหมายที่จะลดความยากจน ลดการว่างงานและลดความไม่เสมอภาคกันในสังคมแล้วเป็นการยากที่จะเรียกแผนนั้นว่าแผนพัฒนา ส่วนโรเจอร์สและสเวนนิ่ง(Rogers & Svanning) เห็นว่าการพัฒนาหมายถึงการที่ความคิดใหม่ถูกนำมาใช้ในสังคมเพื่อทำรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มมากขึ้น และมีชีวิตที่เป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยใช้วิธีการผลิตที่ทันสมัย ตลอดจนมีสถาบันสังคมที่ดีขึ้น

จากนิยามข้างต้นเราสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนา คือ การทำให้ประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย และระบบสังคมส่วนรวมมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การที่เราจะทราบว่าประเทศใดอยู่ในข่ายการพัฒนา องค์การสหประชาชาติได้จัดประเทศในโลกออกเป็น 2 กลุ่ม ตามระดับของการพัฒนา โดยใช้เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นเครื่องกำหนด ประเทศที่มีการพัฒนามาก เรียกว่า ประเทศพัฒนา (developed countries) ประเทศพัฒนามากว่า (more developed countries) หรือประเทศทันสมัย (modern countries) ส่วนประเทศที่มีการพัฒนาน้อย เรียกว่า ประเทศที่กำลังพัฒนา (developing countries) ประเทศที่พัฒนาน้อย (less developed countries) ประเทศกำลังพัฒนาได้แก่ ประเทศ แถบเอเชีย ลาตินอเมริกา แอฟริกายกเว้น ญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

เมื่อกล่าวถึงคำว่า "สิ่งแวดล้อม" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า environment หลายคนมักเข้าใจถึงเรื่องของน้ำเน่า ควันและไอเสียจากรถยนต์ หรือขยะมูลฝอย แต่โดยความเป็นจริงแล้ว สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่มีความหมายและขอบเขตกว้างกว่านั้นมาก เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาในเรื่องของ ความสมดุลทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่ถูก

ความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรมแบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรหรือวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

อย่างไรก็ดี สิ่งแวดล้อมอาจแยกออกเป็นลักษณะกว้างๆ ได้ 2 ส่วนคือ

ก. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Natural Environment) โดยความหมายคือ สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรทุกประเภท สิ่งต่างๆเหล่านี้ไม่ได้เกิดหรืออยู่เพียงลำพัง เมื่อสิ่งแวดล้อมหนึ่งถูกทำลายมักจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่อยู่ใกล้เคียงกันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

ข. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) อาจสร้างโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ อาจเป็นสิ่งที่สร้างให้เห็นจับต้องได้หรืออาจมองไม่เห็นจับต้องไม่ได้ เราสามารถแบ่งเป็น สิ่งแวดล้อมทางการภาพ เช่นสิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม ชุมชนเมือง และสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม

จากความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างแนบแน่น ในอดีตปัญหาเรื่องความสมดุลของธรรมชาติตามระบบนิเวศยังไม่เกิดขึ้นมากนัก จึงอยู่ในวิสัยที่ธรรมชาติสามารถปรับดุลของตัวเองได้ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงจึงยังไม่ปรากฏ อย่างไรก็ตามเมื่อความเจริญทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมขยายตัวมากขึ้น ดังนั้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติย่อมมากตามไปด้วย และเกือบทุกประเทศต่างก็มุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมจึงปรากฏให้เห็นบ้าง แต่ก็ยังพอที่จะอยู่ในวิสัย และสภาพที่รับได้ แต่เมื่อนานวันเข้าปรากฏว่าได้เกิดปัญหารุนแรงทางด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในบางส่วนของโลกและค่อนข้างจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันในทุกประเทศ ทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา เช่น

- ปัญหาทางด้านมลพิษที่เกี่ยวกับน้ำ อากาศ ดิน และสารเคมีต่างๆ
- ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมสลาย และหมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ ป่าไม้ พืช สัตว์ที่เป็นอาหาร และที่ควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษา
- ปัญหาเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์ เช่นการวางผังเมืองและชุมชนไม่ถูกต้องทำให้เกิดการแออัดยัดเยียด ใช้ทรัพยากรผิดประเภท ตลอดจนปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมและปัญหาของเหลือทิ้งได้แก่ ขยะ มูลฝอย

เมื่อเป็นเช่นนี้ แนวทางของการพัฒนาในปัจจุบัน จึงเริ่มเปลี่ยนแปลงเพราะว่าได้มีการนำเอาความผิดพลาดจากอดีตมาแก้ไข นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญทางด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม

1. การเพิ่มของประชากร (Population Growth) ปัญหาของการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยทั่วโลก มีแนวโน้มสูงมากขึ้นแม้ว่าการรณรงค์เรื่องการวางแผนครอบครัวจะได้ผลดี แต่ปริมาณยังอยู่ในอัตราวิกฤต เมื่อผู้คนมากขึ้นความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน ฯลฯ

2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Economic Growth & Technological Progress) ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจนั้น ทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตสูงตามไปด้วยมีการบริโภคทรัพยากรจนเกินความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต มีการใช้พลังงานมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็เสริมให้มีการนำทรัพยากรมาใช้ง่ายขึ้น

ผลที่จะเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากสาเหตุของปัญหาดังกล่าว นำมาซึ่งผลสืบเนื่องอันเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมได้หลายประการคือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ เนื่องจากมีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ประหยัด
2. ภาวะมลพิษ (Pollution) เช่นมลพิษในน้ำ ในอากาศ และเสียง มลพิษในอาหาร สารเคมี ฯลฯ อันเป็นผลมาจากการเร่งรัดทางด้านอุตสาหกรรมนั่นเอง

ทั้งนี้จากบทสรุปสำหรับผู้บริหารของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (www.oiepp.go.th) พบว่าสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2543-2544 ซึ่งให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่เป็นผลของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัญหาที่สำคัญคือความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่นับวันจะปรากฏให้เห็นและมีความรุนแรงมากขึ้น จึง ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ตัวอย่างของเหตุการณ์ของความขัดแย้ง ที่เห็นได้ชัดเจนในปี พ.ศ. 2544 คือ โครงการก่อสร้างและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ จากพื้นที่พัฒนาร่วมระหว่างไทย-มาเลเซีย ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นคัดค้านโครงการฯ เนื่องจากคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรม ต่อเนื่อง และความปลอดภัยของท่อส่งก๊าซต่อสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น และโครงการ โรงไฟฟ้าเอกชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งถูกคัดค้านจากประชาชนในท้องถิ่น ที่คำนึงถึง ผลกระทบของการตั้งโรงไฟฟ้า ต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต และวิถีชีวิต ตัวอย่างทั้งสองแสดงให้เห็นถึง ปัญหาของ ขั้นตอนการพัฒนาโครงการที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ เริ่มต้นโครงการ จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชน อย่าง หลีกเลียงไม่ได้ เช่นเดียวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังกรณีของการ พัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวบนเกาะช้าง จังหวัดตราด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาการใช้ที่ดิน การทำลายทรัพยากรชายฝั่งและทะเล และปัญหาขยะ และกรณีของเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เกิดจากความขัดแย้งระหว่างนโยบายการพัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมในพื้นที่ ภาคตะวันออก และนโยบายการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้มี ความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ดีขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม(สผ.)ได้สรุปเอาไว้เพื่อเป็นแนว ทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในประเทศให้มีความยั่งยืน และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไปในทางที่ดีมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทางสผ.จึงได้เสนอแนะให้มีการบริหารจัดการและการ แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเด็นสำคัญต่างๆดังต่อไปนี้

1. กลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม และมีความยืดหยุ่นต่อ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา
2. การนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้ เพื่อลดปัญหามลพิษ
3. การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และการจัดทำดัชนีและตัวบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมให้ความรู้เกี่ยวกับ ผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต และการใช้ดัชนีและตัวบ่งชี้

คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการพิจารณา วางแผนนโยบาย แผนงาน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

4. นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถ ให้กับภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดทำร่างกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2545-2549) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพในด้านการบังคับใช้กฎหมาย การใช้มาตรการด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การกระจายอำนาจบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ระดับท้องถิ่น การสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนในสังคม และการสร้างความเข้มแข็งของประเทศในเวทีโลก

ในการวิจัยครั้งนี้ นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อให้เข้าใจในกระบวนการคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและภาคประชาชนอันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ลักษณะความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับโรงไฟฟ้าบ่อนอก ระหว่างภาครัฐและประชาชน ว่าแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นเป็นเช่นไร

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ในกรณีโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ก่อให้เกิดกลุ่ม 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มไม่สนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ ชาวบ้าน และกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ รัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) ต่างได้ถ่ายทอดข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ในการวิจัยนี้หมายถึง สื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งได้ประกอบสร้างข่าวสารที่ได้รับเป็นเรื่องราว เช่นเดียวกับการสร้างละคร โดยมีการถ่ายทอดอุดมการณ์ของกลุ่มบุคคล ที่สื่อได้มีการคัดเลือกมานำเสนอ โดยที่อุดมการณ์อื่นหรือตัวละครอื่นนอกเหนือจาก ชาวบ้าน และกฟผ.ถูกเก็บกตเอาไว้ด้วยวิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ คือ กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังนั้นทำให้เห็นว่างานวิจัยนี้มีข้อสันนิษฐานว่า

หนังสือพิมพ์มีโครงร่างการเล่าเรื่องที่เน้นให้เห็นความขัดแย้งของฝ่ายรัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) และชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์การแย่งชิงอำนาจของกลุ่มต่างกันในประเด็นสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพรัตน์ ตฤณชาติวณิช (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คำขวัญในฐานะกลไกสร้างอุดมการณ์ของรัฐในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม(2481-2487) ผลการศึกษาพบว่า คำขวัญถูกนำมาใช้เป็นกลไกในการสร้างอุดมการณ์ของรัฐเพื่อครอบงำความคิดมวลชนให้เป็นไปในแนวทางที่รัฐกำหนด ด้วยการสร้างภาพความเป็นจริงและเป็นกำหนดพฤติกรรมประชาชน แต่อุดมการณ์ชาตินิยมเป็นนามธรรม จึงกำหนดด้วยสัญลักษณ์รูปธรรม ชาติและผู้นำ และให้อุดมการณ์รัฐที่ปรากฏในคำขวัญที่แนะวิธีการปฏิบัติตนของคนในชาติให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความเห็นพ้องต้องกันภายใต้การนำเสนของรัฐ และให้คำขวัญทำหน้าที่ปลุกเร้าความคิด ความรู้สึกของประชาชนให้จงรักภักดีต่อชาติ ด้วยการปฏิบัติตนเพื่อชาติ และด้วยการเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้นำเพื่อชาติ โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการสื่อสารคำขวัญเพื่อให้คำขวัญโน้มน้าวใจประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิจัยนี้ทำให้เห็นได้ว่า รัฐได้พยายามสร้างอุดมการณ์หรือระบบความคิดให้กับผู้ใต้ปกครองโดยใช้คำขวัญเป็นเครื่องมือให้ปฏิบัติตาม โดยที่ผู้ใต้ปกครองไม่เคยตั้งคำถามกับคำขวัญเหล่านั้นว่ามีความหมายแฝงอย่างไร หรือรัฐต้องการอะไร แต่ในปัจจุบันรัฐหันกลับมาใช้เครื่องมือในการสร้างระบบความคิดของประชาชนด้วยสื่อมวลชนมากขึ้น มีการโฆษณาผลงานของรัฐบาลทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต บางครั้งแฝงอยู่ในรายการให้ความรู้หรือสาระบันเทิง เพื่อตอกย้ำหรือคงระบบความคิดเดิมให้คงอยู่ต่อไป

สุจินดา ประสงค์ตันสกุล (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการเล่าเรื่องรายการโทรทัศน์แบบเตือนภัยรายการ “เฉียด” พบว่า รายการเฉียดได้นำเสนอข้อมูลที่ให้ประโยชน์กับสาธารณะด้วยการเตือนภัยบุคคลถึงภัยต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องเพื่อให้เน้นถึงความสนุกสนาน ตื่นเต้นของช่วงการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ ซึ่งเป็นจุดสุดยอดของรายการมากกว่าการนำเสนอวิธีการป้องกันภัย นอกจากนี้ผู้ดูรายการจะได้รับประโยชน์เพียงรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ไม่ได้รับประโยชน์ในการนำกรณีตัวอย่างไปป้องกันแต่อย่างใด รวมทั้งรายการยังสร้างความวิตกกังวลให้กับบุคคลที่มีความระมัดระวังต่อภัยต่างๆอยู่แล้ว งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ากลวิธีการเล่าเรื่องมีความสำคัญในการรายงานเหตุการณ์ที่เข้าใจยาก ชับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย แต่การเล่าเรื่องในสื่อมวลชนส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับสารเช่นในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก สื่อมีการรายงานให้ผู้อ่านมีความรู้สึกคล้อยตาม หรือมีอารมณ์ร่วมในเหตุการณ์ แต่การรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกกลับไม่ได้เสนอถึงแนวทางการแก้ไข

ปัญหาเพื่อเสนอให้ภาครัฐตระหนักและเร่งรีบแก้ไขมากกว่าที่จะปล่อยให้เหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่ากลวิธีการเล่าเรื่องมักจะเน้นความสนุกสนาน และความตื่นเต้นมากกว่า

อดิสา วงศ์ลักษณะพันธ์ (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องในข่าวการเมืองของ หนังสือพิมพ์ไทย พบว่า การเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับได้แก่ มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ ข่าวสด มีแนวโน้มในการนำเสนอข่าวไปตามแบบแผนการเล่าเรื่อง โดยมีการกำหนดแก่นเรื่อง ขึ้นมาเป็นแนวทางในการรายงานข่าว ซึ่งมีผลต่อการวางโครงเรื่องในข่าว หนังสือพิมพ์ยังได้ให้ สีสันกับบุคคลในข่าว จนทำให้บุคคลมีสภาพเหมือนตัวละคร ส่งผลให้การดำเนินเรื่องไปอย่างมี อรรถรส นอกจากนี้การสร้างความหมายให้ข่าวการเมืองไปในแนวความขัดแย้งเป็นสำคัญ งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าการเล่าเรื่องมีความสำคัญในการวางแนวทางในการเขียนข่าวทำให้เห็นว่ สื่อมวลชนมีการกำหนดรูปแบบการรายงานข่าวแต่ละข่าวไว้ในความคิดและพยายามเขียนข่าวไป ตามโครงสร้างที่ได้วางเอาไว้ ทำให้ข่าวที่นำเสนอมีรูปแบบที่คล้ายกันไม่มีความแตกต่างในเนื้อหา หรือการนำเสนอแบบใหม่ๆและที่สำคัญไม่มีการนำเสนอเพื่อหาหนทางแก้ปัญหา

นิยามศัพท์

การเล่าเรื่อง หมายถึง การที่ผู้สื่อข่าวบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ลักษณะการเขียน ที่มีการจัดลำดับเรื่องเป็นขั้นตอน ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร จาก มีลีลาในการ เขียนให้ น่าสนใจ น่าติดตาม อีกทั้งสามารถสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านได้คล้ายตามได้ ในงานวิจัยนี้หมายถึง การดำเนินการของผู้สื่อข่าวในการนำเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอกมา รายงานให้สาธารณชนทราบ ที่มีการใช้ลีลาในการเขียนและการลำดับเหตุการณ์รวมทั้งมีการ บรรยายบรรยากาศที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด

อุดมการณ์ หมายถึง ความคิด หรือระบบความคิดที่ประกอบด้วยค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ทฤษฎีที่ได้รับการปฏิบัติถ่ายทอดสืบเนื่องจนเป็นบรรทัดฐานยอมรับของสมาชิกของ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม ทั้งนี้อาจดำรงอยู่ร่วมกันแต่มีความขัดแย้งระหว่างกันหรือมีการ ครอบงำจากฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่า ในงานวิจัยนี้หมายถึง การนำเสนอประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้น ในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่มีการถ่ายทอดจากกลุ่มนักอนุรักษ์ ชาวบ้าน ภาครัฐ เพื่อ แสดงจุดยืน หรือแนวคิดเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า โดยอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมานั้นมีทั้ง อุดมการณ์ที่ผลิตซ้ำระบบความคิดที่พยายามรักษาหรือค้ำจุนระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม เดิมเอาไว้ โดยใช้กลวิธีในการนำเสนอความคิด ความเชื่อซ้ำๆเพื่อรักษาซึ่งอำนาจของคนกลุ่ม

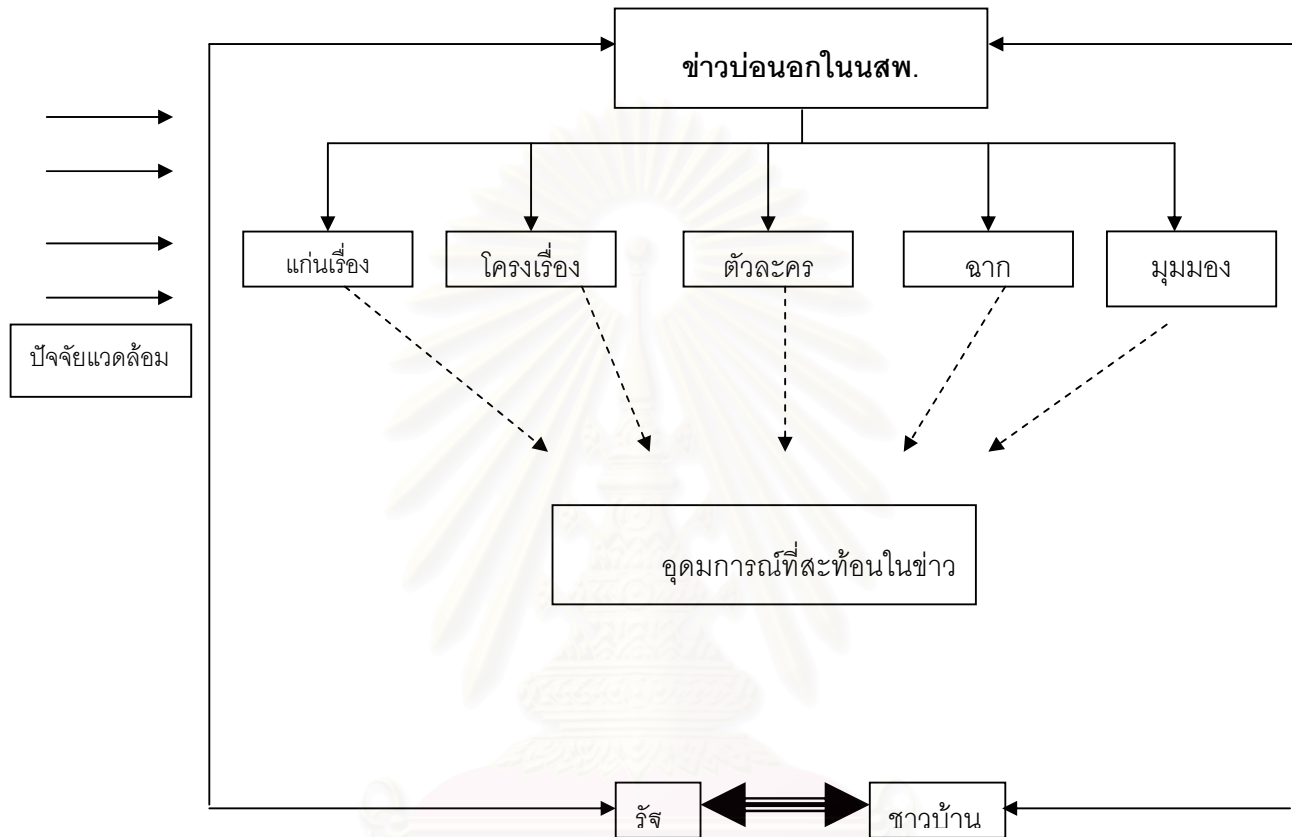
หนึ่งเอาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป และอุดมการณ์ที่สร้างระบบความคิดให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งระบบคิด ค่านิยมต่างๆ ได้มาจากทัศนคติ ความเชื่อส่วนตัว การศึกษาของสื่อเองหรืออาจได้รับระบบคิดมาจากผู้ที่มีอำนาจในสังคม แล้วสร้างให้เป็นแนวคิดหลักของสังคมเพื่อให้เชื่อ ปฏิบัติตาม

การสะท้อน หมายถึง การให้ภาพของอุดมการณ์ผ่านการนำเสนอด้วยการเล่าเรื่อง โดย อุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาได้ถูกสร้างความหมายหรือถูกกำหนดโดยทิศทางของสื่อ

กรณีความขัดแย้งโรงไฟฟ้าบ่อนอก หมายถึง เหตุการณ์ความไม่เข้าใจกันระหว่างกลุ่มคน 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มองค์กรเอกชน กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในเรื่องการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่ฝ่ายของชาวบ้าน กลุ่มองค์กรเอกชนมองว่าเป็นตัว ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะสัตว์ทะเลและปะการัง อีกทั้งยังทำให้ชาวบ้านในน่านน้ำบ่อ นอกต้องละทิ้งอาชีพประมงที่เป็นอาชีพหลัก ในขณะที่กลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และนักวิชาการบางคนให้ความเห็นว่าโรงไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากประเทศต้องการพลังงาน สำรองเพื่อรองรับความต้องการไฟฟ้าในอนาคต ซึ่งโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการวางแผนมา ตั้งแต่ปี 2537 และเริ่มศึกษาความเหมาะสมผลกระทบสิ่งแวดล้อมเมื่อปี 2538 ซึ่งผลของ การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้กลายมาเป็นปัญหาหลักที่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น จาก ปัญหาของเหตุการณ์การคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกเริ่มเป็นประเด็นผ่านสื่อมวลชนตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นการต่อต้านการก่อสร้างซึ่งมีรูปแบบการ ต่อต้านคล้ายกัน ได้แก่การจัดการชุมนุมประท้วง การออกแถลงการณ์ อย่างไรก็ตาม ความ รุนแรงของเหตุการณ์ในช่วงแรกยังมีไม่มากนัก แต่ความรุนแรงเริ่มทวีขึ้นในช่วงระยะปลายปี 2544 ข้ามไปจนถึงต้นปี 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสะท้อนอุดมการณ์กรณีความขัดแย้งโรงไฟฟ้าบ่อนอกผ่าน การเล่าเรื่องในข่าว” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาวิธีการเล่าเรื่องซึ่งเป็นหนึ่งในแนววิธีการเขียนข่าวของสื่อมวลชน เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาข่าว และรูปแบบ วิธีการ การนำเสนอ และอุดมการณ์ที่สะท้อนในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ตลอดจนศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ที่สื่อกล่าวถึงในข่าว ได้แก่ แกนนำชาวบ้านและการไฟฟ้าฝ่าย ผลิตแห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากข่าวด้วยแนวคิดการเล่าเรื่อง ซึ่งจะ ศึกษาจากข้อมูลประเภทเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

- เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาจากข่าวทางหนังสือพิมพ์ภาษาไทย รายวัน จำนวน 6 ฉบับ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม 2545 เนื่องจากเหตุการณ์ เริ่มมีการเรียกร้องจากชาวบ้านและนักวิชาการให้มีการยกเลิกเนื่องจากเห็นปลาวาฬเข้ามาในทะเล น่านน้ำบ่อนอกและเหตุการณ์ได้มีการดำเนินจนถึงเดือนพฤษภาคม 2545 ที่รัฐบาลให้มติในการ ชะลอโครงการเอาไว้ก่อน ทั้งนี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการวิจัยไม่มีผลต่อการวิจัย แหล่งข้อมูลประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด เดลินิวส์ มติชน ไทยโพสต์ กรุงเทพธุรกิจ

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

- เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญ ที่จะให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอก เพื่อใช้ในการพิจารณาเนื้อหาข่าว ทั้งนี้แบ่งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่

2.1 กลุ่มแกนนำชาวบ้าน ได้แก่ นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 กลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้แก่ นายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกรระดับ 11 ฝ่ายซื้อไฟฟ้าภายในประเทศ เป็นผู้ที่มีส่วนในด้านนโยบายของการดำเนินงานด้านสัญญาซื้อขายไฟ ทั้งนี้เป็นตัวแทนของม.ล.ชนะพันธ์ุ กฤดากร รองผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ด้านนโยบายและแผน

2.3 นักวิชาชีพสื่อสารมวลชน ได้แก่ นายสมหมาย ปาริฉัตร บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน

2.4 นักวิชาชีพด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ นายสุพิน ปัญญาภักดิ์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ด้านการประชาสัมพันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม 2545 ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด เดลินิวส์ มติชน ไทยโพสต์ กรุงเทพธุรกิจ จำนวน 263 ข่าว โดยจะทำการรวบรวมจากแหล่งเอกสารหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์ข้อมูลมติชน ห้องสมุดการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข่าว เท่านั้น

2. ข้อมูลประเภทบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งบุคคลนี้ ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะดำเนินหลังจากได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การสัมภาษณ์เป็นวิธีการต้องการข้อมูลในการยืนยันเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับพวกเขา โดยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และเรียบเรียงให้เห็นถึงความต้องการของผู้ตกเป็นข่าวว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับการนำเสนอข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ การรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกลุ่มชาวบ้านจะคัดเลือกผู้ที่เป็นแกนนำในการคัดค้านที่มีบทบาทในการต่อต้าน กลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือรัฐบาล จะเป็นบุคคลที่รับผิดชอบนโยบายการก่อสร้างการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกับหนังสือพิมพ์และสาธารณะ และนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยแวดล้อมในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก การสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ที่เป็นตัวละครและแหล่งข่าวเมื่อมองการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยทำการบันทึกเทปเสียงและถอดเทปคำสัมภาษณ์เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสารที่นำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจากหนังสือพิมพ์ และการสัมภาษณ์แล้วจะได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวในรูปแบบของการเล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ผู้วิจัยได้พิจารณาจำแนกข่าวออกเป็นเหตุการณ์ย่อยๆ โดยพิจารณาจากการจำแนกเหตุการณ์ดังนี้

1. นำเฉพาะชิ้นข่าวที่นำเสนอตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 แยกเป็นประเด็นตามการพาดหัวของเหตุการณ์ ซึ่งจะใช้เฉพาะเหตุการณ์ที่มีการนำเสนอค่อนข้างต่อเนื่องมากกว่า 10 ชิ้น ได้ประเด็นเหตุการณ์ 6 เหตุการณ์
2. นำประเด็นข่าวที่ได้มาลงข้อมูลในรูปแบบบันทึกข้อมูลโดยการแจกแจงประเด็นในข่าวเพราะใน 1 ข่าวจะมีประเด็นที่เป็นเหตุการณ์มากกว่า 1 เหตุการณ์

ซึ่งวิธีการการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสามารถช่วยนำไปสู่การสะท้อนหาอุดมการณ์ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกและรูปแบบการนำเสนอในกระบวนการเล่าข่าว

ทั้งนี้เหตุการณ์ที่ได้จากการจำแนกข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่

1. ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา
2. การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ
3. ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม
4. ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ
5. การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง
6. ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

สำหรับกลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้ง 6 เหตุการณ์รวมทั้งภาพรวมของการ

เล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ประกอบด้วย

1. **แก่นเรื่อง** หมายถึง ประเด็นแนวคิด ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอโดยเป็นองค์ประกอบหลักที่ผู้เล่าเรื่องต้องการจะสื่อวัตถุประสงค์หรือหัวใจของเรื่องแก่ผู้รับ ซึ่งแก่นเรื่องที่นิยมและมักจะพบเห็น ได้แก่เรื่องความดี-ความชั่ว ความรัก-ความเกลียด ซึ่งในแต่ละแก่นเรื่องความคิดจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันออกไป ซึ่งวิเคราะห์การเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจะทำให้ทราบว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีการคัดเลือกประเด็นใดในการนำเสนอ และให้นำหนักกับประเด็นข่าวใดมากกว่ากัน นอกจากนี้แก่นเรื่องยังเป็นตัวชี้วัดถึงอุดมการณ์ที่ถูกสะท้อนออกมาจากข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

2. **โครงเรื่อง** หมายถึง การจัดวางเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยผู้เล่าเป็นผู้กำหนดการจัดลำดับเหตุการณ์หรือจัดวางและสลับสับเปลี่ยนเหตุการณ์ก็แล้วแต่ผู้เล่า โดยโครงเรื่องเป็นการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมานำเสนอด้วยการวางรูปแบบการเล่าเรื่องเป็นขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างราบรื่นไม่สะดุด สำหรับการเล่าเรื่องจะมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 2.1 การเริ่มเรื่อง เป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราว โดยมีการแสดงให้เห็นถึงสถานที่ ตัวละคร 2.2 การพัฒนาเหตุการณ์ เป็นการดำเนินเรื่องราวด้วยเหตุและผล เริ่มมีการแสดงปมปัญหาและความขัดแย้งเพื่อความน่าสนใจ 2.3 ภาวะวิกฤติ เป็นจุดที่มีความรุนแรงตัวละครเริ่มมีบทบาทในการตัดสินใจทำอะไร หรือเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงเช่นการประท้วงหน้าทำเนียบ 2.4 ภาวะคลี่คลาย เป็นการลดความขัดแย้งต่างๆลง และ 2.5 การยุติเรื่องราว เป็นการสิ้นสุดเรื่องราวที่สมบูรณ์หรือมีปมให้คิดต่อก็ได้ ในการศึกษาทำให้ทราบหนังสือพิมพ์มีโครงเรื่องเป็นอย่างไร การลำดับเหตุการณ์ในเรื่องอย่างไร และมีจุดจบหรือวิธีการยุติอย่างไร

3. **ตัวละคร** หรือแหล่งข่าวเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในเรื่องเล่า และยังสามารถหมายถึงบุคคลลักษณะตัวละครที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นมา ซึ่งในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ได้แก่ กลุ่มแกนนำชาวบ้าน และกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ กลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในการวิจัยนี้เพื่อศึกษาว่าหนังสือพิมพ์มีการสร้างตัวละครอย่างไร มีการพัฒนาความหมายของตัวละครหรือไม่ และความหมายที่หนังสือพิมพ์สร้างให้กับตัวละครนั้นกลายเป็นภาพเหมารวมของตัวละครหรือไม่

สำหรับประเภทของตัวละคร(แหล่งข่าว)ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

 พระเอก

 ผู้ร้าย

 ผู้ช่วย

ทั้งนี้ตัวละครที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกประกอบด้วย

1. ชาวบ้าน/แกนนำชาวบ้าน คือ กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและรวมกลุ่มกันเพื่อคัดค้านการก่อสร้าง ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและการกระทำที่แสดงออกต่อนโยบายรัฐในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก หรือเรียกว่ากลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง
2. ภาครัฐ คือ กลุ่มคนที่มีอำนาจในการกำหนด วางแผน นโยบายต่างๆให้เกิดขึ้น ซึ่งนโยบายของภาครัฐเน้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาและผลประโยชน์ส่วนรวมซึ่งกลุ่มของภาครัฐนี้ ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สผช. กลุ่มบริษัทที่ปรึกษา หรือเรียกว่ากลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง
3. กลุ่มอื่นๆ คือ กลุ่มบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งด้านนโยบาย การวางแผนการก่อสร้างหรือการต่อต้านคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยมีทั้งกลุ่มที่จัดตั้งภายในประเทศ และกลุ่มที่จัดตั้งหรือได้รับการส่งเสริมจากต่างประเทศ ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ทั้งนี้กลุ่มนี้เรียกได้ว่าเป็นผู้ช่วยทั้งพระเอกหรือผู้ร้ายแล้วแต่เหตุการณ์

ส่วนตัวละครแต่ละประเภทมีความน่าสนใจและจัดอยู่ในประเภทใด มีรายละเอียดดังนี้

 พระเอก

พระเอกเป็นตัวหลักของการดำเนินเรื่องที่ถูกลูกนำเสนอ ซึ่งมีการกำหนดให้เป็นผู้ถูกกระทำมีลักษณะของความน่าสงสาร เป็นกลุ่มที่ถูกรังแก หรือเป็นกลุ่มที่พยายามรักษา และหรือมีการกระทำอันรุนแรงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความถูกต้อง โดยความถูกต้องนั้นอยู่บนการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ทั้งนี้พระเอกเป็นฝ่ายที่หนังสือพิมพ์มีลักษณะของการนำเสนอว่ามีความชอบธรรมมากกว่าอีกฝ่าย และพระเอกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดในแต่ละเหตุการณ์ กลุ่มบุคคลที่เราเห็นว่าเป็นพระเอกในช่วงแรก อาจจะเป็นตัวผู้ร้ายในช่วงหลังก็เป็นไปได้

 ผู้ร้าย

ในการกำหนดค่านึงถึงหลักที่ว่าในเหตุการณ์นั้นเมื่อมีตัวละคร 2 ตัวขึ้นไปอยู่ในสถานการณ์ที่รุนแรงหรือต้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ บุคคลที่เป็นผู้ร้ายจะเป็นคนกลุ่มน้อยที่มีความคิดขัดแย้งกับสังคมส่วนรวม หรือต่อต้านแนวคิดส่วนรวม ทั้งนี้สื่อมีการกำหนดบทบาทในเรื่องของความชอบ

ธรรมในการกระทำน้อยกว่าพระเอก และมีข้อโต้แย้งจากหลายฝ่าย อาทิ พระเอกหรือผู้ช่วยพระเอกในการกระทำของตัวผู้ร้าย

ผู้ช่วย

เป็นบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวเสริมในการต่อสู้กับตัวหลักในเหตุการณ์ ทั้งนี้ผู้ช่วยจะมีหลายกลุ่มทั้งที่มีและไม่มีบทบาทในสังคม

4. ฉาก อาจหมายถึงเวลาและสถานที่ที่ปรากฏเหตุการณ์เหล่านั้น เพื่อความสมจริงและน่าเชื่อถือของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และฉากจะเป็นตัวที่บอกได้ถึงอารมณ์ของตัวละครว่าทำไมถึงมีความรู้สึกอย่างที่เราเห็นกัน เพราะฉากสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดหรือการกระทำของตัวละคร ในการวิเคราะห์ฉากที่หนังสือพิมพ์นำมาใช้ในการเล่าเหตุการณ์ โดยดูว่าฉากที่นำมาใช้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับตัวบทที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอหรือไม่อย่างไร และหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะนิยมนำฉากแบบไหนมานำเสนอ

1.4.1 ฉากการเดินทาง การยกป้ายประท้วง ทั้งที่หน้าสถานที่ราชการ และหน้าพื้นที่ก่อสร้างโครงการ หมายถึง ภาพผู้ชุมนุมคัดค้าน จำนวนมากต่างพากันมายื่นข้อเสนอกับรัฐบาล ซึ่งอาจมีการปราศรัยของชาวบ้าน การมาพบกันของรัฐและชาวบ้าน

1.4.2 ฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม หมายถึง การโต้ตอบกันอย่างรุนแรงระหว่างรัฐกับชาวบ้าน อาจถึงขั้นเลือดตกยางออก การทำลายทรัพย์สินเสียหาย การเผาหุ่นประท้วง การโต้ตอบทางคำพูดอย่างรุนแรง

1.4.3 ฉากเศร้าสะเทือนใจ หมายถึง การนำเสนอข่าวที่สร้างให้คนส่วนใหญ่รู้สึกสะเทือนใจแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบอนเรียงรายตามถนนพร้อมเด็กตัวเล็กๆ คนแก่งน้ำตาไหล ชาวบ้านพากันร้องไห้

1.4.4 ฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่กลุ่มคนทั้ง 2 มานั่งปรึกษาหารือ ช่วยกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติ

5. มุมมองในการเล่าเรื่อง หมายถึง การมองเหตุการณ์การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือหมายถึงการที่ผู้เล่ามองเหตุการณ์จากวงใกล้ชิด หรือจากวงนอกระยะห่างๆซึ่งแต่ละจุดจะมีจุดยืน มีความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ว่ามีการใช้มุมมองอะไรในการเล่าข่าว ซึ่งอาจใช้มุมมองโดยฝ่ายสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร มีการอ้างอิงแหล่งข่าว ตัวผู้เล่าทำตัวเป็นผู้อยู่ในสถานการณ์นั้น หรือแบบผู้เล่ามีการนำเสนอโดยผ่านสายตาผู้อื่น อาจเป็นการ

วิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น และตัวผู้เล่าจะนำเสนอเพียงภาพภายนอกโดยรวมเท่านั้นไม่แสดงความคิดเข้าไปร่วมด้วย

2. การวิเคราะห์และการประเมินผลการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จากตัวละครและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์การประเมินผลการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ได้ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้ที่ตกเป็นข่าวหรือตัวละคร เพื่อให้ตัวละครเหล่านั้นซึ่งได้แก่ฝ่ายแกนนำของชาวบ้านและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้วิพากษ์เนื้อหาของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคมมาวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้การสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับการสร้างเป็นตัวละครทำให้ทราบว่าผู้ตกเป็นข่าวมีความรู้สึกอย่างไรกับการนำเสนอ พอใจหรือคิดเห็นอย่างไร และมีผลกระทบกับตัวผู้ที่เป็นข่าวอย่างไร รวมถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของคนจำนวนมากในอนาคตควรจะ เป็นไปในรูปแบบใด

การสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงไฟฟ้าบ่อนอก อยู่ในประเด็นที่เกี่ยวกับข่าวสารที่สื่อนำเสนอเพื่อต้องการความคิดเห็น ทศนคติ ความต้องการให้สื่อมวลชนดำเนินการอย่างไรหรือมีหลักการทำงานเป็นอย่างไรในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยประเด็นสัมภาษณ์ประกอบด้วย

■ สัมภาษณ์ตัวละครในข่าว

1. ทศนคติที่เกิดขึ้นจากข่าวที่นำเสนอ ท่านมีทศนคติ ความคิดเห็นอย่างไร
2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกท่านมีความคิดเห็นและมองอย่างไร
3. การนำประเด็นความขัดแย้งมาเป็นประเด็นหลักในเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกท่านคิดเห็นเป็นอย่างไร
4. การให้ความสมดุลกับการนำเสนอทั้งสองฝ่ายของหนังสือพิมพ์มีมากน้อยแค่ไหน
5. การที่ข่าวโรงไฟฟ้าเป็นเรื่องทางวิชาการ นักข่าวที่นำเสนอควรที่จะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวมากน้อยเพียงไร
6. ความเป็นกลางของหนังสือพิมพ์มีบ้างไหมในการนำเสนอ
7. ผลกระทบของข่าวที่ท่านได้รับมีอะไรบ้าง
8. เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วท่านอยากให้องค์กรหนังสือพิมพ์เป็นอย่างไร

- สัมภาษณ์นักวิชาการ / นักหนังสือพิมพ์
- 1. ทศนคติ การรับรู้ ต่อข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก
- 2. องค์กรท่านมีการให้ความสำคัญกับข่าวสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร
- 3. ในเรื่องของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีรูปแบบการรายงานข่าวแบบตามกระแสเพราะสาเหตุอะไร องค์กรท่านมีการนำเสนอรูปแบบใด
- 4. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก
- 5. การรายงานข่าวมีความสมดุลหรือไม่อย่างไร
- 6. จุดยืนในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้า

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาค้างนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์หรือออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้แก่

1. การวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก เพื่อนำเสนอรูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีการสร้างโครงเรื่องอย่างไร ให้ความสำคัญกับแก่นเรื่องใดบ้าง รวมทั้ง ตัวละคร ฉาก และมุมมองที่หนังสือพิมพ์มีการใช้ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร ซึ่งการนำเสนอจะแสดงให้เห็นกลวิธีการเล่าเรื่องในเหตุการณ์ 6 เหตุการณ์หลักที่ได้จากการจำแนกข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก สุดท้ายของการวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องมีการนำเสนออุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาอย่างไรโดยพิจารณาจากความถี่ของการนำเสนอจากแก่นเรื่องที่มีตัวละครหลักเป็นผู้นำเสนอ ทั้งนี้การนำเสนอโดยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์
2. การประเมินผลกระทบจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์โดยให้ตัวละคร 2 กลุ่ม วิทยากรทำงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตนเอง
3. นำเสนอปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์ รวมทั้งนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
4. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

ผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานการวิจัยว่า หนังสือพิมพ์มีโครงสร้างการเล่าเรื่องที่เน้นให้เห็นความขัดแย้งของฝ่ายรัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)และชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ การแย่งชิงอำนาจของกลุ่มที่มีความคิดเห็นต่างกันในประเด็นสิ่งแวดล้อม

การนำเสนอข่าวในช่วงปี 2544 มีผลต่อเนื่องมากขึ้นเมื่อข่าวประมงพบปลาวาฬบูด้า ในน่านน้ำทะเลบ่อนอกเมื่อปี2543 กระแสคัดค้านโรงไฟฟ้า การเรียกร้องให้มีการทบทวนผล การศึกษารายงานความเหมาะสมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอมีมากขึ้น จนก่อให้เกิด ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและประชาชน โดยมี สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการนำเสนอข่าวสารต่อสาธารณชน พบว่าตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 มีการนำเสนอข่าวจำนวน 263 ชิ้น แบ่งเป็นชิ้นข่าวจำนวน 179 ชิ้น และ บทความ 84 ชิ้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะศึกษาชิ้นข่าวจำนวน 179 ชิ้น สามารถแยกตามชนิด หนังสือพิมพ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปริมาณข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่นำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์	จำนวนข่าว(ชิ้น)	คิดเป็นร้อยละ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	28	15.64
หนังสือพิมพ์มติชน	38	21.23
หนังสือพิมพ์ข่าวสด	28	15.64
หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์	25	13.97
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์	19	10.61
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ	41	22.91
รวม	179	100

หมายเหตุ จำนวนที่คิดค่าร้อยละเป็นจำนวนชิ้นข่าวที่จะทำการศึกษา ไม่ใช่จำนวนข่าวที่มีการนำเสนอ ทั้งหมด 263 ชิ้น

จากตารางพบว่า หนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานครมีการนำเสนอข่าวในช่วงเวลาดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 22.91 หนังสือพิมพ์มติชน คิดเป็นร้อยละ 21.23 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์ข่าวสดคิดเป็นร้อยละ 15.64 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ คิดเป็นร้อยละ 13.97 ลำดับสุดท้าย หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คิดเป็นร้อยละ 10.61 แสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเดือนมกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 หนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอกจำนวนมากที่สุด และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด

ในการศึกษาเนื้อหาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงที่ยังไม่มีบทสรุปของเหตุการณ์อย่างเป็นทางการจากรัฐบาล แต่ด้วยเนื้อหาและข้อมูลที่มีอยู่ก็แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายที่ใช้เป็นจุดยืนของตนเอง ประกอบกับประเด็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้รับการเอาใจใส่จากภาครัฐเข้ามาดูแลมากขึ้นทำให้โรงไฟฟ้าบ่อนอกเริ่มจะมีบทสรุป

ในการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้จำแนกเหตุการณ์ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยพิจารณาจากการนำเสนอตลอดช่วงระยะเวลาศึกษา คือ มกราคม 2544 - พฤษภาคม 2545 แล้วนำมาจัดเรียงลำดับเหตุการณ์โดยการจำแนกการนำเสนอประเด็นหลักก่อนแล้วจึงนับในประเด็นรองลงมา ทำให้ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกสามารถจำแนกเป็นประเด็น(เหตุการณ์) ได้ดังนี้

ตาราง 2 ตารางแสดงความถี่ของการนำเสนอประเด็นหลักในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ที่	เหตุการณ์	ความถี่	ร้อยละ
1	ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา	78	31.2
2	การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ	49	19.6
3	ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	47	18.8
4	ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ	43	17.2
5	การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง	18	7.2
6	ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน	15	6.0
	รวม	250	100

จากตารางพบว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับความรุนแรง ความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังในการตัดสินอยู่ในปริมาณที่สูง ร้อยละ 31.2 เนื่องจากว่าเหตุการณ์ครั้งนี้มีผลกระทบในเชิงมิติของสังคม นั่นคือ การที่ฝ่ายคัดค้านอ้างว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกก่อให้เกิดความแตกแยกภายในชุมชน ชาวบ้านที่เคยอยู่อย่างสงบสุขต้องมาขัดแย้งกันเองด้วยเรื่องของผลประโยชน์

แสดงให้เห็นว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเป็นตัวการหรือเป็นตัวจุดชนวนให้เกิดปมความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ชาวบ้านและสื่อมวลชนกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ส่วนประเด็นหรือเหตุการณ์อื่นที่นำเสนอในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกอยู่ในปริมาณที่สูงเช่นกัน ได้แก่ เรื่องสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ถูกนำเสนอร้อยละ 19.6 เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งใกล้เคียงกับการนำเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการนำเสนอร้อยละ 18.8 และความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อความมั่นคงของชาติ ที่มีการนำเสนอร้อยละ 17.2

ส่วนประเด็นที่ได้รับการนำเสนอเล็กน้อย คือ มีปริมาณต่ำกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของศักราชพัฒนาเอกชนต่างประเทศที่เข้ามารณรงค์ต่อต้านโรงไฟฟ้าร่วมกับชาวบ้าน โดยเข้ามามีบทบาทและเสนอแนะส่งเสริมให้ประเทศไทยใช้พลังงานโซลาเซลล์ มีการนำเสนอเพียงร้อยละ 6 รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง ที่บริษัทคู่สัญญาได้มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีคณะทำงานไตรภาคีร่วมบริหาร มีการนำเสนออยู่ที่ร้อยละ 7.2

จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ที่หนังสือพิมพ์นิยมนำเสนอจำนวนสูงสุด จะอยู่ในเรื่องความรุนแรงและมีลักษณะของความขัดแย้งในเนื้อหา มีการแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้แย่งชิงระหว่างกลุ่มที่คัดค้านและกลุ่มที่สนับสนุนโรงไฟฟ้าบ่อนอกแสดงให้เห็นสีนวลและอารมณ์ของข่าว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนอยู่ในเรื่องของคุณค่าข่าวที่หนังสือพิมพ์นำมาเป็นบรรทัดฐานในการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอ

เมื่อได้สรุปหาเหตุการณ์หลักที่นำเสนออยู่ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญมีการนำเสนอเป็นเรื่องราวแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องการเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือศึกษาในแต่ละเหตุการณ์ก่อนที่จะสรุปในภาพรวมของการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเพื่อสะท้อนหาอุดมการณ์ ซึ่งในการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	การวิเคราะห์เหตุการณ์ย่อยโดยวิธีการเล่าเรื่อง
ตอนที่ 2	การวิเคราะห์ภาพรวมของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เหตุการณ์ย่อยโดยวิธีการเล่าเรื่อง

การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการเล่าเรื่อง เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการและการจัดวาง การนำเสนอเรื่องราวประเด็นในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยผู้วิจัยได้แยกเหตุการณ์นำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีการเล่าเรื่อง เพื่อค้นหาอุดมการณ์ที่สะท้อนอยู่ในเนื้อเรื่องของแต่ละเหตุการณ์

เหตุการณ์ที่ 1 ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังถ่านหินบ่อนอก ในช่วงการศึกษา คือประเด็นการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัท กัลฟ์ฯ จากกลุ่มชาวบ้านบ่อนอกที่ต่อต้านโรงไฟฟ้า เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2544 โดยเจ้าหน้าที่ที่ถูกทำร้าย ได้แก่ นายบุญชัย ธิราติ ผู้อำนวยการบริหารโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัท กัลฟ์ฯ นายมารุต แก้วงาม นิติกรของโครงการ และเจ้าหน้าที่โครงการอีก 6 คน นอกจากนี้ยังมี ดร.โรเบิร์ต ฮาร์คอริต นักวิจัยชาวออสเตรเลีย

มูลเหตุจูงใจของการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ เนื่องจากมีกระแสข่าวจากผู้สนับสนุนโรงไฟฟ้าเข้ามาพูดคุยกับชาวบ้านว่า หากปลาวาฬมีปัญหาในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ก็ต้องฆ่าทิ้ง (คำกล่าวอ้างของนายอนันต์ พงศ์พัฒนสกุล แกนนำผู้คัดค้าน; กรุงเทพธุรกิจ 14 ต.ค.44) ดังนั้นชาวบ้านเมื่อทราบว่ากลุ่มของเจ้าหน้าที่บริษัท กัลฟ์ฯ ได้เช่าเรือประมงชายฝั่ง 2 ลำกำลังเดินทางออกไปชายฝั่งทะเลบ่อนอก ชาวบ้านที่คัดค้านจึงนำเรือ 10 ลำออกไปล้อมและให้นำเรือกลับเข้าฝั่ง โดยมีชาวบ้านที่มารวมตัวกันอยู่ประมาณ 200 คน เมื่อกลุ่มนายบุญชัยมาถึงชายฝั่งได้เกิดเหตุชุลมุน โดยชาวบ้านที่ไม่พอใจได้กรูกันไปที่เรือและกระชากนายมารุต แก้วงาม นิติกรของโครงการลงมาจากเรือและรุมทำร้าย เจ้าหน้าที่จนได้รับบาดเจ็บ

หลังจากนั้นกลุ่มแกนนำต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้ออกแถลงการณ์ในทันทีถึงสาเหตุการเข้ารุมทำร้ายเจ้าหน้าที่ของบริษัท กัลฟ์ฯ โดยมีนายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เป็นผู้แถลงการณ์ดังกล่าว สรุปว่า เนื่องจากมีกระแสข่าวมาว่าจะมีการทำร้ายปลาวาฬ ในวันนี้ชาวบ้านได้ส่องกล้องเห็นว่ามีเรือต่างถิ่นเข้าในพื้นที่ จึงได้นำเรือออกตรวจสอบพบว่าเป็นเรือประมงมาจากที่อื่น แต่ภายในมีเจ้าหน้าที่ของโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าอยู่ ชาวบ้านจึงเรียกเรือให้เข้ามาที่ชายฝั่งเพื่อเจรจากันที่ชายหาดบ่อนอก โดยบอกไปว่าในพื้นที่ของตำบลบ่อนอกจะไม่ขอต้อนรับคนของโรงไฟฟ้า เนื่องจากเข้ามาทำให้ชาวบ้านเกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง และขอร้องอย่าได้มาอีก ส่วนการที่มีคนได้รับบาดเจ็บในขณะลงเรื่อนั้นอาจเป็นการตกเรือก็ได้ แต่หากเป็นเรื่องตบตีกันขณะนี้ชาวบ้านได้เรียกรอเงินไว้เป็นค่าปรับ (ข่าวสด 14 ตุลาคม 2544)

ส่วนทางด้านผู้เสียหายได้แก่คนของบริษัทกอล์ฟ ฯ โดยนายบุญชัย ติราติ ผู้อำนวยการบริหารโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัทกอล์ฟ ฯ ได้เปิดเผยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสรุปว่า การเดินทางของคณะนั้นเพื่อสำรวจปลาวาฬ โดยได้ขึ้นเรือประมงที่อ่าวนางและสำรวจทะเลเรื่อยมาจนถึงทะเลบ่อนอกก็มีเรือประมง 4 ลำเข้ามาเทียบและตะโกนสั่งให้เอาเรือเข้าฝั่งโดยกลุ่มผู้บังคับมีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนกลางฉบับหนึ่ง ชื่อ นายเจริญ อาจประดิษฐ์ รวมอยู่ด้วย เมื่อมาถึงชายหาดเห็นชาวบ้านประมาณ 200 คนทั้งชายและหญิง จากนั้นก็โดนจุดลงจากเรือ พอถึงพื้นก็โดนรวมกระทืบทันทีและมีชาวบ้านตะโกนด่าสาปแช่ง หลังจากนั้นตำรวจจึงเข้ามากันผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์

หลังจากนั้นผู้เสียหายได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้ทำร้ายโดยระบุชื่อผู้ทำร้าย 3 คน คือ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นางลัดดา สิงห์เล็กและนางอรอุมา หรือกระรอก พงษ์น้อย และคดีดังกล่าวได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอกเนื่องจากมีการทำร้ายชาวต่างชาติ ทั้งนี้ในช่วงระยะเวลาการดำเนินการสอบสวนคดีดังกล่าวนี้ กลุ่มผู้เสียหายและกลุ่มผู้กระทำต่างได้ติดตามการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะสถานทูตออสเตรเลียที่ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาสังเกตการณ์การสอบสวนหาข้อเท็จจริง ทั้งนี้จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหลักฐานแน่นอน ชัดเจน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตั้งข้อหาทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทกอล์ฟ กับผู้ต้องหา 7 คน ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายเจริญ อาจประดิษฐ์ นักข่าวภูมิภาคหนังสือพิมพ์ข่าวสด นายฉอยตันดิวิรรธรรม นายวิสัย สัตยเชื้อ นายชัยยศ แก่นทอง นางลัดดา สิงห์เล็ก และนางสาวภรณ์อุมา พงษ์น้อย ซึ่งทั้งหมดให้การปฏิเสธและจะต่อสู้ในกระบวนการศาลต่อไป

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักของเหตุการณ์ ที่มีการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2544 โดยการก่อตัวของความรุนแรงมีมาเรื่อยๆ เริ่มด้วยการออกมาประท้วงการปรับพื้นที่บริเวณจุดที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า การชุมนุมประท้วงที่หน้าศาลากลาง การออกแถลงการณ์ เพื่อให้ยกเลิกโรงไฟฟ้า จนกระทั่งความรุนแรงมีมากขึ้นในเดือนตุลาคม 2544 ซึ่งเป็นความรุนแรงระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่โรงไฟฟ้าที่เข้าไปทำการสำรวจปลาวาฬและสภาพแวดล้อมในน่านน้ำบ่อนอก เพราะทางโครงการเห็นว่ามียางานการค้นพบปลาวาฬและน่านน้ำบ่อนอกมีแหล่งต่อนที่เป็นอาหารของสัตว์น้ำจำนวนมากซึ่งพอกับการดำรงชีวิต จึงอยากเข้าไปตรวจสอบอีกทั้งมีนักวิชาการเกี่ยวกับปลาวาฬจากประเทศออสเตรเลียมาศึกษาจึงลงพื้นที่

สำรวจ การกระทำดังกล่าวทำให้เกิดการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่โรงไฟฟ้าจากชาวบ้าน 200 คน
 ที่มารออยู่ที่ริมหาดบ่อนอก ทั้งนี้แก่นเรื่องที่พบในเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นใน
 ตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3 แสดงแก่นเรื่องความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

ชาวบ้าน/แกนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
	<p>-รักษาทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะ ปลาฉลามเนื่องจากเป็นข้อพิสูจน์ว่าทะเลบ่อ นอกมีความสมบูรณ์ในแหล่งอาหาร -วิธีการที่จะรักษาจึงมีความรุนแรงเข้ามา เกี่ยวข้อง เพราะมีการโจมตีชาวบ้านที่ คัดค้าน ช่มชู้วางระเบิดและมีกระสุนเข้ามา ปลาฉลามเพื่อหาข้อยุติโรงไฟฟ้า ชาวบ้านจึง จำเป็นต้องหาทางปกป้องท้องถิ่นไม่ให้มี ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น</p>		

จากการศึกษาแก่นเรื่อง พบว่า หนังสือพิมพ์มีการให้ความสำคัญกับแก่นเรื่องที่มาจาก
 ฝ่ายคัดค้านเพียงแก่นเรื่องเดียวคือ ชาวบ้านและแกนนำ โดยหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเหตุผลของ
 การกระทำที่เป็นการกระทำที่รุนแรงอย่างมีที่มาที่ไป นั่นคือ หนังสือพิมพ์รายงานจุดเริ่มต้นของ
 กระแสความขัดแย้ง ความเป็นเหตุเป็นผลที่ชาวบ้านสมควรที่จะกระทำการเพื่อการรักษาทรัพยากร
 ด้วยความรุนแรง แม้จะไม่แสดงออกมาในรายงานข่าวให้เห็นชัดเจน ซึ่งการนำเสนอของ
 หนังสือพิมพ์ให้น้ำหนักมากกว่าการนำเสนอเรื่องราวของผู้ถูกกระทำหรือเหตุผลของการเข้าไปยัง
 พื้นที่

ดังนั้นแก่นเรื่องหลัก ที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องที่หนังสือพิมพ์ต้องการนำเสนอใน
 เหตุการณ์นี้ คือ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วยคนของ
ท้องถิ่นและการแสดงพลังของท้องถิ่นให้คนภายนอกได้รับรู้ ซึ่งสะท้อนผ่านตัวละครที่เป็น
 แกนนำชาวบ้านคือนายอนันต์ พงศ์พัฒนสกุล นายฉอย ต้นติวธรรม และนายเจริญ วัดอักษร ซึ่ง
 เป็นกลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง

มือบ่อนอกกรรมกรัมบิกโรงไฟฟ้า

มือบ : ฐานออกทะเลไม่แจ้งเหตุผล-กลัวไปฆ่าปลาวาฬ

สถานการณ์บ่อนอกยังมีความรุนแรงต่อเนื่อง ชาวบ้านรุมทำร้ายผู้บริหารโรงไฟฟ้า นายอนันต์ พงศ์พัฒนสกุล แกนนำกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ กล่าวว่า ที่ผ่านมามีกระแสสนับสนุนโรงไฟฟ้าเข้ามาพูดคุยกับชาวบ้านว่า หากปลาวาฬมีปัญหาในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าก็ต้องฆ่าทิ้งและชาวบ้านก็ได้ช่วยกันดูแลปลาวาฬ ซึ่งมีข่าวว่าโรงไฟฟ้าไปจ้างเรือมาจากอ่าวน้อยเมื่อคนเรือออกไปสำรวจก็เจอนายบุญชัย ภิราติ ผอ.บริหารโครงการฯจึงขอร้องให้เข้าฝั่ง แต่นายบุญชัยไม่ยอม ทำให้มีปัญหากระทบกระทั่งกัน

ด้านนายชอย ดันติวรรณธรรม กล่าวว่า ในพื้นที่ยังมีปัญหาความขัดแย้งอย่างรุนแรงในเรื่องของการก่อสร้างโครงการซึ่งหน่วยงานภาครัฐไม่เคยให้ความสนใจในการเข้ามาแก้ไขปัญหาและหากรัฐบาลเอาโรงไฟฟ้าออกไป ปัญหาทุกอย่างก็จะจบลงทันที

(กรุงเทพธุรกิจ 14 ต.ค. 2544)

บ่อนอกชุลมุน ผอ.ดร.โรงไฟฟ้า

นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษาท้องถิ่นบ่อนอก กล่าวว่า คนบ่อนอกต้องอยู่กับแบบแผนทุเรศ มีบรรดามือปืนมาคอยยิงชู่ชาวบ้าน เวลามีคนโดนรถชนอยู่กลางถนน พอรู้ว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามก็จะไม่เข้าไปช่วย ปล່อยให้ตายอยู่ตรงนั้น สังคมเช่นนี้ไม่ใช่สังคมไทย... หากยกโครงการโรงไฟฟ้าออกไปจากพื้นที่ปัญหาก็จะจบ เพราะไม่มีมือที่สามนำเงินเข้ามาแทรกแซง

(ข่าวสด 14 ต.ค.2544)

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังแสดงให้เห็นว่าคนในท้องถิ่นมีความกล้า ในที่นี้คือ

- ความกล้าในการทำทนายอานาจรรัฐ
- ความกล้าในการทำทนายอานาญทุน
- ความกล้าที่จะเสี่ยงอันตรายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม
- ความกล้าที่จะรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเองในการสร้างทิศทางว่าจะไปในทางใด

สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงออกมาเพราะชาวบ้านเห็นว่า ท้องถิ่นคือชีวิต คือบ้าน หรือแหล่งสร้างอาชีพ หากมีการทำลายจากภายนอกโดยที่คนในท้องถิ่นเองไม่ได้รับผลประโยชน์อะไร หรือไม่ได้รับเกียรติให้มีส่วนร่วมในการคิดและพัฒนาแล้วหนทางที่ดีที่สุด คือ ความกล้าที่จะเผชิญกับสิ่งชั่วร้ายที่เข้ามาบ่อนทำลายความเป็นสังคมชุมชนที่สงบสุข

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า โครงเรื่องมีการนำเสนอเรื่องราวที่มีการแสดงในภาวะเริ่มเรื่อง ภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ และภาวะคลี่คลาย ซึ่งในโครงเรื่องจะมีการสร้างปมขัดแย้งในตัวเอง หรือการสร้างประเด็นหลักเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นปมปัญหาของเรื่อง ในเหตุการณ์ความรุนแรงนี้ ปมปัญหา ได้แก่ เกิดการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่โรงไฟฟ้า มีการขู่ว่า “การทำลาย การฆ่า ปลาวาฬตัวปัญหา” หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์จึงดำเนินเรื่องราวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งส่วนใหญ่เหตุการณ์จะดำเนินอยู่ในช่วงภาวะวิกฤติโดยการนำเสนอโครงเรื่องจะวนเวียนอยู่กับการดำเนินการของตำรวจและการออกมาแถลงข่าวตอบโต้ของ ฝ่ายเจ้าหน้าที่โรงไฟฟ้า และฝ่ายแกนนำชาวบ้าน โดยไม่มีการนำเสนอเนื้อหาที่จะแก้ปมปัญหาที่เป็นตัวการ คือ การนำเสนอว่าใครเป็นคนที่ปล่อยข่าว ข่าวการฆ่าปลาวาฬมีจุดเริ่มต้นอย่างไร ใครหรือกลุ่มใดเป็นผู้ปล่อยข่าวจนเกิดความวุ่นวาย การนำเสนอเหตุและผลของการกระทำของทั้งสองฝ่ายให้เห็นถึงรายละเอียดของการกระทำ

สำหรับโครงเรื่องนี้ส่วนใหญ่อยู่ในภาวะวิกฤติเนื่องจากว่า มีเหตุการณ์คัดค้านและการกระทำที่เกิดขึ้นและยังหาข้อสรุปไม่ได้ อีกทั้งเกิดเหตุการณ์ย่อยในเรื่องความรุนแรงเพิ่มเติมทุกระยะ และหนังสือพิมพ์พยายามที่นำเสนอเรื่องราวเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เช่น การโยนระเบิดใส่ร้านของญาติแกนนำคัดค้าน การข่มขู่ของกลุ่มต่างๆ รวมทั้งเหตุการณ์ไต่ถึงที่หน้าสถานีพัฒนาที่ดิน ประจวบฯ และการโยงเรื่องที่ดินสาธารณะ ทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มในการนำเสนอเรื่องราวที่เห็นกำลังอยู่ในความสนใจของผู้อ่านมารวบรวมเอาไว้ในช่วงเวลาที่มีความวิกฤติเกิดขึ้นในพื้นที่และยิ่งส่งผลให้เห็นว่าในช่วงเวลานี้หรือในพื้นที่ขณะนี้มีแต่ความรุนแรง

ส่วนภาวะคลี่คลายในเหตุการณ์นี้มี 2 ลักษณะ คือ หนึ่ง การที่กลุ่มผู้ต้องหาทั้ง 7 คน ขอต่อสู้ในชั้นศาลเพื่อความถูกต้อง ทำให้ประเด็นปัญหาลดความรุนแรงลง เพราะขั้นตอนอยู่ในกระบวนการศาลยุติธรรมไม่ใช่อยู่ในกระบวนการส่งสำนวนของอัยการให้ตำรวจที่ผู้ต้องหาไม่มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการสืบสวนสอบสวน และสอง การที่นายกรัฐมนตรีออกมาสั่งการให้มีการลงพื้นที่เพื่อหาข้อยุติอย่างเป็นรูปธรรมกับโรงไฟฟ้า ทำให้กระแสความรุนแรงของโรงไฟฟ้าในพื้นที่ลดลง

อย่างไรก็ตามภาวะการยุติเรื่องยังไม่มี การนำเสนอเพราะเหตุการณ์อยู่ในช่วงของการรอคำตอบจากภาครัฐว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรโดยจะยกเลิก หรือมีการเปลี่ยนสถานที่ก่อสร้าง ทั้งนี้โครงสร้างเหตุการณ์นำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงโครงเรื่องความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การเริ่มเรื่อง	<p>- นายเจริญ วัดอักษรอ้างว่าบริษัทนาราดินมาได้ปรับสภาพพื้นดิน ทั้งที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากอบต.บ่อนอก ซึ่งนายสุรเกตุ อ้างว่าการปรับพื้นที่เพื่อเตรียมทำเลนสเคป ก่อสร้างสำนักงานชั่วคราว ไม่ได้ตั้งใจขู่ชาวบ้าน</p> <p>- ตัวแทนชาวบ้านประธานกลุ่มรัษฎ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายเจริญ วัดอักษร เข้าพบผู้ว่าฯ เพื่อยื่นหนังสือผ่านไปยังนายกรัฐมนตรีนายทักษิณชิตบ่อนอก</p> <p>- เกิดกรณีเรื่องเช่าที่ดินของบริษัท กัลป์ มติอบต.บ่อนอกมีมติไม่ให้ทางบริษัทใช้ที่ดินสาธารณะจำนวน 9 ไร่ 3 งาน 63 ตารางวาที่ชายทะเล เพื่อก่อสร้างสะพานลำเลียงถ่านหินและวางท่อระบายความร้อน</p> <p>ทางด้านนายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผจก.สำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก เห็นว่าการอนุมัติเรื่องเช่าที่ดินอยู่ในดุลพินิจของหลายหน่วยงานไม่ใช่ที่อบต.แห่งเดียว</p>
ภาวะพัฒนาเหตุการณ์	<p>- เหตุการณ์เริ่มมีความรุนแรง หนังสือพิมพ์รายงานชาวบ้านทำร้ายร่างกายนายบุญชัย ภิวาติ ผอ.บริหารโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัทกัลป์ นายโรเบิร์ต ชาวออสเตรเลีย สมาชิกถาวรของกรีนพีซ และเจ้าหน้าที่โครงการอีก 6 คนหลังจากที่ออกไปสำรวจแนวปะการังที่มีผู้พบปลาวาฬ ซึ่งได้มีการแจ้งความดำเนินคดีกับกลุ่มคนที่ทำร้าย ทั้งนี้นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล การทำร้ายร่างกายเกิดจากที่มีกระแสข่าวว่าปลาวาฬเป็นตัวปัญหาในการสร้างโรงไฟฟ้าทำให้ต้องข่มขู่ นายฉอย ตันติวรธรรม กำนันต.บ่อนอก กล่าวว่า โครงการดังกล่าวชาวบ้านไม่เอารัฐต้องเอาโครงการนี้ออกจากพื้นที่ ภาครัฐไม่เคยให้ความสนใจเข้ามาแก้ไขปัญหาก็ทั้งกรณีการทำร้ายเจ้าหน้าที่ทางชาวบ้านหรืออบต.ไม่ได้รับการติดต่อจากทางโครงการว่าจะมีการสำรวจปลาวาฬ</p> <p>- คดีเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่โครงการได้รับความสนใจจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งจากสถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยและกลุ่มชาวบ้านก็ได้มีการมาที่สถานีตำรวจเพื่อขอให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างยุติธรรมและตรงไปตรงมา</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ	<p>-สถานการณ์มีการตอบโต้กันอย่างรุนแรงระหว่างชาวบ้านและบริษัท โดยเฉพาะชาวออสเตรเลียที่อ้างว่าเป็นสมาชิกกลุ่มกรีนพีซถาวรนั้น กลุ่มกรีนพีซประจำในเมืองไทยปฏิเสธว่าไม่เป็นความจริง</p> <p>- หลังจากเกิดเหตุการณ์การทำร้ายร่างกายชาวบ้านได้นำเรื่องของการขอให้ปลดนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการ.มาเป็นประเด็นโดยยื่นหนังสือต่อนายกฯด้วยเหตุผลว่าช่วยเหลือพวกพ้องในในการซื้อขายที่ดินและละเลยมิติของสังคมในการยื่นกรานใช้ถ่านหิน</p> <p>-ในขณะที่สถานการณ์ยังไม่คลี่คลายทางมหาวิทยาลัยเที่ยงคืนได้มอบปริญญาแก่นายเจริญ วัตอักษร แก่นำโรงไฟฟ้าบ่อนอกและนางจินตนา แก้วขาว แก่นำโรงไฟฟ้าหินกรูด เพื่อเป็นกำลังใจการต่อสู้</p> <p>- กลุ่มชาวบ้านที่ไม่ได้คัดค้านโครงการ นายเจือ หินแก้ว ประธานกองทุนตำบลบ่อนอกได้นำประชาชน 20 คนรถมาที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อยื่นหนังสือแจ้งสถานการณ์ที่แท้จริงแก่นายกรัฐมนตรี</p> <p>- เหตุการณ์ความรุนแรงยังมีอยู่เป็นระยะๆ โดยมีการโยนระเบิดใส่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเพชรเกษมการช่าง ที่มีเจ้าของเป็นญาติของแก่นำคัดค้านโรงไฟฟ้า</p> <p>- กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านประจวบฯเข้ายื่นหนังสือต่อรมต.ที่เกี่ยวข้องให้หาข้อยุติความขัดแย้งและลดความแตกแยกในกลุ่มชาวบ้านโดยนายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกฯพบชาวบ้านเพื่อหาข้อมูลประเด็นที่เกิดขึ้นกับโรงไฟฟ้าเพื่อหาทางแก้ไข</p> <p>- ในคดีการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัดทางเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถหาหลักฐานและออกหมายจับชาวบ้านที่ทำร้ายเจ้าหน้าที่บริษัทกัลฟ์จำนวน 7 คนซึ่งผู้ต้องหาทั้ง 7 คนอ้างว่าจะไม่ให้คำให้การจนกว่าจะขึ้นศาล และทางตำรวจได้เพิ่มเติมข้อหาทำลายทรัพย์สินแก่นายฉวยที่ทำลายโทรศัพท์มือถือนายบุญชัย</p> <p>- กลุ่มแกนนำชาวบ้านโดยนายเจริญ นำชาวบ้านกว่า 300 คนเดินทางไปบริจาคเลือดเพื่อใช้เป็นกองทุนสำหรับการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก</p>
ภาวะคลี่คลาย	- นายกฯสั่งให้มีการลงพื้นที่เพื่อหาข้อสรุปโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงที่น่าเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากข่าวขึ้นเดียว

นอกจากโครงเรื่องของเหตุการณ์ที่มีลักษณะการนำเสนอความขัดแย้งของปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นแก่นหลักแล้ว พบว่าได้พยายามหาเรื่องราวมาเสนอต่อ นั่นคือ มีการนำเสนอตามเหตุการณ์เรื่อยไป แล้วแต่ว่าในช่วงเวลานั้นจะมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับเหตุการณ์หลักเกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นเมื่อพิจารณาจากการลำดับเรื่องควบคู่กันไป เหตุการณ์นี้มีการใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านสามารถรับทราบข้อมูลและสถานที่เกิดเหตุจริง และสามารถทราบว่าเรื่องราวดำเนินเป็นมาอย่างไร และที่เห็นได้ชัดอีกกรณี คือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับมีการนำเสนอเรื่องราวโครงสร้างที่คล้ายกัน กล่าวคือ รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง โดยหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนำประเด็นปัญหาหลักคล้ายกันมาเสนอ และรายงานสถานการณ์ต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือบอนนอกกระอุประชาทัณฑ์และบีกโครงการไฟฟ้า (มติชน 14 ต.ค. 2544)

... 13 ต.ค.2544 นายบุญชัย ธิราติ ผอ.บริหารโครงการฯและคณะเดินทางไปชายทะเลบ่อนอก เมื่อกลับเข้าฝั่งเกิดเหตุชุลมุนเมื่อชาวบ้านไม่พอใจ ทำร้ายเจ้าหน้าที่

...ซึ่งนายอนันต์ พงษ์พัฒน์สกุลกล่าวว่าที่ผ่านมามีกลุ่มสนับสนุนมาพูดกับชาวบ้านว่าหากปลาวาฬเป็นปัญหาในการสร้างโรงไฟฟ้างี้ฆ่าทิ้ง ชาวบ้านจึงช่วยกันดูแล

...นายบุญชัย ธิราติ ผู้เสียหายแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ที่ทำร้าย

... นายจอน อึ้งภากรณ์ ส.ว. กทม. ชี้ให้เห็นว่าโครงการนี้ทำให้มีความจำเป็นต้องทบทวน

บ่อนอกชุลมุนผอ.-ดร.โรงไฟฟ้า (ข่าวสด 14 ต.ค. 2544)

เมื่อเวลา 11.00 น. วันที่ 13 ต.ค. ชาวบ้านบ่อนอก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 คนได้นำเรือประมงขนาดเล็กจำนวน 4 ลำ ออกลาดตระเวน...ระหว่างนั้นพบเรือประมงนอกพื้นที่ 2 ลำแล่นอยู่จึงเข้าไปใกล้พบว่าเรือประมงของต.อ่าวน้อย โดยมีนายบุญชัย ธิราติ ผอ.บริหารโครงการฯและคณะจำนวนหนึ่งนั่งบนเรือ

... ชาวบ้านเห็นจึงเรียกให้หยุด

... นำเข้าฝั่งเพื่อเจรจา แต่เมื่อมาถึงฝั่งถูกชาวบ้านจำนวน 300 คนเข้าล้อมจนชุลมุน

... ตำรวจนำส่งโรงพยาบาลและหาผู้กระทำความผิด

... กลุ่มรักษ์ท้องถื่นบ่อนอกแถลงการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

... ผู้ถูกทำร้ายแถลงการณเหตุการณที่เกิดขึ้นเช่นกัน

มือบอนอกกรรมสกรรมบิกโรงไฟฟ้า (กรุงเทพฯ 14 ต.ค. 2544)

...10.00 น. วานนี้ ขณะนายบุญชัย ภิราติ ผอ. บริหารโครงการและคณะเข้าเรือประมง เดินทางไปยังท้องทะเลบอนอก โดยไม่ทราบวัตถุประสงค์

- ... ต่อมาชาวประมงชายฝั่งในกลุ่มคัดค้านได้ใช้เรือประมง 10 ลำ ล้อมเรือดังกล่าวนำเข้าฝั่ง
- ... ชาวบ้านจำนวน 200 คนได้เดินทางมารวมตัวกันและเกิดเหตุชุลมุน ทำให้เกิดการบาดเจ็บ
- ... ตำรวจเข้ามาเคลียร์พื้นที่แล้วนำคนเจ็บไปโรงพยาบาล
- ... กลุ่มแกนนำออกแถลงข่าวเรื่องที่เกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่าโครงเรื่องที่หนังสือพิมพ์นำเสนอไม่ได้มีประเด็นของเหตุการณ์ที่แตกต่างเพิ่มเติม อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ไม่มีข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวอื่นๆ ดังนั้นจึงทำให้การนำเสนอเหตุการณ์นี้ไม่ได้ให้ข้อมูลในเชิงลึกทำให้เนื้อหาไม่หลากหลายเพราะมีเพียงการนำเสนอโครงเรื่องที่สร้างความรู้สึกให้คล้อยตามเมื่อได้อ่านเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีการนำโครงเรื่องที่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น ตัวอย่างที่นำเสนอชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์สร้างความขุ่นเคืองให้เกิดขึ้นแทนที่จะทำให้เหตุการณ์สมควรยุติหรือบรรเทา

บ.โรงไฟฟ้าไม่ยอมชาวบอนอกกรรมตีบลั่นเอาเรื่องถึงที่สุด (มติชน 16 ต.ค.2544)

นายสารสิทธิ์ รัตนวดี กรรมการผู้จัดการโครงการโรงไฟฟ้าบอนอก ได้เปิดเผยการที่ทำการบริษัทกล่าวว่า “การที่ชาวบ้านที่ค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้ารุมทำร้ายกลุ่มนักวิชาการที่ออกสำรวจทะเลบอนอก จนได้รับบาดเจ็บสาหัสนั้น เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นสาธารณะ ใครๆสามารถเข้าไปดูได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหากลงไปดูพื้นที่ไม่ได้ก็ไม่ว่าอะไรแล้ว”

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

บทบาทของชาวบ้านหรือแกนนำซึ่งเรามักมองว่าเป็นผู้ถูกระทำ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองได้ แต่ในเหตุการณ์นี้ ชาวบ้านถูกวางตัวเป็นผู้ร้ายแทนบทบาทที่เรามักจะมองเสมอว่าเป็นพระเอกที่ถูกกระทำมาโดยตลอด

ผู้ร้ายในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่กระทำการอันรุนแรงอันส่งผลให้ผู้อื่นเดือดร้อน แม้ว่าก่อนหน้านี้จะเป็นผู้ถูกระทำจากภาครัฐในเรื่องการถูกเลือกเป็นพื้นที่การก่อสร้างโดยที่คนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการกระทำที่รุนแรงและกระทำโดยคนหมู่มากแม้จะเป็นการปกป้อง

ท้องถิ่นของตนเอง แต่ก็เป็นการกระทำที่เกินความจำเป็นจึงทำให้ชาวบ้านถูกมองว่า เป็นกลุ่มที่ ชอบใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา และไม่มีเหตุผล

ทั้งนี้เมื่อมีการพิจารณาตัวละครที่มีอยู่ในเหตุการณ์ พบว่า มีบุคคลอยู่ 2 กลุ่มหลักที่มีบทบาทในเรื่อง ได้แก่ กลุ่มบริษัทเอกชน และแกนนำ/ชาวบ้าน เมื่อได้ทดลองใส่ความถี่ การนำเสนอตัวละครในเหตุการณ์ ทำให้เห็นว่า มีการนำเสนอบทบาทของชาวบ้านจำนวนมากกว่าทำให้ผู้วิจัยเห็นแล้วว่า การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง หนังสือพิมพ์เน้นไปยังกลุ่มชาวบ้านที่มีบทบาทในเรื่องนี้เป็นผู้ร้ายหรือผู้กระทำให้เกิดความรุนแรงมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งผลการนำเสนอไม่มีความสมดุลในการนำเสนอตัวละครทั้งสองฝ่าย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ข่าวไม่มีความหลากหลาย

ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของบทบาทตัวละครความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัท คู่สัญญา

ตัวละคร	บทบาท			รวม ความถี่
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วย	
บริษัทเอกชน	20	2		
แกนนำ/ชาวบ้าน		45		
รวม	20	47		67

จากตารางสรุปแสดงบทบาทตัวละครดังนี้

1. พระเอก ในที่นี้มีฐานะเป็นตัวหลักในการนำเสนอเรื่องราวทางหน้าหนังสือพิมพ์ ในที่นี้คือ ผู้ที่ถูกทำร้ายหรือถูกกระทำจากกลุ่มบุคคลอื่นที่อยู่ฝ่ายตรงกันข้าม คือ บริษัทกัลฟ์ ฯ นายสารสิทธิ์ รัตนาวดี นายบุญชัย ภิราติ นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี นายมารุต แก้วงาม นิตกร โครงการซึ่งเป็นกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง

2. ผู้ร้าย ในที่นี้เข้าข่ายคือกลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง คือ ชาวบ้านและแกนนำ ประกอบ ด้วย นายเจริญ วัดอักษร นายอนันต์ พงษ์พัฒน์สกุล นายฉอย ต้นดิวงธรรม นางลัดดา สิงห์เล็ก นายวิสัย สัตยเชื้อ นายชัยยศ แก่นทอง นางสาว กรณ์อุมา พงษ์น้อย นายเจริญ อาจประดิษฐ์ เนื่องจากกระทำการที่รุนแรง ใช้กำลังในการตัดสินปัญหาโดยไม่มี การตรวจสอบหรือสอบถามให้แน่ชัด ทั้งนี้มีการใช้อารมณ์ในการตัดสิน

จะเห็นว่าบทบาทของตัวละครพลิกไปเมื่อเหตุการณ์มีการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ หนังสือพิมพ์ได้กำหนดว่าแหล่งข่าวใดจะเป็นตัวละครตัวไหนขึ้นอยู่กับ เหตุการณ์นั้นว่า ใครเป็นผู้ที่ได้เปรียบหรือเป็นผู้เสียเปรียบ ใครเป็นฝ่ายเริ่มกระทำหรือถูกกระทำ เช่นในกรณีเหตุการณ์นี้ที่แกนนำ / ชาวบ้าน เป็นผู้เริ่มก่อให้เกิดเหตุการณ์และเป็นผู้สร้างเหตุการณ์ทำให้กลายเป็นผู้ร้ายในไม่กี่ชั่วโมง

นอกจากนี้ตัวละครในเหตุการณ์นี้หนังสือพิมพ์ได้สร้างสีสันให้กับตัวละคร นั่นคือ การอธิบายความรู้สึกอารมณ์ พฤติกรรม ลักษณะท่าทาง การกระทำ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกหรือจินตนาการร่วมตามไปด้วย เช่น ชาวบ้านประมาณ 200 คนเดินทางมาที่ชายทะเลบ่อนอก เนื่องจากทราบว่ามีผู้มาร่วมมาในคณะสำรวจของโรงไฟฟ้ามีนายเดช เชื้อชาติ น้องชายนายทศ เชื้อชาติ อดีต ส.จ.กุยบุรี จ.ประจวบรวมอยู่ด้วย เมื่อคณะมาถึงก็เกิดเหตุชุลมุน ชาวบ้านจำนวนมากแสดงความไม่พอใจกรูเข้าไปที่เรือย้อยุดูดุกระชากนายมารุต แก้วงาม นิติกรโรงไฟฟ้า ลงจากเรือ จากนั้นมีการรุมทำร้ายเจ้าหน้าที่และชาวต่างชาติได้รับบาดเจ็บหลายคน ทั้งนี้การบรรยายลักษณะ พฤติกรรมของหนังสือพิมพ์เป็นการตอกย้ำทำให้เชื่อว่า ชาวบ้าน/แกนนำ เป็นกลุ่มที่ชอบใช้กำลัง หรือความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาและเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมของกลุ่มชาวบ้าน/แกนนำ

4. การวิเคราะห์ฉาก

ในการวิเคราะห์ฉาก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้นอย่างสมจริงสมจังแก่ผู้รับสาร ฉากที่นำเสนอในเหตุการณ์นี้ พบว่าเป็นฉากที่เกี่ยวกับ การประท้วงและความรุนแรงโต้ตอบกันของชาวบ้านบ่อนอกกับบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด และเมื่อมีการพิจารณาการนำเสนอฉากในหนังสือพิมพ์จะพบว่ากรณีเหตุการณ์ความรุนแรงมีการนำเสนอฉากอยู่ 2 ลักษณะซึ่งสามารถแสดงการนำเสนอฉากได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงความถี่การปรากฏของฉากความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัท คู่สัญญา

หนังสือพิมพ์	ฉาก	
	เดินขบวนประท้วง	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม
ไทยรัฐ	2	7
ข่าวสด	5	8
เดลินิวส์		1
ไทยโพสต์	2	2
กรุงเทพธุรกิจ	1	4
มติชน	5	9
รวม	15	31

การนำเสนอฉากทั้งสิ้น 46 ฉาก แบ่งเป็นฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม ได้แก่ ชาวบ้าน / แกนนำกับบริษัท ชาวบ้านกับรัฐ จำนวน 31 ฉาก ฉากการเดินขบวนประท้วง 15 ฉาก ซึ่งเป็นการเดินขบวนคัดค้านการก่อสร้างที่ศาลากลางจังหวัด จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับฉากเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่มีการตอบโต้หรือต่างชั่วคราว หรือการปะทะกันที่รุนแรงมากกว่าการแสดงความคิดเห็นของคน 2 ฝ่าย แต่ฉากการเดินขบวนประท้วงก็มีจำนวนในการรายงานอยู่ในจำนวนที่สูง ซึ่งการรายงานส่วนใหญ่เป็นลักษณะการบรรยายภาวะการณ์และภาวะแวดล้อมของการประท้วง นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังได้มีการบรรยายสภาพบรรยากาศของสถานที่เกิดเหตุ เช่น

กลุ่มอนุรักษ์ฯ หนีพ้นแสดงพลังต้านโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก

(กรุงเทพธุรกิจ 26 มิ.ย. 2544)

วานนี้ ชาวบ้านกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก กว่า 1 พันคน ที่ต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์เจเนอเรชั่น จำกัด และกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูดที่ต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหินกรูดของบริษัทยูเนี่ยน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้ชุมนุมแสดงพลังเพื่อต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้งสอง โดยกลุ่มผู้ประท้วงซึ่งนำโดยนาง

จินตนา แก้วขาว รองประธานสภาเทศบาลบ้านกรูด รวมทั้งสมาชิกอบต.บ่อนอกและอบต.หินกรูด เริ่มรวมตัวกันบริเวณหน้าบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองประจวบฯ โดยผู้ชุมนุมทุกคนถือธงสีเขียวเป็นสัญลักษณ์

สาเหตุสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์นำเสนอจากที่มีตัวละครในเหตุการณ์การตอบโต้ทางด้านความคิด ทศนคติ หรือ การตอบโต้ด้วยกำลังการปะทะกัน มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังนี้

ก. แนวทางการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรงซึ่งเป็นประเด็นหลักในเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอก นอกจากนี้มีลักษณะของการแย่งชิง รักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองให้ปลอดภัยหรือคงอยู่ให้นานที่สุดในสังคม ดังนั้น การที่จะรักษาเอาไว้ต้องใช้การกระทำที่มีความรุนแรงเท่านั้นจึงจะรักษาหรือได้มา ซึ่งตัวละครในเหตุการณ์ล้วนแต่ใช้ช่องทางต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน การเมืองท้องถิ่น นักวิชาการ เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่ใช้เครื่องมือในลักษณะเดียวกัน และปัจจัยหลักที่สำคัญการที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับความรุนแรงการใช้กำลัง โดยจะเลือกนำเสนอเป็นอันดับแรกทุกครั้ง ทำให้แนวทางการต่อสู้เพื่อรักษาผลประโยชน์หรือเรียกร้องความชอบธรรมจากรัฐหรือองค์กรต่างๆต้องสร้างความรุนแรงให้เกิดขึ้นจะได้อยู่ในความสนใจของสาธารณชน และรัฐบาลหรือองค์กรต่างๆ โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอด นั่นคือหนังสือพิมพ์กลายเป็นผู้กำหนดแนวทางการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความรุนแรงนั่นเอง

ข. ด้วยลักษณะของตัวละครในเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง และขัดแย้ง นั่นคือ สภาพของชุมชนมีการต่อสู้ มีการแบ่งแยกกลุ่มออกเป็นกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้าน ทำให้เหตุการณ์ที่ทั้งสองกลุ่มจะมีการปะทะกันมีค่อนข้างสูง อีกทั้งเหตุการณ์นี้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทั้งองค์กรส่วนท้องถิ่น กลุ่มนายทุนชายที่ดิน ชาวบ้านที่ได้และเสียประโยชน์ การเมืองระดับประเทศ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวเสริมให้เหตุการณ์เน้นในการนำเสนอข้อความขัดแย้ง โดยใช้เหตุการณ์การปะทะกันเข้ามานำเสนอ

ค. จุดเน้นของการเรียกร้องความเป็นธรรมหรือเรียกร้องจากภาครัฐ มักจะเป็นในรูปแบบของการปะทะกัน เราจะเห็นว่ามี การปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวบ้านหลายครั้ง ทั้งที่หน้าทำเนียบรัฐบาล หน้ารัฐสภา หน้ากระทรวงต่างๆ หรือในพื้นที่ที่มีปัญหา นอกจากนี้ใช้กำลังในการปะทะกันแล้ว การตอบโต้ด้วยคำพูดเป็นอีกจุดที่หนังสือพิมพ์จะต้องกระทำ นั่นคือมีการนำเสนอเรื่องราวของทั้งสองฝ่ายโดยใช้วิธีนำเสนอแต่ละฝ่ายคนละที่ และใช้ประเด็นคำตอบจากอีกฝ่ายเป็นคำถามให้อีกฝ่ายตอบ

นอกจากนี้การนำเสนอของหนังสือพิมพ์ มีการนำเสนอจากเกี่ยวกับการต่อสู้ของ 2 ฝ่าย โดยมีการบรรยายฉากอย่างละเอียดทำให้ฉาก มีสีสันและภาพพจน์ อีกทั้งทำให้เห็นผู้รับสารมีความรู้สึกคล้อยตามการบรรยายบรรยายกาศของสถานที่เกิดเหตุจากหนังสือพิมพ์ เช่น การบรรยายสถานที่เกิดเหตุของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 15 ต.ค. 2544

“ล่าสุดชาวบ่อนอกที่ต่อต้านโรงไฟฟ้าก่อเหตุฆ่าร้อยคนบ้านกรูด รุมล้อมกรอบทำร้ายผู้บริหารระดับสูงของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และคณะที่มาด้วยได้รับบาดเจ็บหลายคน โดยผู้สื่อข่าวรายงานว่า เมื่อเวลา 10.00 น.วันที่ 13 ต.ค. นายบุญชัย ภิราติ ผอ.บริหารโครงการฯ พร้อมด้วยนายโรเบิร์ต ฮาร์คอร์ท ชาวออสเตรเลีย และเจ้าหน้าที่ 6 คน ได้เช่าเรือประมงชายฝั่ง 2 ลำออกไปสำรวจทะเลบ้านบ่อนอก โดยไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการสำรวจ ต่อมาได้มีชาวประมงชายฝั่งในกลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกนำเรือประมาณ 10 ลำ ออกไปล้อมเรือของฝ่ายโรงไฟฟ้า ต้อนนำกลับเข้าฝั่งที่ชายทะเลหมู่ 6 บ้านบ่อนอก”

เช่นเดียวกับการนำเสนอของหนังสือพิมพ์มติชนฉบับวันที่ 14 ต.ค. 2544 ที่มีทิศทางการนำเสนอแบบเดียวกัน เช่น “เมื่อเวลา 10.00 น. วันที่ 13 พ.ค. ขณะที่นายบุญชัย ภิราติ ผอ.บริหารโครงการฯ พร้อมด้วยนายโรเบิร์ต ฮาร์คอร์ท ชาวออสเตรเลีย และเจ้าหน้าที่ 6 คน ได้เช่าเรือประมงชายฝั่ง 2 ลำ กำลังเดินทางออกไปชายฝั่งทะเลบ่อนอก ชาวบ้านที่คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้นำเรือ 10 ลำออกไปล้อมกลางทะเลและให้นำเรือกลับเข้าฝั่งที่ชายทะเลหมู่ที่ 6 บ้านบ่อนอก ซึ่งได้มีชาวบ้านมาสมทบอีก 200 คน”

จากการนำเสนอจากแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับฉากและบรรยายกาศในการรายงานเหตุการณ์ เนื่องจากโดยภาพรวมจะเห็นว่ามีการให้ถ้อยคำที่สื่อให้มีความรู้สึกสะเทือนใจที่คนในประเทศด้วยกันต้องมีความแตกแยก อีกทั้งมีความรู้สึกว้าหนังสือพิมพ์เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์แล้วถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน

5. การวิเคราะห์มุมมอง

ในการวิเคราะห์มุมมองของการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยได้แบ่งการมองออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ก. การที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย
- ข. มุมมองโดยฝ่ายสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่ามีการนำมุมมองแรกมาใช้มากที่สุดสามารถแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงความถี่ในการใช้มุมมองความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง		
		ชาวบ้าน / แกนนำ	บริษัท	เจ้าหน้าที่รัฐ
ไทยรัฐ	3	12	5	6
ข่าวสด	4	16	2	5
เดลินิวส์	2	2	1	1
ไทยโพสต์	1	3	1	1
กรุงเทพธุรกิจ	2	3	4	1
มติชน	3	13	9	9
รวม	15	49	22	23

ก. การที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาดูตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย

ในการรายงานเหตุการณ์ดังกล่าวหนังสือพิมพ์มีการใช้มุมมองในการเล่าเรื่องด้วยตัวกลางมาใช้มากที่สุดถึง 94 ครั้ง และในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จะเห็นว่าการนำตัวละครเข้ามาใช้เพียง 2 ตัวละครหลัก ได้แก่ แกนนำชาวบ้าน และบริษัทกอล์ฟฯ โดยมีการใช้การเล่าที่ผู้เล่าเองสลับในระยะแรกเล็กน้อย ส่วนที่เหลือเป็นการนำเสนอเรื่องราวผ่านตัวละครทั้งสิ้น ซึ่งแกนนำชาวบ้าน คือ นายเจริญ วัดอักษร นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล นายฉอย ต้นดิวงรรวม เป็นตัวละครที่สลับมาเล่าเหตุการณ์และแสดงความคิดเห็นแทนชาวบ้านต.ป่อนอก

ส่วนนายบุญชัย ธีราติ และนายสารวัตร รัตนวดี เป็นตัวละครจากบริษัทกอล์ฟฯ ที่ต่างเล่าเหตุการณ์ในฐานะที่เป็นผู้เสียหายและผู้อยู่ในเหตุการณ์ นั้นแสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีในการรายงานแบบเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น เพื่อข้อมูลจากตัวละครมานำเสนอเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตามการที่นำเสนอตัวละครที่อยู่ในวงจำกัดส่งผลให้ประเด็นหรือมุมมองของหนังสือพิมพ์ยังอยู่ในวงที่จำกัดและยังอยู่ในมุมมองที่คล้ายกัน เพราะการนำเสนอตัวละครของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับล้วนเป็นตัวละครตัวเดียวกัน ทำให้การรายงานข่าวแม้จะใช้มุมมองจากแหล่งข่าวที่เป็นตัวกลางแต่ประเด็นก็เหมือนกัน

- ข. มุมมองโดยฝ่ายสายตาของผู้เล่าเอง(หนังสือพิมพ์)ซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

ในการรายงานเหตุการณ์ดังกล่าวหนังสือพิมพ์ใช้การเล่าเรื่องด้วยตัวผู้เล่าเองมีสูงสุดถึง 15 ครั้ง การใช้จุดยืนในการเล่านี้แม้จะมีหนังสือพิมพ์นิยมใช้แต่ก็ไม่มากนัก ทั้งนี้รูปแบบการรายงานจะเสมือนผู้เล่าอยู่ในเหตุการณ์เวลานั้นแล้วถ่ายทอดเรื่องราวออกมาให้ผู้รับสารได้รับทราบ นอกจากนี้มีสาเหตุมาจากเรื่องราวบางอย่าง ตัวละครที่เป็นผู้เล่าไม่สามารถบอกกล่าวรายละเอียดบางอย่างที่ผู้เล่า(หนังสือพิมพ์)ต้องการได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคือการใช้คำพูดของตัวเองในการบอกกล่าวรายละเอียดของเหตุการณ์ และจากการศึกษาพบอีกว่า การรายงานโดยตัวผู้เล่าเอง(หนังสือพิมพ์)จะนิยมนำมาใช้สลับกับการรายงานเหตุการณ์แบบตรงไปตรงมาโดยใช้ตัวกลางเป็นผู้เล่าอยู่ทุกฉบับ นั่นแสดงว่า หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการรายงานเหตุการณ์ทั้งสองรูปแบบทั้งผู้เล่าตัวเอง(หนังสือพิมพ์)และใช้ตัวกลางในการรายงานเหตุการณ์

จากการวิเคราะห์ด้วยการเล่าเรื่องในเหตุการณ์ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา จะเห็นว่า มีการนำคู่ขัดแย้ง 2 กลุ่มมาสร้างเป็นตัวละครที่หนังสือพิมพ์กำหนดให้ฝ่ายคัดค้านคือ แกนนำชาวบ้าน / ชาวบ้าน เป็นผู้ร้ายที่ใช้กำลังทำร้ายผู้อยู่ฝ่ายตรงข้ามโดยไม่มีเหตุผล ทั้งนี้มีการบรรยายลักษณะ สีสนับให้กับตัวละครก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกกับผู้อ่าน ส่วนฝ่ายสนับสนุน คือ บริษัทคู่สัญญา กลายเป็นพระเอกที่หนังสือพิมพ์เห็นว่าเป็นผู้ที่ถูกกระทำและไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจากที่นำมาใช้จึงเป็นฉากที่แสดงออกถึงการตอบโต้กันระหว่างกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านทั้งการแสดงความคิดเห็น การต่อสู้ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังมีการนำประเด็นหลักเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้กำลัง ได้แก่ การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัท กอล์ฟ ฯ เนื่องจากต้องการรักษาชีวิตปลาวาฬที่มีกระแสน้ำว่าอาจถูกฆ่าตาย มาเป็นแก่นเรื่องในการนำเสนอ สำหรับมุมมองก็ได้มีการนำตัวแหล่งข่าวหรือตัวละครมาแนะนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล เป็นการรายงานจากสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้ผู้อ่านได้ใกล้ชิดกับแหล่งข่าว

จากรายละเอียดของการเล่าเรื่องทั้งหมดสามารถพิจารณาเห็นถึงอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากเหตุการณ์นี้ โดยการพิจารณาหาอุดมการณ์ ผู้วิจัยได้พิจารณาการนำเสนอกลุ่มคำความหมาย ที่ถูกนำเสนอออกมาจากตัวละครหรือแหล่งข่าวทั้งกลุ่มคัดค้านคือ แกนนำชาวบ้านและกลุ่มสนับสนุน คือ รัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)ขึ้นอยู่กับว่าหนังสือพิมพ์จะเน้นตัวละครฝ่ายใดในเหตุการณ์

ในเหตุการณ์นี้ผู้วิจัยมุ่งค้นหาอุดมการณ์ที่ได้รับการนำเสนอบ่อยครั้ง หรือมีความถี่ในการนำเสนอสูง จากตัวละครหลักทั้ง 2 ฝ่าย พบว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอในมโนคติ แนวคิด โดยการนำเสนอคำสัมภาษณ์แกนนำชาวบ้าน ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล นายชอย ตันติวรธรรม มากกว่า กลุ่มคัดค้านพิจารณาได้จากการนำเสนอตัวละครที่เป็นแกนนำชาวบ้านที่มีมากถึง 47 ครั้ง (รวมทุกบทบาทที่ตัวละครเป็น)

ทั้งนี้แนวคิดที่กลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกให้ความสำคัญและมีการกล่าวย้ำบ่อยๆในเหตุการณ์นี้ คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพราะชาวบ้านต้องการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะปลาวาฬเนื่องจากเป็นข้อพิสูจน์ว่าทะเลบ่อนอกมีความสมบูรณ์และให้คงอยู่เช่นเดิมและการวางแผนชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วยคนของท้องถิ่นซึ่งไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก ย้ำด้วยว่า โครงการดังกล่าวเป็นเรื่องของผลประโยชน์พวกพ้องมากกว่าประโยชน์ชาวบ้านในพื้นที่ “ ผลประโยชน์มันเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่ม รวยกันไม่กี่กลุ่มมีเพียง 7 ตระกูลเท่านั้นที่รวย แต่หมื่นตระกูลต้องสูญเสีย ไม่มีงานทำ ไม่มีปลาตกเลี้ยงชีวิต กลุ่มของเราเป็นกลุ่มผู้ที่เดือดร้อนจากการมาพัฒนาโครงการของรัฐ เป็นกลุ่มที่พยายามจะรักษาปกป้องวิถีชีวิตของเราไว้ รักษาสีบทิวมน เราไม่อยากจะไปเปลี่ยนแปลงแบบที่มหาชัยเราอยู่อย่างนี้ไม่เป็นหนี้ใคร ตอนนี้เรามีความสุขดีอยู่แล้ว ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค.2546)

นอกจากนี้จุดเด่นของเหตุการณ์นี้ได้แก่การแสดงภาพจน์ของคนในท้องถิ่นผ่านการรายงานข่าว ได้แก่ ความกล้าในการท้าทายอำนาจรัฐ ท้าทายอำนาจนายทุน การเสี่ยงอันตรายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม และความรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาพร้อมกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ

เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับสัญญาโรงไฟฟ้าในช่วงที่ศึกษา เป็นช่วงที่มีการเรียกร้องให้มีการเปิดเผยสัญญาแก่สาธารณะเพิ่มมากขึ้นหลังจากที่ก่อนหน้านี้ชาวบ้านเองก็ได้มีการเรียกร้องให้เปิดเผยสัญญาแต่ก็ได้รับการปฏิเสธ แต่เมื่อมีกรณีสัญญาทางด่วนที่รัฐทำสัญญาเสียเปรียบเอกชนจนเรียกกันว่า “ค่าโง่” ทำให้กลุ่มแกนนำคัดค้านการก่อสร้างกระตุ้นให้รัฐเปิดเผยสัญญาระหว่างกฟผ.และบริษัทผู้สัญญาอีกครั้ง เพราะสัญญาดังกล่าวมีการแก้ไขหลายครั้งด้วยกัน

หลังจากนั้นรัฐบาลโดยนายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะกำกับดูแลกฟผ. ได้สั่งการให้กฟผ. ดำเนินการเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้าลงวันที่ 7 มกราคม 2545 ได้แก่

1. ชี้แจงเหตุผลของการแก้ไขสัญญา และการเพิ่มค่าความพร้อมจ่ายให้แก่คู่สัญญาในแต่ละคราวโดยละเอียด เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลครบถ้วนในการพิจารณาและชี้แจงต่อสาธารณะได้ รวมทั้งแสดงปัจจัยในการคำนวณเพิ่มค่าความพร้อมจ่าย อัตราและจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้นจากสัญญาเดิม

2. การดำเนินการใดๆต่อไปที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสัญญา ผู้ขอแก้ไข เหตุที่ขอเลื่อนระยะเวลาโครงการ และเหตุผลที่มีการเพิ่มค่าพร้อมจ่ายอย่างละเอียดในแต่ละคราว ซึ่งจากการตรวจสอบนายจาตุรนต์พบว่า สัญญาดังกล่าวมีความไม่ชอบมาพากลในเรื่องของการแก้ไขสัญญาก่อนที่บอร์ดชุดเดิมจะหมดวาระลงในวันที่ 18 พฤษภาคม 2544 ก่อนที่จะหมดวาระลง 1 วันซึ่งการแก้ไขสัญญาครั้งสุดท้ายคือวันที่ 17 พฤษภาคม 2544

ทั้งนี้ทางบริษัทคู่สัญญา บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ได้ออกโรงได้กลับทันทีว่าสาเหตุของการเลื่อนแก้ไขสัญญาเพราะกฟผ.เอง และความล่าช้าของการทำประชาพิจารณ์ ส่วนการชดเชยความเสียหายให้บริษัทเป็นข้อตกลงที่ระบุในสัญญาและเป็นมาตรฐานสากล หลังจากนั้นจึงทำหนังสือยื่นต่อนายจาตุรนต์ ฉายแสง สรุปว่า การแก้ไขสัญญาครั้งแรก เกิดจากสัญญาการซื้อขายไฟฟ้า(พีพีเอ)ที่ลงนามเมื่อ 30 มิถุนายน 2540 ครั้งที่ 2 เป็นเรื่องที่รัฐบาลสั่งการให้ทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่ และมีอนุมัติจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมล่าช้า ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ความต้องการใช้ไฟฟ้าลดลงทางกฟผ.จึงขอเลื่อนสัญญาดังกล่าวออกไป ส่วนการแก้ไขสัญญาครั้งที่ 3 เกิดจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนธันวาคม 2542 มีคำสั่งให้ทำประชาพิจารณ์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ทางภาคเอกชนก็ทำอะไรไม่ได้ จึงต้องเลื่อนเวลาของสัญญาออกไปและจากการแก้ไขสัญญาครั้งสุดท้ายเกิดจากการประชาพิจารณ์เสร็จสิ้นและมีการนำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนตุลาคม 2543 และคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ก่อสร้างแต่ให้ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ จึงได้เลื่อนเวลาก่อสร้างจากเดิมที่จะเริ่มก่อสร้างเดือนเมษายน 2544 มาเป็นเดือนเมษายน 2545

ขณะที่แกนนำคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าคือ นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกได้ออกมาชี้แจงถึงสัญญาด้วยเช่นกันว่า การที่บริษัทคู่สัญญาออกมาชี้ว่าถูกเลื่อนสัญญา 3 ครั้งโดยรัฐบาลไม่เป็นความจริง การเลื่อนแต่ละครั้งบริษัทขอเลื่อนเอง

จากเหตุการณ์ที่มีความคลุมเครือและเรื่องของผลประโยชน์ที่รัฐต้องเสีย คณะกรรมการ
 อำนวยการติดตามและประสานงานตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ
 ศึกษาด้านกฎหมายกรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนถ่านหินบ่อนอกและหินกรูด โดยมีนาย
 ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธาน ซึ่งผลการพิจารณาประเด็น
 กระบวนการทำสัญญาที่มีการทุจริตหรือทำให้รัฐเสียเปรียบ ทางคณะกรรมการฯเห็นว่ากลุ่ม
 คัดค้านไม่ได้มีการระบุประเด็นหรือข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน ประกอบกับการทำสัญญาผ่านมานั้น
 นาน คณะกรรมการฯจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จะหาข้อเท็จจริงมายืนยันว่ากระบวนการทำสัญญาที่มีการ
 ทุจริต นอกจากนี้ยังมีประเด็นสัญญาที่กำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต้องรับความ
 เสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน

อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่เป็นที่พอใจ นายกรัฐมนตรีจึงสั่งการให้ตั้ง
 คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการทำสัญญาและการบริหารสัญญาโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก
 และโรงไฟฟ้าหินกรูด จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้นในประเด็นต่างๆโดยมีนาย
 ประพันธ์ นัยโกวิท รองอัยการสูงสุดเป็นประธาน นายรองพล เจริญพันธ์ รองปลัดสำนัก
 นายกรัฐมนตรีและพล.ต.ต. วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์ รองปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน เพื่อ
 พิจารณาสัญญาดังกล่าว

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักของเหตุการณ์การนำเสนอเรื่องสัญญาซื้อ
 ไฟฟ้า ผู้วิจัยพบว่า กรณีของสัญญาที่มีการให้ความสนใจจริงจังในช่วงปี 2545 เริ่มต้นจากการ
 นำเสนอข่าวสัญญาทางด่วนที่มีปัญหาความไม่โปร่งใสในการเซ็น ทำให้กลุ่มที่คัดค้านการ
 ก่อสร้างโรงไฟฟ้าเห็นว่าสัญญาที่ทางกฟผ.เซ็นร่วมกับบริษัทที่มีความไม่โปร่งใสในหลายประเด็น
 ทั้งนี้ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นเรื่องราวที่มีการปะทะกันระหว่างกลุ่มคน 2 กลุ่มที่มีข้อความความ
 ขัดแย้งในเรื่องของจุดยืนทางความคิดระหว่างการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม โดยหนังสือพิมพ์มีการ
 นำเสนอแก่นเรื่องที่เน้นไปที่แก่นของความขัดแย้ง ดังนั้นผู้วิจัยแบ่งแก่นของความขัดแย้งเพื่อ
 ศึกษาว่าหาจุดยืน แนวคิดที่เป็นหลักในเหตุการณ์ของสัญญาโรงไฟฟ้า ทั้งนี้แก่นเรื่องที่พบใน
 เหตุการณ์สามารถแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงสรุปแก่นเรื่องการเลื่อนสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียเปรียบของภาครัฐ

ชาวบ้าน / แกนนํา		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
	<ul style="list-style-type: none"> - การเซ็นสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างการผลิตแห่งประเทศไทยกับบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เป็นสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส เพราะเซ็นเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง - คนทำสัญญาซื้อและขายเป็นกลุ่มเดียวกันเพราะนายปรีชา จุงวัฒนา ผู้ว่าฯกฟผ.มีการถือหุ้นในบริษัทคู่สัญญาคือบริษัท กัลฟ์ - กฟผ.เซ็นสัญญาในขณะที่รู้ว่าสัญญาผูกมัดรัฐเสียเปรียบทำให้รัฐต้องเสียค่าชดเชยจำนวนมากและประชาชนต้องรับภาระเรื่องเงินและผลกระทบคือค่าไฟที่อาจเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - กฟผ.และสพช.ยืนยันการเซ็นสัญญาอยู่บนมาตรฐานสากลที่ทั่วโลกใช้กัน - ทุกครั้งที่กฟผ.ทำสัญญาทำด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและเปิดเผย พื้นฐานการเซ็นอยู่บนผลประโยชน์ของชาติทั้งเรื่องการเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรม การไม่ให้ประชาชนเดือดร้อนเพราะค่าไฟและไฟฟ้าดับ - การเสียค่าชดเชยให้กับบริษัทเป็นเรื่องที่อยู่ในสัญญาที่ต้องยึดถือ 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าสัญญาซื้อไฟฟ้าของกฟผ.ทำให้รัฐเสียเปรียบประชาชนเดือดร้อนต้องจ่ายค่าไฟฟ้าแพงขึ้น อีกทั้งการเซ็นสัญญาครั้งสุดท้ายมีขึ้นก่อนบอร์ดชุดเดิมหมดวาระลงเพียง 1 วัน

จากการวิเคราะห์แก่นเรื่องที่มีการนำเสนอในข่าวกรณีเหตุการณ์การเซ็นสัญญาซื้อไฟฟ้าของการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด พบว่า ข่าวที่นำเสนอในช่วงระยะเวลาการศึกษา มีการนำเสนอแก่นความไม่โปร่งใสของการเปลี่ยนแปลงสัญญาจำนวนมาก จะเห็นว่าแก่นเรื่องมีแนวโน้มไปในทางคัดค้าน ซึ่งการคัดค้านมีทั้งจากรัฐบาลและชาวบ้านหรือแกนนำ ทำให้สัญญาดังกล่าวถูกเรียกว่าสัญญาทาส และเป็นเรื่องค่าโง่ต่อจากค่าโง่ทางด่วน ทั้งนี้แก่นเรื่องที่น่าสนใจได้แบ่งแก่นเรื่องออกเป็น 2 แก่น ดังนี้

1. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน คือ กลุ่มที่มีความคิดเห็นคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่มีความคิดเห็นว่าการเซ็นสัญญาของกฟผ.กับทางบริษัทไม่มีความโปร่งใสและยึดติดกับพวกพ้องอีกทั้งส่วนใหญ่เห็นว่าสัญญาซื้อขายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ที่ต้องเดือดร้อนจากราคาค่าไฟที่สูงขึ้นเพราะหากมีการเซ็นสัญญาการจ่ายค่าลงทุนคือเงินของประชาชน แต่หากไม่เซ็นสัญญาถูกบริษัทฟ้องร้อง ประชาชนก็ต้องเสียเงินจำนวนนั้นเช่นกัน เพราะถ้ากฟผ.กู้เงินจากต่างประเทศมาเสียค่าชดเชย ประชาชนต้องแบกภาระการเป็นหนี้รายทุนต่างประเทศเพิ่มขึ้น

บ่อนอก-หินกรูดใต้รัฐต้นต่อความล่าช้า (กรุงเทพธุรกิจ 9 ม.ค. 2545)

“นางจินตนา แก้วขาว แกนนำคนหนึ่ง กล่าวว่า ชาวบ้านแม่ไม้ไม่เห็นสัญญากี่รู้มานานแล้วว่าสัญญานั้นเสียเปรียบ ซึ่งที่ผ่านมาก็แจ้งแก่รัฐบาลทุกชุดรวมทั้งชุดนี้...สัญญาดังกล่าวมีเงื่อนไขเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของคนประจวบฯ แต่เป็นเรื่องของคนทั้งชาติที่ต้องเสียเปรียบ”

บ่อนอกจี้รัฐเปิดสัญญาทาสโรงไฟฟ้า (ข่าวสด 3 ม.ค.2545)

“นายอนันต์ พงษ์พัฒน์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มท้องถิ่นรักษ์บ่อนอก กล่าวว่า เศรษฐกิจไทยต้องพังลงเพราะมีใโมงไปลงนามสัญญาโดยอ้างว่าเป็นความต้องการไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเราพยายามฟ้องต่อคนทั้งประเทศ ถึงความไม่ชอบมาพากล เสียของชาวบ้านไม่ได้ตั้งเท่าผู้ใหญ่ในเมือง...รัฐควรนำเอาสัญญามาตีแผ่ให้สังคมทราบ ถ้ารัฐบาลไม่กล้าเปิดเผยสัญญา ก็หมายความว่าประเทศไทยอยู่ภายใต้อำนาจของนักลงทุนโดยสมบูรณ์”

ดังนั้นแก่นเรื่องหลักที่ปรากฏในชุดของกกลุ่มผู้คัดค้าน ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ คือ **การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม** ซึ่งสามารถเห็นได้จากการกระทำต่อไปนี้

- การเรียกร้องให้มีการเปิดเผยสัญญาที่ทางกฟผ.ทำกับบริษัท กัลฟ์ฯ
- การเรียกร้องให้องค์กรประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้เรื่องสัญญา

โดยบทบาทเหล่านี้กลุ่มคัดค้านยึดมั่นที่จะรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

สำคัญและอีกประเด็นที่สำคัญรองลงมา คือ แก้ไขปัญหาในการดำเนินงานที่ขอบกปิดของภาครัฐ แก่นเรื่องนี้สะท้อนออกมาจากตัวละครหลายตัว อาทิ นายเจริญ วัตรอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พงษ์พัฒน์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายฉวย ต้นติวรรวม กำนันตำบลบ่อนอก นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีดูแลกฟผ. ดังนั้น กลุ่มผู้คัดค้านจึงพยายามที่จะให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหา

ดังกล่าวโดยให้เปิดเผยสัญญาและแนะให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในการตรวจสอบเพื่อหาผู้กระทำผิด

2. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน คือ กลุ่มที่มีความคิดสนับสนุนการก่อสร้าง เพื่อให้ประเทศชาติมีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอกับความต้องการ และเป็นกลุ่มที่อยู่ในฐานะการวางนโยบาย การก่อสร้างและการจัดหาพลังงานของประเทศ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีการแสดงความคิดเห็น และข้อเท็จจริงผ่านสื่อมวลชนจำนวนมากต่อข้อกล่าวอ้างของกลุ่มคัดค้านในเรื่องของสัญญาที่ทำ กฟผ.ดำเนินการนั้น มีความโปร่งใส และเปิดเผย ซึ่งการเซ็นสัญญามีพื้นฐานมาจากการควบคุมให้ความต้องการไฟฟ้าในประเทศไม่ประสบกับปัญหา หรืออีกนัยหนึ่งต้องการมีเสถียรภาพด้านความ มั่งคั่งทางพลังงาน และประเทศไม่ประสบกับภาวะขาดแคลนไฟฟ้า จนทำให้อุตสาหกรรม ความ เป็นอยู่ของประเทศมีปัญหา ที่สำคัญสัญญาที่กฟผ.ดำเนินการเป็นสัญญาที่ได้มาตรฐานที่ทั่วโลก ใช้กัน หากฝ่ายคัดค้านเห็นว่าสัญญาไม่เป็นธรรมอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกับต่างประเทศใน โครงการต่างๆ เพราะสัญญาที่จะใช้จะเหมือนกับสัญญาที่กฟผ.ดำเนินการโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดย สพท.ที่มีหน้าที่หลักในการคำนวณหาความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศออกมายืนยันว่าสัญญา ที่กฟผ.ดำเนินการนั้นถูกต้องและโปร่งใส

ปิยสวัสดิ์ จั๊กผ.เปิดรายงานเลื่อนสร้างหินกรูด-บ่อนอก (กรุงเทพฯธุรกิจ 10 ม.ค.2545)

“ปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการ สพท. ชี้ว่าสัญญาซื้อขายไฟฟ้ามักมีการเปิดเผยให้กับประชาชน ในพื้นที่รับรู้อยู่แล้ว และข้อที่ว่าสัญญาทำให้เสียผลประโยชน์ชาติใหม่ ไม่ควรตั้งสมมติฐานว่า สัญญาที่ทำไว้กับเอกชน รัฐบาลหรือประเทศจะเป็นผู้เสียผลประโยชน์ ทั้งนี้สัญญาซื้อขายไฟ ที่กฟผ.ทำไว้กับผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่(ไอพีพี)และผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็ก(เอสพีพี)เป็น สัญญาที่ได้มาตรฐานใช้กันทั่วโลก”

จาตุรนต์ แลกฟผ.หมกเม็ดแก้สัญญาบ่อนอก-หินกรูด (กรุงเทพฯธุรกิจ 8 ม.ค. 2545)

“นายสารวัตร รัตนวดี กรรมการบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ยืนยันว่าสัญญา โรงไฟฟ้าไอพีพีที่มีความเป็นธรรม เพราะเป็นสัญญาเดียวกับไอพีพีที่ผ่านการประมูลทั้ง 7 ราย และเป็นสัญญาที่เริ่มจากทางรัฐบาล ซึ่งถือเป็นสัญญาระดับสากล ส่วนการแก้ไขสัญญาก่อนที่บอร์ด ชุดเก่าจะหมดวาระ 1 วัน ไม่เป็นความจริง เพราะบริษัทได้ลงนามกับกฟผ.ในฐานะคู่สัญญาเพื่อ เลื่อนระยะเวลาก่อสร้างออกไป”

จากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข้างต้น กลุ่มผู้สนับสนุน ได้พยายามที่จะบอกกล่าวที่แจ่มชัดเท็จจริงในเรื่องของสัญญา โดยกล่าวอ้างว่าการกระทำของกลุ่มตนนั้นอยู่บนฐานของ **ผลประโยชน์ของชาติและความเป็นมาตรฐานสากลของสัญญา** เป็นหลักสำคัญ ซึ่งแก่นเรื่องนี้สะท้อนออกมาจากตัวละครหลายตัว เช่นนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการ นายสารวัตรรัตนดีกรรมการบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด นายสาวิตต์ โพธิวิหค ส.ส.บัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ อดีตเคยดูแลด้านพลังงาน ที่เป็นกลุ่มผู้เสียหาย นอกจากนี้กลุ่มผู้สนับสนุนยังชี้ให้เห็นว่าหากไม่มีการเซ็นสัญญาหรือโครงการยึดเยื่อ หรือโครงการนี้ล้มเหลวจะทำให้ประเทศในสายตาของนักลงทุนไม่มีความเชื่อมั่น อีกทั้งความเชื่อมั่นของประชาชนที่จะเชื่อถือภาครัฐในการกำหนดนโยบายพลังงานก็ย่อมลดลง

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า โครงเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้านั้น เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องซึ่งมีปัญหาที่มีการสะสมมาก่อนหน้าและได้เสียหายไป ดังนั้นภาวะการณที่เกิดขึ้นจึงเป็นช่วงรอยต่อของภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ทั้งนี้โครงเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้าพบว่ามีโครงเรื่องที่แสดงภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ และภาวะคลี่คลาย

สัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกดำเนินเรื่องโดยการนำเสนอประเด็นปัญหาจากการเรียกร้องของแกนนำกลุ่มผู้คัดค้านในการให้เปิดเผยประเด็นสัญญาที่ดำเนินการระหว่างกฟผ.กับบริษัท กัลฟ์ฯ หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ได้นำประเด็นของนายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ดูแลกฟผ.ในขณะนั้นออกมาเรียกร้องให้กฟผ.เปิดเผยสัญญาและชี้แจงทำความเข้าใจ ซึ่งในขณะนี้เหตุการณ์เริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤติ เมื่อเริ่มมีความพยายามให้สัญญาโรงไฟฟ้ายกเลิกหรือมีการเปลี่ยนแปลงในบางประเด็น

เมื่อปัญหาเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤติเรื่องราวเริ่มเข้มข้นขึ้นเพราะฝ่ายที่มีผลได้ผลเสียอย่างบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ออกมาตอบโต้ในเรื่องของสัญญา โดยเฉพาะประเด็นการเซ็นสัญญาที่มีการเลื่อนหลายครั้ง ว่าเป็นเพราะรัฐบาลเองที่ทำให้เกิดการเลื่อนการเซ็นทุกครั้ง ซึ่งทำให้ทางฝ่ายรัฐบาล หลายกลุ่มออกมาเคลื่อนไหว อีกทั้งประเด็นการมีหุ้นส่วนอยู่ในบริษัทกัลฟ์ของนายปรีชา จูงวัฒนา หนึ่งในบอร์ดกฟผ. ต่อมาจึงได้สั่งให้มีการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี คือ คณะอนุกรรมการอำนวยการติดตามเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้าบ้านพิษณุโลก เพื่อทำหน้าที่ดูแล

โครงการที่มีปัญหาโดยกลุ่มนายพลจากกองทัพ ทั้งนี้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง ก็ได้นำสัญญาดังกล่าว ไปปรึกษากับสำนักอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจสอบสัญญาด้วย

ในที่สุดเมื่อไม่สามารถจัดการเหตุการณ์เรื่องสัญญาว่าจะสมควรเดินไปในทิศทางไหน นายกรัฐมนตรีจึงได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการทำสัญญาและบริหารสัญญา โครงการโดยมีนักวิชาการที่เป็นกลางในการตรวจสอบปัญหาสัญญาเพื่อหาข้อยุติ

ตารางที่ 9 แสดงโครงการเลื่อนสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะการพัฒนาเหตุการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - นางจินตนา แก้วขาว เรียกร้องให้มีการเปิดเผยสัญญา เพราะมีชาวบ้านเรียกร้องขอให้เปิดสัญญาว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากมีกรณีค่าจ้างทางด่วนเกิดขึ้น - นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล สนับสนุนความคิดการเปิดเผยสัญญา การขอให้เปิดมีนานแล้ว นักวิชาการอย่างนายแก้วสรร ก็ขอให้เปิดเช่นกัน -สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อมฯตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจคือคณะทำงานศึกษาสัญญาและข้อกฎหมาย จำนวน 4 คน เพื่อตรวจสอบรายละเอียดทั้งหมด ในวันที่ 21 ธ.ค. -นายจาตุรนต์ ค้นพบว่าสัญญานั้นมีความไม่โปร่งใส รัฐเสียหาย อีกทั้งการเซ็นสัญญาเลื่อนครั้งล่าสุดมีขึ้นก่อนที่บอร์ดกฟผ.จะหมดวาระลง 1 วัน ดังนั้นสัญญาดังกล่าวจะให้สำนักอัยการสูงสุดและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาความคุ้มค่าความผิดพลาด
ภาวะวิกฤติ	<ul style="list-style-type: none"> - การออกมากล่าวอ้างของนายจาตุรนต์ทำให้ทางบริษัทกัลฟ์ซีเจงตอบโต้สาเหตุการเลื่อนสัญญาทุกครั้งที่มีต้นเหตุมาจากรัฐขอเลื่อนทุกครั้ง และหากรัฐออกมาตรวจสอบก็เป็นเรื่องดี ทางด้านนายปิยสวัสดิ์ ซีเจงสัญญาที่ทำเปิดเผยอยู่แล้วและมีมาตรฐานระดับสากล - นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ และนายสนธยา คุณปลื้ม ซึ่งดูแลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฟผ. ร่วมกันเพื่อหาข้อยุติเรื่องสัญญาโดยให้ทางกฟผ.ซีเจงข้อเท็จจริง ว่าชาติจะเสียประโยชน์ในสัญญาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งทางกฟผ.ก็ออกมาตอบภายหลังว่า สัญญาที่กฟผ.กระทำนั้นไม่สามารถเปิดเผยได้เพราะผิดสัญญาที่กำหนดไม่ให้เปิดเผยสัญญาต่อสาธารณะยกเว้นคู่สัญญา

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ	<ul style="list-style-type: none"> - ทั้งสามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดตั้งทีมทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล - ตัวแทนจากรัฐบาลชุดที่มีการเซ็นสัญญาออกมาชี้แจง โดยนายสาวิตรี อติธรรมต.ดูแลด้านพลังงาน ชี้ว่า การแก้ไขสัญญาของบอร์ดชุดเก่าเป็นการแก้ไขภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลง คือ ภายหลังจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งกำหนดให้มีการทำประชาพิจารณ์โครงการรัฐขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและประชาชน - แกนนำคัดค้านโดยนายเจริญ ออกมาได้ให้คนทำงานภาครัฐมีจิตสำนึก คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม และว่านายปิยสวัสดิ์พยายามหนุนโครงการดังกล่าวโดยไม่ฟังเสียงว่าชาติจะเสียหายอย่างไร ทั้งนี้กล่าวว่าการทำงานของรัฐบาลในอดีตเข้ามาแก้ไขยังไม่เต็มที่ แต่รัฐบาลชุดนี้ดีกว่าชุดที่ผ่านมา - นายนที บ.ยูเนี่ยน ไอพีพี หินกรุดยื่นหนังสือต่อรองประธานวุฒิสภา คนที่ 1 กรณี นพ.นิรันดร์หาว่าไม่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยสัญญา - คณะอนุกรรมการอำนวยการติดตามเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้าบ้านพิษณุโลก สรุปรายหลังตรวจสอบสัญญาว่าไม่สามารถตรวจสอบได้เนื่องจากสัญญาดังกล่าวเซ็นมานานแล้ว - บ. ยูเนี่ยน ไอพีพี หินกรุด เริ่มให้สื่อโฆษณาชี้แจงเรื่องของสัญญาบ่อนอก-หินกรุด - กลุ่มบ.กัลป์ ไอพีพี บ่อนอก และบ. ยูเนี่ยน ไอพีพี หินกรุด เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเผยสัญญาไอพีพีรายอื่นๆทั้งหมดหากมีมติให้สัญญาบ่อนอก-หินกรุดต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ - นายกรัฐมนตรี สั่งการให้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง
ภาวะคลี่คลาย	กรณีการทำสัญญาและบริหารสัญญาโครงการ โดยให้เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นกลางและไว้ใจได้

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของข่าวเหตุการณ์ที่นำเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากข่าวชิ้นเดียว

สำหรับการลำดับเหตุการณ์สัญญาโรงไฟฟ้าพบว่า หนังสือพิมพ์มีการใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับตามเหตุการณ์ และ รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การ

ลำดับเรื่องแบบการประสานเรื่อง โดยหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ใช้การลำดับเรื่องแบบแบ่งเรื่องตามบทเป็นหลักในการรายงานข่าวสัญญาโรงไฟฟ้า เพราะสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย อีกทั้งเป็นประเด็นที่ค่อนข้างเป็นวิชาการเข้าใจเนื้อหายาก ดังนั้นการนำเสนอในรูปแบบการเรียงลำดับเหตุการณ์และเวลาจึงเป็นรูปแบบการนำเสนอที่ง่ายต่อการเข้าใจของผู้รับสาร นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังได้เสนอประเด็นหลัก โดยพยายามค้นหาสาเหตุของความไม่โปร่งใสในการเซ็นสัญญา จากผู้ที่เกี่ยวข้องและจากเอกสารการเซ็นสัญญา

ส่วนรูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบการประสานเรื่อง นั้นทำให้เรื่องราวที่หายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์สามารถกลับมานำเสนออย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเหตุการณ์สัญญาเกี่ยวข้องกับผลกระทบที่จะเกิดกับอีกหลายเหตุการณ์ซึ่งเป็นการสะท้อนปัญหาทำให้มีการนำเสนอเรื่องที่มีตัวละครอยู่หลายตัวมาแสดงความคิดเห็นร่วมกันและตัวละครเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่ เวลาเดียวกันในการให้ข้อมูล อย่างไรก็ตามการรายงานข่าวยังคงคำนึงถึงเงื่อนไขการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ จึงมีการรายงานเวลาและลำดับเหตุการณ์ควบคู่ไปด้วย

ด้วยโครงเรื่องของสัญญามีการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นเป็นระยะๆเพื่อที่หนังสือพิมพ์สามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อความน่าสนใจของข่าว ทำให้ปัญหาที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นในโครงเรื่องนี้ มีดังนี้

- ปมปัญหาแรกที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ คือ การเลื่อนเซ็นสัญญาในครั้งสุดท้ายก่อนบอर्डหมดวาระเพียง 1 วัน
- การไม่ยอมเปิดเผยสัญญาของกฟผ.เป็นเพราะอะไร
- การยกเลิกสัญญาทำให้รัฐเสียเงินชดเชยจำนวนมากสมควรหรือไม่ และใครควรรับผิดชอบ

นอกจากนี้ในโครงเรื่องยังมีการสร้างความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งในที่นี้ คือ การนำเสนอข่าวสารที่ให้เห็นปัญหาทั้งสองด้าน หนึ่ง เมื่อสัญญาไม่มีความโปร่งใสและรัฐต้องเสียเงินชดเชยจำนวนมาก รัฐควรรับผิดชอบความผิดพลาดดังกล่าว และสอง หากยกเลิกสัญญาแล้วการลงทุนจากต่างประเทศจะเป็นอย่างไร

การนำเสนอประเด็นความขัดแย้งทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกว่าการที่จะเลือกทางใดทางหนึ่งนั้นไม่เป็นผลดีต่อประเทศ เพราะทางเลือกทั้งสองส่งผลเสียทั้งคู่ ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวส่งผล

ให้เกิดความรู้สึกร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสัญญาของผู้รับสารนอกเหนือจากตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

ในการวิเคราะห์ตัวละครได้จำแนกตัวละครออกเป็น 3 กลุ่มหลักที่มีบทบาทในเรื่องเหตุการณ์สัญญาโรงไฟฟ้า พบว่า ตัวละครหลักจะมีบทบาทที่คาบเกี่ยวกันบางกรณี เช่น รัฐบาลอาจเป็นได้ทั้งพระเอก หรือผู้ช่วย ในเหตุการณ์นี้ผู้วิจัยได้แบ่งตัวละครออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

พระเอก คือ ถูกกำหนดให้มีลักษณะสอดคล้องความผิดปกติที่เกิดขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งในเหตุการณ์นี้กำหนดให้เป็นกลุ่มแกนนำชาวบ้านและฝ่ายรัฐบาลที่ออกมาช่วยให้มีการเปิดเผยและตรวจสอบสัญญา

ผู้ร้าย คือ ในเหตุการณ์นี้ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการเรื่องเซ็นสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน โดยทำให้ประเทศเสียผลประโยชน์และปฏิเสธการที่จะเปิดเผยสัญญาที่ทำต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใส

ผู้ช่วย คือ สำหรับผู้ช่วยแล้วสามารถแบ่งได้เป็น ผู้ช่วยฝ่ายพระเอก และผู้ช่วยฝ่ายผู้ร้าย
ผู้ช่วยฝ่ายพระเอก หมายถึง กลุ่มคนหรือบุคคลที่ให้ความเห็นชอบกับการตัดสินใจของฝ่ายตัวเอกหรือคอยสนับสนุนความคิดเห็นนั้น
ผู้ช่วยฝ่ายผู้ร้าย หมายถึง กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันและออกมาสนับสนุนความคิดหรือการกระทำดังกล่าว

อย่างไรก็ตามภาพรวมของการศึกษาตัวละครที่มีบทบาทแสดงอยู่ในเหตุการณ์มี ดังนี้

สภากาชาดไทย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 แสดงความถี่บทบาทตัวละครการเลื่อนสัญญาโรงไฟฟ้าป้อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ

ตัวละคร	บทบาท				รวม
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วยพระเอก	ผู้ช่วยผู้ร้าย	
แกนนำชาวบ้าน	6				6
รัฐบาล	13	2	2	2	19
บริษัทเอกชน		12			12
กฟผ./สพข.		12		3	15
นักวิชาการ			4	2	6
รวม	6	26	19		58

จากตารางสรุปแสดงบทบาทตัวละครดังนี้

1. พระเอก ได้แก่ แกนนำชาวบ้าน และรัฐบาล

- แกนนำชาวบ้าน ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร นางจินตนา แก้วขาว นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล เป็นผู้ที่มีลักษณะความเข้มแข็งเป็นผู้นำในการต่อต้าน คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ซึ่งอยู่เคียงข้างกับประชาชนที่เดือดร้อน และมองว่าสัญญาที่กฟผ.กับบริษัทกัลฟ์ ซึ่งเป็นไอพีพีนั้นมีความไม่โปร่งใส ดังนั้นจึงพยายามเรียกร้องให้มีการเปิดเผยหรือไม่ก็ยกเลิกสัญญาดังกล่าวเพื่อผลประโยชน์ของประเทศและประชาชน

- รัฐบาล ได้แก่ นายจาตุรนต์ ฉายแสง ซึ่งพยายามแก้ไขและเรียกร้องให้กฟผ.มีการเปิดเผยสัญญา อีกทั้งยังต้องการให้มีการตรวจสอบสัญญาว่ามีความโปร่งใสเป็นธรรมหรือไม่

2. ผู้ร้าย ได้แก่ รัฐบาล บริษัทเอกชน (คู่สัญญา) และกฟผ./สพข.

- รัฐบาล นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ ในที่นี้หมายถึง การที่ทั้งสองท่านร่วมกันที่จะให้ทางกฟผ.รับดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงกับทางรัฐบาลเกี่ยวกับการเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้า ทำให้ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ที่มีการนำเสนอระหว่างรัฐบาลและกฟผ. นั้นนายจาตุรนต์ ฉายแสง และนายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ เป็นผู้กระทำต่อกฟผ.ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ

- บริษัทเอกชน (คู่สัญญา) ได้แก่ นายสารวัตร ติราติ นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี เป็นผู้ที่ถูกจัดให้เป็นตัวร้ายหรือผู้กระทำก่อให้เกิดปัญหาในประเด็นเหตุการณ์การนำเสนอข่าวสัญญาโรงไฟฟ้าเนื่องจากเป็นกลุ่มทุนที่ยึดผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง และพยายามเรียกร้องไม่ให้มีการยกเลิกหรือหากมีการยกเลิกโครงการก็จะให้เรียกค่าชดเชย

- กฟผ./สพข. ได้แก่ นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ บอร์ดกฟผ. ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้วางนโยบายพลังงานของประเทศที่จะต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ เพราะไฟฟ้าเป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าปัจจัยพื้นฐานของชีวิต ในที่นี้เรียกได้ว่าเป็นผู้กระทำโดยตรงเพราะเป็นผู้กำหนดนโยบายให้มีการรับซื้อไฟฟ้าเพื่อสำรองพลังงานของประเทศ

3. ผู้ช่วย ได้แก่ นักวิชาการ กฟผ./สพข. และรัฐบาล

- รัฐบาล ได้แก่ นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ เนื่องจากเป็นฝ่ายรัฐบาลที่เข้ามาช่วยเหลือกลุ่มแกนนำและชาวบ้านในการเรียกร้องความเป็นธรรม อีกทั้งรับเป็นตัวกลางในการหาข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อนำเสนอให้กับชาวบ้านได้พอใจ ซึ่งเรียกว่าผู้ช่วยฝ่ายพระเอก

- กฟผ./สพข. ได้แก่ นายเกียรติไชย จงพิร์เทียน นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ การเป็นผู้ช่วยในที่นี้หมายถึงการช่วยเหลือ กฟผ. ในนโยบายการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ต้องมีเพราะพลังงานสำรองไฟฟ้าของประเทศไม่เพียงพอ อีกทั้งเห็นว่าการกระทำของการไฟฟ้าในเรื่องของสัญญาความถูกต้องและเปิดเผย เป็นผลดีของประเทศไม่ใช่ทำลายผลประโยชน์ที่ชาติจะได้รับ จึงเรียกได้ว่าเป็น ผู้ช่วยฝ่ายผู้ร้าย

- นักวิชาการ ได้แก่ นักวิจัยที่เข้ามาสำรวจความสมบูรณ์ของบ่อนอกซึ่งเป็นทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการ มีแนวคิดที่ยึดหลักวิชาการซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าช่วยเหลือประชาชนในการหาข้อมูลโต้ตอบกับฝ่ายรัฐบาลและกฟผ. ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ช่วยฝ่ายพระเอก

จะเห็นว่าบทบาทของตัวละครหนึ่งตัวจะสามารถเป็นได้ทั้ง พระเอก ผู้ร้ายและผู้ช่วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแหล่งข่าวที่เป็นตัวละครนั่นเอง เช่น รัฐบาล ที่มีการแสดงบทบาททั้ง 3 บทบาท เราจะเห็นว่า การเป็นพระเอกของฝ่ายรัฐบาล คือ การให้เรียกร้องกฟผ. เปิดเผยสัญญา ผู้ร้ายคือการเข้ามาตรวจสอบการเซ็นสัญญาของกฟผ. ส่วนผู้ช่วย คือ การให้ความมั่นใจกับทางชาวบ้านและแกนนำว่าจะดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและจะให้กฟผ. เปิดเผยสัญญาเพื่อจะได้รับทราบข้อเท็จจริง ซึ่งบทบาทที่แสดงอยู่ของรัฐบาลล้วนเป็นผลดีต่อชาวบ้าน เพราะจะเป็นตัวละครใดก็อยู่ฝ่ายชาวบ้านและแกนนำอยู่นั่นเอง ส่วนคู่อริที่ต้องต่อกรกันได้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัทคู่สัญญา นอกจากนี้ด้วยเหตุการณ์เป็นทางด้านวิชาการและนโยบายของรัฐเสียส่วนใหญ่ทำให้บทบาทของกลุ่มกฟผ./สพข. บริษัทที่ปรึกษา และรัฐบาลได้รับความสำคัญมีการนำเสนอมากที่สุดเพื่อหนังสือพิมพ์จะได้นำข้อเท็จจริงมานำเสนอได้ครอบคลุม

4. การวิเคราะห์ฉาก

ในการวิเคราะห์ฉากที่ปรากฏ ผู้วิจัยได้จำแนกฉากที่ปรากฏในเหตุการณ์ออกเป็น 3 ฉาก คือ ฉากการเดินขบวน การยกป้ายประท้วง ทั้งที่หน้าสถานที่ราชการ และหน้าพื้นที่ก่อสร้างโครงการ ฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม เช่น การโต้ตอบกันอย่างรุนแรงระหว่างรัฐกับชาวบ้าน ฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา คือ การที่กลุ่มคนทั้ง 2 ปรีกษาหรือ ช่วยกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ฉากเหตุการณ์ สัญญาโรงไฟฟ้ามีการใช้ฉากสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนการปรากฏของฉากการเคลื่อนไหวสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียเปรียบของภาครัฐ

หนังสือพิมพ์	ฉาก		รวม
	เดินขบวน	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม	
ไทยรัฐ		5	5
ข่าวสด	1	13	14
เดลินิวส์		6	6
ไทยโพสต์		6	6
กรุงเทพธุรกิจ		12	12
มติชน		5	5
รวม	1	47	48

จากการศึกษาทำให้พบว่ามีกรณีนำเสนอ

ก. ฉากการโต้ตอบหรือปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม ซึ่งมีการนำเสนอมากที่สุด นั้นเพราะประเด็นเรื่องสัญญาเป็นเรื่องราวทางวิชาการควบคู่กับประโยชน์ทางเศรษฐกิจทำให้ฝ่ายที่คัดค้านและสนับสนุนมีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกันในประเด็นปัญหาเดียวกัน

ฉากการโต้ตอบหรือปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม ในเหตุการณ์นี้หมายถึง ฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ สพข.และกฟผ. กับฝ่ายคัดค้าน ได้แก่ รัฐบาล และแกนนำชาวบ้าน แสดงความคิดเห็นตอบโต้กันและกันด้วยข้อมูลและหลักวิชาการที่ต่างฝ่ายต่างยึดถือ ซึ่งต่างไม่ยอมกันทำให้มีการปะทะกันทางความคิดเห็นตลอดเวลา

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ได้มีการพรรณนาถึงฉากและบรรยากาศเพื่อให้รู้ว่าการปะกันมีจุดเกิดเหตุอยู่ที่ใด แต่การพรรณนาและบรรยายฉากส่วนใหญ่จะนำเสนอภาพของการแสดงความคิดเห็นที่มีการตั้งคำถามโยนกันไปมา ซึ่งทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนมีการยื่นปะทะกันของคน 2 กลุ่มเพียงแต่ความรู้สึกนี้อยู่ใน ความนึกคิดของผู้อ่านเท่านั้น นอกจากนี้การนำเสนอรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุหรือสถานที่สัมภาษณ์ว่าเป็นเช่นไร ก็มีหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญซึ่งฉากของเหตุการณ์สำคัญมักจะมีที่สถานที่ทำงาน เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา สำนักคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น หนังสือพิมพ์จะเพียงนำเสนอให้เห็นว่าเกิดเหตุการณ์ที่ใด เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอฉากในเหตุการณ์ว่า “เมื่อเวลา 16.00 น. วันที่ 16 ธ.ค. นางจินตนา แก้วขาว ประธานกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ แกนนำด้านโรงไฟฟ้า เปิดเผยว่า ที่ผ่านมาได้มีการพูดถึงเรื่องพลังงานกันอย่างชัดเจน ส่วนกรณีที่ประชุมจะมีประชุมวันที่ 19 ธ.ค. ที่ทำเนียบรัฐบาลอีกครั้งนั้น ชาวบ้านขอเรียกร้องให้นำเอาสัญญาออกมาเปิดเผยต่อสาธารณะด้วยว่า สัญญาที่ทำนั้นเป็นเช่นไร เพราะไม่อยากให้เกิดปัญหา ”

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสต์ มักจะไม่นิยมแสดงการพรรณนาฉากหรือบรรยายสถานที่เกิดเหตุหรือที่ให้สัมภาษณ์เท่าใดนัก มักจะเริ่มการรายงานข่าวด้วยตัวแหล่งข่าว ตอบประเด็นปัญหาที่กำลังได้รับความสนใจ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (10 ม.ค. 45) เสนอข่าวว่า “นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการ. เปิดเผยถึงกรณีนายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูกิจการพลังงานออกมาระบุว่า สัญญาซื้อขายไฟฟ้าที่กฟผ.ทำไว้กับผู้ดำเนินการโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก เข้าข่ายสัญญาไม่เป็นธรรมว่า ผู้บริหารของการไฟฟ้าควรออกมาชี้แจงในเรื่องนี้เพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นที่ถูกกล่าวหา”

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีรูปแบบในการรายงานฉากที่เน้นบรรยายหรือไม่ บรรยายสถานที่เกิดเหตุแต่ที่เหมือนกันคือหนังสือพิมพ์ชอบที่จะรายงานคำสัมภาษณ์หรือความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลอยู่ 2 กลุ่มอย่างชัดเจน เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (11 ม.ค. 45)

“ ยี่ออีกสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด ” เสนอว่า “ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยว่า ในการประชุมพิจารณากรณีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด ยังไม่มีข้อสรุปว่าจะอนุมัติหรือไม่ การสั่งให้ทบทวนสัญญาสัมปทานการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดในครั้งนี้เพราะมีประชาชนคัดค้านและยื่นข้อมูลมาและขอยืนยันการแก้ไขสัญญาแต่ละครั้งไม่ได้เกิดจากรัฐบาล แต่เกิดจากความไม่พร้อมของเอกชน

นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการ. กล่าวว่า สัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด เป็นสัญญาที่เหมือนกับโรงไฟฟ้าอิสระไอพีพีและเอสพีพีจำนวน 55 โรง ซึ่งเป็นสัญญามาตรฐาน การซื้อขายไฟฟ้าจะยาวกับกฟผ.และจะนำมาจำหน่ายให้กับประชาชนโดยการแก้ไขสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกจำนวน 3 ครั้ง โดยการแก้ไขสัญญาเกิดจากการดำเนินการของภาครัฐและรัฐได้ประโยชน์ทั้งสิ้น

ดังนั้นการให้ความสำคัญกับฉากในเหตุการณ์สัญญาโรงไฟฟ้า สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ชอบที่จะเน้นไปที่เรื่องของการแสดงความคิดเห็นตอบโต้กันระหว่างกลุ่มคัดค้านกับกลุ่มสนับสนุน และมีการบรรยายสถานที่เกิดขึ้นแต่การบรรยายนั้นไม่ได้ใส่สีสันให้กับข่าวมากเกินไป

ข. ฉากการเดินขบวนของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน มีการนำเสนออย่างมากในเหตุการณ์นี้ อาจด้วยสาเหตุที่ว่า

- ฉากการเดินขบวน เป็นฉากที่กลุ่มคัดค้านออกมาประท้วงให้มีการเปิดเผยสัญญาของภาครัฐที่ดำเนินการกับเอกชน ซึ่งการเดินขบวนนี้ประเด็นสำคัญอยู่ที่การยกเลิกโครงการแต่ประเด็นให้เปิดเผยสัญญาเป็นเพียงประเด็นย่อยในเหตุการณ์เท่านั้น ดังนั้นการนำเสนอจึงมีเพียงเล็กน้อยเพราะหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มุ่งไปที่ประเด็นหลักอื่นที่สำคัญกว่า

5. การวิเคราะห์มุมมอง

ในการวิเคราะห์มุมมองของการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยพบว่ามุมมองที่พบมากที่สุดคือ

- มุมมองที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย ด้วยสาเหตุที่จุดหลักของเหตุการณ์อยู่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของพลังงานได้แก่ กฟผ. สฟช. และรัฐบาล ทำให้แนวโน้มของการนำเสนอเนื้อหาจึงไปอยู่ที่ตัวละครเป็นหลัก แต่การที่การเล่าเรื่องผ่านมุมมองที่เราเรียกว่าเป็นบุรุษที่ 1 คือ บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ เข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้มุมมองค่อนข้างจะไม่ได้รับการเปรียบเทียบเพราะหากมีการนำเสนอมุมมองที่มาจากผู้เล่าสื่อความหมายเองหรือที่เรียกว่าผู้รู้แจ้งหรือจากบุรุษที่ 3 แล้วจะทำให้ข้อมูลและเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอจะมีมิติของเหตุการณ์ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในเรื่องของสัญญา

นอกจากนี้มุมมองในการเล่าเรื่องด้วยตัวกลางในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จะเห็น

ว่ามีการนำตัวละครเข้ามาใช้จำนวนมาก แสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีในการรายงานแบบเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การนำเสนอที่มีการคาดหมายล่วงหน้าหรือการนำเสนอที่ผู้เล่าหยิ่งรู้เรื่องราวของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การที่หนังสือพิมพ์นำบทสัมภาษณ์ของตัวละครที่ตอบคำถามหรือตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่อยู่ในความสนใจ มารายงานโดยใช้เครื่องหมายคำพูดบังคับเอาไว้ให้เห็นว่าเป็นคำพูดของตัวละคร และยังใช้การแสดงด้วยความหมายของคำ อาทิ เปิดเผย กล่าวว่ ชี้แจง เป็นต้น ซึ่งการเล่าเรื่องลักษณะนี้จะพบมากในการรายงานข่าว

มุมมองที่ผู้เล่าสื่อความหมายนี้มักจะไม่พบเห็นมากนักในการรายงานข่าวแต่จะสอดแทรกอยู่บ้างในการรายงานของหนังสือพิมพ์ที่ต้องการความน่าสนใจและบางครั้งการเล่าโดยผู้เล่าสื่อเองนี้เป็นการสอบถามมาจากตัวละครที่ไม่ต้องการเผยตัวและไม่ให้เหมือนกับฉบับคู่แข่ง อีกทั้งเพื่อเป็นการบรรยายภาพเหตุการณ์ให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้การที่รายงานข่าวมีการสอดแทรกมุมมองนี้จะทำให้มีแนวคิดใหม่ หรือความคิดใหม่นำเสนอขึ้นมา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แสดงในตารางให้เห็นถึงจำนวนการใช้มุมมองในการเล่าเหตุการณ์สัญญาโรงไฟฟ้า ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงสรุปรูปแบบมุมมองการเล่าสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียเปรียบของภาครัฐ

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง		
		นักวิชาการ	แกนนำชาวบ้าน	รัฐ
ไทยรัฐ			1	3
ข่าวสด		2	11	9
เดลินิวส์				7
ไทยโพสต์				4
กรุงเทพธุรกิจ		2	4	12
มติชน		1		
รวม		5	16	35

สำหรับเหตุการณ์นี้ได้มีการสะท้อนอุดมการณ์ที่มีการนำเสนอผ่านตัวละครหลักได้แก่แกนนำชาวบ้านและรัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) พบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอ

อุดมการณ์ทั้ง 2 ฝ่ายซึ่งมีความขัดแย้งกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับสารพิจารณาด้วยตัวเอง ซึ่งใน ส่วนของแกนนำชาวบ้านมีการนำเสนอผ่าน นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่นบ่อ นอก นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล ที่ปรึกษากลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่นบ่อ นอก ในอุดมการณ์ที่ว่าด้วย ความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานโครงการและการยึดติดกับผลประโยชน์ของพวกพ้องของบริษัท คู่สัญญากับเจ้าของโครงการ ดังนั้นแกนนำชาวบ้านจึงเรียกร้องให้มีการเปิดเผยสัญญา ซึ่งการ เรียกร้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านสะท้อนแนวคิดความไม่เชื่อมั่นการทำงานของรัฐบาล ทำให้เกิดการต่อต้านหรือตั้งข้อสงสัย(การตรวจสอบ)สิ่งที่รัฐบาลดำเนินการหรือกำลังดำเนินการ

จะเห็นได้ว่าการเล่าเรื่องในเหตุการณ์นี้มีการกำหนดบทบาทของพระเอกไปยังกลุ่ม คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ได้แก่ แกนนำชาวบ้านหรือ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ ท้องถิ่นบ่อ นอก นอกจากนี้พระเอกหรือแหล่งข่าวหลักที่นำเสนออย่างได้แก่ รัฐบาล ได้แก่ นาย จาตุรนต์ ฉายแสง ที่มีจำนวนสูง เนื่องจากว่าสัญญาเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องเข้ามาควบคุมการ ทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันปัญหาความไม่โปร่งใส ส่วนผู้ร้ายได้แก่ กลุ่มสนับสนุนการ ก่อสร้าง คือ บริษัทคู่สัญญา สำหรับการเลือกฉากยังคงเช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่ 1 ที่มีการใช้ฉาก โต้ตอบกันระหว่างกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุน นอกจากนี้แก่นเรื่องหรือประเด็นหลักที่ หนังสือพิมพ์เสนอ ได้แก่ การเรียกร้องให้เปิดเผยสัญญา การทำงานที่โปร่งใสเพื่อรักษา ผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งเป็นแก่นเรื่องที่มาจากกลุ่มคัดค้าน และแก่นเรื่องที่มาจากฝ่าย สนับสนุน คือ ผลประโยชน์ของชาติและความเป็นสากลของสัญญา ทั้งนี้การนำเสนอเรื่องราว ทั้งหมดหนังสือพิมพ์เน้นที่จะนำเสนอเรื่องราวตามเหตุการณ์และมีการลำดับเวลาการเกิดเหตุ รวมทั้งเน้นตัวละครหรือแหล่งข่าวในการกล่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าที่นักข่าวจะเล่าเรื่องเอง

ในการสะท้อนอุดมการณ์ในเหตุการณ์การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความ เสียเปรียบของภาครัฐ เน้นการนำเสนออุดมการณ์ของกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างซึ่งเป็น ฝ่ายรัฐบาล มีการสะท้อนว่าด้วยเรื่องความเป็นมาตรฐานสากล การดำเนินงานที่มีขั้นตอนยอมรับ ได้และโปร่งใส ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าวมุ่งเน้นให้เห็นว่ารัฐดำเนินงานภายใต้กฎ กติกา ที่นานา ประเทศปฏิบัติยึดถือกันมาด้วยความเคร่งครัด หากรัฐละเลยจะทำให้ประเทศชาติเสียหายจาก ความไม่เชื่อมั่นของนักลงทุน

ซึ่งนายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกร 11 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวถึงสัญญาที่ กฟผ. ดำเนินการกับบริษัทคู่สัญญาว่า สัญญาที่ดำเนินการเป็นสัญญาที่ใช้กันทั่วโลก “ได้พยายาม บอกให้เข้าใจเรื่องสัญญาว่าเป็นอย่างไร แต่เรื่องบางเรื่องเป็นสิ่งที่เข้าใจค่อนข้างยาก เรื่อง

สัญญาถ้ามองทางหลักวิชาการ มันเป็นเรื่องปกติของการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เพราะการก่อสร้างมันมีการลงทุนที่ไม่ใช่บาทสองบาทแต่เป็นหมื่นล้าน เพราะฉะนั้นข้อสัญญาเขาต้องอยากได้ความมั่นใจอะไรไป ทำไมโรงไฟฟ้าเกิดเหตุสุดวิสัยกฟผ. ต้องจ่าย ที่ต้องจ่ายเพราะเหตุดังกล่าวเกิดจากหน่วยงานภาครัฐ ถ้ามองในแง่เหตุผลรัฐเป็นผู้ทำ เราเชื่อเชิญเขามาประกวดราคาก่อสร้างโรงไฟฟ้า เมื่อเขาได้มาแล้วและเขามีปัญหาเพราะหน่วยงานรัฐ รัฐควรต้องรับผิดชอบ สัญญาเสียเปรียบหรือไม่เสียเปรียบจริงๆ กฟผ. คงไม่สามารถตอบได้ก็จะต้องให้อัยการหรือทนายฎีกาเป็นตัวกลางในการตอบและตัดสินใจ" (สัมภาษณ์ 28 มี.ค.2546)

จะเห็นได้ว่าการสะท้อนอุดมการณ์ในเหตุการณ์นี้มีความโน้มเอียงไปยังฝ่ายรัฐบาลมากกว่าโดยพิจารณาจากการนำเสนอตัวละครหลักในเหตุการณ์ที่หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มุ่งเน้นนำเสนอข้อมูล (ดูรายละเอียดประกอบตารางที่ 10)

เหตุการณ์ที่ 3 ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในช่วงที่ศึกษา คือ เหตุการณ์ที่ชาวบ้านพบปลาวาฬเข้ามาหากินในน่านน้ำทะเลบ่อนอก ก่อให้เกิดกระแสการรักษาปลาวาฬจากชาวบ้าน และการเรียกร้องให้มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งของเดิมทำการศึกษาโดยบริษัทที่ปรึกษาได้แก่ บริษัท ทีเอ็ม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง และบริษัทธรณีเทคนิค รายงานว่าบ่อนอกไม่มีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจึงสามารถสร้างได้ อีกทั้งรายงานฉบับดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจากสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมหรือสผ.

จากนั้นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ลงพื้นที่เพื่อสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้น อาทิ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและสังคม ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ความจำเป็นของโครงการ ผลสรุปที่ได้ของกรรมการ คือ 1. จากที่เศรษฐกิจตกต่ำ ปี 2540 ทำให้การลงทุน อุตสาหกรรมเกิดการชะลอตัว ดังนั้นโครงการโรงไฟฟ้าทั้งสอง ที่รองรับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันตกให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเหล็กซึ่งไม่มีความเป็นไปได้ในสถานการณ์ดังนั้นโครงการดังกล่าวควรทบทวนว่ายังมีความจำเป็นหรือไม่ 2. สถานการณ์การขัดแย้งที่เกิดในชุมชนบ่อนอกและหินกรูด มีความรุนแรง รัฐบาลต้องหาทางยุติเพื่อไม่ให้มีการสูญเสียมากกว่านี้โดยใช้หลักการรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายเป็นสำคัญ 3. เสนอให้มีการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการเกษตรหรือการประมงขนาดเล็กในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันตกควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีการผลิตพลังงานที่ใช้วัสดุจาก

ธรรมชาติมีการพัฒนาขึ้นมากควรเสนอให้มีการเสนอโครงการเพื่อจัดหาพลังงานดังกล่าวเป็นทางเลือกด้วย 4. จากเศรษฐกิจที่หดตัวปริมาณสำรองไฟที่มีเหลือมากเกินไปเกินความจำเป็น ดังนั้นกรรมาธิการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องรีบเร่งโครงการโรงไฟฟ้า ทั้ง 2 แห่ง ส่วนข้อเสนอแนะที่กรรมาธิการให้ไว้ คือ การเปลี่ยนเชื้อเพลิงในการใช้ผลิตและที่ตั้งของโรงไฟฟ้า

ต่อมาทางกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้ตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูด ตามคำสั่งนายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการฯ คณะดังกล่าวนำโดยนายศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทย์ฯ นายธรรมภ์ อังรณาวาสวัสดิ์ นายชวลิต วิทยานนท์ นางจินตนา แก้วขาวและนายเจริญ วัตอักษร ลงพื้นที่สำรวจระหว่างวันที่ 29 กันยายน – 9 ตุลาคม 2544 สรุปว่า ท้องทะเลบ่อนอกมีความอุดมสมบูรณ์ โดยพฤติกรรมการกินอาหารของปลาวาฬที่อ้าปากแสดงว่าทะเลบ่อนอกเป็นแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ จากรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ทางบริษัททำไว้เมื่อปี 2543 พบว่า มีข้อผิดพลาดหลายจุด เช่นการสำรวจจำนวนเรือประมงซึ่งอีไอเอระบุเพียง 99 ลำ แต่ข้อเท็จจริงมีมากกว่า 300 ลำ ขณะที่ตัวเลขของราคาสัตว์น้ำที่ประเมินยังราคาถูกกว่าความเป็นจริง นอกจากนี้อีไอเอยังกล่าวว่าคุณคอกข้างไม่มีความสมบูรณ์นั้นก็ไม่ใช่ความจริง การศึกษาผลกระทบต่อรายงานความเหมาะสมจึงยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่มาก

จับเท็จ อีไอเอ โรงไฟฟ้าบ่อนอก (มติชน 8 ส.ค. 44)

สาระข่าว สรุปว่า นายธรรมภ์ อังรณาวาสวัสดิ์ หนึ่งในคณะทำงาน ชี้ว่า การพบปลาวาฬทำให้เห็นว่ารายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเป็นรายงานที่ขัดความเป็นจริง เพราะในรายงานระบุว่าไม่พบสิ่งมีชีวิตในทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์บริเวณที่ตั้งโครงการและสถานที่ใกล้เคียง ซึ่งความผิดพลาดน่าจะมาจากการที่สผ.ไม่ได้ลงมาดูพื้นที่เอง

ผลจากการลงสำรวจพื้นที่และรายงานดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีการร้องเรียนท้วงติงการทำงานจากบริษัทที่ปรึกษาว่าการตรวจสอบของคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดต่อนายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทย์ฯ และมอบข้อมูลทางวิชาการยืนยันความถูกต้องของรายงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกทุกประเด็น ซึ่งนายศุภวิทย์หัวหน้าทีมได้ออกมายืนยันว่า การทำงานของคณะทำงานมีความโปร่งใสตรงตามหลักทางวิชาการ ทั้งนี้ นายสนธยา คุณปลื้ม รมว.วิทย์ฯ

จะได้นำรายงานส่งให้สผ.เป็นผู้พิจารณาเพื่อความเป็นธรรม และนำเข้าสู่การพิจารณาของ รัฐมนตรีตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะใช้รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับใด

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักของเหตุการณ์การนำเสนอเรื่องการศึกษา รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม(อีไอเอ)โรงไฟฟ้าบ่อนอก พบว่า หลังจากที่มีการพบปลาวาฬมาหากินในน่านน้ำทะเลบ่อนอก ทำให้กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างเรียกร้องให้สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม พิจารณารายงานอีไอเอ ฉบับที่ทางบริษัทที่ปรึกษาดำเนินการใหม่ เพราะรายงานฉบับเก่าไม่มีความสมบูรณ์และไม่ถูกต้องเพราะปฏิเสธสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในน่านน้ำบ่อนอก

ทั้งนี้แก่นเรื่องที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์สามารถแสดงให้เห็นในตารางดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงสรุปแก่นเรื่องข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ชาวบ้าน / แกนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
-นางละม่อม หินแก้วเห็นว่ารายงานผลกระทบที่สร้างขึ้นนั้นมีความสมบูรณ์เนื่องจากทำจากผู้ชำนาญการและหน่วยงานตามกฎหมายและเมื่อก่อสร้างแล้วโครงการดังกล่าวนั้นจะไม่กระทบกับการท่องเที่ยวแน่นอนเพราะ	-กลุ่มแกนนำยืนยันว่าจะต่อสู้ต่อไป เพราะการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ทำลายสภาพแวดล้อมในทะเล ส่งผลกระทบกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน การประกอบอาชีพ ทั้งนี้รวมทั้งสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 56 ระบุว่า สิทธิของบุคคลที่มีส่วนร่วมกับรัฐบาลและชุมชนในการบำรุงรักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การคุ้มครอง ส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุขและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่	- บริษัทกัลป์ ออกมาชี้แจงว่าการทำรายงานอีไอเอมีความสมบูรณ์และปลาวาฬที่พบก็ไม่ใช่ปลาประจำถิ่นพบเห็นได้ทางชายอ่าวไทยและโรงไฟฟ้าถ่านหินก็ไม่มีผลกระทบกับปลาวาฬเช่นที่ฮ่องกงที่ซึ่งเป็นย่านอาศัยของปลาวาฬ	-นายศุภวิทย์ ประธานคณะทำงานตรวจสอบความสมบูรณ์ของอีไอเอสรุปว่า ในรายงานไม่ได้กล่าวถึงปลาวาฬแต่อย่างใด ซึ่งในความเป็นจริงมีปลาวาฬที่พบอยู่ 3 - 5 ตัว ในทะเลบ่อนอก ซึ่งการพบปลาวาฬแสดงให้เห็นว่าท้องทะเลมีความอุดมสมบูรณ์

ชาวบ้าน / เกษนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
<p>ต.บ่อนอกไม่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คน</p>	<p>ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของคน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้กลุ่ม นายทุนเข้ามาจับผลประโยชน์แย่ง ทรัพยากรของชาวบ้านออกไป</p> <p>-ชาวบ้านซึ่งเป็นชาวประมงเห็นการ มาของปลาวาฬซึ่งเข้ามาหากินทำให้ มีการเรียกร้องจากเกษนนำและ ชาวบ้านให้สผ.และบริษัท กัลฟ์ ทำ รายงานสิ่งแวดล้อมใหม่ เพราะ รายงานฉบับเดิมระบุชัดเจนอยู่แล้วว่า ท้องทะเลบ่อนอกนั้นไม่มีความอุดม สมบูรณ์และไม่เป็นแหล่งอาหารของ สัตว์น้ำ ทั้งนี้เกษนนำออกมาตอกย้ำ ว่าพื้นที่บ่อนอกสมบูรณ์ซึ่งบอกกับ เจ้าหน้าที่หลายครั้งแล้วแต่ภาครัฐไม่ เชื่อ</p> <p>-นักวิชาการนัด้าชี้ว่า การทำไอเอ ต้องใช้เวลาแต่ความเป็นจริงมักใช้ เวลาในการทำงานน้อยมากเพราะ เจ้าของโครงการต้องการทำให้เสร็จ ภายในระยะเวลา 3 – 6 เดือน ซึ่ง บางครั้งก็เป็นไปไม่ได้ การทำงาน อย่างเร่งรีบทำให้ได้ข้อมูลผิวเผินไม่ เจาะลึกกลับให้เกิดปัญหาตามมา</p> <p>-ชาวบ้านต่างเห็นว่าคนทำรายงาน ไม่มีความรับผิดชอบในการจัดทำ การเข้ามาศึกษาไม่เคยสอบถามจาก ชาวบ้านที่อยู่และไม่เคยให้ชาวบ้าน</p>		

ชาวบ้าน / เกษนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
	เข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษา อีกทั้งการทำงานใช้เวลาน้อยข้อมูลที่ได้จึงไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้อยากให้มีการศึกษาการใช้เชื้อเพลิงชนิดอื่นที่เป็นพลังงานสะอาดแทนถ่านหิน		

จากการศึกษาแก่นเรื่องรายงานความเหมาะสมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ พบว่าแก่นเรื่องหลักที่นำเสนอ คือ แก่นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชีวิต และการมีส่วนร่วม โดยหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอแก่นเรื่องที่ออกมาจากกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้าน แต่ความโน้มเอียงของการนำเสนอส่วนใหญ่อยู่ที่กลุ่มคัดค้านที่เป็นแกนนำชาวบ้านมากกว่า เนื่องจากว่า กลุ่มแกนนำชาวบ้าน คือ กลุ่มคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ต้องพึ่งพิงพื้นที่ที่จะใช้ก่อสร้างในการดำรงชีวิต

จากข่าวที่นำเสนอแบ่งแก่นเรื่องออกเป็น 2 แก่น ดังนี้

1. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน คือ แนวคิดที่กลุ่มบุคคลที่มีความคิด ทัศนคติต่อการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกในประเด็นของการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากแนวคิดของผู้ที่สนับสนุนและเป็นผู้ที่วางนโยบายด้านการก่อสร้าง และผู้ที่ทำการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งนี้กลุ่มที่คัดค้าน ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ก่อสร้าง ต.บ่อนอก ส่วนใหญ่เห็นว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชาวบ้านที่เคยทำประมงขนาดเล็กก็ต้องสูญเสียไป ส่งผลให้รายได้ที่เคยได้ก็ไม่ได้ และเมื่อเกิดโครงการแล้วปัญหามวลชนหรือปัญหาสังคมในบ่อนอกมีเพิ่มมากขึ้น จนเรียกได้ว่าโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นตัวทำลายความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติที่มีอย่างแน่นแฟ้นให้มลายหายไป

และจากที่หน่วยงานราชการเข้าไปสำรวจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำรายงานอีไอเอ นักวิชาการเหล่านั้นไม่เคยนำชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในพื้นที่เข้าร่วมในกระบวนการ

ศึกษาหรือให้ชาวบ้านเป็นที่ปรึกษาให้ความเข้าใจในเรื่องของพื้นที่ ดังนั้นการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับที่มีปัญหานี้ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นเจ้าของพื้นที่

ดังตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของแกนนำในการคัดค้านการก่อสร้างได้กล่าวถึงการ
ทำงานของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมว่าอยู่ในมาตรฐานที่ต่ำ และประชาชนไม่เชื่อถือ

อ้อยไปดูแลเอง บ่อนอก-หินกรูด (ข่าวสด 6 พ.ย. 2544)

“นางจินตนา แก้วขาว แกนนำคนหนึ่ง กล่าวว่า ชาวบ้านมองว่ามาตรฐานของสผ.คง
ต่ำมาก เพราะชาวบ้านไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแค่ชาวบ้านธรรมดา ก็ยังรู้ว่าโครงการนี้จะส่งผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากมายขนาดไหน เพราะมาตรฐานที่ผ่านความเห็นชอบจากสผ.แล้วนั้น
ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับการยอมรับจากประชาชน”

นอกจากนี้การที่นักวิชาการออกมายืนยันในผลการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ฉบับที่สผ.อนุมัติว่าไม่มีความสมบูรณ์ เพราะพื้นที่บ่อนอกมีอาหารสำหรับสัตว์น้ำเพียงพอทำให้
กลุ่มคัดค้านเห็นว่า รายงานฉบับนี้น่าจะมีการทบทวนใหม่

ยันมีปลาวาฬบลูดำชายฝั่งทะเลบ่อนอก (มติชน 6 ก.ย.2544)

“นายธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์ นักวิชาการคณะประมง มก. กล่าวว่า จากการสำรวจพบ
ว่าบริเวณดังกล่าวมีปลาวาฬบลูดำซึ่งเป็นสัตว์สงวนหาถิ่นอยู่จริงและจะทำหนังสือยืนยันพร้อมทั้ง
แจ้งให้สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมแสดงความรับผิดชอบการศึกษาไอเอ โดยเสนอให้มี
การศึกษาเพิ่มเติม”

ส่วนคณะทำงานที่ตั้งขึ้นโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เมื่อ
เข้าสำรวจพื้นที่ตามที่ทางกลุ่มคัดค้านเรียกร้องให้มีการส่งชุดทำงานลงพื้นที่นั้น ผลที่ได้ทำให้มี
การตกย้ำในความสมบูรณ์ของน่านน้ำบ่อนอก แต่ยืนยันว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่
เดิมมีความบกพร่องในการรายงานข้อมูล

ก.วิทย์เห็นกับตาบ่อนอกสมบูรณ์ (ข่าวสด 5 ต.ค. 2544)

“นายศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทย์ฯ ได้ออกไปสำรวจ
พื้นที่ชายฝั่งทะเลบ่อนอกและกล่าวว่า การเฝ้าดูปลาวาฬวันนี้ลมแรงปลาวาฬไม่ขึ้น เห็นแต่
ปลาโลมา 3 ตัว และพบนกหลายชนิดที่บริเวณสันทราย ตรงปากคลองหักใหม่ หรือคลองบ่อนอก

พบว่ามีนกอยู่หลากหลาย เช่น นกหัวโตมลายู นกหัวโตชาดำ และนกอื่นๆอีกหลายประเภท ส่วนความหลากหลายของการทำมาหากินของชาวบ้าน ที่เป็นจุดเด่นคืออวนปู แต่ละคนสามารถจับปูได้ 40 -50 กิโลกรัมต่อเรือลำหนึ่ง กิโลกรัมละ 70 บาท เมื่อหาได้ 50 กิโลกรัมเป็นเงินประมาณ 3,500 บาท และถ้าเป็นกุ้งราคาต่อลำต้องเกิน 1,000 บาทขึ้นไป

นายชวลิต วิทยานนท์ นักวิจัยประมง 8 กรมประมง กล่าวว่าจากการสำรวจในเบื้องต้น บริเวณนี้เป็นบริเวณที่สมบูรณ์สูงแหล่งหนึ่งของอ่าวไทยในเรื่องสัตว์น้ำ และถ้ามีปลาวาฬ ก็จะมีรายได้เสริม”

ทั้งนี้เมื่อมีการวิเคราะห์รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ดำเนินการนั้นมีข้อสรุป ดังนี้

“อีไอเอโรงไฟฟ้าบ่อนอกบกพร่อง” (กรุงเทพฯธุรกิจ 16 พ.ย. 44)

สาระสำคัญ คือ จากการลงพื้นที่ของคณะทำงานที่มีนายศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์ สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการเป็นประธาน นั้นสรุปออกมาแล้วว่า อีไอเอฉบับนี้มีความบกพร่องในกรณีดังต่อไปนี้ 1. เรื่องปลาวาฬพบรูดำ ในรายงานอีไอเอไม่ได้กล่าวถึง แต่จากข้อมูลเอกสารทั้งหมด รวมทั้งการลงพื้นที่ มีปลาวาฬพบรูดำอาศัยอยู่จริง อย่างน้อย 3 ตัว จากการพบปลาวาฬทำให้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอีไอเอโรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ โดยประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ การสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกอาจจะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการมาอาศัยในทะเลบ่อนอก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหล่อเย็น การระบายความร้อนจากการหล่อเย็นออกสู่ทะเลชายฝั่ง จึงควรต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม 2. เรื่องผลกระทบทางนิเวศวิทยา ทางคณะทำงานประเมินว่าการประเมินที่กระทำที่บ่อนอกมิได้อาศัยหลักการทางวิชาการใดๆอีกทั้งไม่ได้ดูประสบการณ์จากโรงไฟฟ้าขนอม 3. เรื่องการแพร่กระจายตะกอนที่มีต่อดอนหอย ที่ในอีไอเอไม่ได้ศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับดอนหอย 4. เรื่องนิเวศวิทยาน้ำจืด คือคลองคอกข้างคูเหมื่อนจะไม่อุดมสมบูรณ์ นั้นไม่จริงเพราะคลองดังกล่าวมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลาย ชาวบ้านสามารถจับปูได้ไม่ต่ำกว่า 300 กิโลกรัม ขายได้กิโลกรัมละ 40 บาท ”

ดังนั้นแก่นเรื่องที่ปรากฏในชุดของกลุ่มผู้คัดค้าน ที่หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอ ได้แก่

- แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- แก่นเรื่องเกี่ยวกับรายงานการศึกษาอีไอเอกับสภาพความเป็นจริง

ก. แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แก่นเรื่องนี้สะท้อนออกมาจากตัวละครที่เป็นแกนนำชาวบ้าน ได้แก่ นางจินตนา แก้วขาว นายเจริญ วัดอักษร มีการเรียกร้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรับรู้และเป็นที่ปรึกษาในฐานะเจ้าของพื้นที่ในการจัดทำรายงานสิ่งแวดล้อม เพราะชาวบ้านคือผู้ที่ต้องอยู่ในพื้นที่ มีชีวิตและทำมาหากินเลี้ยงชีพต่อไป โดยขอให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยมีนายเจริญ วัดอักษร และนางจินตนา แก้วขาว อยู่ในคณะทำงานดังกล่าวด้วย

จากการสัมภาษณ์ “เวทีสาธารณะ พลเมืองอกพลังงาน” ที่กลุ่มคัดค้านโครงการจัดขึ้นเพื่อเตือนรัฐบาลทักษิณ ก่อนการตัดสินใจสร้างหรือไม่สร้าง 3 โครงการที่ชาวบ้านไม่ต้อง นั่น นางจินตนา แก้วขาว ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด จ.ประจวบคีรีขันธ์ กล่าวตอนหนึ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชาวบ้านว่า “ชาวบ้านเรียกร้องให้มีการจัดประชาพิจารณ์มาโดยตลอด แต่รัฐบาลไม่สนใจ กระทั่งมีเหตุการณ์รุนแรง ก็บอกจะต้องจัดประชาพิจารณ์ แต่เป็นการจัดประชาพิจารณ์ที่ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมเลย สิ่งที่ผิดพลาดมาตลอดของรัฐบาล คือ ไม่ให้ชาวบ้านได้รับรู้ข้อเท็จจริง” (ข่าวสด 18 มี.ค. 2545)

และจากการศึกษาความขัดแย้งโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดของคณะอนุกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ คือ การดำเนินการขาดการมีส่วนร่วมรับรู้และตัดสินใจของประชาชน ตั้งแต่เริ่มการกำหนดนโยบายที่มาโครงการจนถึงขั้นการตัดสินใจ ทั้งนี้หน่วยงานที่ผลักดันให้เกิดนโยบายนี้ ไม่ได้นำเสนอทางเลือกเชิงนโยบายอื่นใดนอกจากนโยบายที่ต้องนำไปสู่การสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินขึ้นที่จ.ประจวบฯเท่านั้น (กรุงเทพฯธุรกิจ 29 มี.ค. 2545)

ข. แก่นเรื่องเกี่ยวกับรายงานการศึกษาไอเอกับสภาพความเป็นจริง

แก่นเรื่องนี้สะท้อนมาจากเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปตรวจสอบพื้นที่บ่อนอก ได้แก่ นายศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ประธานคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก ดังนั้น กลุ่มผู้คัดค้านจึงพยายามที่จะให้สผ.ผู้ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเข้ามารับผิดชอบต่อแก้ไขปัญหาทั้งบริษัทกัลฟ์ ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้ยึดเรื่องของความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่

สาระสำคัญของแก่นเรื่องนี้อยู่ที่ ความต่างของรายงานกับสภาพความจริง เช่น คลองคอกช้างที่อยู่ทางทิศเหนือของโครงการ ที่เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากการทำนาทุ่งบริเวณปากคลอง ในรายงานพิจารณาว่าดูเหมือนไม่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ในความเป็นจริงคลองดังกล่าวมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลาย ชาวบ้านสามารถจับกุ้งกุลาดำใหญ่ในคลองคอกคอกต้องจำนวนมาก

2. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน คือ การแสดงความคิดเห็นสนับสนุนเกี่ยวกับรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่กลุ่มผู้สนับสนุนเห็นว่าการดำเนินงานนั้นมีความรอบคอบ และสมบูรณ์ เพราะดำเนินการมานานถึง 3 ปี ในการลงพื้นที่สำรวจ แต่เนื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุนไม่มีบทบาทในเหตุการณ์ หรือการเรียกร้องเพื่อสร้างความชอบธรรมในการทำงานของกลุ่มตนเอง มีเพียงการแสดงความคิดเห็นบางอย่างผ่านสื่อมวลชน ทำให้ไม่พบแก่นเรื่องที่นำเสนอผ่านกลุ่มผู้สนับสนุน ทั้งนี้การแสดงความคิดเห็นสะท้อนมาจาก นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี นายสารวัตร รัตนาวะดี เช่น

บ่อนอกเดินหน้าแจ้งผลกระทบกมธ.สิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ 17 ก.พ. 2544)

นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก บริษัท กัลฟ์ฯ กล่าวว่า การที่หลายฝ่ายเกรงว่าโรงไฟฟ้าบ่อนอกจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนและสื่อมวลชนตลอดมา ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเป็นอย่างดีที่มีเทคโนโลยีที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะบริษัทคำนึงถึงการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า มีการนำเสนอโครงเรื่องที่แสดงภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ และภาวะคลี่คลาย ทั้ง 3 ภาวะการณ์แต่ส่วนใหญ่เหตุการณ์จะดำเนินอยู่ในภาวะวิกฤตินั้นเพราะเหตุการณ์ได้ดำเนินมาในช่วงของการเรียกร้องให้มีการยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยมีประเด็นเรื่องของการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นหลัก เพราะเป็นตัวชี้ว่าโครงการจะสร้างได้หรือไม่

จากการศึกษาพบว่าในภาวะของการพัฒนาเหตุการณ์ โครงเรื่องมีการเริ่มต้นจากปัญหาหรือสาเหตุของปัญหา กล่าวคือ มีการดำเนินเรื่องด้วยการนำเสนอปัญหาจากการที่รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอมีการศึกษาที่ไม่ละเอียดทำให้ขาดตกบกพร่องในหลายประเด็น

โดยเฉพาะเรื่องของปลาวาฬบูดาเมื่อประชาชนพบว่ามีกรปรากฏตัวของปลาดังกล่าว ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการศึกษารายงานอีไอเอใหม่ โดยให้เพิ่มประเด็น ความหลากหลายทางอาชีพ หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ได้นำประเด็นการค้นพบปลาวาฬของศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ และคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน โครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหินฯ ที่เข้าไปตรวจสอบตามคำเรียกร้องของแกนนำชาวบ้าน โดยมีนางจินตนา แก้วขาว และนายเจริญ วัตอักษร เป็นตัวแทนชาวบ้านร่วมอยู่ด้วย เมื่อผลการรายงานของคณะทำงานถูกนำเสนอทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องให้มีการทบทวนรายงานอีไอเอฉบับนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

จากนั้นเหตุการณ์จึงเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ที่ทางคณะตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ ได้ค้นพบและจะมีการนำเสนอต่อรัฐบาลและให้สผ.พิจารณานั้น ทางบริษัทก็ก็ได้ออกมาเขียนหนังสือตอบโต้ว่าการทำงานของคณะกรรมการชุดดังกล่าวว่าไม่มีความเป็นกลาง อีกทั้งทางการลงพื้นที่ก็มีความน้อยเพียงไม่กี่วัน ในขณะที่ทางบริษัทใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี ซึ่งเหตุการณ์นี้ก็ทำให้นายศุภวิทย์ออกมาชี้แจงกลับว่า รายงานอีไอเอที่ทำการศึกษา มีความสมบูรณ์ทำงานตามหลักวิชาการ อีกทั้งมีนักวิชาการเชี่ยวชาญร่วมในการศึกษาด้วย โดยข้อมูลของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯนี้คณะทำงานร่วม ซึ่งประกอบด้วยนายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ นายจาตุรนต์ ฉายแสง และนายสนธยา คุณปลื้ม มีมติให้นายสนธยาเข้าไปประสานงานกับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมให้มีการนำรายงานฉบับใหม่ไปพิจารณาร่วมกับรายงานฉบับเดิม

สุดท้ายการตัดสินใจเรื่องรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ถูกส่งต่อไปยังสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อนำกลับไปพิจารณาความต่างของรายงานฉบับเก่าและรายงานฉบับใหม่ เพื่อนำกลับมาพิจารณาในภายหลังจากจะมีการเลือกใช้รายงานอีไอเอฉบับใดต่อไปซึ่งเข้าสู่ภาคีคลี่คลายของเหตุการณ์ เพราะทุกฝ่ายต้องรอการตัดสินใจจากสำนักนโยบายและแผนว่าจะชี้ขาดให้ใช้รายงานสิ่งแวดล้อมฉบับใด

ทั้งนี้การนำเสนอโครงเรื่องให้เห็นชัดเจนถึงขั้นตอนต่างๆสามารถแสดงให้เห็นในตารางดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงโครงเรื่องข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาฉลาม)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การพัฒนาเหตุการณ์	<p>- เนื่องจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นโครงการที่ต้องมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมปี 2535 ซึ่งโครงการโรงไฟฟ้าได้มีการศึกษาเมื่อปี 2538 นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก บ.กัลป์ ฯ ซึ่งว่าการก่อสร้างนั้นไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพราะ ได้ศึกษาผลกระทบมาแล้ว อีกทั้งได้ทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่ทั้งหมด- อย่างไรก็ตามกลุ่มแกนนำคัดค้านได้ย้าว่ามีปลาฉลามอยู่ในน่านน้ำทะเลบ่อนอก ทั้งนี้นางม่วย เขียมสะอาด ชาวบ้าน ต.บ่อนอก ยืนยันกับสื่อมวลชนว่ามีปลาฉลามอาศัยอยู่หน้าโครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหินเพราะพื้นที่บริเวณชายทะเลบ่อนอกมีทรัพยากรธรรมชาติอาศัยอยู่มาก</p> <p>- หลังจากนั้นนักวิชาการ นายธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ อาจารย์คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ออกมาชี้ว่าทะเลบ่อนอกมีความสมบูรณ์มาก สามารถบ่งชี้ได้ว่าการตรวจสอบ รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการเห็นชอบจากสผ.เป็นรายงานไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้ทาง นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกออกมาแจ้งว่ากำลังให้ทางบริษัทที่รับศึกษาอีไอเอเข้ามาชี้แจงข้อเท็จจริง แต่หากพบว่าอีไอเอมีข้อบกพร่องก็จะเป็นผลดีต่อสังคม</p> <p>- ทั้งนี้ประเด็นรายงานอีไอเอบกพร่องนั้น กลับถูกตอกย้ำลงไปด้วยนักวิชาการจากนิด้า นางจันทนา อินทปัญญา อาจารย์ฝ่ายวิชาการและประเมินผลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งย้าว่าอีไอเอฉบับนี้ที่มีปัญหาเพราะใช้เวลาในการศึกษาน้อย ซึ่งในความเป็นจริงเป็นไปได้ อีกทั้งการศึกษาผลกระทบทางสังคมผิวเผินมากไม่ได้เจาะลึกถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพึ่งพาธรรมชาติ</p> <p>- ชาวบ้านจ.ประจวบคีรีขันธ์ 200 คนรวมตัวกันยื่นหนังสือจ่อนายจาตุรนต์ ฉายแสงให้ทบทวนรายงานผลการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>- คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน โครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกและหินกรูด ที่ได้รับคำสั่งจากนายสนธยา คุณปลื้ม รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ นำโดยนายศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์ หน.ผู้ตรวจราชการกระทรวง</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะพัฒนาเหตุการณ์(ต่อ)	<p>วิทยาศาสตร์ ๗ลงพื้นที่แต่ไม่พบปลาวาฬพบเพียงปลาโลมาเผือก 3 ตัว และนกหลายชนิด และความหลากหลายของการทำมาหากิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - นอกจากนี้ยังได้มีการทำร้ายนักวิชาการ อาทิ นายธรรมศักดิ์ ยี่มีน อ.ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ ม.ราม นายนิลนาจ ชัยธนาวิสุทธิ นักวิจัยผู้ชำนาญระดับ 8 จุฬาลงกรณ์ฯ ที่เข้าไปสำรวจทรัพยากรทางทะเลที่น่านน้ำบ่อนอก และมีการเปิดแถลงข่าวตอบโต้
ภาวะวิกฤติ	<ul style="list-style-type: none"> - นายศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์และคณะพบปลาวาฬพบรูปร่างในน่านน้ำทะเลบ่อนอกซึ่งสำรวจพบในวันที่ 5 ต.ค.44 ทำให้ทางคณะเตรียมที่จะยื่นผลการศึกษาต่อรัฐบาล เพื่อตัดสินใจในการดำเนินการกับโรงงานไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก-หินกรูด - สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รับนำกลับไปศึกษาเพิ่มเติม - นายสารวัตร รัตนาวะดี กก.ผจก.บ.กัลฟ์ฯ ยื่นหนังสือต่อนายสนธยา คุณปลื้ม รมว.วิทย์พร้อมมอบข้อมูลทางวิชาการเพื่อยืนยันความถูกต้อง - คณะทำงานคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน โครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหินฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชน และอนุกรรมการทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการ วุฒิสภา เพื่อเสนอรายงานทั้งหมดเพื่อการตัดสินใจ - นายสนธยา คุณปลื้ม รมว.วิทย์ นำรายงานของคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอเสนอต่อคณะทำงานร่วมเพื่อตัดสินใจอีกครั้งว่าควรจะมีการย้ายโรงไฟฟ้าหรือไม่อย่างไร
ภาวะคลี่คลาย	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดมีมติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณารายงานอีไอเอของเดิมและของใหม่ที่คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ นำโดยนายศุภวิทย์เก็บข้อมูลมาว่าจะเลือกใช้รายงานฉบับใดซึ่งสม.รับไปพิจารณาในรายละเอียด

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของข่าวเหตุการณ์ที่นำเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากข่าวชิ้นเดียว

นอกจากนี้การลำดับเหตุการณ์พบว่า ใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบแบ่งตัวบท โดยการลำดับเรื่องแบบแบ่งตัวบทเป็นหลักในการรายงานข่าวเรื่องรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะมีลักษณะความเป็นวิชาการค่อนข้างสูง ดังนั้นการแบ่งตัวบทจึงช่วยให้ทราบถึงประเด็นความขัดแย้งที่มีอยู่ในประเด็นที่น่าเสนอด้วย ทำให้เนื้อหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอสามารถตอบปัญหาของผู้ที่รับสารได้ทันทั้งที่ และหนังสือพิมพ์ได้ใช้รูปแบบการรายงานข่าวที่เรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ตามช่วงเวลา เพราะการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นการนำเสนอข่าวที่มีเรื่องราวที่ต่อเนื่องไม่สามารถจบลงในคราวเดียวกัน เช่นข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีเรื่องราวการนำเสนอมาตั้งแต่ ปี 2537 จนถึงปัจจุบัน

ส่วนรูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบการประสานเรื่องนั้น พบว่ามีการใช้ไม่มากนัก นั่นเพราะการลำดับเรื่องแบบการประสานเรื่อง เป็นการการถึงประเด็นหลักในเนื้อหาข่าว ที่หนังสือพิมพ์รายงานโดยในเนื้อหาจะมีการกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากประเด็นหลัก ทำให้เนื้อหามีการนำเสนอตัวละครที่หลากหลายและมีการแสดงความคิดเห็นออกมาในหลายรูปแบบซึ่งมีทั้งผลดี ผลเสีย และข้อเสนอแนะ อีกทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับอีไอเอตามที่หนังสือพิมพ์รายงานไม่ได้เกี่ยวโยงเข้ากับผลที่จะเกิดกับอีกหลายเหตุการณ์ โดยเฉพาะเศรษฐกิจระดับมหภาคเช่นเดียวกับเรื่องสัญญาโรงไฟฟ้า หนังสือพิมพ์จะรายงานเพียงว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความไม่สมบูรณ์และบกพร่องเท่านั้น ไม่ได้มีการรายงานผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดจากรายงานอีไอเอที่ผิดพลาด เช่น ความผิดพลาดของรายงานส่งผลกระทบต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ หรือส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นใจการทำงานของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ลักษณะของการลำดับเรื่องแบบประสานเรื่องจะทำให้ข่าวมีความน่าสนใจหรือแปลกกว่าการนำเสนอข่าวในรูปแบบที่หนังสือพิมพ์มักกระทำอยู่ (การรายงานตามเหตุการณ์ที่เกิดในขณะนั้น โดยไม่มีการหาข้อมูลหรือบริบทแวดล้อมมานำเสนอ) มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้รับสารที่จะเลือกบริโภค ดังเช่นตัวอย่างที่น่าเสนอลักษณะการรายงานที่มีการประสานเรื่อง

ก. วิทย์เห็นกับตาบ่อนอกสมบูรณ์ สาระสรุปว่า

“ เมื่อเวลา 13.30 น. วันที่ 4 ต.ค.ที่ห้อง 306 ตึกคณบดีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มนักวิชาการทางทะเลจากหลายสถาบัน ที่เข้าไปเทศบาลเคมีในทะเลบ้านกรูด ร่วมกันจัดเสวนา และแถลงข่าวถึงหลักประกันในสิทธิเสรีภาพของนักวิชาการในการทำงาน

หลังจากที่ผู้ดำเนินรายการเล่าถึงประเด็นในการเสวนาและแถลงข่าวเสร็จสิ้น จึงเปิดโอกาสให้นายธรรมศักดิ์และทีมงานได้เล่าเหตุการณ์ในวันที่เกิดเหตุให้ฟัง...

นอกจากนี้เวลา 09.30 น. ในวันเดียวกัน ที่บริษัทกัลฟ์อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน) เลขที่ 87 อาคารเอ็มไทยทาวเวอร์ 1 ชั้น 11 ออลซีซั่นเพลส ถ.วิทยุ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กทม. นายสารวัตร รัตนาวะดี กก.ผจก.โครงการ เปิดแถลงข่าวกับสื่อมวลชน กรณีการก่อตั้งกองทุน ... จากนั้นผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์เรื่องการพบปลาวาฬมีข้อเท็จจริงอย่างไร นายสารวัตรตอบว่าตั้งแต่ซื้อที่ดินมา 7 ปียังไม่เคยเห็นปลาวาฬเลย

วันเดียวกัน เวลา 07.30 น.ที่บริเวณทะเลบ่อนอก อ.เมืองประจวบฯ คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน ได้ออกเดินทางจากชายฝั่งทะเลกลางหมู่บ้านบ่อนอกหมู่ที่ 6 ต.บ่อนอก อ.เมืองประจวบฯ เพื่อดูสภาพท้องทะเลและสำรวจปลาวาฬ โดยที่นายศุภวิทย์กล่าวว่าวันนี้มีลมแรงทำให้ไม่พบปลาวาฬที่มักไม่ขึ้นเมื่อลมแรง " (ข่าวสด 5 ต.ค.44)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจมากขึ้นเพราะในเหตุการณ์เดียวมีตัวละครมากกว่าหนึ่งเสมอ จึงมีความคิดหลากหลายอยู่ในรายงานเมื่ออ่านแล้วทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก โดยเฉพาะเมื่อมีการบรรยายบรรยากาศของสภาพแวดล้อมที่ตัวละครได้เจอหรือจากที่ผู้สื่อข่าวเล่าออกมาในข่าว แต่ที่น่าสังเกตคือ การรายงานที่เป็นตามเวลาจะไม่เรียงตามลำดับเวลาก่อนหลังเสมอไปขึ้นอยู่กับว่าเหตุการณ์ในวันนั้นเหตุการณ์ใดสำคัญกว่ากันหรือมีความสดใหม่กว่ากันด้วย

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

ในการวิเคราะห์ตัวละคร ได้จำแนกพิจารณาตัวละครออกเป็น 3 กลุ่มหลักที่มีบทบาทในเรื่อง พบว่า ตัวละครหลักจะมีบทบาทที่คาบเกี่ยวกันบางกรณี ทั้งนี้ภาพรวมของการศึกษาตัวละครที่มีบทบาทแสดงอยู่ในเหตุการณ์มี 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

พระเอก ในเหตุการณ์รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีฐานะเป็นตัวละครประเด็นให้มีการสอบสวน ตรวจสอบ การจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่ปรึกษากรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก ซึ่งในที่นี้ได้แก่ แกนนานชาวบ้าน สำหรับพระเอกอื่นที่มีการนำเสนอ จะมีฐานะไปอีกรูปแบบหนึ่ง นั่นคือ นักวิชาการ จะเป็นบุคคลที่เข้ามาตรวจสอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวเอกเนื่องจากเป็นตัวละครหลักที่ดำเนินการโดยไม่ได้เข้าข้างทั้งสองฝ่าย กระทำเพื่อให้งานวิชาการที่สามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาต่อไป ส่วนชาวบ้านที่เป็นพระเอกนั้น ฐานะตัวละครตัวนี้เป็นตัวชี้ให้เห็นว่ารายงานมีความบกพร่อง เพราะยืนยันการพบปลาวาฬและสัตว์น้ำ

ชนิดอื่น ดังนั้น พระเอกในที่นี้จึงหมายถึงกลุ่มบุคคลที่พยายามเปิดเผยความผิดพลาดที่เกิดจากรายงานผลการศึกษาระทบสิ่งแวดล้อม

ผู้ร้าย ในเหตุการณ์นี้ มีฐานะเป็นกลุ่มบุคคลที่จัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยผลที่ได้มีความคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง อีกทั้งการจัดทำรายงานนี้เป็นตัวให้คำตอบว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจะมีขึ้นที่จ.ประจวบคีรีขันธ์หรือไม่ ซึ่งในเหตุการณ์นี้ตัวละครถูกมองว่าเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของชาวบ้านและโรงไฟฟ้า

ผู้ช่วย ในเหตุการณ์นี้ มีฐานะเป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลืออาจให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ความรู้ หรือข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้ช่วยในที่นี้จะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับด้านวิชาการ เข้าไปค้นหาตรวจสอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ช่วยในเหตุการณ์นี้มีเพียงตัวละคร ผู้ช่วยพระเอก คือ กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกับกลุ่มของตัวเองที่เห็นว่า รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่สมบูรณ์และมีความผิดพลาด

ตารางที่ 15 แสดงความถี่บทบาทตัวละครข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวละคร	บทบาท				รวม
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วยพระเอก	ผู้ช่วยผู้ร้าย	
แกนนำชาวบ้าน	2				2
รัฐบาล		5			5
บริษัทเอกชน		1			1
สผ.		1			1
นักวิชาการ	1		2		3
ชาวบ้าน	1				1
รวม	5	6	2		13

จากตารางสรุปแสดงบทบาทตัวละครดังนี้

- พระเอก ได้แก่ แกนนำชาวบ้าน นักวิชาการ สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และชาวบ้าน
 - แกนนำชาวบ้าน ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร นางจินตนา แก้วขาว เป็นผู้ที่มี

ความคิดว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำ เนื่องจากเห็นว่ารายงานสิ่งแวดล้อมที่ทำโดยบริษัทและกฟผ. นั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสำรวจชีวิตความเป็นอยู่ทำให้รายงานมีความผิดพลาด ดังนั้นจึงพยายามเรียกร้องให้ทบทวนรายงานใหม่

- นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ธรรมศักดิ์ ยี่มีน และคณะ เป็นผู้เข้าไปสำรวจ ทำงานตามหลักวิชาการ ทั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญในอาชีพการงานที่ประกอบอยู่ศึกษากรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่ดำเนินการโรงไฟฟ้ารวมทั้งนักวิชาการอื่นที่ร่วมแสดงความคิดเห็นตามกรอบหลักวิชาการของบุคคลนั้นๆ โดยเข้าไปสำรวจพื้นที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

- ชาวบ้าน ได้แก่ ชาวประมง ต.บ่อนอก ที่พบปลาวาฬ และยืนยันว่ามีปลาวาฬออกมาหากิน รวมทั้งสัตว์อื่น เช่น ปลาโลมา

2. ผู้ร้าย ได้แก่ รัฐบาล บริษัทเอกชน และสผ.

- รัฐบาล ได้แก่ นายศุภวิทย์ เปี่ยมพงษ์สานต์ นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายสนธยา คุณปลื้ม นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ และสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ดำเนินการนโยบายการบริหารประเทศ และเป็นผู้รับฟังปัญหาและคอยหาทางแก้ไขเรื่องต่างให้ยุติ ในที่นี้เป็นผู้ที่เข้าข้างฝ่ายแกนนำชาวบ้านเพราะช่วยในการตรวจสอบรายงานอีไอเอ แต่เป็นผู้ร้ายที่จ้องจับผิดรายงานของบริษัทคู่สัญญา

- บริษัทเอกชน เป็นผู้ทำการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการบ่อนอกเสนอต่อสผ. เพื่อขอการอนุมัติแต่การดำเนินงานยังมีความหละหลวมในการพิจารณาแต่ยังยืนยันว่ารายงานที่ดำเนินการตรงตามข้อเท็จจริงตามหลักวิชาการ

- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบและดำเนินการด้านรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับโครงการขนาดใหญ่ที่เข้าข่ายที่จะต้องทำรายงานอีไอเอ ดูแลรายงานที่ทางบริษัทจัดส่งและอนุมัติรายงาน โดยรายงานที่สผ. อนุมัติทางคณะทำงานตรวจสอบฯ ได้ให้ดำเนินการทบทวนใหม่โดยให้รายงานฉบับที่คณะทำงานตรวจสอบฯ ศึกษามานั้นร่วมพิจารณา

3. ผู้ช่วย ได้แก่ นักวิชาการ

- นักวิชาการ ได้แก่ นายธรรม์ อารังนาสวัสดิ์ นางจันทนา อินทปัญญา นักวิจัยที่เข้ามาสำรวจความสมบูรณ์ของบ่อนอกซึ่งเป็นทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการ มีแนวคิดที่ยึดหลักวิชาการซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าช่วยเหลือประชาชนในการหาข้อมูลเปรียบเทียบสิ่งที่ดีกว่าแก่

ประชาชน ทั้งนี้ นักวิชาการได้เข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้ในเรื่องต่างๆตามที่ชาวบ้านต้องการ และเรียกร้องให้รัฐทบทวนรายงานสิ่งแวดล้อม

จะเห็นว่าตัวละครหนึ่งตัวจะสามารถเป็นได้ทั้ง พระเอก ผู้ร้ายและผู้ช่วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแหล่งข่าวที่เป็นตัวละครนั่นเอง ในเหตุการณ์นี้นักวิชาการเป็นตัวละครทั้ง 2 กลุ่มหลัก คือ ตัวเอกและผู้ช่วยตัวเอก ซึ่งการกระทำของนักวิชาการมีลักษณะดังนี้

- การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่กลุ่มชาวบ้าน
- การเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมร่วมกับชาวบ้าน
- การเรียกร้องให้มีการทบทวนรายงานสิ่งแวดล้อม

จากที่มีตัวละครจำนวนมากอยู่ในการรายงานข่าวแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ความครอบคลุมของประเด็นปัญหาและคำตอบ หรืออีกนัยหนึ่งเนื่องจากเป็นข่าวที่ต้องการความสมบูรณ์ทางด้านวิชาการและความถูกต้อง เพราะข่าวรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นข่าวที่กระทบกับจิตใจ อารมณ์ของผู้อ่านหรือผู้ตกเป็นข่าวได้มาก ทั้งนี้หากรายงานมีความคลาดเคลื่อนความเข้าใจของผู้อ่านก็จะเข้าใจผิดส่งผลเสียหายให้กับเหตุการณ์มากขึ้น

4. การวิเคราะห์ฉาก

ในการวิเคราะห์ฉากที่ปรากฏ พบว่า มีการนำเสนอฉากอยู่ 2 ประเภท คือ ฉากการปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม ที่มีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกันในประเด็นปัญหาเดียวกัน โดยหนังสือพิมพ์มีการพรรณนาถึงฉากและบรรยากาศเพื่อให้รู้ว่าการปะกันมีจุดเกิดเหตุอยู่ที่ใด โดยในเหตุการณ์นี้เป็นการแสดงให้เห็นความขัดแย้งทางความคิดที่ต่างฝ่ายต่างนำหลักวิชาการของตัวเองมาเป็นเครื่องมือ และตัวละครส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อาทิ นักวิชาการด้านการประมง นักวิชาการสิ่งแวดล้อม และนักวิชาการจากสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รวมถึงนักวิชาการที่รับทำการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับบริษัทกอล์ฟฯ

สำหรับการนำเสนอฉากเกี่ยวกับภาพความเศร้าสะเทือนใจนั้น ในเหตุการณ์นี้หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอให้เห็นภาพของน้ำน้่าบ่อนอกและสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านผ่านกระบวนการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการสรุปโดยตัวหนังสือพิมพ์ มีการบรรยายให้เห็นว่าน้ำน้่าบ่อนอกมีลักษณะ

ความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างไร และการบรรยายสถานที่ที่รายงานสิ่งแวดล้อมระบุว่าไม่มีความสมบูรณ์ทางนิเวศ แท้จริงแล้วเป็นอย่างไร เช่น เมื่อมีการสร้างท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหิน ขนาดความยาว 3.5 ก.ม. จำเป็นต้องมีการขุดลอกช่องน้ำเพื่อการเดินเรืออีก 3.5 ก.ม. โดยสรุปว่า ผลกระทบจากการขุดร่องน้ำเกิดขึ้นชั่วคราวเท่านั้น แต่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ตลอดแนวชายฝั่งทะเลปอนอกมีดอนหอยที่มีความอุดมสมบูรณ์มากส่วนใหญ่จะเป็นหอยลายขนาดใหญ่ ซึ่งการรายงานจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นทำให้สัตว์น้ำในทะเลตายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ชาวบ้านที่เคยหาสัตว์น้ำเป็นอาชีพต้องเปลี่ยนอาชีพของตนเองใหม่ แม้ว่ากรรายงานฉากของความเศร้าสะเทือนใจในรายงานสิ่งแวดล้อมจะไม่ชัดเจนเท่าการรายงานข่าวอาชญากรรมที่มีการบรรยายรายละเอียดและอารมณ์ของผู้เสียหายอย่างมีสีสัน เจ้าอากรมน์ สามารถเห็นภาพตามที่หนังสือพิมพ์คาดหวัง แต่การสร้างความรู้สึกสูญเสียให้เกิดขึ้นในการอ่านข่าวสิ่งแวดล้อมก็เป็นการสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้รับสารด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ความถี่ของฉากที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ทำให้มองเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการฉากการปะทะกันของคน 2 กลุ่มมากที่สุดดังที่แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงความถี่ของฉากข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หนังสือพิมพ์	ฉาก	
	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม	เศร้าสะเทือนใจ
ไทยรัฐ	1	1
ข่าวสด	3	2
เดลินิวส์		
ไทยโพสต์	1	1
กรุงเทพธุรกิจ	6	
มติชน	4	
รวม	15	4

จากตารางผู้วิจัยพบว่า ฉากหลักได้แก่ ฉากการนำเสนอนจะใช้การตอบโต้ทางความคิดของบุคคลสองกลุ่มที่ยึดถือหลักการคนละแบบ ทั้งนี้หมายถึง กลุ่มสนับสนุน ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัทกัลฟ์ฯ ส่วนกลุ่มคัดค้าน ได้แก่ นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แกนนำชาวบ้าน การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอจำนวนมากจนกลายเป็นฉากหลัก สาเหตุมาจาก

- กระบวนการทำงานเป็นไปตามหลักวิชาการที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ทำให้เกิดการตรวจสอบว่าการทำงานของภาครัฐมีความโปร่งใส และดำเนินการอย่างจริงจังมากขึ้นเพียงใด อีกทั้งการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการแรกที่ต้องเป็นตัวชี้วัดในการตัดสินใจที่จะดำเนินการก่อสร้างโครงการต่างๆของประเทศ ทำให้ต้องหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ในการบรรยายจากนั้นมีการพรรณนาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของพื้นที่ ภาพความเป็นอยู่ที่ใช้ระบบพีชคณิต มีการใช้ถ้อยคำทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม ซึ่งการรายงานแบบบรรยายสภาพแวดล้อมจะเป็นที่สนใจของผู้อ่านเพราะทำให้คนอ่านสามารถมองเห็นภาพของสถานที่ แทนที่จะอ่านว่าใครให้สัมภาษณ์ว่าอย่างไร และคิดอย่างไร อีกทั้งเป็นการเพิ่มความน่าสนใจในการรายงานข่าว ส่วนที่สำคัญอีกอย่างได้แก่ การบรรยาย วัน เวลา สถานที่ นั้นเพราะจากแต่ละฉากที่เกิดขึ้นอาจไม่ใช่วันและเวลาเดียวกันแต่ประเด็นที่เกิดขึ้นสามารถเรียงร้อยเป็นข่าวเดียวกันได้ก็มีการพรรณนาก่อนเข้าบทสัมภาษณ์หรือความคิดเห็น เมื่อจบบทหนึ่งก็พรรณนาต่อว่ามีเหตุการณ์หลังจากนั้นเป็นอย่างไร อีกทั้งเป็นการช่วยให้ผู้รับสารรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อใดจะไม่สับสนและสร้างความน่าเชื่อถือ และใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงต่อไปได้

5. การวิเคราะห์มุมมอง

ในการวิเคราะห์มุมมองของการเล่าเรื่องในเหตุการณ์รายงานผลสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้มุมมอง ทั้ง 2 ประเภทประกอบกันไป แต่มุมมองที่ใช้มากที่สุดได้แก่

- การที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย

ส่วนมุมมองโดยฝ่ายสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร มีการนำเสนอบ้างในหนังสือพิมพ์บางฉบับแต่ไม่มากนักจนหลายเป็นจุดเด่นของเหตุการณ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปจำนวนความถี่ของการนำเสนอมุมมองในเหตุการณ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงความถี่มุมมองข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง		
		นักวิชาการ	แกนนำ/ชาวบ้าน	รัฐ/บริษัท
ไทยรัฐ				2
ข่าวสด	1	3	3	8
เดลินิวส์				
ไทยโพสต์	1			2
กรุงเทพธุรกิจ	1	1	1	8
มติชน		3	1	3
รวม	3	7	5	23

หนังสือพิมพ์ใช้มุมมองการเล่าเรื่องโดยการที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วยนั้น จะเห็นว่ามีกรนำตัวละครเข้ามาใช้จำนวนมาก แสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีในการรายงานแบบเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น มีการตั้งคำถามเพื่อขอคำตอบจากตัวละครแล้วแบ่งเป็นประเด็นตอบ โดยการจัดวางให้ประเด็นหนึ่งมีผู้ตอบสองคนขึ้นไปโดยหาแนวคิดที่ต่างกันมาใส่ด้วยกันเป็นหนึ่งบทหรือหนึ่งเหตุการณ์ ส่วนใหญ่การรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะใช้บทสัมภาษณ์ตัวละคร มีการตั้งคำถามให้ผู้รับสารเห็นว่าประเด็นคำถามคืออะไร ซึ่งวิธีการดังกล่าวช่วยให้ผู้รับสารมีความรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากขึ้น เพราะสามารถรู้ทั้งคำถามคำตอบ ทำให้เข้าใจความคิดของผู้ตั้งคำถามและรับรู้ถึงคำตอบและอารมณ์ของผู้ตอบที่ระบายออกมาทางหน้าหนังสือพิมพ์

สำหรับมุมมองโดยผ่านสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร หนังสือพิมพ์มีการใช้มุมมองนี้ไม่มากนัก เพราะการใช้มุมมองที่ผ่านมาจากตัวผู้เล่าเองจะทำให้การรายงานข่าวที่เป็นวิชาการไม่น่าเชื่อถือ เพราะผู้รับสารจะเชื่อมั่นในคำตอบที่อยู่ในเครื่องหมายคำพูดมากกว่าหนังสือพิมพ์นำคำตอบเหล่านั้นมาเรียบเรียงแล้วนำเสนอแทน ในการรายงานข่าวเรื่องรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมนี้มีการใช้การรายงานที่ผ่านตัวผู้สื่อความหมาย เพราะว่าในการรายงานสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาหรือการกระทำที่เกิดขึ้นอันเป็นกิจกรรมที่

เกี่ยวกับการเข้าไปสำรวจนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องอธิบายภาพที่เกิดอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวหรือการกระทำของตัวละครในเหตุการณ์ ทั้งนี้มีการใส่สีสันในการรายงาน เพื่อความน่าสนใจและสะดุดตาอารมณ์ แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าการรายงานข่าวไม่ได้ใส่ความรู้สึกนึกคิด เนื่องจากเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนทางด้านจิตใจของตัวละครดังนั้นการรายงานจึงอธิบายเพียงให้เกิดภาพและผู้รับสารสามารถจินตนาการได้เท่านั้น

อย่างไรก็ตามการใช้วิธีดังกล่าวจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนเข้าไปเป็นผู้ตอบคำถามหรือตั้งคำถามเสียเองโดยที่ผู้รับสารเองก็ไม่รู้ตัว เหมือนการนั่งชมละครทางโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาผ่านผู้เล่าแล้วมีกล้องโทรทัศน์เป็นจุดสายตาให้แทน

การเล่าเรื่องในเหตุการณ์พบว่าหนังสือพิมพ์กำหนดให้พระเอกเป็นความชอบธรรมของกลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง คือ แกนนำชาวบ้าน โดยมีแกนเรื่องหลักโดยให้มีการตรวจสอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่ อีกทั้งเรียกร้องให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานด้วย ส่วนผู้ร้าย หนังสือพิมพ์ยกให้กับ กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและบริษัทผู้สัญญา ที่ดำเนินการจัดทำรายงานและอ้างว่ารายงานกระทำโดยรอบคอบ ในการนำเสนอเหตุการณ์ดังกล่าว หนังสือพิมพ์ใช้ฉากที่แสดงให้เห็นถึงการตอบโต้กันระหว่างกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนในแนวคิดเรื่องรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยตัวละครเป็นผู้ดำเนินเรื่องเอง

สำหรับการนำเสนอเหตุการณ์ดังกล่าว หนังสือพิมพ์ได้สะท้อนอุดมการณ์ผ่านตัวละคร โดยพิจารณาจากความหมาย คำพูด ข้อความ ที่หนังสือพิมพ์สัมภาษณ์และข้อมูลที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยอุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอได้แก่ อุดมการณ์ของฝ่ายแกนนำชาวบ้าน และอุดมการณ์ของฝ่ายรัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญ และมีความโน้มเอียงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มคัดค้านคือ กลุ่มแกนนำชาวบ้านมากกว่ากลุ่มสนับสนุน คือรัฐบาล พิจารณาได้จากปริมาณการนำเสนอตัวละครกลุ่มผู้คัดค้านการก่อสร้างที่มีจำนวนสูงกว่า

โดยอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาได้แก่ ฝ่ายแกนนำชาวบ้านที่คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ว่า รายงานอีไอเอของภาครัฐไม่เคยให้ความสำคัญกับการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากชาวบ้าน ในขณะที่ชาวบ้านเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญในยุคปัจจุบัน และการดำเนินการของรัฐจำเป็นต้องมีประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เข้าร่วมปฏิบัติงานด้วยเสมอ “โรงไฟฟ้าบ่อนอกนี้ไม่เคยรับทราบข้อมูลมาก่อนว่าจะมีการก่อสร้าง การศึกษาอะไรเราก็ไม่เคยรับรู้ ไม่เคยเห็น ชาวบ้านรับรู้เมื่อเขามายกบ่อว่าจะสร้างแล้วนะ” นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก

(สัมภาษณ์ 21 มี.ค.2546) ดังนั้นเหตุการณ์นี้ได้มีการสะท้อนอุดมการณ์ของกลุ่มแกนนำชาวบ้านว่าด้วยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน รายงานอีไอเอกับสภาพความเป็นจริง

ส่วนการสะท้อนอุดมการณ์ของกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้แก่ฝ่ายรัฐบาล (บริษัทคู่สัญญาที่ได้รับมอบให้ดำเนินการโรงไฟฟ้าจากกฟผ.) ว่าด้วยเรื่อง การทำงานตามกรอบกฎเกณฑ์ การจัดทำรายงานอีไอเอซึ่งมีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกประการเพราะดำเนินการเก็บข้อมูลมา 3 ปีและยังได้เน้นย้ำว่า รายงานอีไอเอ ที่ดำเนินการตรงตามหลักของสผ.ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนออุดมการณ์ที่มาจากฝ่ายสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะชี้แจงทำความเข้าใจและต้องการตอกย้ำผู้รับสารว่ารายงานอีไอเอที่ดำเนินการนั้นมีความถูกต้อง

เหตุการณ์ที่ 4 ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อความมั่นคงของชาติ

เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องพลังงานสำรองในช่วงที่ศึกษา นั้นเป็นปัญหาหลักของการกล่าวอ้างสิทธิอันชอบธรรมที่จำเป็นต้องมีโรงไฟฟ้าเพื่อสำรองไฟฟ้าตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นตามการพยากรณ์ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.)

จากที่คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(บอर्ड) โดยมีนายสมชัย ฤชุพันธุ์เป็นประธาน ได้มีมติยืนยันที่สนับสนุนให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด โดยระบุว่า โรงไฟฟ้าถ่านหินจะช่วยลดปัญหาค่าไฟฟ้าที่อาจจะแพงขึ้นหากใช้เชื้อเพลิงอื่นในการผลิต เช่น ก๊าซธรรมชาติที่มีการปรับราคาสูงขึ้นตลอดเวลา

และจากแผนพัฒนากำลังไฟฟ้า(พีดีพี)ซึ่งจัดทำโดย กฟผ. ได้คาดการณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าในระยะ 10 ปี ไว้ว่าจะต้องมีการสำรองไฟฟ้าไว้ 15-20 % เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจประมาณ 4.7 -5.5%ตามแผนงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดรองรับ อย่างไรก็ตามด้วยเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้คณะกรรมการพลังงานอุตสาหกรรม(สอท)ได้เรียกร้องให้ กฟผ.ปรับค่าพยากรณ์ไฟฟ้าใหม่ ให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยคาดว่า การชะลอตัวจะส่งผลถึงความต้องการไฟฟ้าที่ต้องลดลงด้วย

อย่างไรก็ตามทางกฟผ.ยังยืนยันที่จะสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเนื่องด้วยประเทศไทยยังขาดความมั่นคงทางด้านพลังงาน และมีความเสี่ยงสูง เนื่องจากใช้ก๊าซธรรมชาติผลิตไฟฟ้าสูง

ถึง 70 % และหากมีการใช้เพิ่มขึ้นเป็น 80 % เมื่อระบบท่อส่งก๊าซมีปัญหาจะทำให้ไฟฟ้าดับทั้งระบบ

ทางนายเกียรติไชย จงพีร์เพียง ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในฐานะประธานคณะกรรมการความต้องการใช้ไฟฟ้าระบุว่าความเสี่ยงของไทยในเรื่องสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้ามีอยู่สูงปริมาณการใช้ ก๊าซธรรมชาติมาผลิตไฟฟ้าสูงถึง 70 % หากเกิดเหตุการณ์ระบบท่อส่งก๊าซมีปัญหาจะทำให้ไฟฟ้าดับไป 70 % ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายกระจายสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าให้มากขึ้นและการเลือกใช้เชื้อเพลิงควรคำนึงถึงศักยภาพ ความสามารถในการจัดหา ราคา และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งประเภทของโรงไฟฟ้า ให้สอดคล้องกัน ซึ่งหากโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก-หินกรูด ไม่สามารถสร้างได้หรือเปลี่ยนมาใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตจะทำให้สัดส่วนของก๊าซเพิ่มจาก 70 เป็น 80 ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางด้านพลังงานมาก รวมทั้งราคาค่าไฟก็จะสูงตามไปด้วย

ส่วนนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ออกมากล่าวยืนยันว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจเกิดภาวะถดถอยทำให้มีปริมาณไฟฟ้าสำรองเกินความต้องการ แต่การก่อสร้างโรงไฟฟ้างายังมีความจำเป็นเพราะโรงไฟฟ้าจะต้องใช้เวลาในการก่อสร้างนานกว่า 5 ปี และปริมาณสำรองไฟในปี 2544 อยู่ที่ระดับ 30 % นั้นไม่ได้หมายความว่าโรงไฟฟ้าพร้อมเดินเครื่องเกินกว่าความต้องการในระดับ 30 % เพราะเมื่อหักโรงไฟฟ้าที่ไม่สามารถเดินเครื่องได้จะทำให้เหลือกำลังการผลิตในปี 2544 เพียง 8 % เท่านั้น

นอกจากนี้จากการคาดการณ์ของสพช. เมื่อยกเลิกโครงการบ่อนอก-หินกรูดจะก่อให้เกิดความเสียหาย คือ 1. กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรอง ผลที่เกิดทำให้การผลิตไฟฟ้าสำรองลดลงเหลือ 6% ในปี 2549 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้าเพื่อแก้ไขปัญหาความจำเป็นต้องสร้างโรงไฟฟ้าอื่นมาทดแทน 2. บริษัทสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจาก กฟผ. ซึ่งแบ่งเป็น ค่าเสียหายกรณีผิดสัญญา และกรณีเหตุสุดวิสัย รวมประมาณ 6,000 ล้านบาท 3. ลดความน่าเชื่อถือในการลงทุนจากต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย 4. ความแตกแยกของกลุ่มผู้คัดค้านและกลุ่มผู้สนับสนุน

จากเหตุผลที่กฟผ. และสพช. อ้างนั้นกลุ่มที่คัดค้านเห็นว่า ประเด็นเรื่องปริมาณสำรองไฟฟ้าไม่ใช่ประเด็นหลัก ที่จะนำมากล่าวเพื่อสร้างความชอบธรรมที่จะก่อสร้างต่อไป เพราะปริมาณสำรองไฟฟ้ามีเพียงพอกับความต้องการเนื่องจากการถดถอยของเศรษฐกิจภายในประเทศ หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีได้ออกมาสรุปเรื่องราวของพลังงานสำรองให้สพช. ทบทวนการคิดค่าปริมาณสำรองไฟฟ้าใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักที่มีการนำเสนอเหตุการณ์ได้เริ่มต้นปัญหาควบคู่มา กับเรื่องของสัญญาโรงไฟฟ้า นั้นเพราะ ประเด็นการสำรองพลังงานไฟฟ้าให้กับประเทศเป็นจุดประสงค์สำคัญของการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้ารองรับความต้องการที่คาดว่าจะขาดแคลนในอนาคต การนำประเด็นการสำรองไฟฟ้ามาเป็นตัวต่อรองให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้า มีหลายฝ่ายที่คัดค้านและสนับสนุนความคิดเห็นดังกล่าว ทั้งนี้ได้มีการแยกประเด็นความขัดแย้งของแก่นเรื่องความคิดออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ชาวบ้านหรือแกนนำ และภาครัฐ คือสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่าตารางที่ 18 แสดงแก่นเรื่องความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

ชาวบ้าน / แกนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
		<p>-สพช. ย้ำว่าวิกฤติทางเศรษฐกิจแม้จะส่งผลต่อความต้องการใช้ไฟที่ลดลง แต่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าแต่ละแห่งใช้เวลากว่า 5 ปี และการสำรองไฟในปี 44 อยู่แค่ 30% เท่านั้น การใช้โรงไฟฟ้าเก่าของกฟผ. ที่ไม่สมบูรณ์จะทำให้การผลิตไฟได้เพียง 8 % เท่านั้น</p> <p>-นอกจากนี้ที่ปรึกษาสพช. นายเกียรติชัย จงพีรเพียร ชี้ว่า สัดส่วนของการใช้เชื้อเพลิงมีความเสี่ยงสูง เพราะไทยพึ่งพาการใช้ก๊าซอยู่จำนวนมากถึง 70 % เมื่อเกิดเหตุการณ์ปัญหาเกี่ยวกับท่อแล้วจะทำให้ไฟฟ้าดับไปถึง 70 % ของการผลิตไฟฟ้าที่มีอยู่ นอกจากนี้หากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้า หรือก่อสร้างแต่ใช้ก๊าซธรรมชาติจะทำให้สัดส่วนการใช้ก๊าซเพิ่มถึง 80% ทำให้ประสบกับความเสียด</p>	<p>-นายแก้วสรร อดิโพธิ์ ส.ว.กล่าวว่ารัฐไม่ควรยกเรื่องปริมาณสำรองไฟฟ้าแต่ต้องตอบว่าทำไมต้องสร้างที่ปัจจุบันและว่าไฟฟ้าสำรองมีปริมาณ 31%จนถึงปี 2551 แต่สพช.กลับระบุว่าอีก 2ปี ปริมาณไฟฟ้าจะลดลงเหลือ 15% เท่านั้น หากไม่มีโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งไฟฟ้าจะดับหรือไม่</p>

ชาวบ้าน / เกษนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
		ความมั่นคงทางด้านพลังงานมาก และทำให้ราคาค่าไฟมีการขยับตัวเพิ่มสูงขึ้นด้วย	

จากการวิเคราะห์แก่นเรื่องที่มีการนำเสนอในข่าว พบว่า ข่าวที่นำเสนอในช่วงระยะเวลาการศึกษา หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอแก่นเรื่อง เกี่ยวกับ **ความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศและอัตราค่าไฟฟ้าที่จะสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่** โดยการนำเสนอแก่นเรื่องส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอมาจากฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานนโยบายการพลังงานแห่งชาติ หรือสพช. และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือ กฟผ. เนื่องจากกลุ่มสนับสนุนเป็นหน่วยงานที่กำหนดทิศทางการพัฒนาพลังงานของชาติและเป็นผู้ที่รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ

จากข่าวที่นำเสนอแบ่งแก่นเรื่องออกเป็น 2 แก่น ดังนี้

1. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน คือ ความคิดเห็นจากกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าและคิดว่าปัญหาหลักที่ทำให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต้องหาพลังงานสำรองเนื่องมาจากการคำนวณความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศ สำหรับกลุ่มคัดค้านประกอบด้วยชาวบ้านหรือเกษนนำ และภาครัฐ ในเหตุการณ์นี้ได้แก่ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีดูแลการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีด้านพลังงาน จะเห็นว่าการออกมาให้ข้อมูลหรือโต้แย้งส่วนใหญ่จะเป็นภาครัฐ โดยเฉพาะคณะอนุกรรมการรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคณะอนุกรรมการประสานงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ การทุจริตคอร์รัปชัน และคุ้มครองผู้บริโภค สมาชิกวุฒิสภา ที่ออกมาไม่เห็นด้วยกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด เพราะต่างเห็นว่าไฟฟ้าสำรองที่มีอยู่ในประเทศสามารถอยู่ได้จนถึงปี 2551 อีกทั้งจะมีการก่อสร้างหรือไม่รัฐก็ต้องเสียค่าชดเชยให้บริษัท

การแสดงความเห็นเกี่ยวกับการอ้างเรื่องสำรองพลังงานไฟฟ้ามาเป็นประเด็นเพื่อสร้างโรงไฟฟ้านั้นมีนักวิชาการหลายฝ่ายแสดงความเห็นหลากหลาย และได้มีการร่วมประชุมเพื่อ

หาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าปริมาณสำรองไฟฟ้าในประเทศไทยมีน้อยถึงขนาดต้องเพิ่มกำลังการผลิต อีกทั้งโรงไฟฟ้าที่อยู่ในประเทศหลายโรง ทำไม่ถึงไม่เพียงพอกับความต้องการ

‘แก้วสรร’ชี้แจงหिनกรุด-บ่อนอกอ้างไฟสำรองวูบ (กรุงเทพธุรกิจ 12 ธ.ค. 44)

ในการประชุมเรื่อง การพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าและความมั่นคงของระบบไฟฟ้า “นายวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ ตัวแทนประชาชน กล่าวว่า ที่ผ่านมาได้มีการประเมินปริมาณพลังงานสำรองไฟฟ้าค่อนข้างผิดพลาด เพราะมีปริมาณสำรองมีความมั่นคงที่สูงเกินกว่า 15 % มากโดยอยู่ที่ประมาณ 30 % โรงไฟฟ้าส่วนเกินเหล่านี้เป็นภาระต่อประชาชน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดการลงทุนที่สูญเปล่า และสร้างภาระหนี้สินขึ้นในระบบไฟฟ้า โดยประชาชนต้องแบกภาระในรูปค่าเอฟที ขณะที่ นายแก้วสรร อดีโพนธิ ส.ว.กทม.เสนอว่ารัฐบาลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การตัดสินใจอยู่บนทางเลือกที่ครบถ้วนและตามบัญญัติของกฎหมายมหาชนระบุว่า หากมองเห็นข้อเสียเปรียบ และจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค รัฐบาลสามารถยกเลิกได้ ”

นอกจากนี้ภาครัฐเองก็ให้ความสำคัญ โดยมีการตรวจสอบจากวุฒิสภาเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องของการสำรองไฟฟ้าและการสูญเสียค่าชดเชยให้บริษัทหากมีการยกเลิกโครงการดังกล่าว

ชี้เลิก – ไม่คุ้มโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หिनกรุด (เดลินิวส์ 5 ม.ค. 2545)

ที่รัฐสภา หลังจากมีการประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน กับคณะอนุกรรมการประสานงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ การทุจริตคอร์รัปชัน และคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา สรุปว่า ที่ประชุมไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก-หिनกรุด แต่เสนอให้กฟผ.ใช้วิธีคงการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าจำนวน 29 แห่ง ซึ่งมีกำลังการผลิต 7,129 เมกะวัตต์ ที่จะเพิ่มขึ้นในช่วง 2544-2549 ไว้ นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า “แม้การยกเลิกสัญญาก่อสร้างจะทำให้รัฐต้องจ่ายค่าชดเชย แต่ถือว่าได้ประโยชน์ทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อมและความเสียเปล่าของกำลังการผลิต ทั้งนี้ประเทศมีกำลังสำรองเพื่อผลิตไฟฟ้าเกินความจำเป็นถึงร้อยละ 48 และสามารถใช้ไปได้ยาวนานถึง 10 ปี โดยไม่ต้องเร่งสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ ซึ่งกฟผ.ก็เห็นด้วยกับเรื่องนี้”

2. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน คือ กลุ่มที่มีแนวคิดที่สนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกโดยให้เหตุผลว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 นั้นประเทศไทยต้องมีการสำรองพลังงานเพิ่มเพราะมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมมากขึ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือการจัดหา

พลังงานด้วยการสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ และการที่ กฟผ. และ สฟช. อ้างถึงปริมาณสำรองไฟฟ้าที่มีไม่เพียงพอหากเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะปกติ อีกทั้งนายวิวัฒน์ พฤษวัฒน์ ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน กฟผ. กล่าวว่า ตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า(PDP 2001)กำหนดให้ปริมาณสำรองอยู่ที่ 15 % โดยมีเงื่อนไขว่าต้องก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด ซึ่งหากไม่สามารถทำตามแผนได้จะทำให้ไฟฟ้าสำรองเหลือเพียง 5 %ซึ่งเป็นระดับที่เสี่ยงมาก (กรุงเทพธุรกิจ 19 มี.ค. 2545)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญ คือ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าจำเป็นต้องใช้ถ่านหินเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการผลิตมีความสมดุล และไม่เสี่ยงกับการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติที่มีราคาสูงและประเทศไทยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงอยู่ถึง 70 %

สฟช.เชียร์สร้าง “บ่อนอก-หินกรูด” (ไทยโพสต์ 26 พ.ย. 2544)

นายเกียรติไชย จงพีร์พิเยร ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการความต้องการใช้ไฟฟ้า ระบุว่า “สัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยขณะนี้ ถือว่ามีความเสี่ยงสูง เพราะไทยพึ่งการใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าถึง 70 % ส่วนที่เหลือใช้น้ำมัน 2 % ถ่านหิน 20 % พลังน้ำ 6 % และอื่น 3 % ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับระบบท่อส่งก๊าซแล้ว จะส่งผลให้ไฟฟ้าดับไปกว่า 70 % ของกำลังการผลิตไฟฟ้าที่มีอยู่ 20,000 เมกะวัตต์ ... หากโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดไม่สามารถก่อสร้างได้หรือเปลี่ยนมาใช้ก๊าซแทน จะทำให้สัดส่วนการใช้ก๊าซเพิ่มสูงขึ้นเป็น 80 % ซึ่งเสี่ยงต่อความมั่นคงทางด้านพลังงานมาก รวมทั้งจะทำให้ค่าไฟฟ้าสูงขึ้นด้วย เพราะราคาก๊าซต้องอ้างอิงกับราคาน้ำมันเตา”

ส่วนทางด้านโรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็ออกมาชี้แจงถึงสาเหตุของการก่อสร้างว่าเป็นผลมาจากการหาพลังงานเพื่อสำรองกับความต้องการที่จะสูงขึ้นส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติก็เป็นความเสี่ยงพอสมควร

ห้วงโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูดลุ่ม

ปริมาณใช้ก๊าซธรรมชาติวิกฤติแน่(เดลินิวส์ 28 มี.ค. 2545)

ม.ล.ชนะพันธุ์ กฤดากร รองผู้ว่าการนโยบายและแผน กฟผ.เปิดเผยว่า หากโรงไฟฟ้าถ่านหิน 2 โรงที่จ.ประจวบฯได้แก่โรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดรัฐตัดสินใจไม่ว่ากรณีใดๆทั้งเลื่อนออกไปหรือยกเลิก สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือปริมาณการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าในปี 2549 จะเพิ่มเป็น 80 % ทั้งนี้จากแผนเดิมที่วางไว้จะให้โรงไฟฟ้าถ่านหินเข้ามาในระบบคือบ่อนอกและหินกรูด

ซึ่งหากพิจารณาในแง่ความมั่นคงด้านเชื้อเพลิงถือว่าเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ซึ่งกฟผ.เองพยายามพิจารณาการใช้เชื้อเพลิงอื่นๆเข้ามาเพื่อลดความเสี่ยง”

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้ออกมายืนยันว่า การก่อสร้างโรงไฟฟ้าต้องเกิดขึ้นเพื่อสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นกับพลังงานของไทยและการคำนวณพลังงานของสพช.เป็นไปตามสมมติฐานทางเศรษฐกิจ

พิทักษ์เบะท่าชีชะตาบ่อนอก-หินกรูด สร้างหรือล้มใน ม.ค.45(ไทยรัฐ 13 ธ.ค. 2544)

“ นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขา สพช. ระบุว่า ขอยืนยันที่จะเดินหน้าโครงการ โดยให้เข้าจ่ายไฟในระบบปี 2548 เช่นเดิม กรณีมีการอ้างว่าการลงทุนของผู้ผลิตไฟรายใหญ่(ไอพีพี) 7 รายและรัฐต้องจ่ายค่าไฟ 1.77 ล้านบาท ในกรณีที่สร้างโรงไฟฟ้าแล้วไม่นำไฟฟ้ามาใช้ งาน แต่ในความเป็นจริงการสร้างมาแล้วก็ต้องมีการใช้ไฟฟ้า การอ้างตัวเลขดังกล่าวไม่ได้อยู่บนสมมติฐานความเป็นจริง เพราะการสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นก็เพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าใหม่มีประสิทธิภาพการผลิตที่สูง ... ส่วนประเด็นที่ระบุว่าปริมาณสำรองไฟ 30 % ในขณะนี้สูงเกินไปไม่เป็นความจริง เพราะการพิจารณาตั้งอยู่บนสมมติฐานนำเอาโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดเข้ามาคำนวณในแผนพยากรณ์ไฟฟ้า ซึ่งในความเป็นจริงแผนมีการปรับเปลี่ยนตามภาวะเศรษฐกิจเป็นระยะๆ”

ผู้วิจัยเห็นว่าแก่นเรื่องที่น่าเสนอในเหตุการณ์เน้นไปยังกลุ่มสนับสนุนมากกว่าฝ่ายค้านพิจารณาได้จาก การที่ฝ่ายคัดค้านออกมายืนยันให้ทางสพช.พิจารณาตัวเลขการพยากรณ์ไฟฟ้าใหม่ตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าในประเด็นนี้ฝ่ายคัดค้านมีจุดยืนหรือแนวคิดด้านใดเป็นแกนหลัก ซึ่งต่างจากฝ่ายสนับสนุนที่มีการยืนยันให้เห็นตลอดเวลาว่า การพยากรณ์ไฟฟ้าของสพช.นั้น ดำเนินการถูกต้องมีพื้นฐานการคิดมาจากเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการคิดในแต่ละครั้งจะยึดสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นเป็นหลัก อีกทั้งยังยืนยันด้วยว่า การสำรอง

ไฟฟ้าไม่ให้ต่ำกว่า 30 % เป็นความจำเป็น เพราะหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจะทำให้ ปริมาณ
สำรองไฟฟ้าของประเทศลดลงเหลือ 6 % ถือว่าเป็นอัตราสำรองที่มีความเสี่ยงต่อประเทศ

ดังนั้นแก่นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในชุดของกลุ่มผู้สนับสนุน ได้แก่

- แก่นเรื่องเกี่ยวกับความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของพลังงานภายในประเทศ
- แก่นเรื่องเกี่ยวกับค่าไฟฟ้าที่จะสูงขึ้นหากมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้พลังงาน
จากก๊าซธรรมชาติ

แก่นเรื่องนี้ทั้งสองข้างต้นสะท้อนออกมาจาก สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงาน
แห่งชาติ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ต้องการให้สาธารณะและกลุ่มคัดค้านเห็นถึง
เหตุผลในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เพื่อสร้างให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านพลังงาน เพราะจากตัวเลข
การใช้เชื้อเพลิงเพื่อนำมาผลิตไฟฟ้า มีการใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติถึง 70 % หากระบบไฟฟ้ามี
ปัญหาจะทำให้ไฟฟ้าทั่วประเทศดับถึง 70 % ทำความเดือดร้อนให้กับประชาชนและเศรษฐกิจ ส่วน
เรื่องของอัตราค่าไฟฟ้าที่จะต้องเพิ่มสูงขึ้น หากมีการเปลี่ยนพลังงานที่ใช้ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจาก
ถ่านหินมาเป็นก๊าซธรรมชาติ เพราะต้นทุนของถ่านหินถูกกว่า อีกทั้งมีสำรองให้ใช้ถึง 200 ปี

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า มีการนำเสนอโครงเรื่องที่แสดงภาวะการพัฒนาเหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ และภาวะคลี่คลาย ทั้ง 3 ภาวะการณ์แต่ส่วนใหญ่เหตุการณ์จะดำเนินอยู่ในภาวะ
วิกฤติผลการวิเคราะห์โครงเรื่องแสดงผลดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงโครงเรื่องความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การพัฒนาเหตุการณ์	<p>-บอร์ดกฟผ.ประชุมนัดแรก เพื่อสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อ นอก-หินกรูด โดยนายสมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการไฟฟ้าฝ่าย ผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวว่ที่ประชุมเห็นสมควรให้มีการก่อสร้างต่อไป เนื่องจากจะเป็นสิ่งที่จะช่วยลดผลกระทบต่อค่าไฟฟ้าที่อาจแพงขึ้นจากค่า เชื้อเพลิงอื่นๆ</p> <p>-หลังจากนั้นมีการประชุมบอร์ดกฟผ.อีกครั้งเมื่อ 7 ก.ย.44 สรุปว่ามีการ พิจารณาแผนพัฒนากำลังไฟฟ้าฉบับใหม่(ดีพีดี)ซึ่งใช้สภาวะความ ต้องการใช้ไฟฟ้าในระยะ 10 ปีข้างหน้าตั้งอยู่บนพื้นฐานการขยายตัวทาง เศรษฐกิจประมาณ 4.7-5.5 % ซึ่งเดิมในแผนฯ 9 กฟผ.สำรอง</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
	<p>เอาไว้ 10 % สพข.เห็นว่าต่ำเกินไป จึงขอให้กฟผ.ทำแผนสำรอง คือสำรองไป 15% และ 20% ทำให้ในปี 44 คาดว่าต้องการไฟฟ้า 16,500 เมกะวัตต์ ปี 45 คาดว่าต้องการไฟฟ้าประมาณ 17,500 เมกะวัตต์ และปี 49 คาดว่าต้องการใช้ไฟฟ้า 22,000 เมกะวัตต์ ซึ่งในตามแผนข้างต้นต้องมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าและที่ได้ดำเนินไว้แล้ว คือ โรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูด</p> <p>-ชาวบ้านเรียกร้องที่หน้าโรงแรมเอเชียซึ่งจัดสัมมนา เรื่องแผนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้มีการทบทวนโครงการ ม.ล.ชนะพันธ์ กฤดากร รองผู้ว่าฯ กล่าวว่า การใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงไฟฟ้าจะทำให้ราคาค่าไฟถูกลง เพราะถ่านหินมีต้นทุนต่ำ ขณะที่นายชวลิต พิชาลัย ผอ.กองไฟฟ้า สพข. กล่าวส่าทับว่า เนื่องจากปี 49 มีการประเมินตัวเลขสูง ทำให้การผลิตไฟฟ้าสำรองอยู่ที่ระดับ 15% หากไม่มีโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูด กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองอยู่ที่ 6% ซึ่งถือว่าเป็นอัตราสำรองที่มีความเสี่ยงต่อประเทศ</p> <p>-นายเกียรติชัย จงพีร์เพียร นักวิชาการพลังงานและประธานคณะกรรมการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้า เรียกร้องให้รัฐบาลตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรกับบ่อนอก-หินกรูดเพราะผลประโยชน์ส่วนรวมอาจเสียได้ หากยกเลิกโครงการอาจมีผลต่อการสำรองไฟฟ้าที่ลดลง หากกำลังการผลิตลดลงเหลือ 6% ในปี 49 เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้า</p>
ภาวะวิกฤติ	<p>-ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น ยื่นหนังสือต่อนายพิทักษ์ และนายจาตุรนต์ เพื่อขอความชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการใช้เชื้อเพลิงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยนายคำนวณ ประจวบเหมาะ ประธานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและการพลังงาน วุฒิสภา กล่าวว่า หากมีการเปลี่ยนเชื้อเพลิงจากถ่านหินมาเป็นก๊าซธรรมชาติ ทำให้ต้องศึกษาผลกระทบกันใหม่ ทำให้การก่อสร้างล่าช้า 3-5 ปี อาจกระทบต่อปริมาณสำรองไฟฟ้าของประเทศ</p> <p>-นายพิทักษ์ อินทรวิทยนันท์ รองนายกรัฐมนตรีฐานะกำกับดูแลด้านพลังงาน ให้กฟผ.และสพข. ไปดูตัวเลขกำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองในปี 49 ให้ชัดเจน ทั้งนี้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง กล่าวว่ารัฐบาลได้ลดทางเลือก</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ (ต่อ)	<p>ของโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูดไว้ 2 ทางเลือกคือยกเลิกหรือสร้าง</p> <p>-คณะกรรมการพลังงานสภาอุตสาหกรรมเรียกร้องให้กฟผ.และสพข.ปรับค่าพยากรณ์ใหม่ เพื่อกำหนดค่าสำรองไฟฟ้าให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและไม่ให้ประชาชนเดือดร้อน</p> <p>-รมต.ที่เกี่ยวข้องกับพลังงานอาทิ นายจาตุรนต์ ฉายแสง จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการด้านพลังงานและหน่วยงานราชการโดยให้จัดวันที่ 3 ธ.ค. 44 เพื่อแลกเปลี่ยนผลการพยากรณ์และการประมาณเรื่องสำรองว่าจะมีความเหมาะสมอย่างไร</p> <p>-การประชุมทางวิชาการเรื่อง การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าและความมั่นคงของระบบไฟฟ้า เพื่อหาข้อยุติในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทความล้มเหลวไม่อาจหาข้อยุติได้ ฝ่ายตัวแทนประชาชน นายวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ อ้างว่า การประเมินไฟฟ้าที่ผ่านมาค่อนข้างผิดพลาดเพราะปริมาณไฟสำรองสูงเกินกว่า 15% โดยอยู่ที่ประมาณ 30% ไฟฟ้าส่วนเกินเป็นภาระของประชาชน ช่างฝ่ายรัฐ นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เห็นว่า ต้องการเพิ่มปริมาณสำรองไฟฟ้าให้ไม่ต่ำกว่า 30 % เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและปริมาณการใช้ไฟฟ้า</p> <p>-นายปิยสวัสดิ์ เลขา สพข. ปฏิเสธ ให้มีการยกเลิกโรงไฟฟ้าที่จ. ประจวบฯ แล้วมาปรับปรุงโรงไฟฟ้าเก่า(รีเพาเวอริง)ของกฟผ. การที่สำรองไฟไว้สูงนั้นไม่เป็นความจริง เมื่อเศรษฐกิจไทยกลับเข้าสู่ภาวะปกติจะทำให้การสำรองไฟที่ต่ำกว่า 15-20 % ไม่เพียงพอ ทั้งนี้จะมีการประชุมเรื่องพลังงานอีกครั้ง ในวันที่ 19 ธ.ค. และจะหาข้อสรุปในเดือน ม.ค. 45</p> <p>-นายแก้วสรร อติโพธิ ส.ว. กทม. เห็นว่า ในเดือนมกราคม รัฐบาลน่าจะตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยหาคำอธิบายว่าหากไม่มีโรงไฟฟ้าสอง แห่งนี้ไฟจะดับหรือไม่</p> <p>-คณะอนุกรรมการรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคณะอนุกรรมการประสานงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ การทุจริตคอร์รัปชัน และคุ้มครองผู้บริโภค ไม่เห็นด้วยกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า แต่เสนอให้ใช้วิธีคงการผลิตไฟฟ้าโรงไฟฟ้าจำนวน 29 แห่ง ซึ่งมีกำลังการผลิต 7,129 เมกะวัตต์ ที่จะมีขึ้นในช่วง 44-49 เอ้าไว้ เพราะจะสามารถช่วยประหยัดค่าสายส่งระบบไฟฟ้าและค่าประกันรายได้ที่รัฐต้องเป็นผู้จ่าย</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
	<p>ให้เอกชน</p> <p>-กฟผ.และสพช.ชี้แจงต่อที่ปรึกษาส่วนตัวนายกที่บ้านพิษณุโลกกว่า 9 ชั่วโมง</p> <p>-ทางกรมการวิทยศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาและกรมการพลังงาน สภาผู้แทนราษฎร มีมติให้สร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด</p> <p>-นายกพบปะกับชาวบ้านเพื่อหาข้อยุติโครงการ –นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่มาทำหน้าที่แทนนายจาตุรนต์ เรียกหน่วยงานด้านพลังงานเข้าพบ และกล่าวว่าการตัดสินใจโครงการต้องรอบประมาณ เม.ย.อีกครั้ง ในขณะที่สื่อมวลชนรายงานจากแหล่งข่าวว่าหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งรัฐจะต้องทำการหาโรงไฟฟ้ามาเสริม เพราะไฟจะไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยใช้โรงไฟฟ้าเก่าของกฟผ.ที่มี หรือต้องใช้แผนรณรงค์การประหยัดพลังงานหรือโครงการการลดด้านการใช้ไฟฟ้าควบคู่กับการชะลอการปิดโรงไฟฟ้าตามแผนงานของกฟผ.</p> <p>-ด้านนักวิชาการ ดร.พลายพล คุ้มทรัพย์ อ.ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มธ. ออกมาให้รัฐรีบตัดสินใจเพราะในอีก 5-6ปีข้างหน้ากำลังการผลิตของไทยจะไม่เพียงพอต่อความต้องการ</p> <p>-นายกให้กฟผ.ทบทวนนโยบายการซื้อไฟฟ้าและสรุปข้อมูลประมาณการใช้ไฟและปริมาณสำรองให้ชัดเจนก่อนตัดสินใจหลัง 30 เม.ย.45</p>
ภาวะคลี่คลาย	<p>-นายกสั่งให้มีการเลื่อนโครงการโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งออกไปก่อน</p> <p>-รัฐบาลให้ กฟผ. ได้เข้าหารือกับบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เรื่องการเลื่อนโครงการซึ่งทางบริษัทเห็นว่าหากมีการยืดเยื้อน่าจะทำให้มีการยกเลิกโครงการดีกว่าชะลอไปเรื่อยๆเพราะทำให้เสียโอกาสการลงทุน</p>

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของข่าวเหตุการณ์ที่นำเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากข่าวชิ้นเดียว

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอโครงเรื่องจะมีการดำเนินเรื่องไล่เรียงเหตุการณ์ไปตามลำดับ ซึ่งจะมีการนำเสนอเรื่องที่มีปัญหาอยู่ 2 ประเด็นที่ดำเนินการควบคู่กันไป นั่นคือ

ปัญหาการพยากรณ์การสำรองไฟฟ้าที่ถูกละเลยว่าสูงเกินกว่าความต้องการใช้ไฟ กับปัญหาการใช้เชื้อเพลิงอื่นแทนถ่านหิน นั่นคือก๊าซธรรมชาติ เพราะเห็นว่าก๊าซมีความสะอาดในการนำมาผลิต แต่ในขณะเดียวกัน ก็เสี่ยงกับความมั่นคงทางพลังงาน ทั้งนี้หนังสือพิมพ์เมื่อนำประเด็นทั้งสองเสนอควบคู่กันไป โดยใช้ความคิดเห็นของฝ่ายสพช. กฟผ. และคณะอนุกรรมการคณะต่างๆ ของสมาชิกรัฐสภา ในการให้ข้อเท็จจริงแก่สาธารณะถึงแนวทางการวางนโยบายการพลังงานของประเทศ การคิดค่าไฟฟ้าที่มีการคิดต้นทุนจากเชื้อเพลิงที่นำมาผลิต โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาตินั้นมีการยืนยันด้วยว่าหากมีการเปลี่ยนเชื้อเพลิงจากถ่านหินแล้วจะทำให้ประเทศอยู่ในภาวะความเสี่ยงด้านความมั่นคงของพลังงาน ดังนั้นหนทางที่ดีที่สุดที่สำนักนโยบายพลังงานแห่งชาติเสนอแนะคือ การดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินบ่อนอก-หินกรูดต่อไป

เมื่อเรื่องดำเนินมาถึงภาวะวิกฤติ คือ เป็นช่วงที่รัฐบาลออกมาให้ฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้างได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ ทบทวนและคิดหาความต้องการพลังงานในปี 2549 ใหม่ เพราะเห็นว่าสภาวะเศรษฐกิจของประเทศกำลังถดถอย ดังนั้นค่าความต้องการพลังงานไฟฟ้าน่าจะลดลง และจำนวนพลังงานสำรองที่มีอยู่ก็เพียงพอกับความต้องการส่วนทางด้านโรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยก็ถูกให้ทบทวนการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงถ่านหินมาเป็นก๊าซธรรมชาติแทน ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นพลังงานที่สะอาดไม่เป็นมลภาวะเป็นพิษ อย่างไรก็ตาม การนำเสนอเรื่องราวยังไม่สามารถหาทางแก้ปมปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นั่นคือ หนังสือพิมพ์ไม่สามารถหาประเด็นอื่นมาเป็นข้อสรุปของเหตุการณ์นี้ได้

ดังนั้นเมื่อโครงเรื่องเข้าสู่ภาวะคลี่คลาย คือ การลดกระแสการคัดค้านหรือต่อต้านลงเพื่อรอการตัดสินใจจากทางรัฐบาล ด้วยการที่นายกรัฐมนตรีออกมาสั่งให้เลื่อนโครงการดังกล่าวออกไปก่อนและให้กฟผ. และสพช. ทบทวนการคำนวณปริมาณไฟฟ้าสำรองที่ประเทศต้องการให้มีความชัดเจนขึ้นเพื่อนำมาหาสรุปในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้ในการจัดลำดับเหตุการณ์พบว่า หนังสือพิมพ์มีการใช้รูปแบบการลำดับเรื่องแบบตามเวลา+การลำดับเรื่องแบบแบ่งตัวบท โดยหนังสือพิมพ์จะนำเสนอเรื่องราวตามประเด็นความสำคัญ โดยใช้ตัวละครเป็นตัวกำหนดแล้วไล่เรียงเหตุการณ์เป็นลำดับ ทำให้การนำเสนอโครงเรื่องลักษณะปมปัญหาจะเริ่มถูกนำเสนอก่อน หลังจากนั้นจึงมีการนำตัวละครที่สำคัญรองลงมาตอบประเด็นปัญหานั้นซึ่งอาจมีตัวละครมากกว่า 1 ตัวตอบปัญหาเดียวกัน ซึ่งจะได้แง่มุมคนละมุมแต่หากตัวละครที่หนังสือพิมพ์ได้มาให้ความสนใจคล้ายกัน หนังสือพิมพ์จะเลือกเพียง

ตัวละครเดี่ยวที่มีความใกล้ชิดกับปมปัญหามากที่สุดมาเสนอ ดังนั้นประเด็นปัญหาที่หนังสือพิมพ์จะเสนอจึงมีการกำหนดขอบเขตของความขัดแย้งเอาไว้ในบทนั้นและพยายามจบลงในคราวเดียวกัน เมื่อมีการรายงานครั้งใหม่ในหัวข้อเดิมหนังสือพิมพ์จะหยิบปมขัดแย้งใหม่ขึ้นมาแล้วนำมาหาคำตอบโดยใช้วิธีการเดียวกัน ในข่าวจะมีใช้การลำดับชั้นของเวลามาช่วยในการรายงาน เพื่อให้ทราบว่าเหตุการณ์ดำเนินอยู่ในช่วงไหน เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อนและหลัง อาทิ

ฝ่ายต้านค้านหัวชนฝาทำสห.พะอืดพะอม

ไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรุดหืดจับ (ไทยรัฐ 29 ก.ย. 2544)

โดยกล่าวถึงประเด็นการทบทวนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและมีการยื่นหนังสือประท้วงต่อภาครัฐในการประชุมสัมมนา เรื่องแผนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ ทางหนังสือพิมพ์ก็นำเสนอต่อว่ากฟผ. เห็นว่าการใช้ก๊าซธรรมชาติเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมตามที่ชาวบ้านต้องการจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการสำรวจไฟฟ้าของประเทศ สำหรับถ่านหินที่อาจมีปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อมก็สามารถแก้ไขได้ที่ตัวโรงงาน

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

ในการวิเคราะห์ตัวละครในเหตุการณ์นี้ ผู้วิจัยพบว่า มีการนำเสนอตัวละครออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่อยู่ในภาครัฐแต่บทบาทของแต่ละคนแตกต่างกันไปตามหน้าที่ของแต่ละคน ดังนี้

พระเอก ในที่นี้หมายถึง เป็นผู้ที่วางแนวทางการพัฒนาพลังงานเพื่อรองรับการเติบโตของประเทศ และเป็นผู้ที่รักษาซึ่งผลประโยชน์ของประเทศด้านการพลังงานและการ คงไว้ซึ่งค่าไฟฟ้าเพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อน อีกทั้งควบคุมไม่ให้เศรษฐกิจของประเทศต้องประสบกับปัญหาขาดแคลนไฟฟ้า

ผู้ร้าย ในที่นี้หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจสั่งการ หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงในการวางนโยบายหรือแนวทางของหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งสามารถสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงแนวทาง หรือนโยบายต่างๆได้

ผู้ช่วย ในเหตุการณ์นี้บทบาทของผู้ช่วยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ผู้ช่วยพระเอก หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีความเห็นตรงกับพระเอก และช่วยเหลือในการแสดงความคิดเห็น การตอบคำถามข้อเท็จจริงต่างๆ หรือการช่วยตรวจสอบความถูกต้องและยืนยันความถูกต้อง

- ผู้ช่วยผู้ร้าย หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นคล้ายหรือตรงกับผู้ร้ายซึ่งจะคอยช่วยเหลือหรือแสดงความคิดเห็นสนับสนุน

อย่างไรก็ตามบทบาทของตัวละครที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในบางกรณีจะสามารถแสดงได้สองบทบาท เช่น บทบาทตัวละครในเหตุการณ์นี้ ได้แก่รัฐบาล ที่เป็นทั้งผู้ร้ายและผู้ช่วยพระเอก ซึ่งจะอธิบายในเรื่องของบทบาทตัวละครต่อไป

ทั้งนี้ภาพรวมของการศึกษาตัวละครที่มีบทบาทแสดงอยู่ในเหตุการณ์มีดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงความถี่ของบทบาทตัวละครความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

ตัวละคร	บทบาท				รวม ความถี่
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วยพระเอก	ผู้ช่วยผู้ร้าย	
รัฐบาล		17	2		19
บริษัทเอกชน	2				2
กฟผ.	7				7
สพช.	7				7
นักวิชาการ				2	2
รวม	16	17	2	2	37

จากตารางสรุปแสดงบทบาทตัวละครดังนี้

1. พระเอก ในที่นี้มีฐานะเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่อง โดยเป็นผู้ที่ถูกกระทำจากกลุ่มบุคคลอื่น ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าในอนาคตของประเทศและแผนรองรับการเติบโตด้านความต้องการใช้ไฟฟ้า ซึ่งยืนยันว่าการใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติจะส่งผลกระทบต่อความเสถียรของพลังงาน อีกทั้งจะทำให้ราคาค่าไฟสูงขึ้น นอกจากนั้นการคำนวณความต้องการไฟฟ้าจากภาวะ

เศรษฐกิจในระยะนั้นๆ และยืนยันว่าหากปริมาณสำรองไฟฟ้าไม่เกิน 15 % ถือว่าเสี่ยงต่อเสถียรภาพไฟฟ้า

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการคำนวณราคาค่าไฟฟ้าและจัดหาพลังงานเพื่อสำรองเอาไว้ตามความต้องการ โดยมีหน้าที่ในการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า

2. ผู้ร้าย ในที่นี้คือ รัฐบาลที่เป็นผู้กระทำหรือผู้กำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานต่างๆในภาครัฐ

- รัฐบาล ได้แก่ นายจตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคุณณรงค์ พลเอก. เป็นผู้ที่ดำเนินนโยบายการบริหารประเทศ นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ นายแก้วสรร อติโพธิ (สมาชิกวุฒิสภา)

3. ผู้ช่วย ได้แก่ นักวิชาการที่ออกมาแสดงความเห็นเกี่ยวกับการประมาณปริมาณการสำรองพลังงานไฟฟ้าและรัฐบาล(สมาชิกวุฒิสภา)

- ผู้ช่วยผู้ร้าย คือ นักวิชาการ ในที่นี้ตัวละครที่เข้าข่ายได้แก่ นายเดชรัตน์ สุขกำเนิด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียกร้องให้ประชาชนออกมาร่วมกันคิดหา ทางเลือกเรื่องพลังงานด้วยตัวเอง เพราะทิศทางการพัฒนาพลังงานทั่วโลก นำสู่การพัฒนาพลังงานที่พึ่งตัวเอง อีกทั้งการนำเอาพลังงานใต้ดินหรือฟอสซิลทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโลก และดร.พลายพล คุ้มทรัพย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่ารัฐควรหามาตรการรองรับหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเนื่องจากอีก 5-6 ปีข้างหน้าประเทศไทยเสี่ยงต่อการการผลิตไฟไม่เพียงพอต่อความต้องการ

สาเหตุที่นักวิชาการเป็นผู้ช่วยผู้ร้ายเนื่องจากว่า นักวิชาการต่างเรียกร้องให้มีการทบทวนการคำนวณค่าพลังงานไฟฟ้าของประเทศ และหาทางแก้ไขปัญหาหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าซึ่งแนวคิดของนักวิชาการอยู่ในข่ายของการเห็นด้วยกับการไม่เอาโรงไฟฟ้า

- ผู้ช่วยพระเอก ในที่นี้ตัวละครที่เข้าข่าย ได้แก่ รัฐบาล(สมาชิกวุฒิสภา) นายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์ ประธานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีความเห็นตรงกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าเนื่องจากว่าการใช้ก๊าซแทนถ่านหินจะทำให้ต้องศึกษาผลกระทบขั้วกันใหม่ อีกทั้งปริมาณสำรองไฟฟ้าในปี 2549-2550 จะเหลือเพียง 2 %

จากการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพลังงานสำรอง หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจกับการนำเสนอตัวละคร เนื่องจากว่า ตัวเอกและผู้ร้ายมีสัดส่วนการนำเสนอใกล้เคียงกัน การออกมา

แสดงความคิดเห็นของตัวละครหลายกลุ่มทำให้ผู้อ่านเกิดมุมมองทั้งสองด้าน และสามารถตัดสินใจกับข้อมูลที่รับได้ด้วยตัวเอง และอีกประเด็นเนื่องจากเป็นเรื่องราวที่หนังสือพิมพ์ต้องการข้อเท็จจริงทำให้การนำเสนอต้องมีการนำหน้าจากทั้งฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านออกมาให้ความเห็นพร้อมกันเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่องราวที่นำเสนอ

4. การวิเคราะห์ฉาก

ฉากที่ปรากฏในเหตุการณ์ ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์นำเสนอฉากหลักคือ ฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม และฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้าน/แกนนำในการแก้ไขปัญหา หรือรัฐกับนักวิชาการ คือ การที่กลุ่มคนทั้ง 2 มานั่งปรึกษาหารือ ช่วยกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติและโปร่งใส ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ฉากสรุปดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงความถี่ของฉากความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

หนังสือพิมพ์	ฉาก	
	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม	ความร่วมมือร่วมกัน
ไทยรัฐ	5	
ข่าวสด	2	
เดลินิวส์	4	
ไทยโพสต์	7	2
กรุงเทพธุรกิจ	6	2
มติชน	1	2
รวม	25	6

จากการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอฉากอยู่เพียง 2 ฉาก เท่านั้น คือ

- ฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม หมายถึง กลุ่มที่มีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกันในประเด็นปัญหาเดียวกัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กับรัฐบาล โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ มีความเห็นว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเอกชนจะช่วยให้มีการสำรองพลังงานในอนาคต ส่วนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เห็นว่า การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและใช้เชื้อเพลิงคือถ่านหินจะช่วยเรื่องของค่าไฟฟ้าให้ถูกลง

และรัฐบาลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันไม่มีความกระตือรือร้นที่จะก่อตั้งนั้นปริมาณความต้องการไฟฟ้าย่อมต้องลดลง แผนในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อหาแหล่งผลิตไฟฟ้าสำรองนั้นจึงสมควรมีการทบทวน

- จากความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่ทั้งสองฝ่ายที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ร่วมกันคิดหรือช่วยกันหาทางออกเพื่อให้กรณีโรงไฟฟ้าสามารถหาทางออกที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้ความร่วมมือกันคือ ฝ่ายนักวิชาการได้มีความคิดเห็นว่าการที่ไม่สร้างโรงไฟฟ้าทำให้พลังงานสำรองเหลือน้อย สมควรที่จะหาแนวทางหรือมาตรการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ถึงแม้ว่านักวิชาการเมื่อเป็นตัวละครจะอยู่ในฐานะของผู้ช่วยผู้ร้าย คือการพยายามให้ตัวเองหรือ กฟผ. พิจารณาทบทวนการใช้เชื้อเพลิงอื่นทดแทน แต่การกระทำก็เข้าช่วยความพยายามที่จะร่วมมือกันในการหาหนทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด

เมื่อพิจารณาจากตาราง จะเห็นว่า จากการปะทะกันหรือตอบโต้กันนี้ หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญมีการนำเสนอจำนวนมากทำให้กลายเป็นฉากหลักของเหตุการณ์ มีสาเหตุมาจาก

- เป็นเรื่องนโยบายระดับประเทศ เป็นการตัดสินใจของระดับผู้บริหารระดับสูงหลายฝ่าย
- ประเด็นหลักของเรื่องอยู่ที่นโยบายของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงาน ที่มีการเสนอแนวทางการสำรองพลังงานของประเทศด้วยการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก ซึ่งการก่อสร้างโรงไฟฟ้าส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ก่อสร้าง
- ผู้ที่แสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือเรียกร้องให้มีการทบทวนหรือตรวจสอบความถูกต้องเป็นนักวิชาการด้านพลังงานและทางรัฐบาล

ดังนั้นการนำเสนอข่าวจึงมีรูปแบบตอบโต้กันไปมาของการแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย โดยที่แต่ละฝ่ายต่างยึดมั่นในการตัดสินใจของตัวเองและต่างพยายามหาข้อโต้แย้งหรือข้อเท็จจริงมาสนับสนุนความคิดเห็นของฝ่ายตนเอง นอกจากนี้เนื่องด้วยเนื้อหาข่าวเป็นข้อถกเถียงทางด้านหลักการดังนั้นการรายงานข่าวจึงไม่เน้นรายละเอียดการบรรยายและพรรณนาฉากและบรรยากาศแบบที่เป็นสีสันจนเกินไป แต่ใช้การบรรยายให้ผู้รับสารรู้สึกหวาดกลัว และตระหนักในเรื่องของพลังงานว่าเมื่อหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ผลที่ตามมาคือการขาดแคลนไฟฟ้าที่จะมีผลต่อไปในอนาคต โดยจากส่วนใหญ่จะใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือทั้งนักวิชาการและสพข.ที่พยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ามาเดินเรื่อง นอกจากนี้ยังหนังสือพิมพ์ยังเน้นให้ความสำคัญของ

ตัวเลขปริมาณสำรองไฟและการเปรียบเทียบตัวเลขต่างๆ โดยมีการนำเสนออย่างละเอียดให้ผู้รับสารคาดเดาว่าในอนาคตจะมีการขาดแคลนไฟฟ้าหรือไม่

เช่นการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอตัวเลขของการสำรองไฟฟ้าที่ทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกกลัวการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าในอนาคต

พิทักษ์ประกาศิตเลื่อนบ่อนอก-หินกรูด(ไทยโพสต์ 20 พ.ย.2544)

“จากข้อมูลของสำนักงานนโยบายแห่งชาติ (สพช.) ระบุถึงแผนPDP 2001 ของกฟผ. ที่ชี้ให้เห็นกำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองในช่วง 2548 –2550 ว่าจะมีปัญหา หากไม่มีการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่บ่อนอก ที่มีกำลังการผลิต 700 เมกะวัตต์ ดำเนินการโดย บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ส่วนโรงไฟฟ้าหินกรูดมีกำลังการผลิต 1,500 เมกะวัตต์ ดำเนินการโดย บริษัท ยูเนี่ยน พาวเวอร์ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด และโรงไฟฟ้าบีแอลซีพี กำลังการผลิต 1,400 เมกะวัตต์ ของบริษัท บีแอลซีพี เพาเวอร์ จำกัด จะส่งผลให้กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองต่ำสุดของประเทศในปี 2548 ลดลงจาก 18.28 %เหลือ 16.58 % ในปี 2549 จะลดลงเหลือ 5.83 % และในปี 2550 จะลดลงเหลือเพียง 2.35 % เท่านั้น”

สพช.เชียวร์สร้างบ่อนอก-หินกรูด(ไทยโพสต์ 26 พ.ย. 2544)

ประเทศต่างๆในโลกมีการใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้าจำนวนมาก เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่มีปริมาณสำรองกว่า 200 ปี และราคามีเสถียรภาพ ทำให้หลายประเทศในโลกใช้เป็นเชื้อเพลิงหลักสำหรับผลิตไฟฟ้า เช่นฮ่องกง ใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้าถึง 66.5 % จีน 86.5 % ออสเตรเลีย 87.5 %

5. การวิเคราะห์มุมมอง

ผลจากการศึกษาสรุปแสดงความถี่การใช้มุมมองได้ดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงความถี่ในการใช้มุมมองความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง			
		นักวิชาการ	สพช.	กฟผ.	รัฐบาล
ไทยรัฐ	2		3	2	1
ข่าวสด	1	1			2
เดลินิวส์	1			2	3
ไทยโพสต์			1		9
กรุงเทพธุรกิจ	1	2	1	3	8
มติชน	3		2		
รวม	8	3	7	7	23

การใช้มุมมองของเหตุการณ์นี้ หนังสือพิมพ์ใช้ควบคู่กันไปถึง 2 ประเภท คือ

- ก. การที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาดูตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย

ในเหตุการณ์นี้หมายถึง หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาผ่านตัวละครได้แก่ นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และรัฐบาล ซึ่งการเล่าจากตัวกลางจะทำให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ผู้รับสารเห็นว่าน่าเชื่อถือ เพราะมาจากแหล่งข่าวจริงๆ ทั้งนี้ตัวละครได้เล่าถึงวิธีการคำนวณความต้องการพลังงานไฟฟ้าในปี 2549 การคิดค่าความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งตัวละครอื่นก็ใช้วิธีการเล่าเรื่องคล้ายกันคือ เริ่มจากความต้องการปี 2549 มีมากหรือน้อยตัวเลขที่สพช.คำนวณถูกต้องหรือไม่ จากนั้นจึงบอกตัวเลขของผลประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการเปลี่ยนแปลงเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าในโรงงานไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก การที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่องผ่านตัวกลางทำให้ปริมาณตัวละครและความคิดเห็นมีหลากหลายประเด็น

นอกจากนี้มุมมองในการเล่าเรื่องด้วยตัวกลาง ยังแสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีในการรายงานแบบเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น เพื่อนำคำตอบจากตัวละครมานำเสนอในรายงานข่าวเพื่อความน่าเชื่อถือ อีกทั้งการนำตัวละครมาใส่ในรายงานเรื่องหนึ่งได้จำนวนหลายตัว แสดงว่าผู้นำเสนอข่าวมีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหาคำตอบ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 30 พ.ค. 2544 “นายสมชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการการไฟฟ้า

ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เปิดเผยว่า ที่ประชุมได้พิจารณาถึงโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน จ. ประจวบคีรีขันธ์ ของภาคเอกชนที่ได้รับจากรัฐบาล คือโรงไฟฟ้าบ่อนอกของ บ.กัลฟ์ฯและโรงไฟฟ้า กิโนรูด ของบ.ยูเนี่ยน ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการดำเนินโครงการทั้งสองต่อไป หากแก้ไข ปัญหาवलชนได้” หรือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 29 ก.ย. 2544 เสนอว่า “ม.ล.ชนะพันธุ์ กฤตการ รองผู้อำนวยการนโยบายและแผน กฟผ.กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงแผนการใช้พลังงานในประเทศระยะ ยาวให้มีเสถียรภาพเห็นว่าการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในการสร้างโรงไฟฟ้า ส่งผลให้ราคาถูกลง เพราะถ่านหินมีต้นทุนต่ำกว่าพลังงานที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ” ทั้งนี้จะเห็นว่ามีการใช้คำว่า เปิดเผยว่า กล่าวไว้ ชี้ว่า เพื่อชี้ให้เห็นว่าคำพูดเหล่านี้ออกมาจากตัวละครไม่ใช่มาจากตัวผู้เล่าข่าว

ข. มุมมองโดยผ่านสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

ในการรายงานข่าวนี้ หมายถึง การรายงานเนื้อหาด้วยหนังสือพิมพ์เป็นผู้รายงานให้ผู้รับ สารทราบ โดยนำข้อมูลมาจากแหล่งข่าวที่ไม่ต้องการเปิดเผยตัวหรือมาจากกรวิเคราะห์ของสื่อ เอง หรือเป็นการรายงานที่ผู้เล่าเรื่องเห็นและได้ถ่ายทอดออกไปในลักษณะบรรยายรายงาน อาทิ ผู้สื่อข่าวรายงานจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยว่า ในการประชุมคณะกรรมการ กฟผ.เมื่อ 7 ก.ย. ที่ประชุมได้พิจารณาแผนพัฒนากำลังไฟฟ้าฉบับใหม่ ซึ่งมีการจัดทำแผนภายใต้ ภาวะความต้องการใช้ไฟฟ้าระยะ 10 ปีข้างหน้าที่ตั้งอยู่บนฐานการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ประมาณ 4.5-5.5 % (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 8 ก.ย. 2544)

การนำเสนอผ่านตัวผู้เล่านั้นจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่ตั้งคำถามกับตัวละคร ในข่าว และกำลังค้นหาข้อผิดพลาดของตัวละครในเรื่อง นอกจากนี้ยังสามารถสร้างอารมณ์สีสัน ให้เกิดขึ้นได้ตามที่ผู้เล่าต้องการสื่อความหมาย อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะไม่นิยมให้ รูปแบบการเล่าเรื่องโดยผู้เล่าในการนำเสนออย่างเดียว แต่จะนำเสนอควบคู่ไปกับการเล่าเรื่อง โดยผ่านตัวกลาง

ในการเล่าเรื่องในเหตุการณ์นี้ หนังสือพิมพ์ได้กระทำการเล่าเรื่องที่มีจุดยืนหรือมุมมอง หลายอย่างผสมผสานกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้รับสารเพราะจะเกิดความหลากหลายใน เนื้อหา ผู้รับสารสามารถเปรียบเทียบทัศนคติ ความคิดเห็นจากหลายบุคคล และสามารถตัดสินใจ ได้ด้วยความคิดของผู้รับสารเอง

สำหรับการสะท้อนอุดมการณ์ของเหตุการณ์นี้อยู่ในกลุ่มของรัฐบาล ซึ่งมีการนำเสนอทั้ง จากฝ่ายคัดค้านและสนับสนุนการก่อสร้าง โดยฝ่ายคัดค้านได้แก่กลุ่มสมาชิกวุฒิสภา ส่วนฝ่าย

สนับสนุนได้แก่ สฟช.และกฟผ. จากการวิเคราะห์พบว่าหนังสือพิมพ์ มีความโน้มเอียงในการนำเสนอแนวคิดกลุ่มสฟช.และกฟผ.ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนมากกว่า โดยมีการสะท้อนอุดมการณ์ที่ว่าด้วย ความจำเป็นในการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของพลังงานภายในประเทศ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้การสนับสนุนการดำเนินการของรัฐและชี้ให้เห็นว่าหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าแล้ว ปัญหาของประเทศที่จะประสบคือการขาดแคลนไฟฟ้าในอนาคต สำหรับการสะท้อนอุดมการณ์ของฝ่ายรัฐบาลแต่เป็นกลุ่มที่คัดค้านการก่อสร้าง ว่าด้วยเรื่องของพลังงานมีเพียงพอต่อความต้องการโดยไม่ต้องเพิ่มในช่วงนี้จนถึงปี 2551

จะเห็นว่าการนำเสนออุดมการณ์มีการสร้างความขัดแย้งในตัวเองเพราะในกลุ่มของผู้นำเสนอแนวคิดเป็นคนกลุ่มเดียวกัน แต่ในขณะที่กลุ่มแกนนำชาวบ้านกลับไม่มีการนำเสนอให้เห็น

เหตุการณ์ที่ 5 การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

การจัดตั้งกองทุนต่างๆเกิดขึ้นหลังจากที่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกและเกิดปัญหามวลชนและปัญหาด้านวิชาการ ซึ่งในช่วงการศึกษาทางบริษัทได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายใน 2 พื้นที่ คือตำบลบ่อนอกและตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า ได้แก่ กองทุนประกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมบ่อนอก จำนวน 150 ล้านบาท และที่ตำบลอ่าวน้อย 80 ล้านบาท และกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน ปีละ 4 ล้านบาทเป็นการให้เปล่าโดยไม่มีเงื่อนไขแต่อย่างใด หลักประกันตลอดระยะเวลาโครงการ 25 ปี โดยมีคณะกรรมการตำบลเข้ามาจัดการเองทั้งหมด ทั้งนี้แนวคิดการจัดตั้งกองทุนเกิดจากแนวคิดหลัก 3 ประการ 1. ประชาชนในตำบลบ่อนอกได้เสนอแนวคิดให้มีการจัดตั้งเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดจากการก่อสร้างและการดำเนินงานโครงการไฟฟ้าบ่อนอก 2. เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 3. นโยบายรัฐต้องการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง

การจัดตั้งกองทุนได้มีการคณะกรรมการไตรภาคี ได้แก่ ตัวแทนชาวบ้านตำบลบ่อนอก ตัวแทนจากผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนจากบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นแนวทางการลดกระแสความขัดแย้ง การต่อต้านจากคนในพื้นที่เพื่อให้ทุกคนออกมาร่วมมือกัน

อย่างไรก็ตามการก่อตั้งกองทุนดังกล่าวโดยมีบริษัทกอล์ฟเป็นแม่บ้านทำให้ แกนนาคัดค้าน การก่อสร้างออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนรวมทั้งสื่อมวลชน ได้ออกมา วิเคราะห์คาดการณ์การกระทำของบริษัทและผู้สนับสนุน โครงการ โรงไฟฟ้า

การจัดตั้งกองทุนก่อให้เกิดกระแสคัดค้าน โดยนายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ ท้องถิ่นบ่อนอก แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนว่าไม่มีความจำเป็น และยิ่งทำให้เกิดความ แตกแยก เพราะผู้บริหารกองทุนมาจากกลุ่มนายหน้าค้าที่ดินให้โครงการ อีกทั้งการดำเนินการมี ผลประโยชน์แอบแฝง ส่วนนายสุชิน ภูระหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารอบต.บ่อนอก ได้ ปฏิเสธไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเงินกองทุนของอบต.บ่อนอก

บ่อนอกเมินส่วยค่าผลกระทบโรงไฟฟ้า (ข่าวสด , 23 ส.ค. 44)

สาระสำคัญคือ เงินกองทุนดังกล่าวไม่ใช่มาจากความต้องการของชาวบ้าน ทั้งหมด และเห็นว่าจะไม่ได้ใช้เพราะจะไม่มีการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

ในเหตุการณ์กองทุนประกันความเสียหายบทหนึ่งของการขอโทษ พบว่า มีการนำเสนอ แก่นความคิดออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือกลุ่มคัดค้าน ได้แก่ ชาวบ้าน / แกนนำ และกลุ่มสนับสนุน ได้แก่ บริษัทเอกชนคือ บริษัท กอล์ฟ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด สาเหตุของการจัดตั้งกองทุน ประกันความเสียหายเกิดความขัดแย้งแทนที่จะเกิดความร่วมมือเพราะชาวบ้านได้รับประโยชน์แต่ กองทุนกลับถูกมองว่าเป็นเงินทุนอย่างหนึ่งที่กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างใช้เพื่อให้ชาวบ้านเห็นด้วย กับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เมื่อเป็นเช่นนี้การจัดตั้งกองทุนจึงเป็นประเด็นความขัดแย้งตัวใหม่

จากตารางทำให้สรุปได้ว่าทั้งสองฝ่ายยืนอยู่กับคนละขั้วความคิดดังแสดงในตารางดังนี้ ตารางที่ 23 แสดงแก่นเรื่องการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

ชาวบ้าน/แกนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
	-การก่อตั้งกองทุนเป็นการทำให้สังคมเกิดปัญหาแตกแยก	-การตั้งกองทุนเป็นหลักประกันได้ว่าโรงไฟฟ้ารับผิดชอบ	

ชาวบ้าน/แกนนำ		ภาครัฐ	
สนับสนุน	คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
	และโครงการดังกล่าวก็ไม่ได้ช่วยให้ชาวบ้านตัดสินใจก่อสร้างโรงไฟฟ้า เหมือนเป็นการโยนเศษเนื้อมาให้แย่งกันเอง ทั้งที่ทุกคนเคยอยู่อย่างสงบสุขมาก่อน	ขอปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในทุกกรณี -ช่วยสร้างอาชีพ ให้กับชาวบ้าน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน -ตอบย้่าว่าโครงการโรงไฟฟ้าไม่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่และสร้างความเข้าใจอันดี	

จากการวิเคราะห์แก่นเรื่องที่มีการนำเสนอในข่าว พบว่า การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 เป็นช่วงเหตุการณ์เริ่มรุนแรงเพราะมีเรื่องเรียกร้องให้ยกเลิกโครงการและมีประเด็นอื่นๆ หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอเรื่องกองทุนที่ฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้าง คือ บริษัท กัลฟ์ฯ ต้องการให้ตัดอ่าวน้อยและต.บ่อนอก นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยที่วัตถุประสงค์หลักของกองทุน คือ การชดเชยความเสียหายหากได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้า ทั้งนี้แก่นเรื่องที่พบมีการนำเสนอแก่นเรื่องเกี่ยวกับความแตกแยกและการก่อให้เกิดปัญหาในสังคมท้องถิ่น และแก่นเรื่องอีกประเด็น คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและความพยายามในการกระจายการปกครองให้ชาวบ้านร่วมกันพัฒนาของกลุ่มของตนหลังจากมีโรงไฟฟ้า ทั้งนี้การนำเสนอแก่นเรื่องของทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน หนังสือพิมพ์นำเสนอทั้งสองฝ่ายโดยให้ต่างฝ่ายออกมาแสดงความคิดเห็น

แก่นความคิดของเหตุการณ์นี้มีการแบ่งออกเป็น 2 แก่น ดังนี้

1. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้คัดค้าน คือ กลุ่มชาวบ้านที่มีความคิดว่ากองทุนเป็นการนำเงินทุนของฝ่ายบริษัทเพื่อหวังผลให้ชาวบ้านหันมาช่วยเหลือและร่วมมือในการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าส่วนใหญ่เห็นว่าการก่อตั้งกองทุนประกันความเสียหายส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ได้แก่ ความสามัคคี ก่อให้เกิดการแย่งผลประโยชน์ระหว่างชาวบ้าน การพัฒนาส่งผลให้เกิดความแตกแยกเนื่องจากแย่งชิงผลประโยชน์ และความเห็นแก่ตัว ทั้งนี้ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ต่างแสดง

ความคิดเห็นว่าการตั้งกองทุนมีแต่นำปัญหามาให้กับชาวบ้านเพิ่มมากขึ้นและเงินดังกล่าวไม่ได้มาจากความต้องการของชาวบ้านเอง

บ่อนอกจกโรงไฟฟ้าห่ม 150 ล.พาดหัว (ข่าวสด 25 ก.พ. 2544)

พระครูวิฑิตพัฒนวิธาน เจ้าอาวาสวัดสี่แยกบ่อนอก กล่าวว่า “ ปกติชาวบ้านบ่อนอก อยู่กันอย่างสงบสุขมาตลอด อาตมาเห็นว่าไม่สมควรที่จะเอาเงินมากองให้ ดูแล้วเหมือนนำเศษเนื้อมาโยนให้แย่งกัน ชาวบ่อนอกอยู่กันมานานหลายชั่วคน ตั้งแต่เดินดินจนปัจจุบันมีรถยนต์ แทบทุกบ้าน”

มีอบบ่อนอกจับพิรุณเงินโรงไฟฟ้า (ข่าวสด 25 พ.ค. 2544)

นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก กล่าวว่า “เงินกองทุนดังกล่าว ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน เพราะเรายืนยันมาตลอดในการต่อต้านการก่อสร้าง นอกจากนี้ไม่ได้ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลหรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ...นอกจากนี้ เงินหลักประกันดังกล่าวไม่จำเป็นต้องใช้ เพราะเมื่อไม่มีโรงไฟฟ้าก็ไม่มีผลกระทบต่อชาวบ้าน หรือภาคเกษตร หากมีการริบเอาเงินออกมาก่อนการก่อสร้างจริง อาจเป็นการเพิ่มภาระ ให้กับรัฐบาลต้องจ่ายค่าชดเชยเพิ่มขึ้นโดยบวกเป็นค่าลงทุน เป็นขบวนการเรียกรับเงินจากรัฐ”

และแก่นเรื่องที่ปรากฏในชุดของกลุ่มคัดค้าน ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ คือ **กองทุนเป็น เครื่องมือที่ทำให้สังคมชุมชนเกิดความแตกแยกและรัฐพยายามเข้ามาใช้เงินในการซื้อ ความร่วมมือจากชาวบ้าน** จะเห็นได้จากแก่นนำและชาวบ้านจะกล่าวเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่ง นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก กล่าวว่า “ การจัดตั้งกองทุนนี้จะทำให้ ชาวบ้านแตกแยกกันมากขึ้น เพราะผู้บริหารกองทุนมาจากกลุ่มนายหน้าค้าที่ดินให้โครงการ ซึ่ง กลุ่มผู้คัดค้านมองว่าเป็นการดำเนินการที่มีผลประโยชน์แอบแฝง” (มติชน 20 ส.ค. 2544)

2. แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน

แก่นเรื่องจากกลุ่มผู้สนับสนุน คือ กลุ่มที่มีแนวคิดที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุน ประกันความเสียหายจากโรงไฟฟ้า ซึ่งกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ให้การสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เช่นกัน ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนจากบริษัทเอกชนคือ บริษัท กัลฟ์ ฯที่ออกมาชี้แจงถึง วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง โดยยึดหลักว่าการตั้งกองทุนเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก โรงไฟฟ้า และเน้นย้ำว่าเป็นการทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมอีกทาง

ตั้งกองทุนประกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมบ่อนอก(กรุงเทพมหานคร 9 มิ.ย. 2544)

นายสารวัตร รัตนะดี กรรมการบริษัทกอล์ฟ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เปิดเผยว่า “การตั้งกองทุนประกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก เกิดจากแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ ประการแรกประชาชนในตำบลบ่อนอกได้เสนอแนวคิดให้มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดจากการก่อสร้างและดำเนินการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ประกอบกับเป็นนโยบายของโครงการที่มีเจตนาที่จะจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนในท้องถิ่นว่า โรงไฟฟ้าบ่อนอกจะไม่ก่อมลพิษเนื่องจาก การดำเนินโครงการเพื่อเป็นองค์การในการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการก่อสร้าง และเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ 2540 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับนโยบายของรัฐมุ่งให้เกิดการกระจายอำนาจปกครองสู่ท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง”

ทั้งนี้แก่นเรื่องที่ปรากฏในกลุ่มสนับสนุนสะท้อนออกมาจากตัวละคร คือ นายสารวัตร รัตนะดี แต่ประเด็นหรือความหนักแน่นในการแก่นเรื่องของกองทุนอยู่ที่

- แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน เนื่องจากการบริหารกองทุนมีการทำงานในลักษณะของไตรภาคี คือ ชาวบ้าน ตัวแทนรัฐ แลบริษัท
- แก่นเรื่องเกี่ยวกับบริษัทเอกชนกับสังคม นั่นคือ การทำงานของเอกชนมักจะขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ และผลกำไร การจัดตั้งกองทุนเป็นการสร้างให้เห็นว่าเอกชนไม่ได้นิ่งนอนใจกับสังคมแต่กำลังคืนกำไรให้แก่สังคม

อย่างไรก็ตามแก่นเรื่องที่โดดเด่นในเหตุการณ์นี้อยู่ที่แก่นเรื่องของกลุ่มคัดค้าน เพราะการทำงานของกลุ่มมีความหนักแน่น มีการออกแถลงข่าว ประท้วงการจัดตั้งกองทุนอย่างเป็นรูปธรรม

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

โครงเรื่องกองทุนประกันความเสียหาย มีการแสดงแบ่งเป็น 4 ภาวะการณ์ คือการเริ่มเรื่อง ภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ และภาวะคลี่คลาย ในเหตุการณ์นี้ภาวะการณ์ต่างๆ หมายถึง ช่วงของการดำเนินเรื่องที่มีขั้นตอนและพัฒนาการ โดยในเหตุการณ์นี้ไม่มีการกล่าวถึงจุดจบของเรื่อง ที่สรุปว่าเหตุการณ์นี้ลงเอยอย่างไร

การเริ่มเรื่อง ในเหตุการณ์นี้หมายถึง การนำเสนอต้นเหตุของการเริ่มต้นเหตุการณ์คือการจัดตั้งกองทุน ซึ่งทางบริษัทได้อ้างว่าเพื่อเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน

อีกทั้งเพื่อประกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงไฟฟ้า ทั้งนี้เป็นการแสดงความจริงใจในการแก้ไขปัญหา

ภาวะพัฒนาเหตุการณ์ ในที่นี้หมายถึง เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นต่อไปคือ การทำความเข้าใจกับชาวบ้าน โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อตั้งคณะทำงานไตรภาคีเพื่อบริหารงานกองทุน

ภาวะวิกฤติ ในที่นี้หมายถึง เป็นช่วงที่ทางกลุ่มชาวบ้านที่คัดค้านโรงไฟฟ้าออกมาไม่ยอมรับการจัดตั้งกองทุนของบริษัท และยืนยันว่าจะไม่เอาโรงไฟฟ้าแม้เงินกองทุนจะเข้ามาช่วยเหลือก็ตาม นอกจากนี้ยังมีการกระทำที่ต่อต้านคือ การจัดตั้งกองทุนของชาวบ้านเองเพื่อใช้ในการต่อสู้กับโรงไฟฟ้า

ภาวะการคลี่คลาย ในที่นี้หมายถึง เนื่องจากเหตุการณ์กองทุนมีความต่อเนื่องมาจากเหตุการณ์หลักอื่นๆ เช่น สัญญาโรงไฟฟ้า รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม และวัตถุประสงค์หลักของชาวบ้านคือ การยกเลิกโครงการ เมื่อรัฐบาลมีการตัดสินใจให้มีการทบทวนรายงานสิ่งแวดล้อมเพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติ จึงทำให้กองทุนที่จัดตั้งขึ้นต้องรอความชัดเจนจากรัฐบาลด้วยเช่นกัน แม้ว่าจะมีการใช้เงินกองทุนไปแล้ว 4 ล้านบาท

การแสดงโครงเรื่องส่วนใหญ่เหตุการณ์จะดำเนินอยู่ในภาวะวิกฤติเพราะเป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากปัญหาหลักคือการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ส่วนการตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการเอาใจใส่สังคมมากเพียงพอโดยเฉพาะสังคมท้องถิ่นที่มีการก่อสร้างโครงการ
ตารางที่ 24 แสดงโครงเรื่องการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การเริ่มเรื่อง	-นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก เผยว่า ได้มีการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย อันเนื่องมาจากโรงไฟฟ้า โดยกรรมการที่ร่วมในกองทุนประกอบด้วย ไตรภาคี คือตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนชาวบ้าน และตัวแทนบริษัทกัลฟ์ฯ เพื่อช่วยกันดำเนินการให้มีการชดเชยค่าเสียหายหากมีความเสียหายซึ่งเกิดจากโรงไฟฟ้าบ่อนอก และเพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความมั่นใจว่าชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่หากมีผลกระทบเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยจะจัดเป็น

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การเริ่มเรื่อง(ต่อ)	<p>รูปธรรมใน 2 พื้นที่ ได้แก่ ต.บ่อนอก ต.อ่าวน้อย อ.เมือง ซึ่งอยู่ใกล้กับสถานที่ก่อสร้าง โดยงบประมาณที่ใช้ 150 ล้านบาทเป็นหลักประกันตลอด 25 ปี และแต่ละปีหากไม่มีความเสียหายใดๆเกิดขึ้นจากการผลิตไฟฟ้า จะโอนงบประมาณให้ ต.บ่อนอกปีละ 4 ล้านบาท เป็นกองทุนในการพัฒนาท้องถิ่น</p>
ภาวะพัฒนาเหตุการณ์	<p>-กลุ่มแกนนำโดยนายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล ไม่เห็นว่าการจัดตั้งกองทุนจะมีความคุ้มค่ากับความเสียหายที่เกิด และชาวบ้านกลุ่มคัดค้านจะไม่เข้าไปรับเงิน รวมทั้งเห็นว่าการจัดตั้งกองทุนยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าโครงการโรงไฟฟ้ามีผลกระทบต่อชาวบ้าน</p> <p>-อบต.บ่อนอกเห็นว่าจำนวนเงิน 150 ล้านบาทยิ่งทำให้สังคมเกิดการแก่งแย่งชิงผลประโยชน์มากขึ้นและทางอบต.คงไม่ต้องการเพราะมีมติไม่ให้สร้าง อย่างไรก็ตามทางบริษัทยืนยันในการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว</p> <p>-นายเจริญ วัดอักษร เห็นว่าเงินกองทุนไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของชาวบ้าน และยังทำให้ชาวบ้านถูกกลุ่มผู้มีอิทธิพลกดขี่เพิ่มขึ้น</p> <p>-บริษัท กัลฟ์ฯร่วมกับชาวบ้านและภาครัฐลงนามในสัญญาไตรภาคีจัดตั้งกองทุนประกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน แต่ชาวบ้านยังไม่มั่นใจในเรื่องความปลอดภัยจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก เพราะข้อมูลความรู้ส่วนใหญ่ชาวบ้านได้มาจากหนังสือพิมพ์และโรงไฟฟ้า ภาครัฐไม่เคยเข้ามาชี้แจง</p> <p>-กลุ่มชาวบ้านประท้วงที่หน้าศาลากลางโดยยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีผ่านผู้ว่าฯเพื่อขอให้ยกเลิกโครงการ ซึ่งทางด้านนายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผจก.โครงการยืนยันว่ากองทุนเป็นการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างบริษัทกับชาวบ้าน ไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่จะเสนอต่อรัฐบาลว่าจะสร้างหรือไม่ ทั้งนี้ยังมีกลุ่มอบต.ที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุนออกมาคัดค้านทางบริษัท กัลฟ์ฯจึงออกมาแถลงการณ์ถึงการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว</p>
ภาวะวิกฤติ	<p>-ชาวบ้านร้องว่าคณะกรรมการกองทุนประจำหมู่บ้านไม่มีความเป็นธรรมในการกั๊ยเงินเนื่องจากมีการแยกแยะระหว่างกลุ่มสนับสนุนและคัดค้าน</p> <p>-นายเกริ่น กำเนิดวัน ประธานสภาอบต.อ่าวน้อย กล่าวว่าจะไม่คืนเงินในทุกกรณีแม้ว่าโครงการจะไม่ได้สร้าง</p>

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ(ต่อ)	<p>-นายยุกติ สาริกภูมิ ประธานคณะกรรมการไตรภาคีโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัทกัลฟ์ฯ จัดงานบายศรีสู่ขวัญ สร้างสรรค์มิติใหม่ ที่สนามหน้าศาลากลาง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดและส่งเสริมความสามัคคีเชื่อมั่นในความถูกต้องเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมแนวทางการพิทักษ์ปกป้องสิทธิของชุมชนภายใต้หลักอหิงสาธรรม</p> <p>-ส่วนทางด้านกลุ่มรักรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกได้จัดตั้งกองทุน 1 บาท เพื่อใช้ในการต่อต้านโรงไฟฟ้า โดยขอรับบริจาคเงินจากประชาชนเพื่อต่อสู้และจะได้รู้ผลโครงการในเดือนเมษายนนี้</p>
ภาวะคลี่คลาย	<p>-กลุ่มท้องถิ่นรักรักษ์บ่อนอกรอดการตัดสินใจการสร้างหรือไม่สร้างโรงไฟฟ้าในเดือนเมษายนนี้แม้ว่าจะมีการก่อสร้างกองทุน 1 บาทก็ตาม</p>

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของชาวเหตุการณ์ที่นำเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากชาวขึ้นเดียว

โครงเรื่องกองทุนประกันความเสียหายบทหนึ่งของการขอโทษ มีการดำเนินเรื่องไล่เรียงเหตุการณ์ไปตามลำดับโดยเริ่มเรื่องด้วยการบอกถึงสาเหตุของการจัดตั้งกองทุน ซึ่งบริษัทยืนยันว่าการจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อีกทั้งเพื่อเป็นการประกันว่าโรงไฟฟ้าจะไม่ทำอันตรายกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียงอย่างที่หวาดกลัว

หลังจากนั้นเหตุการณ์เข้าสู่ภาวะของการพัฒนาการณที่ทางบริษัทพยายามหากกลุ่มชาวบ้านให้เห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุน โดยกำหนดให้กองทุนที่จัดตั้งขึ้นดำเนินงานภายใต้คณะทำงานไตรภาคี ประกอบด้วย ตัวแทนรัฐบาล ชาวบ้านต.อ่าวน้อย และต.บ่อนอก เจ้าหน้าที่ของบริษัท โดยเงินกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 300 ล้านบาท ซึ่งมีชาวบ้านที่สนใจเข้ามากู้เงินจากกองทุน

ต่อมาเหตุการณ์ได้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นโดย โครงเรื่องมีการนำเสนอปัญหาหลัก คือ ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องของการจัดสรรเงินกู้ให้กับชาวบ้านที่มีการแบ่งว่าใครอยู่ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านและปัญหาความขัดแย้งในสังคมท้องถิ่น โดยกลุ่มรักรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก อ้างว่า บริษัทไม่ได้คำนึง ถึงความแตกแยกที่จะเกิดขึ้น และทำให้เกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพลเข้ามากดขี่ชาวบ้าน จากนั้นเหตุการณ์ได้เข้าสู่ภาวะวิกฤติ

บ่อนอกจกโรงไฟฟ้าห่ม 150 ล้านฟาดหัว (ข่าวสด 25 ก.พ. 2544)

นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก บอกว่า จากการสอบถามชาวบ้าน บ่อนอก ทุกคนไม่ต้องการเงินกองทุนชดเชย แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่สนับสนุนโรงไฟฟ้า ที่ผ่านมามีบริษัท กอล์ฟฯ ไม่ได้คำนึงถึงความแตกแยกในชุมชนที่คิดเป็นมูลค่าไม่ได้ เงินดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความแตกแยกหนักขึ้น เงิน 150 ล้านบาท ไม่มีประโยชน์ต่อหมู่บ้านหรือประเทศ เพราะมูลค่าทรัพย์สินธรรมชาติวัดเป็นมูลค่าไม่ได้ แม้จะตั้งกองทุนให้เท่ากับงบประมาณของโครงการ คือ 30,000 ล้านบาท ชาวบ้านก็ไม่รับ

ในการดำเนินเรื่องในภาวะของวิกฤติ มีการนำเสนอเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวบ้านและทางบริษัทที่ต้องการให้เงินกองทุนช่วยเหลือความเดือดร้อน โดยหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอแนวคิด ความคิดเห็น ของแต่ละฝ่ายตอบโต้กันไปมา ซึ่งในบางช่วงมีการกระทบกระทั่งกันระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน หรือบริษัทกับชาวบ้าน ทั้งนี้ผลการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายทำให้เกิดปัญหาในท้องถิ่นมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวได้เข้าสู่ภาวะคลี่คลายด้วยการมีมติให้รอการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรีในเดือนเมษายน แต่เหตุการณ์ยังไม่เข้าสู่ภาวะยุติ

ส่วนการศึกษาการลำดับเรื่องพบว่า มีการใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบตามสาเหตุ นั่นคือ หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเรื่องราวตามสาเหตุของเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับ รวมทั้งมีการนำเสนอประเด็นลบล้างจากทางบริษัทมานำเสนอควบคู่กันไป ทำให้เห็นถึงกระบวนการขัดแย้งที่เกิดขึ้นและจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งกองทุน

ในการใช้การลำดับเรื่องแบบตามสาเหตุ ซึ่งหมายถึง มีการนำเสนอวัตถุประสงค์ เป้าหมายและความต้องการเรื่องการจัดตั้งกองทุนจากบริษัท กอล์ฟ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ส่งผลให้กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ก่อสร้างที่คัดค้านออกมาโจมตีและกล่าวหาว่ากองทุนทำให้สังคมแตกแยก เกิดปัญหาเรื่องผลประโยชน์ระหว่างชาวบ้านที่คัดค้านกับชาวบ้านที่สนับสนุน ส่วนชาวบ้านที่สนับสนุน ให้ความร่วมมือในการเป็นคณะทำงานและมีการจัดสรรเงินให้กับผู้ที่ต้องการ กู้กล่าวโดยสรุปคือ การจัดลำดับลักษณะนี้ช่วยให้เห็นปมปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้น และการแก้ไข ปัญหาส่วนการลำดับเรื่องตามเวลา ช่วยให้ผู้รับสารมองเห็นการดำเนินเรื่องชัดเจนมากขึ้นทราบว่าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนและหลัง

การสร้างความสำเร็จในเรื่องโครงการกองทุนประกันความเสียหาย ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เรียกร้องความสนใจจากผู้รับสารเท่าใด เพราะลักษณะของเหตุการณ์เป็นเรื่องไกลตัวและเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มที่คนที่สนใจย่อมต้องเป็นกลุ่มคนในพื้นที่โครงการ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงทำให้กองทุนประกันความเสียหายมีความน่าสนใจอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งด้วยการสร้างปมปัญหาเรื่องความขัดแย้งขึ้นมาในโครงการ ได้แก่

- การนำเสนอความขัดแย้งในกลุ่มสังคมชาวบ้านที่ฝ่ายหนึ่งเห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุน แต่อีกฝ่ายเห็นว่ากองทุนทำให้สังคมเกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์
- การจัดตั้งกองทุนมาจากกลุ่มนายทุนที่ต้องการซื้อความร่วมมือจากชาวบ้าน

การนำเสนอโครงการที่หนังสือพิมพ์สร้างปมหรือประเด็นให้เกิดจะทำให้เหตุการณ์นั้นมีความน่าสนใจ ส่งผลให้ผู้รับสารติดตามเหตุการณ์และที่สำคัญหนังสือพิมพ์สามารถที่จะลงเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องเพราะยังสามารถขยายได้

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

ในการวิเคราะห์ตัวละครได้จำแนกตัวละครออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ พระเอก ผู้ร้าย และผู้ช่วย โดยแต่ละตัวละครจะมีบทบาทแตกต่างกัน ดังนี้

พระเอก คือ ถูกกำหนดให้คัดค้านการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย เพราะเห็นว่า การจัดตั้งกองทุนจะยิ่งทำให้สภาพสังคมในพื้นที่เกิดความแตกแยกมากขึ้น เพราะชาวบ้านเองแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายอยู่แล้วคือ กลุ่มสนับสนุนและคัดค้านการก่อสร้าง ดังนั้นกองทุนเมื่อเข้ามาจึงเป็นตัวเร่งให้เกิดความแตกแยกเร็วขึ้น เพื่อรักษาสังคมกลุ่มผู้คัดค้านจึงพยายามไม่ยอมรับการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว

ผู้ร้าย คือ ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มที่เข้ามาสร้างความแตกแยกในสังคมโดยใช้วิธีการนำรูปแบบการดำเนินงานแบบต่างๆเข้ามาใช้ในท้องถิ่น ซึ่งการจัดตั้งกองทุนเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้แม้ว่าทางบริษัทที่จัดตั้งกองทุนจะมีความหวังดีในการกระทำ แต่โดยภาพรวมที่ถูกมองโดยกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างแล้ว บริษัทเป็นผู้ที่หวังผลประโยชน์จากการจัดตั้งกองทุน ต้องการให้สังคมยอมรับโครงการด้วยการนำเงินมาล่อ

ผู้ช่วย คือ ฝ่ายที่เข้ามาสนับสนุนหรือช่วยเหลือแก่ตัวละครหลัก

ผู้ช่วยพระเอก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือทั้งในด้านการสนับสนุน

การกระทำหรือความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ การปฏิเสธที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกองทุน และต้องการให้กองทุนยกเลิก

ผู้ช่วยผู้ร้าย หมายถึง กลุ่มที่มีความคิดเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ การเข้าร่วมการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย

ทั้งนี้บทบาทตัวละครที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งพระเอก ผู้ร้ายและผู้ช่วย การนำเสนอตัวละครในเรื่องนี้ ได้แก่ กลุ่มบริษัทเอกชน ชาวบ้าน/แกนนำและองค์กรบริหารท้องถิ่น สามารถแสดงบทบาทตัวละครได้ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงความถี่ของบทบาทตัวละครการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

ตัวละคร	บทบาท				รวม ความถี่
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วยพระเอก	ผู้ช่วยผู้ร้าย	
บริษัทเอกชน		8			8
ชาวบ้าน/แกนนำ	6				6
องค์กรบริหารท้องถิ่น			4	3	7
รวม	6	8	4	3	21

จากตารางแสดงบทบาทตัวละครมีดังนี้

1. พระเอก ในที่นี้มีฐานะเป็นตัวหลักในการนำเสนอเรื่องราวทางหน้าหนังสือพิมพ์ในการปกป้องท้องถิ่นของตนเองให้พ้นจากการครอบงำจากกลุ่มนายทุน ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล

บทบาทของตัวละครเด่นชัด ในแนวคิดเรื่องของการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายซึ่งต่างออกมามีวิพากษ์ถึงการตั้งที่มีผลประโยชน์แอบแฝง และการที่ชาวบ้านไม่ได้มีความต้องการนอกจากนี้ยังได้มีการเรียกร้องให้มีการตั้งกองทุน 1 บาทเพื่อนำเงินไว้ใช้ต่อสู้กับโครงการโรงไฟฟ้าด้วย

2. ผู้ร้าย ในที่นี้คือบริษัทเอกชน ได้แก่ นายสารสิทธิ์ รัตนาวะดี นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ในงานวิจัยนี้เนื่องจากบริษัทเอกชนเป็นกลุ่มที่มีความหวังดีในการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการโรงไฟฟ้าแต่ด้วยการจัดตั้งทำให้กระตุ้นปัญหาที่มีอยู่เดิมให้มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งคนในท้องถิ่นเกิดการแบ่งกลุ่มกันอย่างชัดเจน เช่น กลุ่มที่ต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการนำเงินมาลงทุน

ชื่อชาวบ้าน ดังนั้นในกรณีเหตุการณ์ดังกล่าวบทบาทของบริษัทจึงอยู่ในลักษณะของการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้า ทำให้ประชาชนเกิดความขัดแย้งกันเอง

3. ผู้ช่วย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อาทิ นายวรินทร์ เทียมจรัส อดีตคณะกรรมการประชาพิจารณ์โรงไฟฟ้าถ่านหินเอ็กซอนในจ.ประจวบฯ นายสุชิน ช่อระหงษ์ นายทวีศักดิ์ ศรีทองกิตติกุล นายฉอย ต้นติวรรธรรม นางละม่อม หินแก้ว

ผู้ช่วยในที่นี้ หมายถึง การที่กลุ่มคนดังกล่าวหนุนความคิดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

ผู้ช่วยผู้ร้าย ได้แก่ นายทวีศักดิ์ ศรีทองกิตติกุล ปลัดอบต.อ่าวน้อย ในที่นี้เป็นผู้ช่วยฝ่ายสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน และนางละม่อม หินแก้วซึ่งให้การสนับสนุนบริษัทในการจัดตั้งกองทุน โดยกล่าวว่า กิจกรรมที่กลุ่มทำในขณะนี้คือ การเสนอให้โรงไฟฟ้าบ่อนอกจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันหากมีผลกระทบกับการก่อสร้างโครงการตามสิทธิชุมชนที่สามารถทำได้ และต้องการให้ฝ่ายราชการเข้ามาร่วมทำงานกับกองทุนดังกล่าวเนื่องจากชาวบ้านยังต้องการผู้ที่มีความรู้รอบด้านมาเป็นที่ปรึกษา (โรงไฟฟ้าบ่อนอกท่อม 150 ล้านตั้งกองทุนประกันความเสียหาย : กรุงเทพธุรกิจ 24 ก.พ. 2544)

ผู้ช่วยพระเอก ได้แก่ กลุ่มที่ออกมาแสดงความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มที่คัดค้านคือการไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มอบต.ที่แสดงความคิดเห็น เช่น นายสุชิน ช่อระหงษ์ ประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอก กล่าวว่า นายสุรเกตุไม่เคยมาพูดกับตนเรื่องเงินกองทุน 150 ล้านบาท แต่คงไม่มีความจำเป็นต้องเจรจา เพราะอบต.มีมติไปแล้วว่า ไม่ให้สร้าง หากบริษัทหรือหน่วยราชการอ้างว่ากฎหมายของท้องถิ่นไม่มีความหมาย ก็คงต้องให้ชาวบ้านลงมติ หากสร้างก็ถอนมติของอบต. (อบต.บ่อนอกอัดโรงไฟฟ้าแหกกฏ : มติชน 26 ก.พ. 2544)

4. การวิเคราะห์ฉาก

ในการวิเคราะห์ฉากที่ปรากฏ พบว่าฉากที่น่าเสนอหนังสือพิมพ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับฉากมากเท่าใดนักเพราะฉากที่พบส่วนใหญ่ คือ ฉากการตอบโต้กันระหว่างบริษัทเอกชนคือ บ.กัลฟ์ฯและแกนนำคัดค้าน ทั้งนี้สามารถแสดงการนำเสนอฉากได้ดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงความถี่การปรากฏของฉากการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

หนังสือพิมพ์	ฉาก			
	เดินขบวน	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม	ความร่วมมือร่วมกัน	เศร้าสะเทือนใจ
ไทยรัฐ		2		
ข่าวสด		4		
เดลินิวส์		1		
ไทยโพสต์		2		
กรุงเทพธุรกิจ		2		
มติชน		4		
รวม		15		

จากการศึกษาพบว่า ฉากที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์เป็นฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม มีรูปแบบ คือ หนังสือพิมพ์จะนำปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฝ่ายบริษัทเป็นผู้เริ่มต้นนั้นไปสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มที่คัดค้าน เมื่อได้คำตอบจึงนำคำตอบเหล่านั้นมาสอบถามทางบริษัท ซึ่งทำให้มีการนำเสนอที่วนเวียนอยู่กับการแสดงความคิดเห็นที่มีการตอบโต้หรือต่างขั้วกัน มากกว่าฉากอื่นๆ

สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์ใช้ฉากดังกล่าว

- เพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องของกองทุนประกันความเสียหาย เพราะโดยเนื้อหาแล้ว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับ ดังนั้นการนำเสนอความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายจะทำให้รู้ว่าต่างคิดเห็นเหมือนหรือต่างกันอย่างไร
- ด้วยเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการทำให้ไม่สามารถใช้ฉากอื่นได้ หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอเนื้อหาเพื่อทำความเข้าใจกับผู้รับสารก่อน

อย่างไรก็ตามการนำเสนอฉากยังสอดคล้องบรรยายกาศของเหตุการณ์ในบางประเด็นแต่มีอยู่น้อยมากที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ ดังนั้นฉากในเหตุการณ์นี้จึงมีหน้าที่คอยช่วยเหลือให้การดำเนินเรื่องมีความสมบูรณ์เพราะหนังสือพิมพ์ได้นำเสนอให้ผู้รับสารได้รู้จักและเข้าใจก่อนที่จะอธิบายเหตุการณ์ต่อไป

5. การวิเคราะห์มุมมอง

จากการศึกษา เหตุการณ์กองทุนประกันความเสียหาย หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอโดยใช้ มุมมองที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย โดยมีการใช้ตัวละครถ่ายทอดข้อมูล ข้อเท็จจริงโดยตรง ซึ่งจะช่วยให้การนำเสนอมีความน่าสนใจ เพราะผู้รับสารสามารถเปรียบเทียบผลดีผลเสีย และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละฝ่าย ทั้งนี้การเล่าเรื่องโดยผ่านตัวกลางในแต่ละตัวละครมีดังนี้

การเล่าเรื่องโดยผ่านพระเอก(แหล่งข่าว) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลและแกนนำ/ชาวบ้าน จะเป็นผู้ที่เล่าเหตุการณ์และอธิบายการจัดตั้งกองทุนด้วยตนเอง โดยมีการใช้เครื่องหมายคำพูดกำกับ เช่นเดียวกับ การเล่าเรื่องโดยผ่านผู้ร้าย ได้แก่ บริษัทเอกชน ที่มีการแสดงความคิดเห็นให้ผู้รับสารเห็นถึงผลดีของการจัดตั้งกองทุน และการเล่าเรื่องโดยผู้ช่วย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล

อย่างไรก็ตามแม้เราจะสามารถเปรียบเทียบความคิดของแต่ละตัวละครได้จากมุมมองการเล่าโดยผ่านตัวกลาง แต่ข้อจำกัดคือตัวละครที่นำเสนออย่างไม่มีความหลากหลายในแนวคิด ไม่สามารถทำให้วิเคราะห์หรือวิพากษ์ได้ว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์กำลังนำเสนอมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 27 แสดงความถี่ในการใช้มุมมองการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง			
		แกนนำชาวบ้าน	บริษัท	รัฐบาล	รวม
ไทยรัฐ			1	2	3
ข่าวสด		4	1		5
เดลินิวส์					
ไทยโพสต์			2		2
กรุงเทพธุรกิจ		1	2		3
มติชน		2	2	8	12
รวม		7	8	10	25

ในการพิจารณาหาการสะท้อนอุดมการณ์ในเหตุการณ์นี้ ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ได้นำเสนออุดมการณ์ของทั้งสองฝ่ายได้แก่ กลุ่มคัดค้านและสนับสนุนการก่อสร้าง โดยมีการเน้นย้ำแนวคิดในกลุ่มคัดค้าน ที่ว่าด้วย กองทุนเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมชุมชนเกิดความแตกแยกและรัฐพยายามเข้ามาใช้เงินในการซื้อความร่วมมือจากชาวบ้าน โดยสะท้อนออกมาจากตัวละครที่เป็นแกนนำชาวบ้าน นายเจริญ วัตรอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก

สำหรับกลุ่มสนับสนุนหนังสือพิมพ์สะท้อนออกมาจากตัวละคร คือ นายสารัช รัตนาวะดี ว่าด้วยเรื่องของรัฐให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำงานเพื่อสังคมไม่แสวงหาผลกำไร ทั้งนี้หนังสือพิมพ์มีการนำเสนออุดมการณ์ของทั้งสองฝ่ายไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไม่ได้มีความโน้มเอียงไปในทิศทางการนำเสนอฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก จนทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เข้าข้างฝ่ายนั้นๆ ซึ่งการนำเสนอผ่านตัวละครทั้งสองกลุ่มมีจำนวนไล่เรียงกัน(ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในตารางที่ 27) ทั้งนี้จะเห็นว่าอุดมการณ์ทั้งสองมีความขัดแย้งในเรื่องของแนวคิดให้เห็นว่า กลุ่มคัดค้านไม่มีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้าง ทำให้ไม่ยอมรับการดำเนินการใดๆที่รัฐหยิบยื่นข้อเสนอให้ นั้นแสดงให้เห็นแล้วว่ากลุ่มคัดค้านการก่อสร้างมีแนวโน้มที่จะไม่เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งจากหน่วยงานรัฐเช่นในอดีตอีกต่อไป

เหตุการณ์ที่ 6 ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนในช่วงที่ศึกษาเป็นช่วงที่เหตุการณ์อยู่ในภาวะต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากรัฐบาลในการที่จะให้โครงการดังกล่าวดำเนินต่อไปหรือยกเลิกโครงการ ซึ่งกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมคัดค้านกับกลุ่มชาวบ้านที่ต่อต้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ความเคลื่อนไหวในช่วงนี้ เริ่มต้นด้วยการลงพื้นที่ของ นายจิราภรณ์ คชเสนี ผอ.การบริหารกรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมด้วยนายแมทธิ อับบารัมรัมม์ เจ้าหน้าที่ประสานงานด้านสภาพอากาศกรีนพีชสากล นายวุฒพิ์ กัง แซกซ์ ประธานกรรมการกรีนพีชเยอรมัน และคณะ เพื่อหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชาวบ้าน รวมทั้งแกนนำ และได้้นำผลสรุปเสนอต่อกรีนพีชระดับนานาชาติ

หลังจากนั้นในวันที่ 25 พฤษภาคม 2544 นายจิราภรณ์ คชเสนี ผอ.การบริหารกรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนางอาธินา รอนคิโร ผจก.ฝ่ายรณรงค์กลุ่มกรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เข้ายื่นหนังสือต่อนายพิเชษฐ พัฒนโชติ รองประธานวุฒิสภา เพื่อสนับสนุนมติของ

คณะกรรมการการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ที่ให้รัฐบาลทบทวนโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด จ. ประจวบคีรีขันธ์และเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกโครงการดังกล่าว

กรีนพีซ ร่วมจีเลิกโรงไฟฟ้าบ่อนอก (ข่าวสด , 26 พ.ค. 44)

กรีนพีซหนุนส.ว.ทวนบ่อนอก (มติชน , 26 พ.ค. 44)

กรีนพีซร้องยกเลิกบ่อนอก-หินกรูดก่อนลพิษรุนแรง (กรุงเทพธุรกิจ , 26 พ.ค. 44)

กรีนพีซเชียร์ส.ว.NGOล๊อบบ่อนอก-หินกรูด (เดลินิวส์ , 26 พ.ค. 44)

สาระที่ปรากฏในข่าวสรุปคือ การที่โครงการนี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการศึกษาและติดตามอย่างใกล้ชิดของกรีนพีซมากกว่า 2 ปี นอกจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วยังทำให้วิถีชีวิตของประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง อีกทั้งมีกลุ่มนายทุนต่างประเทศพยายามผลักดันให้โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นโดยเฉพาะธนาคารพัฒนาเอเชีย

นอกจากจะดำเนินกิจกรรมในการเรียกร้องอย่างเป็นทางการด้วยการยื่นหนังสือต่อวุฒิสภาแล้ว กลุ่มกรีนพีซได้มีการดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณะด้วยการประท้วงกลุ่มบริษัทที่สนับสนุนการก่อสร้างทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกิจกรรมภายในประเทศได้ร่วมกับอาสาสมัครและชาวบ้าน ต.บ่อนอกกว่า 100 คนประท้วงหน้าอาคารสำนักงานบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น ที่อาคารเอ็มไทยทาวเวอร์ ถนนวิฑู มีการแห่โลงศพที่มีภาพปลาวาฬบูดดำ พร้อมกับเขียนข้อความว่า **“หยุดฆ่าประจวบฯด้วยถ่านหิน”** วัตถุประสงค์คือ การนำถ่านหินมาใช้ในการผลิตไฟฟ้าจะทำลายสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตชาวบ้าน ซึ่งการก่อสร้างโรงไฟฟ้าควรที่จะพลังงานสะอาดเข้ามาใช้ เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์หรือชีวมวล หรือลม

และอีกกิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ การติดตั้งแผงโซลาเซลล์ ให้กับชาวบ้านบ่อนอก ซึ่งเป็นการแสดงการประท้วงต่อต้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินอีกรูปแบบหนึ่งที่ทางเจ้าหน้าที่รณรงค์และอาสาสมัครของกรีนพีซ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของบริษัท ไทย เอเนจี่ เอนจิเนียริง จำกัด ได้ช่วยกันติดตั้งไว้บนหลังคาโรงเรียนบ้านหนองบุหลก ต.บ่อนอก และวัดธงชัยธรรมจักร บ้านกรูด ต.ธงชัย โดยแผงโซลาเซลล์จะสามารถผลิตไฟฟ้าให้กับชาวบ้านได้ประมาณ 2 กิโลวัตต์

สำหรับกิจกรรมด้านภายนอกประเทศ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2545 กลุ่มกรีนพีซ จำนวน 5 คนได้ประท้วงที่หน้าสำนักงานใหญ่ของบริษัทเอดิสัน มิซซัน เอนเนอร์ยี กลางเมืองเออร์ไวด์ รัฐแคลิฟอร์เนีย โดยบริษัทดังกล่าวมีหุ้นส่วน 40 % กับบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด (ประเทศไทย) ทั้งนี้กลุ่มผู้ประท้วงได้นำรถนักเรียนแปลงสภาพเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินจำลอง ติด

ข้อความข้างรถเป็นภาษาไทยว่า “เอดิสัน อย่าฆ่าประเทศไทยด้วยถ่านหิน” หลังจากนั้นได้มีการนำถ่านหินชนิดเดียวกับที่จะใช้ในโรงไฟฟ้าไปเทยังห้องทำงานของผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประท้วงคือการถอนหุ้นของบริษัทเอดิสันทั้งหมดจากบริษัทกัลฟ์ ทั้งนี้ทางกลุ่มกรีนพีซ แจ้งด้วยว่าหากกรีนพีซจะรณรงค์อย่างต่อเนื่องและจะใช้มาตรการกดดันจนกว่าจะได้คำตอบเป็นที่น่าพอใจ

จากความเคลื่อนไหวของกลุ่มกรีนพีซทำให้ บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ประเทศไทย โดยนายสารสิทธิ์ รัตนาวดี กรรมการผู้จัดการบริษัท โจมตีการกระทำดังกล่าวโดยกล่าวว่าเป็นความพยายามจากประเทศที่พัฒนาต้องการขายเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกให้กับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งหากไทยไม่สร้างโรงไฟฟ้าเองจะทำให้สูญเสียเงินราว 357,000 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม บทสรุปของเรื่องราวยังไม่มีข้อยุติหรือมีการนำเสนอต่อเนื่องเพื่อทราบความเคลื่อนไหวของกลุ่มกรีนพีซว่าจะดำเนินการ หรือกระทำการกดดันตามที่กล่าวอ้างไว้อย่างไร ดังนั้นบทจบของเรื่องนี้จึงหยุดอยู่ที่การแสดงบทบาทให้รับทราบว่ากรีนพีซจะเข้ามากดดันเมื่อเห็นว่ามีแนวโน้มไม่โปร่งใสเกิดขึ้นในการดำเนินงาน

1. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักของเหตุการณ์การนำเสนอเรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน พบว่า องค์กรพัฒนาเอกชนให้ความสนใจกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้ามาก จนกระทั่งเข้ามามีบทบาทในการร่วมคัดค้านกับทางชาวบ้าน อีกทั้งยังให้ความรู้ เทคโนโลยี ได้แก่ แผงโซลาร์เซลล์ ติดตั้งที่บ้านบ่อนอก นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการคัดค้านอย่างเป็นรูปธรรมทั้งที่ประเทศไทยและที่ต่างประเทศ โดยมีการยื่นหนังสือประท้วงต่อรัฐสภาการนำมีอบเดินขบวนไปยังหน้าบริษัทกัลฟ์ที่ถนนวิฑู หรือแม้กระทั่งการประท้วงหน้าสำนักงานใหญ่ของบริษัทเอดิสัน ที่มีหุ้นส่วนอยู่ใน บริษัทกัลฟ์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอให้มีการเปลี่ยนพลังงานเชื้อเพลิงเป็นพลังงานสะอาด ที่เป็นทางเลือกให้กับโรงไฟฟ้า

สำหรับแก่นเรื่องที่ปรากฏสามารถแสดงให้เห็นในตารางดังนี้

ตารางที่ 28 แสดงแก่นเรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชน	ภาครัฐ	
คัดค้าน	สนับสนุน	คัดค้าน
<p>-การก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งในประเทศต่างๆไม่ใช้พลังงานดังกล่าวในการผลิตไฟฟ้าเพราะมีผลเสียมากกว่าผลดี</p> <p>-แต่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าน่าจะใช้พลังงานที่สะอาดแทนการใช้ถ่านหิน เช่น พลังงานน้ำพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์</p>		

จากการวิเคราะห์แก่นเรื่องที่มีการนำเสนอในข่าว พบว่า แก่นเรื่องที่มีการนำเสนอการคัดค้านจากองค์กรพัฒนาเอกชนเพียงกลุ่มเดียว คือ

แก่นเรื่องคัดค้าน ในที่นี้หมายถึง องค์กรพัฒนาเอกชนสนับสนุนให้ความรู้กับชาวบ้าน และเรียกร้องให้มีการยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้า อีกทั้งแนะนำว่าควรใช้พลังงานอื่นทดแทนการใช้ถ่านหินที่มีผลเสียต่อสภาพแวดล้อม อีกทั้งเป็นพลังงานสกปรกที่ไม่มีประเทศใดนิยมใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า โดยแก่นเรื่องเน้นไปที่แนวคิดดังต่อไปนี้

- ปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง
- การส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานจากลม

ก. แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง

โดยแก่นความคิดดังกล่าวให้เหตุผลว่าในประเทศต่างๆ เช่นที่ฟิลิปปินส์ประสบกับปัญหาที่เกิดจากถ่านหินทั้งมลภาวะทางอากาศ มลภาวะทางน้ำ เป็นต้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นว่าหากมีโครงการดังกล่าวแล้วประเทศไทยก็ไม่พ้นกับปัญหาที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์อย่างแน่นอน ทั้งนี้กลุ่มกรีนพีซเองอ้างว่าได้ติดตามการทำงานมากกว่า 2 ปี พบว่าโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก

กรีนพีซร่วมจัดเลิกโรงไฟฟ้าบ่อนอก (ข่าวสด 26 พ.ค. 2544)

นายจิรภรณ์ คชเสนีย์ ผอ.กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวว่า กลุ่มกรีนพีซติดตามโครงการนี้มากกว่า 2 ปี พบว่าเป็นโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก และทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ปัญหาที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง จะทำให้โลกร้อนขึ้น เนื่องจากถ่านหินที่จะมาผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงงานนี้เป็นพลังงานสกปรก

- ข. การส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานจากลม

หนังสือพิมพ์ได้มีการนำเสนอแนวคิดสะท้อนผ่านตัวละครได้แก่องค์กรพัฒนาเอกชน คือ

“ การนำถ่านหินมาผลิตกระแสไฟฟ้าถือเป็นพลังงานสกปรก รัฐบาลควรนำงบประมาณที่จะลงทุนมาศึกษาโครงการที่ใช้พลังงานสะอาดจะมีประโยชน์กว่า ” (กรีนพีซ เอเชีย.ว. NGO ล้มบ่อนอก-หินกรูด : เดลินิวส์ 26 พ.ค. 2544)

และการนำโซลาเซลล์ติดตั้งให้กับบ้านบ่อนอกเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทางองค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินการทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านไม่ต้องการพลังงานสกปรก

บ่อนอก-หินกรูดรับโซลาเซลล์ของกลุ่มกรีนพีซ (ไทยโพสต์ 18 เม.ย. 2545)

นางสาวเพ็ญพรพิน พรมภา เจ้าหน้าที่รณรงค์ด้านพลังงานกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวถึงการติดตั้งระบบผลิตกระแสไฟฟ้าจากโซลาเซลล์ให้กับชาวบ้านบ่อนอกและหินกรูดโดยกลุ่มกรีนพีซ เป็นการชี้ให้เห็นถึงการต่อต้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินของรัฐบาลที่นำพลังงานสกปรกมาใช้ “แผงโซลาเซลล์นี้ชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านจากบ่อนอก-หินกรูดไม่เพียงคัดค้านโรงไฟฟ้า แต่ได้แสดงพลังเพื่อก้าวไปสู่แนวทางของการจัดหาพลังงานสำรองที่มีความยั่งยืนและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง”

2. การวิเคราะห์โครงเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า มีการนำเสนอโครงเรื่องอยู่ในภาวะการ 2 ภาวะการณ์ ได้แก่ ภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ และภาวะวิกฤติ ซึ่งภาวะการณ์ส่วนใหญ่เหตุการณ์จะดำเนินอยู่ในภาวะวิกฤติ นั่นเพราะ เหตุการณ์ได้มีการเรียกร้องให้มีการเลือกใช้เชื้อเพลิงสะอาดทดแทนเชื้อเพลิงถ่านหิน อีกทั้งมีการให้ยกเลิกโครงการหากไม่สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ในภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ โครงการดำเนินเรื่องราวเริ่มด้วยกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ออกไปพบกับชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2544 หลังจากนั้น เหตุการณ์ก็เข้าสู่สภาวะวิกฤติเนื่องจากการนำเสนองผลการลงพื้นที่ตรวจสอบรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อมของหลายคณะทำงาน ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก ด้วยการยื่นหนังสือต่อวุฒิสภาเพื่อสนับสนุนมติให้ยกเลิกโครงการ หลังจากนั้นจึงนำชาวบ้านไป ออกไปประท้วงที่หน้าสำนักงานใหญ่บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ที่ถนนวิบูลย์ โดยมี วัตถุประสงค์ คือ ล้มเลิกโครงการก่อสร้างพร้อมทั้งแห่งโรงศพปลาวาฬบรูด้า นอกจากนี้ยังได้ มีการประท้วงที่หน้าสำนักงานบริษัท เอดิสัน ที่สหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ถอนหุ้นจาก บริษัท กัลฟ์ในประเทศไทย ซึ่งได้รับการตอบโต้จากฝ่ายของบริษัทกัลฟ์ที่ออกมากล่าวหาว่า การกระทำดังกล่าวเป็นเพราะนายทุนต่างชาติต้องการขายเทคโนโลยีให้กับประเทศกำลังพัฒนา โดยได้นำตัวเลขที่ต้องสูญเสียหากมีการนำเข้าเทคโนโลยีมาทดแทนถึง 357,000 ล้านบาท แต่ ทั้งนี้การต่อต้านยังมีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ให้กับบ้านกรุดและบ่อนอกเพื่อยืนยันว่าชาวบ้านไม่ เอาโรงไฟฟ้าถ่านหินอีกด้วย ทั้งนี้ภาวะคลี่คลายหรือจุดจบของเรื่องในเหตุการณ์นี้ไม่มีการแสดง เนื่องจากเหตุการณ์มีการดำเนินเรื่อยไปตามความรุนแรงของสถานการณ์แวดล้อม ซึ่งทางองค์กร พัฒนาเอกชนได้ออกมากล่าวว่า หากโครงการยังไม่มีความแน่ชัด มาตรการที่ทางองค์กรจะนำมา กัดต้นก็ยังคงมีอยู่ โดยเสนอโครงการให้เห็นขั้นตอนสามารถแสดงให้เห็นในตารางดังนี้

ตารางที่ 29 แสดงโครงเรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
การพัฒนาเหตุการณ์	-กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นำโดยดร.จิราภรณ์ คชเสนี ผอ. บริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบชาวบ้านบ่อนอกเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับโรงไฟฟ้า
ภาวะวิกฤติ	-ดร.จิราภรณ์ คชเสนี ผอ.บริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ยื่น หนังสือต่อนายพิเชฐ พัฒนโชติ รองประธานวุฒิสภาเพื่อสนับสนุนมติ ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาการที่ให้รัฐบาลทบทวน โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกและเรียกร้องให้มีการยกเลิกโครงการ -นักกรณรงค์จากกลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกับอาสาสมัคร และชาวบ้านจาก ต.บ่อนอก มาয়งหน้าอาคารที่ทำการของบริษัทกัลฟ์ฯ เพื่อเรียกร้องให้ล้มเลิกโครงการและมีการนำพวงหรีดมาวางมีข้อความว่า หยุดโรงไฟฟ้าถ่านหิน-กลุ่มกรีนพีซที่สหรัฐอเมริกาได้ประท้วงหน้าที่ทำ การของบริษัท เอดิสัน มิซัน เอนอริยี่ ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย เรียกร้องให้

โครงเรื่อง	เหตุการณ์
ภาวะวิกฤติ(ต่อ)	<p>ถอนหุ้นที่มีอยู่ 40 % ในบริษัทกัลฟ์</p> <p>-นายสารัชต์ รัตนาวดี กรรมการผู้จัดการบริษัทกัลฟ์ออกมาได้ตอบกรีนพีชในการคัดค้านที่อเมริกา โดยว่าเป็นการกระทำของกลุ่มต่างประเทศที่ต้องการขายเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกให้กับประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>-กลุ่มกรีนพีชติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ให้กับชาวบ้านเพื่อแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านโครงการ</p>

หมายเหตุ โครงเรื่องมาจากการลำดับเรื่องของข่าวเหตุการณ์ที่นำเสนอในช่วงการศึกษาตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ไม่ได้มาจากข่าวขึ้นเดียว

นอกจากนี้การดำเนินเรื่องไล่เรียงเหตุการณ์ไปตามลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ในเหตุการณ์นี้ พบว่า โครงเรื่องมีการนำเสนอปัญหาหลัก คือ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ และปัญหาความขัดแย้งระดับท้องถิ่น โดยกลุ่มกรีนพีช อ้างว่าการติดตามโครงการนี้มานาน ทำให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างรุนแรง อีกทั้งการใช้ถ่านหินส่งผลกระทบต่อโลก เนื่องจากถ่านหินเป็นพลังงานที่สกปรก การที่หนังสือพิมพ์สร้างปมปัญหาขึ้นในโครงเรื่องทำให้เกิดความน่าสนใจในเนื้อหาและกลวิธีที่จะทำให้ข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอขายได้

อีกทั้งหนังสือพิมพ์ได้สร้างความขัดแย้งที่เรียกว่าคนละกลุ่มความคิดให้เห็นในโครงเรื่องอย่างชัดเจน กล่าวคือ ความขัดแย้งคนละกลุ่มความคิด เป็น กลุ่มคนที่มีจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีความคิด ทักษะคิดแตกต่างกันในประเด็นเดียวกัน และต่างยึดถือหลักการที่ไม่สามารถรวมกันได้ เพราะความคิดของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ยึดถือ เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่อสุขภาพ ในขณะที่กลุ่มรัฐบาลและบริษัทเอกชน ยึดถือเกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์ ซึ่งผลประโยชน์ของทั้ง 2 คนก็แตกต่างกันในประเด็นย่อย รัฐมองผลประโยชน์ในเรื่องของความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ในขณะที่บริษัทเอกชนมองเรื่องผลประโยชน์ในเรื่องของผลกำไรและผลงาน

กรีนพีชร่วมจีเล็กโรงไฟฟ้าบ่อนอก (ข่าวสด 26 พ.ค. 2544)

ดร.จิราภรณ์ ศษเสณี กล่าวว่า “โครงการดังกล่าวนอกจากไม่มีประโยชน์แล้วยังทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และเกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างรุนแรง”

ในการศึกษาการลำดับเรื่องพบว่า เหตุการณ์นี้มีการใช้รูปแบบการลำดับเรื่องตามเวลา + การลำดับเรื่องแบบตัวบท กล่าวคือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง และมีการสร้างปมปัญหาพร้อมทั้งหาทางแก้ไข ซึ่งปมปัญหานั้นก็ได้กำหนดขอบเขตของความขัดแย้งเอาไว้

การลำดับเรื่องแบบตัวบท ในที่นี้หมายถึง หนังสือพิมพ์ได้มีการนำเสนอเรื่องราวของปมความขัดแย้งการก่อสร้างโรงไฟฟ้าด้วยประเด็นของสิ่งแวดล้อมและพลังงานสะอาด โดยมีการลำดับเรื่องไล่เรียงเหตุการณ์และนำเสนอตัวละครหลัก พร้อมกับการกระทำรวมทั้งแนวคิดของฝ่ายตรงข้ามเพื่อโต้ตอบกับแนวคิดที่ได้วางเอาไว้คือสิ่งแวดล้อมและพลังงานสะอาด ซึ่งเรื่องราวจบลงด้วยการนำเสนอความคิดของทั้งสองฝ่าย โดยที่ไม่มีแนวคิดอื่นสอดแทรกมาได้เลย

สำหรับประเด็นที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างปมปัญหาในเรื่องนี้คือการใช้ถ่านหินที่เป็นพลังงานสกปรกทำลายสภาพแวดล้อมโลก ร่วมกับการนำเสนอตามเวลาทำให้เนื้อหาข่าวมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้ทราบสาเหตุการเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร เช่น

กรีนพีซหนุนส.ว.ทวนบ่อนอก(มติชน 26 พ.ค. 2544)

เมื่อเวลา 10.40 น. วันที่ 25 พฤษภาคม ที่รัฐสภา ตัวแทนกลุ่มกรีนพีซ นำโดย ดร.จิราภรณ์ ศษเสณีผอ.กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนางอารีนา เจนดีโร ผู้จัดการฝ่ายรณรงค์กลุ่มกรีนพีซ ยื่นหนังสือต่อนายพิเชษ พัฒนโชติ รองประธานวุฒิสภา เพื่อสนับสนุนการทบทวนการก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก หินกูด

3. การวิเคราะห์ตัวละคร

ตัวละครที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ พระเอก และผู้ร้าย พระเอก ในเหตุการณ์นี้คือ กลุ่มบุคคลที่มีความคิดในการรักษาสิ่งแวดล้อมและชีวิตสุขภาพของประชาชน โดยมีวิธีการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จหลายรูปแบบแล้วแต่สถานการณ์

ผู้ร้าย ในเหตุการณ์นี้คือ กลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดที่จะสร้างโรงไฟฟ้าโดยมีแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากกลุ่มตัวเอก

ทั้งนี้ตัวละครที่นำเสนอในเหตุการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อพลังงานสะอาดสามารถแสดงบทบาทได้ดังนี้

ตารางที่ 30 แสดงความถี่บทบาทตัวละครความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

ตัวละคร	บทบาท			รวม ความถี่
	พระเอก	ผู้ร้าย	ผู้ช่วย	
บริษัทเอกชน		4		4
องค์กรพัฒนาเอกชน	16			16
รวม	16	4		20

จากตารางสรุปแสดงบทบาทตัวละครดังนี้

1. พระเอก ในที่นี้มีฐานะเป็นตัวหลักในการนำเสนอเรื่องราวทางหน้าหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนกับการเรียกร้องพลังงานสะอาด คือ ผู้ที่เข้ามาแสดงความเห็นและเสนอแนะต่อการก่อสร้างรวมทั้งสร้างกิจกรรมการต่อต้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเรียกร้องในระดับสากล ได้แก่ กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ดร.จิราภรณ์ ศุภเสณีย์ อาธิ่น่า รอนคีโร่ น.ส. เพ็ญรพิน พรหมภา

2. ผู้ร้าย ในที่นี้คือบริษัทเอกชน ได้แก่ นายสารัชต์ รัตนาวดี

- บริษัทเอกชน เป็นบริษัทที่เรียกว่า ไอพีพี ต้องส่งไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตามที่ได้ทำสัญญากันไว้ โดยในการก่อสร้างทางบริษัทได้ใช้เชื้อเพลิงจากถ่านหินเพราะราคาต้นทุนน้อย อีกทั้งปริมาณถ่านหินที่มีอยู่ในโลกสามารถใช้ได้นานถึง 200 ปี ที่สำคัญเป็นการกระจายความเสี่ยงของความมั่นคงทางด้านพลังงาน ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการใช้เชื้อเพลิงของบริษัทมีความแตกต่างกับองค์กรพัฒนาเอกชน ทำให้ถูกมองว่าเป็นผู้ร้ายในเหตุการณ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ปริมาณความถี่ของการนำเสนอบทบาทพระเอกและผู้ร้าย มีความแตกต่างกันอยู่มาก นั่นคือ พระเอกมีความถี่ในการนำเสนอเป็นตัวละครหลัก 16 ครั้ง ในขณะที่ผู้ร้ายมีการนำเสนอ 4 ครั้ง แสดงให้เห็นแล้วว่าการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชนกับการเรียกร้องพลังงานสะอาดไม่มีความสมดุลในการนำเสนอเท่าที่ควร ส่งผลให้น่านักข่าวตกลงที่องค์กรพัฒนาเอกชน ทำให้เนื้อหาไม่มีความหลากหลายในการแสดงความคิดเห็น ก่อให้เกิดการรับรู้เพียงด้านเดียว

4. การวิเคราะห์ฉาก

ฉากที่ใช้ในการรายงานเหตุการณ์นี้ พบว่าเป็น ฉากการประท้วงและฉากการตอบโต้ระหว่างคน 2 กลุ่ม โดยแต่ละฉากมีความสำคัญดังนี้

ฉากการประท้วง ในที่นี้ หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญโดยการบรรยายเหตุการณ์การประท้วงของเจ้าหน้าที่กรีนพีซอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มต้นของการดำเนินเรื่อง ทั้งนี้ฉากช่วยให้ภาพเหตุการณ์สมบูรณขึ้น เช่นหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 31 ต.ค. 2544 เสนอการบรรยายฉากในข่าว **กรีนพีซชาวบ่อนอกร้อง กัลฟ์ หยุดโรงไฟฟ้าถ่านหิน** ดังนี้ “ นักรณรงค์จากกลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับอาสาสมัครและชาวบ้านที่เดินทางมาจาก ต. บ่อนอก กว่าร้อยคนเดินขบวนมายังอาคารที่ตั้งของบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนเรชั่น จำกัด ที่อาคารเอ็มไทยทาวเวอร์ ถนนวิบูลย์เพื่อเรียกร้องให้บริษัทล้มเลิกโครงการการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนถ่านหิน ได้มีการพวงหรีดที่มีข้อความว่า หยุดโรงไฟฟ้าถ่านหิน และโลงศพปลาวาฬบรูต้า ซึ่งพบที่ ต.บ่อนอก เขียนข้อความว่า หยุดฆ่าประจวบด้วยถ่านหิน ”

และหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 5 เม.ย. 2545 เสนอการบรรยายฉากการประท้วงในข่าว **ด้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกลามถึงสหรัฐ กรีนพีซบุกถ่านหิน บ.หุ้นส่วนกัลฟ์** ดังนี้ “ เมื่อเวลา 11.00 น. วันที่ 3 เมษายน ตามเวลาในประเทศไทย หรือตรงกับเวลา 03.00 น.วันที่ 4 เมษายน เวลาในประเทศไทย กลุ่มกรีนพีซจำนวน 5 คน ขับรรณนักเรียนที่แปลงสภาพเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินจำลอง ติดข้อความข้างรถเป็นภาษาไทยว่า “ เอดีสัน อย่าฆ่าประเทศไทยด้วยถ่านหิน” ไปยังสำนักงานใหญ่ของบริษัทเอดีสัน กลางเมืองเออร์ไวด์ รัฐแคลิฟอเนีย โดยบริษัทดังกล่าวมีหุ้นส่วนอยู่ 40 % กับบริษัทกัลฟ์ฯ เพื่อเรียกร้องให้ถอนหุ้น จากนั้นสมาชิก 2 คนได้นำถ่านหินชนิดเดียวกับที่ใช้ในโรงไฟฟ้าบ่อนอกขึ้นไปยังชั้นที่ 17 เพื่อเทห้องทำงานของผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ขณะที่สมาชิกชายหญิงอีก 2 คนได้ถืออกแขนขาตัวเองติดกับรถไม่ยอมไปไหนพร้อมทั้งประกาศว่าจะไม่ไปไหนจนกว่าบริษัทเอดีสันจะประกาศถอนตัวจากโครงการนี้ ”

ฉากการตอบโต้ระหว่างคน 2 กลุ่ม ในที่นี้คือ การแสดงออกทางความคิดของทั้งสองฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่เหมือนกันในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงานเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับฉากเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่มีการตอบโต้หรือต่างขั้วกัน มากกว่าฉากอื่นๆแม้กระทั่งฉากการเดินขบวนประท้วง สาเหตุที่สำคัญเนื่องจากมิติสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่คือ แนวคิด และหลักการที่ต่างคนต่างมี นั่นคือองค์กร

พัฒนาเอกชนมักถูกวางไว้ในข้อตรงข้ามกับรัฐบาลเสมอในด้านของกระบวนการคิด และการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องเดียวกัน อีกทั้งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นนักวิชาการที่มีบทบาทในการช่วยเหลือด้านความรู้ต่างๆแก่กลุ่มชนที่มีสภาพเป็นผู้ถูกกระทำมาโดยตลอด

การนำเสนอเช่นนี้เป็นลักษณะของการแสดงความคิดข้อตรงข้าม ข้อตรงข้ามได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เสนอให้มีการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก เพราะถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงสกปรกทำลายสิ่งแวดล้อมและชีวิต อีกทั้งได้แก่รัฐและบริษัทเอกชน ที่เห็นว่าโรงไฟฟ้าควรสร้างด้วยถ่านหินเนื่องจากการใช้พลังงานทางเลือกมีต้นทุนสูง อีกทั้งถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงที่สามารถใช้ได้อีก 200 ปี

บ่อนอก-หินกรูดรับโซลาร์เซลล์ของกลุ่มกรีนพีซ (ไทยโพสต์ 18 เม.ย. 2545)

นางสาว เพ็ญรพิน พรหมภา เจ้าหน้าที่ทรงנדศด้านพลังงานกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวถึงการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ให้กับชาวบ้านว่า “ การใช้แผงโซลาร์เซลล์นี้ชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านทั้งจากบ่อนอกและบ้านกรูดไม่เพียงคัดค้านโรงไฟฟ้า แต่ได้แสดงพลังเพื่อก้าวเข้าสู่แนวทางของการจัดหาพลังงานสำรองที่มีความยั่งยืนและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง ”

ตารางที่ 31 แสดงความถี่ของฉากความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

หนังสือพิมพ์	ฉาก			
	การประท้วง	การโต้ตอบกลุ่ม 2 กลุ่ม	ความร่วมมือร่วมกัน	เศร้าสะเทือนใจ
ไทยรัฐ				
ข่าวสด		1		
เดลินิวส์		1		
ไทยโพสต์	1	1		
กรุงเทพธุรกิจ	1	1		
มติชน	1	3		
รวม	3	7		

กล่าวโดยสรุป หากมีความสำคัญทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มสีสันให้กับข่าวที่หากมีการนำเสนอเพียงบทสัมภาษณ์จะทำให้ข่าวนั้นไม่น่าสนใจ หรือลดความน่าสนใจ

5. การวิเคราะห์มุมมอง

ในการใช้มุมมองของหนังสือพิมพ์ในเหตุการณ์ พบว่า มีการใช้การเล่าข่าวผ่านมุมมองที่ **เรียกว่าตัวกลางมากที่สุด สาเหตุมาจาก**

- เรื่องราวที่นำเสนอจำเป็นต้องใช้ตัวละครในการให้ความกระจ่างชัดในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการใช้เชื้อเพลิง
- เพื่อให้แต่ละตัวละครสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และผู้รับสารสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ด้วยตัวเอง
- การนำเสนอผ่านตัวกลางมีเพียง 2 ตัวละครได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน กับบริษัทนั้น เป็นเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ คน 2 กลุ่มเท่านั้น

เมื่อดูในตารางจะพบว่าการใช้ตัวละครในเหตุการณ์ไม่มีความหลากหลาย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ดังนี้

ตารางที่ 32 แสดงความถี่ในการใช้มุมมองความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

หนังสือพิมพ์	ผู้เล่าสื่อความหมาย	เล่าโดยผ่านตัวกลาง			
		นักวิชาการ	กรีนพีซ	บริษัท	รัฐบาล
ไทยรัฐ					
ข่าวสด			2		
เดลินิวส์			1		
ไทยโพสต์			2		
กรุงเทพธุรกิจ			4		
มติชน			7	3	
รวม			16	3	

จากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จะเห็นว่ามีการนำตัวละครเข้ามาใช้ 2 ตัวละครหลัก โดยมีการใช้การเล่าผู้เล่าสลับกัน แสดงว่าหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีในการรายงานแบบเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดขึ้น เพื่อข้อมูลจากตัวละครมานำเสนอเพื่อความน่าเชื่อถือ แต่ทั้งนี้ตัวละครที่นำเสนอยังไม่มีหลากหลายในแนวคิด ไม่สามารถทำให้วิเคราะห์หรือวิพากษ์ได้ว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์กำลังนำเสนอมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ในการรายงานเรื่องเดียวกัน หนังสือพิมพ์ยังมีการนำเสนอมุมมองแบบเดียวกันทั้งจำนวนตัวละครหรือรูปแบบนำเสนอ เช่น

กรีนพีซร้องยกเลิกบ่อนอก-หินกรูดก่อกมลพิษรุนแรง (กรุงเทพธุรกิจ 26 พ.ค.2544)

กรีนพีซร่วมจัดเลิกโรงไฟฟ้าบ่อนอก (ข่าวสด 26 พ.ค.2544)

กรีนพีซหนุนส.ว.ทวนบ่อนอก (มติชน 26 พ.ค.2544)

กรีนพีซเชียร์ส.ว.NGO ล้มบ่อนอก-หินกรูด (เดลินิวส์ 26 พ.ค.2544)

การที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับใช้มุมมองเดียวกัน เนื่องจาก ก. ต้องการความรวดเร็วของการนำเสนอ เพราะหากรอที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมจะทำให้งานล่าช้า ข. ไม่สามารถหาแหล่งข่าวหรือผู้ที่ตอบประเด็นคำถามที่ต้องการได้ ค. ในสายตาของหนังสือพิมพ์ เป็นประเด็นที่น่าสนใจมากนัก นอกจากนี้การที่หนังสือพิมพ์ใช้มุมมองจากสายตาตัวละคร ซึ่งตัวละครที่แสดงเป็นตัวละครเดียวกันคือ เจ้าหน้าที่ของกรีนพีซ ดร.จิราภรณ์ ศษเสนีย์ และอภินิชา รอนศิริ โดยไม่มีการใช้ตัวละครอื่นนอกเหนือจากนี้มาแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมให้รอบด้าน จึงทำให้การรายงานเป็นเพียงการรายงานเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่โดยใช้ตัวละครเป็นสื่อขาดความหลากหลายและสีสันในเนื้อหาข่าว

ทั้งนี้ในการนำกลวิธีการเล่าเรื่องมาใช้ทำให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับพลังงานสะอาดมาเป็นประเด็นในการรายงานข่าวในเหตุการณ์นี้ โดยมีพระเอกได้แก่องค์กรพัฒนาเอกชนที่คอยช่วยเหลือชาวบ้านเรียกร้องให้ยกเลิกโครงการ ซึ่งในเหตุการณ์นี้ผู้ร้ายจึงได้แก่ บริษัทคู่สัญญา ที่ดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก สำหรับหากมีการใช้จากการตอบโต้ระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน โดยมีตัวละครหรือแหล่งข่าวเป็นผู้ดำเนินเรื่อง กล่าวคือเป็นการใส่บทสัมภาษณ์ ความคิดเห็นมากกว่าการเล่าโดยตัวผู้เล่าเอง

ดังนั้นอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากเหตุการณ์นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชนในด้านเดี่ยวนั้นคือ การคัดค้านการก่อสร้าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำเสนอโน้มเอียงและให้ความสำคัญกับการต่อต้านคัดค้านที่มี

กลไกเกี่ยวข้องกับต่างชาติ ด้วยความเชื่อถือในระบบความคิดตะวันตกเป็นทุนเดิมอีกทั้งกลุ่มที่คัดค้านได้แก่กรีนพีซที่มีชื่อเสียงในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้อุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาว่าด้วยเรื่อง ปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง และการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล พลังงานจากลม ช่วยลดปัญหาหมอกพิษที่มีต่อโลกซึ่งกำลังประสบกับภาวะเรือนกระจกในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

จากการวิเคราะห์ 6 เหตุการณ์ย่อยในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกด้วยวิธีการเล่าเรื่อง แสดงให้เห็นการใช้วิธีเล่าเรื่องของหนังสือพิมพ์ซึ่งแสดงให้เห็นภาพของการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้า และอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากตัวละครหรือแหล่งข่าวในการให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์) เป็นลักษณะการนำเสนอที่มีโครงสร้างของเรื่อง

ใน 6 เหตุการณ์ย่อยนั้นหนังสือพิมพ์ได้มีการแบ่งกลุ่มตัวละครหรือแหล่งข่าวหลักออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก รวมทั้งยังมีกลุ่มอื่นๆที่เข้ามาเสริมในการนำเสนอข่าว ซึ่งกลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่หนังสือพิมพ์ต้องการข้อมูลยืนยันในข่าวหรือข้อมูลที่ตนเองนำเสนอออกไปหรือหามาได้

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวละครที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกดังนี้

ก. กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างหรือกลุ่มแกนนำชาวบ้าน/ ชาวบ้าน คือ กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและรวมกลุ่มกันเพื่อคัดค้านการก่อสร้าง ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและการกระทำที่แสดงออกต่อนโยบายรัฐในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก หนังสือพิมพ์จัดวางกลุ่มเหล่านี้เป็นพระเอกและบทบาทนี้มีการสลับสับเปลี่ยนกันโดยที่ตัวละครหนึ่งตัวสามารถแสดงบทบาทได้มากกว่าหนึ่งบทบาท การที่ตัวละครสามารถแสดงบทบาทได้มากกว่าหนึ่งนั้นเพราะตัวละครมีความหลากหลายในบทบาทของตนเองซึ่งจะสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เขาเหล่านั้นได้แสดง ยกตัวอย่างเช่น ในเหตุการณ์ความรุนแรงแก้ปัญหาได้จริงหรือกลุ่มของนายสาวิทย์ รัตนาวะดี นายบุญชัย ภิราติ นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี นายมารุต แก้วงาม นิตกรโครงการที่โดนชาวบ้านทำร้ายที่ชายหาดบ่อนอก เป็นตัวเอก ในขณะที่ นายเจริญ วัตอักษร นายอนันต์ พงษ์พัฒน์สกุล และชาวบ้านตำบลบ่อนอก กลายเป็นผู้ร้ายเพราะใช้กฎหมายในการแสดงอำนาจทำ

ร้ายผู้อื่น ในทางกลับกันในเหตุการณ์รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอีไอเอ กลุ่มนายเจริญ วัดอักษร นางจินตนา แก้วขาว อาจารย์ธรรมศักดิ์ ยี่มีน และคณะ ชาวประมง ต.บ่อนอก ได้กลายมาเป็นพระเอก เพราะเรียกร้องให้มีการตรวจสอบรายงานดังกล่าว

ใน 6 เหตุการณ์ในข่าวโรงไฟฟ้าได้มีการนำเสนอตัวละครหลัก คือ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก และนายฉอย ตันติวรธรรม กำนันตำบลบ่อนอก ทั้งสามมีการแสดงออกในเรื่องของการเรียกร้องให้มีการคิดถึงผลประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นอันดับต้นๆ และเรียกร้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับหรือไม่รับโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นแล้วว่า ปัญหาของกลุ่มนี้คือการไม่ได้รับการไว้วางใจที่จะเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจโครงการสำคัญกับทางภาครัฐและพวกเขาต้องการเรียกร้องสิทธินั้นคืนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญปี 2540

ข. กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง หรือกลุ่มภาครัฐ(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)คือ กลุ่มคนที่มีอำนาจในการกำหนด วางแผน นโยบายต่างๆ ให้เกิดขึ้นซึ่งนโยบายของภาครัฐเน้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาและผลประโยชน์ส่วนรวมซึ่งหนังสือพิมพ์วางตัวละครกลุ่มนี้เป็น ผู้ร้าย เมื่อเหตุการณ์มีตัวละคร 2 ตัวขึ้นไปอยู่ในสถานการณ์ที่รุนแรงหรือต้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ บุคคลที่เป็นผู้ร้ายจะเป็นคนกลุ่มน้อยที่มีความคิดขัดแย้งกับสังคมส่วนรวม และการกระทำที่ถูกมองว่าส่งผลเสียแก่สังคม เพราะสังคมไทยชอบมองว่าคนส่วนน้อยที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนส่วนมากเป็นพวกที่ชอบขัดคอ

สำหรับเหตุการณ์ทั้ง 6 เหตุการณ์ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกพบว่า ผู้ร้ายจะมีการสับเปลี่ยนบทบาทกันเช่นเดียวกับบทบาทพระเอก แต่จะไม่มากเพราะในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกตัวผู้ร้ายที่หนังสือพิมพ์วางเอาไว้จะยังคงรักษาสถานภาพของตนเองเหนียวแน่นได้แก่ บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์จะมีการกล่าวโยงปัญหาในทุกเหตุการณ์ที่เกิดว่ามีต้นกำเนิดมาจาก การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า และการพยายามหาแหล่งผลิตเพื่อรองรับการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า

โดยตัวละครหลัก คือ นายวิทยา ศรวัชร (อดีต) ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ (อดีต) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ ม.ล.ชนะพันธุ์ กฤดากร รองผู้ว่าฯฝ่ายนโยบายและแผน นายสารวัตร รัตนวดี กรรมการผู้จัดการ โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และนายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ทั้งหมดมีบทบาทในการสนับสนุนโครงการให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาประเทศและสร้างความมั่นคงให้กับพลังงาน โดยกลุ่มเหล่านี้จะยึดถือหลักวิชาการในการอธิบายหรือชี้แจงแก่สาธารณะ จะเห็นว่าคนกลุ่มนี้พยายามสะท้อนอุดมการณ์ของตัวเองในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาและผลประโยชน์ส่วนรวมออกมาและพยายามทำให้กลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างหันมาให้การยอมรับ

ค. กลุ่มอื่นๆหรือผู้ช่วย คือ กลุ่มบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งด้านนโยบาย การวางแผนการก่อสร้างหรือการต่อต้านคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยมีทั้งกลุ่มที่จัดตั้งภายในประเทศ และกลุ่มที่จัดตั้งหรือได้รับการส่งเสริมจากต่างประเทศ สำหรับผู้ช่วยจะมีบทบาทคอยช่วยเหลือพระเอกหรือผู้ร้าย ซึ่งกลุ่มคนที่เป็นผู้ช่วยจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่คอยช่วยเหลือพระเอก และกลุ่มที่คอยช่วยเหลือผู้ร้าย ในเหตุการณ์ที่นำเสนอ ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มช่วยเหลือมักจะเป็นรัฐบาล และนักวิชาการ

ด้วยภาระหน้าที่ของรัฐบาลและนักวิชาการ ต่างทำงานด้วยอุดมการณ์ของตนเองเพราะจะเห็นว่ากลุ่มผู้ช่วยนี้มีทั้งผู้ช่วยพระเอก และผู้ช่วยผู้ร้าย ตามแต่ว่าอุดมการณ์ของใครจะตรงและสอดคล้องกับใคร อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่า การที่รัฐบาลมักจะเป็นผู้ช่วยพระเอกได้แก่แกนนำชาวบ้าน เนื่องจากว่ารัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งจำเป็นต้องรักษาความนิยมและฐานเสียงของตนเอง ส่วนนักวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานของตัวเองให้สาธารณชนได้รับรู้ และด้วยปัจจุบันมีนักวิชาการเริ่มออกมามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นต่อสังคม เพราะความน่าเชื่อถือ ไร้วางใจทำให้นักวิชาการเป็นกลุ่มผู้ช่วยเหลือที่สำคัญในปัจจุบัน

โดยตัวละครหลัก คือ ดร.จิราภรณ์ คชเสนีย์ ผอ.บริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นายธรรม ถาวรนาทสวัสดิ์ นักวิชาการคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นายเทียรไชย จงพิร์เพียร นักวิชาการพลังงาน กลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกลางในการให้ความเข้าใจกับสาธารณะโดยต่างจะยึดถือหลักวิชาการของตนเองและยึดอุดมการณ์ของตนในการต่อสู้เพื่อจะต้องเลือกข้างที่จะช่วยเหลือ เพราะกลุ่มนี้ไม่ใช่กลุ่มหลักและไม่มีผลกระทบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นเพียงผู้สนับสนุนให้ความ

กระจ่างชัดในเรื่องของข้อเท็จจริง

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ พบว่าในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีตัวละครหลักที่ดำเนินเรื่องอยู่ไม่กี่ตัวที่ถูกนำเสนอเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับนำเสนอตัวละครเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างในการเลือกสรรตัวละคร และเมื่อพิจารณาการนำเสนอกลุ่มแหล่งข่าว(ตัวละคร)ที่ปรากฏอยู่ในข่าวแล้ว จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้มีการจัดวางให้ตัวละครหรือแหล่งข่าวเหล่านั้นเป็นประเภทเช่นเดียวกับละคร ซึ่งได้แก่การจัดประเภทแหล่งข่าวเป็นผู้ร้าย และเป็นพระเอกมีการปะทะและแย่งชิงบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้กลุ่มของตนเองสามารถมีชัยชนะเหนืออีกกลุ่มอย่างสมบูรณ์

ในการจัดวางตัวละครของหนังสือพิมพ์จะพบว่า ตัวละครหรือแหล่งข่าวนั้นจะถูกกำหนดโดยการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ที่จะให้ความชอบธรรมกับใครและวางอยู่ในบทบาทใด และความหมายของตัวละครอันได้แก่ พระเอก ผู้ร้าย ผู้ช่วย นั้นจะเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่ขึ้นอยู่กับน้ำหนักที่หนังสือพิมพ์จะให้ว่าใครเป็นบวกรหรือเป็นลบในแต่ละสถานการณ์ เนื่องจากว่าตัวพระเอกไม่ใช่เฉพาะผู้ที่ถูกกระทำเสมอไปผู้ที่กระทำการอันรุนแรง ต่อผู้เพื่อเสรีภาพก็ย่อมเป็นพระเอกได้เช่นกัน ลักษณะเดียวกับตัวผู้ร้ายจะเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำก็ได้แล้วแต่สถานการณ์และการจัดวางของหนังสือพิมพ์

การนำเสนอหรือการจัดวางตัวละครหรือแหล่งข่าวในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกก็เช่นเดียวกัน บทบาทจะมีการเปลี่ยนแปลงสลับกันไปมาตามความเหมาะสมของสถานการณ์หรือเรียกว่าหากสถานการณ์เอนเอียงไปในทิศทางไหนหนังสือพิมพ์จะพยายามนำเสนอให้สอดคล้องกับแนวคิดหลักหรือทิศทางที่กำลังดำเนินอยู่ อย่างไรก็ตามโดยส่วนใหญ่แล้วในเหตุการณ์ย่อยทั้ง 6 เหตุการณ์ กลุ่มคัดค้านหรือกลุ่มแกนนำชาวบ้านได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นพระเอก โดยสามารถพบในเหตุการณ์ย่อยที่หนังสือพิมพ์นำเสนอได้แก่

ในเหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ ซึ่งบริบทของเหตุการณ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานของภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนร่วมในการจัดหรือวางแผนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดของการทำงานของรัฐ ซึ่งในเหตุการณ์นี้หนังสือพิมพ์ได้จัดวางให้บทบาทพระเอกแก่ แกนนำชาวบ้าน และรัฐบาล (เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือแกนนำชาวบ้านในการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการเลื่อนเซ็นสัญญา

โรงไฟฟ้า) สำหรับแกนนำชาวบ้าน ประกอบด้วย นายเจริญ วัดอักษร นายอนันต์ พงษ์พัฒนสกุล ซึ่งลักษณะของพระเอกในบริบทนี้จะเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งเป็นผู้นำในการต่อต้านไม่ใช่ผู้ที่ถูกกระทำ ซึ่งยืนเคียงข้างกับประชาชนที่เดือดร้อน และมองว่าสัญญาที่กฟผ.กับบริษัทกัลฟ์ซึ่งเป็นไอพีพีนั้นมีความไม่โปร่งใส ดังนั้นจึงพยายามเรียกร้องให้มีการเปิดเผยหรือไม่ก็ยกเลิกสัญญาดังกล่าวเพื่อผล-ประโยชน์ของประเทศและประชาชน

ส่วนบทบาทผู้ร้ายหนังสือพิมพ์ได้ให้กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ บริษัทเอกชนคู่สัญญา (บ.กัลฟ์) ประกอบด้วย นายสารวัตร ธิราติ นายสุรเกตุ เพ็ชรศรี และ กฟผ./สพข. ประกอบด้วย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ บอร์ดกฟผ. นายวิทยา คชรัักษ์ ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นผู้กระทำหรือสร้างปัญหาในเหตุการณ์สัญญาโรงไฟฟ้า ทำให้เกิดข้อกังขาและความไม่โปร่งใสในการทำงานของภาครัฐกับเอกชนในโครงการที่ร่วมกัน

นอกจากนี้จะพบว่าหนังสือพิมพ์ยังให้รัฐบาลซึ่งถูกจัดวางในบทบาทของผู้ช่วยพระเอกมาเป็นผู้ร้ายในเหตุการณ์เดียวกัน ประกอบด้วย นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายพิทักษ์ อินทรวินันท์ โดยหนังสือพิมพ์แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้ร้ายของตัวละคร คือรัฐบาล ทำหน้าที่ในการเร่งรัด ตรวจสอบการทำงานของกรไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือกฟผ.โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรีบดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงกับทางรัฐบาลเกี่ยวกับการเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าปอนอกทั้ง 3 ครั้ง

ในเหตุการณ์ที่ 3 ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น หนังสือพิมพ์ก็ได้มีการจัดให้บทบาทพระเอกเป็นของแกนนำชาวบ้านและชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการรวมอยู่ด้วย ซึ่งในการจัดวางบทบาทพระเอกในเหตุการณ์นี้หนังสือพิมพ์สร้างให้กลุ่มแกนนำ-ชาวบ้าน ประกอบด้วย นายเจริญ วัดอักษร นางจินตนา แก้วขาว เป็นพระเอกเนื่องจากเหตุการณ์นี้เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้าง โดยกลุ่มหลักที่ได้รับผลกระทบจากการจัดทำรายงานที่ผิดพลาดได้แก่ กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ก่อสร้าง ดังนั้นในการนำเสนอหนังสือพิมพ์จึงเน้นไปที่ผู้ได้รับผลกระทบเป็นพระเอกเพราะเป็นผู้เรียกร้องให้มีการทบทวนรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำ

ส่วนบทบาทผู้ร้ายที่หนังสือพิมพ์ให้กับตัวละครหรือแหล่งข่าว ได้แก่ บริษัทเอกชนและสำนัก-

นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เนื่องจากบริษัทเอกชนคือผู้ทำการศึกษารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการบ่อนอกเสนอต่อสผ.เพื่อขอการอนุมัติ แต่การดำเนินงานยังมีความหละหลวมและต่างยืนยันว่ารายงานที่ดำเนินการตรงตามข้อเท็จจริงตามหลักวิชาการ

อย่างไรก็ดี ทางด้านการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกรระดับ 11 ฝ่ายซื้อไฟฟ้าภายในประเทศ ได้กล่าวถึงการจัดทำรายงานฉบับนี้ว่าอยู่ในการควบคุมและดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเชื่อถือได้ “ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าก็มีการจัดทำรายงานอีไอเอ ซึ่งมีหน่วยงานที่มีคุณภาพดำเนินการและเจ้าหน้าที่ที่น่าเชื่อถือและเชี่ยวชาญ แม้ฟผ.ไม่ได้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม แต่เราก็ตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งในหลายๆการประกาศเชิญชวนให้เอกชนเข้ามาดำเนินการบอกชัดว่า สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญพูดไว้ชัดในประกาศ สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ฟผ.จะไม่รับข้อเสนอก็ได้ถ้าไม่ทำตามสิ่งแวดล้อม”

สำหรับเหตุการณ์ที่ 5 การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง บทบาทพระเอก หนังสือพิมพ์กำหนดให้กับกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างได้แก่แกนนำชาวบ้านเช่นกัน เพราะใช้ความพยายามในการปกป้องและเรียกร้องให้สังคมเห็นถึงการกระทำและจุดมุ่งหมายที่มาจากการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายของบริษัทคู่สัญญา โดยกลุ่มคัดค้านมองว่า การจัดตั้งกองทุนจะทำให้สังคมท้องถิ่นมีความแตกแยกมากขึ้นเพราะในกลุ่มชาวบ้านเองแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายคือ กลุ่มสนับสนุนและคัดค้านการก่อสร้าง ดังนั้นกองทุนเมื่อเข้ามาจึงเป็นตัวเร่งให้เกิดความแตกแยกเร็วขึ้น

สำหรับผู้ร้ายถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ บริษัทคู่สัญญา หรือบ.กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ที่นำวิธีการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเข้ามาเพราะมีความหวังดีในการกระทำ แต่โดยภาพรวมที่ถูกมองบริษัทเป็นผู้ที่หวังผลประโยชน์จากการจัดตั้งกองทุน ต้องการให้สังคมยอมรับโครงการด้วยการนำเงินมาล่อ

สุดท้ายในเหตุการณ์ที่ 6 ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งในสถานการณ์นี้อยู่ในบริบทการเรียกร้องให้มีการใช้พลังงานสะอาด เพราะทั่วโลกเริ่มมีการรณรงค์เรื่องดังกล่าว หนังสือพิมพ์ก็ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดบทบาทของพระเอกไปสู่กลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง ได้แก่ กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ดร.จิราภรณ์ ศษเสนีย์ นางอาธิน่า รอนคีไว์ น.ส. เพ็ญรพิน พรมภา

ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือแก่แกนนำชาวบ้าน ในเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โรงไฟฟ้าและเชื้อเพลิง

ดังนั้นผู้ร้ายที่หนังสือพิมพ์ต้องจัดวางจึงหนีไม่พ้นกลุ่มสนับสนุนการใช้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน ได้แก่บริษัทเอกชน เนื่องจากบริษัทเห็นว่าการใช้เชื้อเพลิงจากถ่านหินทำให้ราคาต้นทุนถูก อีกทั้งปริมาณถ่านหินที่มีอยู่ในโลกสามารถใช้ได้นานถึง 200 ปี ที่สำคัญเป็นการกระจายความเสี่ยงของ ความมั่นคงทางด้านพลังงาน

จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอให้กลุ่มคัดค้านเป็นพระเอกในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้า บ่อนอก ซึ่งบริบทที่เกิดขึ้นเป็นช่วงที่สถานการณ์แวดล้อม ทั้งเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองให้ ความสำคัญกับการทำงานของภาครัฐและเรื่องของสิ่งแวดล้อม อาทิ เรื่องค่าโง่ทางด่วนมีการเรียกร้อง ให้ตรวจสอบการทำงานของรัฐว่าโปร่งใสหรือไม่ เรื่องการเรียกร้องให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไรก็ตามการนำเสนอตัวพระเอกในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกหนังสือพิมพ์ก็ได้มีการจัดวาง ให้กลุ่มสนับสนุนอันได้แก่ บริษัทคู่สัญญา(บ.กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ เป็นพระเอกเมื่อเห็นว่าสถานการณ์ในขณะนั้นกลุ่มเหล่านี้มีความชอบธรรมในการดำเนินการ หรือเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น เช่นในกรณี เหตุการณ์ที่ 1 ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

หนังสือพิมพ์กำหนดให้บทบาทของบริษัทคู่สัญญาเป็นพระเอก โดยเน้นการนำเสนอให้เห็น ถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่บริษัทที่มีจำนวนอยู่น้อยกว่าชาวบ้านที่เข้ามาชุมนุมทำร้าย ซึ่ง เจ้าหน้าที่ที่ถูกทำร้ายได้แก่ นายบุญชัย ภิราติ นายมารุต แก้วงาม นิตกรโครงการ นายโรเบิร์ต นักวิจัยชาวออสเตรเลีย และเจ้าหน้าที่อีก 6 คน

ส่วนผู้ร้ายในเหตุการณ์ดังกล่าวหนังสือพิมพ์ได้จัดวางให้กลุ่มชาวบ้านที่เข้ามาชุมนุมทำร้ายเป็น ผู้ร้ายในเหตุการณ์ซึ่งมีจำนวนกว่า 200 คน จากการนำเสนอตัวเลขของตัวละครที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เนื้อข่าวที่นำเสนอออกมาสร้างให้กลุ่มชาวบ้านเป็นผู้กำลังกระทำในสิ่งที่สังคมเห็นว่าไม่มี ความเป็นธรรมต่อกลุ่มสนับสนุน

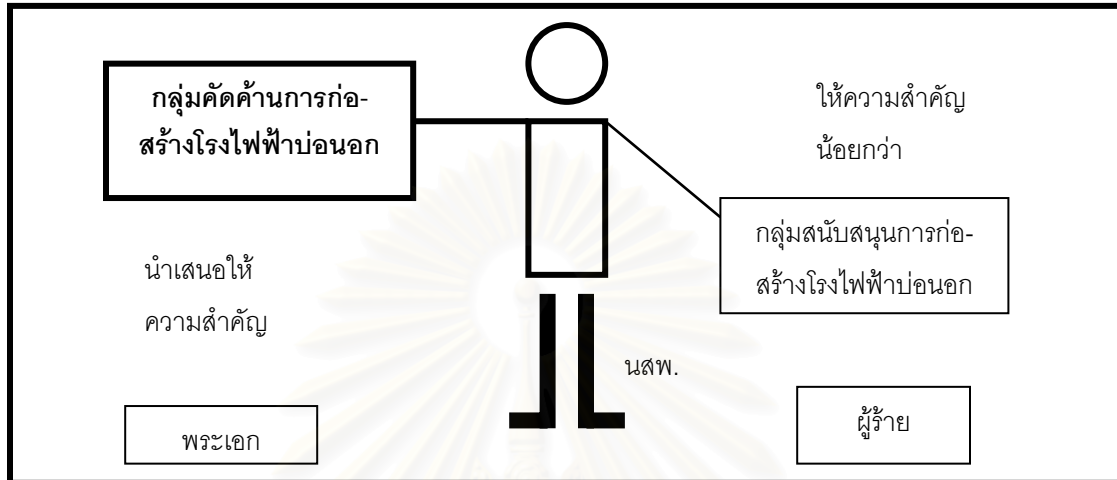
นอกจากนี้ในเหตุการณ์ที่ 4 เรื่องความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อความมั่นคงของชาติ หนังสือพิมพ์ก็ได้มีการจัดวางให้พระเอกเป็นผู้ที่ถูกระทำจากกลุ่มบุคคลอื่น โดยให้ความชอบธรรมกับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยการนำเสนอเน้นให้เห็นว่า การกระทำของทั้งสองหน่วยงานเพื่อรองรับการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านพลังงานที่อาจส่งผลกระทบต่อค่าไฟฟ้าที่อาจสูงขึ้นจากต้นทุนการผลิตไฟฟ้าหากใช้เชื้อเพลิงจากก๊าซธรรมชาติ

สำหรับผู้ร้าย หนังสือพิมพ์จัดวางให้กับกลุ่มรัฐบาล ซึ่งในที่นี้เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจสั่งการ หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงในการวางนโยบายหรือแนวทางของหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งสามารถสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงแนวทาง หรือนโยบายต่างๆ ได้แก่ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคุณแลกฟผ. เป็นผู้ที่ดำเนินนโยบายการบริหารประเทศ นายพิทักษ์ อินทรวินันท์ นายแก้วสรร อติโพธิ (สมาชิกวุฒิสภา)

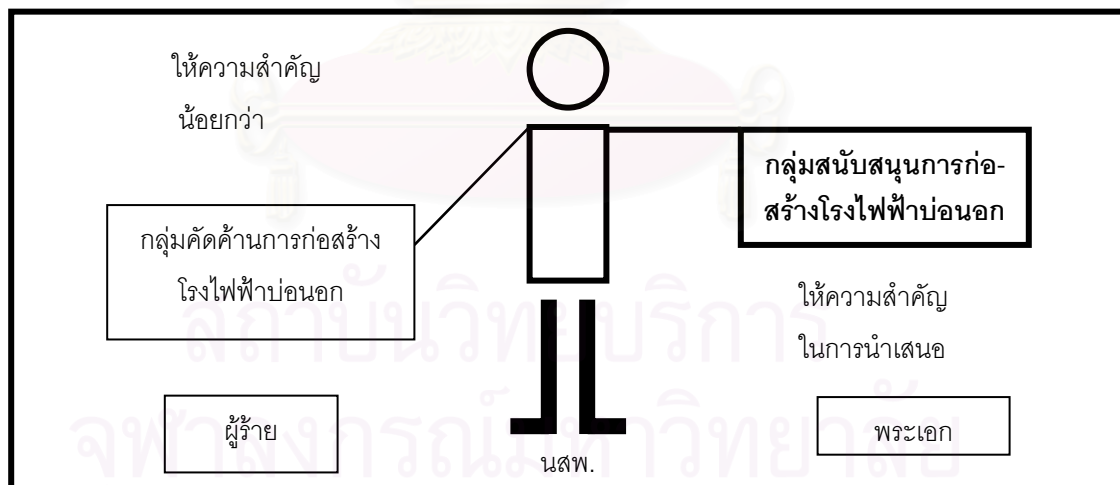
สรุปแล้วเมื่อพิจารณาการจัดวางตัวละครของหนังสือพิมพ์จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้ทำให้กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเป็นพระเอกในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก เนื่องจากมีบทบาทพระเอกถูกแสดงอยู่ในหลายเหตุการณ์ โดยที่กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง โดยเฉพาะบริษัทคู่สัญญาหรือบ.กัลป์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด กลับเป็นผู้ร้ายมากที่สุดเพราะมีการนำเสนอในบทพระเอกเพียงเหตุการณ์ที่ 1 เพียงเหตุการณ์เดียว อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้ยึดตัวละครหรือแหล่งข่าวตัวใดตัวหนึ่งเป็นพระเอกตลอดกาลหรือผู้ร้ายตลอดไป บทบาทของตัวละครจะพลิกไปตามแต่สถานการณ์หรือเหตุการณ์จะให้ความชอบธรรมกับฝ่ายใดมากกว่ากัน จากนั้นหนังสือพิมพ์จะนำเสนอกลุ่มนั้นหรือฝ่ายนั้นที่เห็นว่ามี ความชอบธรรมในการกระทำมากกว่า ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการการจัดวางตัวละครมีลักษณะการนำเสนอดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบ A เป็นลักษณะการนำเสนอที่ให้ความสำคัญโน้มเอียงไปในทิศทางของกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า โดยให้กลุ่มนี้เป็นพระเอกในขณะที่อีกฝ่ายเป็นผู้ร้าย

แบบ B เป็นลักษณะการนำเสนอที่ให้ความสำคัญโน้มเอียงไปในทิศทางของกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า โดยให้กลุ่มนี้เป็นพระเอกในการรายงานข่าวในขณะที่อีกฟากจะเป็นผู้ร้ายโดยปริยาย

จากแบบ A และ B ทำให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนว่าหนังสือพิมพ์ยืนอยู่ตรงกลางระหว่างตัวละครหรือแหล่งข่าวทั้งสอง ซึ่งในการหยิบประเด็นข่าวจากตัวละครใดเพื่อมานำเสนอนั้น หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์นั้นๆ โดยเห็นได้ชัดเจนจากกรณีเหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายของภาครัฐ ซึ่งในขณะนั้นมีกรณี

ค่าโง่ทางด่วนที่รัฐต้องสูญเสียเงินชดเชยแก่บริษัทเอกชนจำนวนมากเพราะการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นเหตุการณ์ดังกล่าวจึงอยู่ในรูปแบบ A ที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญและให้กลุ่มผู้คัดค้านเป็นพระเอกในเหตุการณ์ ส่วนการนำเสนอในเหตุการณ์ที่ 1 และเหตุการณ์ที่ 4 นั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบ B ที่พลิกมาให้กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างเป็นพระเอกในเหตุการณ์

กระบวนการนำเสนอของหนังสือพิมพ์

เมื่อหนังสือพิมพ์ได้แบ่งกลุ่มตัวละครหรือแหล่งข่าวออกเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจน ได้แก่ กลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทำให้รูปแบบการนำเสนอมีโครงสร้างด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ประกอบไปด้วย โครงเรื่อง ฉาก มุมมอง และแก่นเรื่องนั้นมีลักษณะดังนี้

ในการคัดเลือกหรือกำหนดแก่นเรื่องหรือประเด็นหลักของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเพื่อสร้างให้ผู้รับสารติดตามข่าวสารหรือสร้างความน่าสนใจของข่าว พบว่า แก่นเรื่องที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเด็นหรือแนวคิด ที่หนังสือพิมพ์ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารได้รับรู้โดยแก่นเรื่องเป็นหัวใจหลักในการกำหนดเรื่องราว อีกทั้งแก่นเรื่องเป็นเหมือนกระจกที่สะท้อนแนวคิด อุดมการณ์ของตัวละครที่หนังสือพิมพ์สื่อออกมา โดยที่หนังสือพิมพ์เองเป็นตัวกลางในการถ่ายทอด

โดยประเด็นหรือแก่นเรื่องที่น่าสนใจในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกพบว่า หนังสือพิมพ์ได้แบ่งแก่นเรื่องออกเป็น 2 ฝ่ายเช่นเดียวกับตัวละครหรือแหล่งข่าว โดยแก่นเรื่องหลักที่หนังสือพิมพ์หยิบมานำเสนอจะแบ่งเป็นแก่นเรื่องที่มาจากฝ่ายคัดค้านการก่อสร้าง และฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่

1. **แก่นเรื่องฝ่ายคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้า** คือ กลุ่มแกนนำชาวบ้าน (นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นาย อดอย ตันติวรธรรม กำนันตำบล บ่อนอก) ประกอบด้วย

1.1 แก่นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ภาคประชาชน จะสะท้อนแนวคิดมาจากกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก เหตุการณ์ที่น่าสนใจแก่นเรื่องนี้ประกอบด้วย

☐ เหตุการณ์ที่ 1 ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา

แก่นเรื่องที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ คือ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและชีวิตของคนในท้องถิ่น ด้วยคนของท้องถิ่น โดยมีการนำเสนอหรือสะท้อนออกมาจากตัวละครหลักคือ แกนนำชาวบ้าน อาทิ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก การนำเสนอแก่นเรื่องนี้มาจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นที่ชายหาดบ่อนอก โดยฝ่ายคัดค้านกล่าวว่าการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่เพื่อเพราะมีกระแสข่าวการทำร้ายปลาวาฬเพราะเป็นตัวปัญหา

การรักษาผลประโยชน์ในเหตุการณ์นี้อาจไม่ชัดเจนเพราะดูเหมือนจะเป็นการปกป้องสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากปลาวาฬรุ้ดำเป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนของความสมบูรณ์ในท้องทะเลบ่อนอก อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่ที่นี่ประกอบอาชีพประมงขนาดเล็ก ไม่ใช่ประมงแบบอุตสาหกรรม ดังนั้น การกระทำของชาวบ้านในความรุนแรงที่เกิดขึ้นกรณีทำร้ายเจ้าหน้าที่โรงไฟฟ้าที่เข้ามาสำรวจปลาวาฬโดยไม่ได้บอกล่วงหน้า เป็นการกระทำเพื่อรักษาไม่ให้ปลาวาฬเป็นอะไรไปและเป็นการช่วยปกป้องอาชีพประมงที่เป็นอาชีพหลักของชาวบ้านด้วย

☐ เหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายของภาครัฐ

แก่นเรื่องที่สะท้อนออกมาจากกลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง ได้แก่ แกนนำชาวบ้าน มีการกล่าวถึงเรื่องผลประโยชน์อย่างชัดเจน ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะมีจุดประสงค์อยู่ที่การตีความการกระทำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ ว่ากระทำด้วยความโปร่งใสหรือไม่ และประเทศชาติจะเสียผลประโยชน์อะไรจากการเซ็นสัญญาดังกล่าว โดยมีแกนนำชาวบ้านเป็นตัวหลักที่เรียกร้องให้มีการเปิดเผยสัญญาทั้งหมดต่อสาธารณะ เพื่อแสดงความจริงใจและตอบคำถามได้ว่าเพราะเหตุใดทางภาครัฐจึงได้เลื่อนการเซ็นสัญญาถึง 3 ครั้ง ทั้งๆที่รู้ว่าจะต้องจ่ายค่าเสียหายแก่เอกชน ซึ่งเงินที่ลงทุนนั้นมีจำนวนมหาศาล ดังนั้นแก่นเรื่องที่ปรากฏ คือ การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

1.2 แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เหตุการณ์ที่นำเสนอแก่นเรื่องนี้ประกอบด้วย

☐ เหตุการณ์ที่ 3 ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงาน
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

“ **หน่วยงานราชการเข้าไปสำรวจผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำรายงานอีไอเอนักวิชาการเหล่านั้นไม่เคยนำชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในพื้นที่เข้าร่วมในกระบวนการศึกษาหรือให้ชาวบ้านเป็นที่ปรึกษาให้ความเข้าใจในเรื่องของพื้นที่** **ดังนั้นการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับที่มีปัญหานี้ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นเจ้าของพื้นที่**” **แก่นเรื่องนี้สะท้อนผ่านแก่นนำชาวบ้านที่มองว่า** **รัฐไม่เคยบอกชาวบ้านว่ามีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อสร้างโรงไฟฟ้าแต่เมื่อถึงเวลากลับนำรายงานสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมาให้ชาวบ้านดูแล้วบอกว่าที่ตรงนี้จะสร้างโรงไฟฟ้า** **ดังนั้นชาวบ้านจึงได้เรียกร้องให้มีการตรวจสอบรายงานฉบับดังกล่าวโดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม** **ตั้งคณะทำงานนำโดยนายศุภวิทย์ เปี่ยม-พงษ์สานต์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการ และมีตัวแทนชาวบ้านได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร และนางจินตนา แก้วขาว ลงดูพื้นที่** **ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับเดิมต้องปรับปรุงเพื่อให้มีความสอดคล้องหรือถูกต้องจากรายงานที่ได้มีการศึกษาใหม่**

1.3 แก่นเรื่องเกี่ยวกับพลังงานทางเลือก

แก่นเรื่องเกี่ยวกับพลังงานทางเลือก เป็นการรายงานแนวคิด อุดมการณ์ของคนในกลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนหรือกรีนพีซ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การตีความหมายต่างจากภาครัฐ โดยเป้าหมายหลักต้องการให้โลกปลอดภัยจากปัญหามลพิษ ปัญหาอะไรก็ตามที่คอยคร่าชีวิตโลก ทั้งนี้แก่นเรื่องได้มีการสะท้อนออกมาจากตัวละครในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ในเหตุการณ์เดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

☐ เหตุการณ์ที่ 6 ความเคลื่อนไหวขององค์การพัฒนาเอกชน
โดยเสนอว่า “ **การนำถ่านหินมาผลิตกระแสไฟฟ้าถือเป็นพลังงานสกปรก รัฐบาลควรนำงบประมาณที่จะลงทุนมาศึกษาโครงการที่ใช้พลังงานสะอาดจะมีประโยชน์กว่า** ” เป็นการนำเสนอเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ให้รัฐตระหนักถึงพลังงานจากวัตถุดิบอื่นนอกเหนือจากถ่านหิน โดยเฉพาะพลังงานสะอาดที่สามารถเป็นพลังงานทางเลือกที่ในระยะยาวแล้วคุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างมลพิษทั้งทางอากาศ และน้ำ รวมทั้งชีวิตของ

ประชาชน อีกทั้งทำให้เห็นว่าการจัดหาเชื้อเพลิงนั้นมีตัวเลือกนอกเหนือจากเชื้อเพลิงที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อาทิ น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ

2. **แก่นเรื่องฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า** คือ กลุ่มภาครัฐ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ) ประกอบด้วย

2.1 แก่นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ภาครัฐ สะท้อนออกมาจากแนวคิดของกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย

□ เหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนขึ้นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ

แก่นเรื่องที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่าการกระทำของภาครัฐในการขึ้นสัญญาก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ก็เพื่อต้องการหาพลังงานมาสำรองและเข้าระบบในปี 2549 ซึ่งมีการคาดการณ์ความต้องการไฟฟ้าไว้สูงเนื่องจากภาคอุตสาหกรรมอาจจะขยายตัว เป็นผลประโยชน์ที่ภาครัฐทำเพื่อประเทศชาติ อีกทั้งภาครัฐมองว่าการที่มีการโจมตีเรื่องสัญญาไม่มีความโปร่งใสส่งผลเสียเพราะต้องจ่ายค่าชดเชยนั้น เป็นสิ่งที่ทำลายผลประโยชน์ด้านการลงทุนที่ต่างประเทศมองว่าประเทศไทยไม่ให้ความเชื่อมั่นกับสัญญาทั้งที่สัญญาดังกล่าวเป็นมาตรฐานที่กระทำกันทั่วโลก

□ เหตุการณ์ที่ 4 ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

มีแก่นเรื่องที่น่าสนใจคือ ความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศและอัตราค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ถูกนำเสนอผ่านตัวละครคือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การนำเสนอเพื่อให้ทราบเหตุผลหลักในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ว่ามาจาก เรื่องของพลังงานสำรอง และเรื่องของค่าไฟ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของส่วนรวม ในเรื่องของการสำรองพลังงานโดยมีการนำประเด็นการพยากรณ์ค่าความต้องการใช้ไฟฟ้าโดยอิงกับภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงระยะเวลา ซึ่งในปี 2549 ความต้องการใช้ไฟฟ้าจะมีสูงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจมีการกระเตื้องขึ้น ดังนั้นการแก้ไข

ปัญหาจำเป็นต้องก่อสร้างแหล่งผลิตไฟฟ้าเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้ภาครัฐเองเกรงว่าหากไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหรือชะลอโครงการ ควรหาโรงไฟฟ้ามาเสริมเพราะไฟฟ้าจะไม่เพียงพอ กับความต้องการ โดยสำรองไฟฟ้าจะลดลงเหลือเพียง 5 – 6 % เท่านั้น ส่วนในเรื่องของค่าไฟฟ้า เนื่องจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ใช้การนำเข้าเชื้อเพลิงในการผลิตได้แก่ ถ่านหิน มีราคาถูก และจะไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างค่าไฟฟ้า แต่หากมีการเปลี่ยนเชื้อเพลิงเป็นก๊าซธรรมชาติจะทำให้ ค่าไฟฟ้าสูงขึ้น ทำให้ประเทศชาติเสียผลประโยชน์และเสียหายทางเศรษฐกิจ อีกทั้งการใช้ก๊าซ ธรรมชาติจะทำให้ประเทศเสี่ยงกับความมั่นคงทางพลังงานและไม่ส่งผลดีต่อประเทศ

2.2 แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

☐ เหตุการณ์ที่ 5 การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

“ ความต้องการให้ชาวบ้านมีหลักประกันในเรื่องของผลกระทบจากโรงไฟฟ้าด้วย การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหาย โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารซึ่งมีการ ทำงานในลักษณะของไตรภาคี ” แก่นเรื่องนี้ต้องการสร้างให้ชาวบ้านมีความเข้าใจที่ถูกต้องและ สนับสนุนโรงไฟฟ้าบ่อนอกด้วยการมอบของขวัญที่สำคัญคือการสร้างสำนึกว่าชาวบ้านเป็นเจ้าของ โรงไฟฟ้าและชาวบ้านสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยแก่นเรื่อง สะท้อนออกมาจากตัวละครฝ่ายภาครัฐ ได้แก่ นายสารสิทธิ์ รัตนวดี กรรมการบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ผู้ซึ่งมีความสำคัญในระดับการวางนโยบายของโรงไฟฟ้าในฐานะเป็นบริษัทที่ บริक्षा ในการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเป็นการสร้างจุดสนใจใหม่แก่มวลชนที่กำลังมี ปัญหาเพื่อลดกระแสต่อต้าน ในขณะที่หนังสือพิมพ์ก็ได้มีการนำเสนอข่าวดังกล่าวแต่ผลของการ นำเสนอกลับทำให้เห็นว่าการจัดตั้งกองทุนสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นกับชุมชนมากขึ้น โดยทาง แก่น-นำชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นผ่านหนังสือพิมพ์ด้วยเหตุผลเดียวคือ ต้องการให้ยกเลิกกองทุน เพราะมีการจัดการที่ไม่จริงจัง และมองว่าเป็นการดำเนินการที่มีผลประโยชน์แอบแฝง

ทั้งนี้เราสามารถเห็นได้ว่าการนำเสนอแก่นเรื่องของหนังสือพิมพ์นั้น จะเสนอแก่นเรื่องที่มา จากทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านการก่อสร้าง แต่เมื่อพิจารณาจำนวนการนำเสนอพบว่าแก่นเรื่อง โน้มเอียงไปในทิศทางของฝ่ายคัดค้าน(แก่นนำชาวบ้าน นายเจริญ วัดอักษรประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่น บ่อนอกและพวก) เสียเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งเนื้อหาที่นำเสนอจากทั้งสองฝ่ายมีลักษณะได้ตอบกันใน

แนวคิดที่ไปกันคนละด้าน โดยสรุปได้ว่าฝ่ายคัดค้านการก่อสร้างจะมีแก่นเรื่องไปในเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ส่วนฝ่ายสนับสนุนการก่อสร้างจะมีแก่นเรื่องเน้นไปที่ประโยชน์ที่ประเทศได้รับหลังจากการก่อสร้าง ซึ่งการนำเสนอแนวคิดของทั้งสองฝ่ายในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์นั้นบรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะผู้รับสารหรือผู้อ่านได้พิจารณาตัดสินใจว่าควรเลือกที่เชื่อหรือไม่เชื่อด้วยการตัดสินใจของตนเอง “หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอข่าวของทั้งสองด้านและรอบด้าน สองด้านหมายถึงผู้สนับสนุน ผู้คัดค้าน และผู้เสนอโครงการต่างๆ รวมทั้งผู้อื่นที่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนผู้อ่านได้ตัดสินใจว่าเค้ามองความคิดเห็นอย่างไรต่อการดำเนินนโยบายการก่อสร้างโรงไฟฟ้า รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เราเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ภาคธุรกิจให้นำเสนอข้อมูลและข่าวสาร ความคิดเห็นให้กว้างขวางที่สุด อันนี้เป็นประเด็นที่เรายึดมาโดยตลอด” นายสมหมาย ปาจิณฉัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนให้สัมภาษณ์ วันที่ 31 มี.ค.2546

เมื่อการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเน้นไปที่กลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่กลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง มีการแบ่งพระเอก ผู้ร้าย และความต้องการของหนังสือพิมพ์ที่จะรายงานเหตุการณ์ตามสภาพที่เกิดขึ้น ดังนั้นโครงเรื่องที่หนังสือพิมพ์ได้วางแนวทางเอาไว้เพื่อการนำเสนอข่าวนี้จึงมีลักษณะการดำเนินเรื่องที่ยืดช่วงเวลาและการนำเสนอรายละเอียดสถานที่เกิดเหตุการณ์ รวมทั้งการรายงานตามสภาวะเหตุการณ์ คือ รายงานตามลำดับสิ่งที่เกิดขึ้นโดยมีการนำเสนอโครงเรื่องที่สลับซับซ้อนด้วยการนำเสนอเหตุการณ์สำคัญมากกว่า 2 เหตุการณ์ ซึ่งเป็นกลวิธีสร้างความสนใจกับผู้รับสาร อีกทั้งเพื่อให้ข่าวมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง การสร้างโครงเรื่องเช่นนี้จะทำให้ผู้รับสารเห็นว่าเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการเคลื่อนไหวและมีการพัฒนาเหตุการณ์ไม่หยุดนิ่ง นอกจากนี้โครงเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกส่วนใหญ่จะอยู่ในภาวะพัฒนาเหตุการณ์ และภาวะวิกฤติเนื่องจากเหตุการณ์โรงไฟฟ้าบ่อนอกยังไม่มีข้อยุติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมจากรัฐบาล ดังนั้นภาวะยุติหรือจุดจบของเหตุการณ์จึงยังคงไม่สามารถสรุปได้

โดยโครงเรื่อง จะเป็นการวางแนวทางนำเสนอเรื่องราวว่าจะดำเนินเรื่องไปในทิศทางใด และจะมีบทสรุปอย่างไร โครงเรื่องจะมีการเรียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้เป็นเรื่องราวสอดคล้องกันโดยมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับต้นเหตุ การแก้ไข และบทสรุป ทั้งนี้ในโครงเรื่องจะต้องสร้างความน่าสนใจกับผู้รับสาร ซึ่งบางครั้งมีการนำเสนอสถานการณ์หรือรายงานเหตุการณ์อื่นนอกเหนือจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ต้องการ เพื่อให้โครงเรื่องดูสลับซับซ้อนมีเงื่อนไขให้ค้นหาและต้องคลี่คลายจำนวน

มาก ทั้งนี้การสร้างให้โครงเรื่องมีเรื่องราวสลับซับซ้อนจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่หนังสือพิมพ์หยิบมารายงานนั้นมีความสำคัญ มีข้อน่าสงสัยและน่าค้นหา แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าเรื่องราวที่หนังสือพิมพ์นำมาเสนอนั้นล้วนมีโครงเรื่องที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ เหตุการณ์มักจะไม่มีบทสรุปหรือการยุติเรื่องราวอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการสร้างโครงเรื่องที่เรียกว่าจบแบบห้วนๆ ไม่มีประเด็นน่าสงสัยติดตามต่อ หรือแม้แต่การกล่าวถึงว่าเรื่องราวจะดำเนินเป็นเช่นไร

นอกจากนี้โครงเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก หนังสือพิมพ์ได้สร้างปมขัดแย้งหรือปมปัญหา เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความสนใจในรายงานข่าว หรือบางทีเพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกอยากสืบค้นความจริงในประเด็นข่าวที่น่าเสนอ อาทิ รัฐดำเนินงานโปร่งใสหรือไม่ หรือเหตุการณ์จะดำเนินต่อไปอย่างไร ใครจะออกมาตอบคำถามอย่างไร ทั้งนี้ปมปัญหาของโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หลายด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยการสร้างปมปัญหาหรือปมขัดแย้งนี้เป็นเทคนิคที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้รับสารให้ติดตามเรื่องต่อไป สำหรับปมปัญหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่

- ปมปัญหาเกี่ยวกับสัญญาโรงไฟฟ้า คือ การชี้ให้เห็นว่ามีการปกปิดสัญญาไม่ยอมเปิดเผยต่อสาธารณะ อีกทั้งไม่อธิบายการเลื่อนเซ็นสัญญาครั้งสุดท้ายที่มีก่อนบอร์ดยุติการ 1 วัน และการยกเลิกสัญญาทำให้รัฐเสียเงินชดเชยจำนวนมากสมควรหรือไม่ และใครควรรับผิดชอบ
- ปมปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่โครงการ คือ หนังสือพิมพ์ตั้งประเด็นปัญหาของเหตุการณ์เป็นคำถามว่า ทำไมเจ้าหน้าที่บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เข้าไปสำรวจน่านน้ำบ่อนอกโดยไม่แจ้งชาวบ้านก่อน และเจ้าหน้าที่ทั้งหมดเข้าไปทำอะไร
- ปมปัญหาเกี่ยวกับรายงานอีไอเอ ในเหตุการณ์ความผิดพลาดและละเลยต่อชีวิตในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การรายงานมีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็นหรือไม่
- ปมปัญหาเกี่ยวกับพลังงานสำรอง มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เพื่อสร้างความมีเสถียรภาพและมั่นคงในระบบพลังงานของชาติ หากไม่มีการสร้างโรงไฟฟ้าจะทำให้ในอนาคตประเทศจะประสบกับปัญหาการขาดแคลนพลังงาน
- ปมปัญหาเกี่ยวกับกองทุนประกันความเสียหาย หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอให้เห็นความขัดแย้งในการจัดตั้งกองทุนระหว่างแกนนำกับบริษัทในเรื่องความจริงใจในการจัดตั้ง
- ปมปัญหาเกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชนกับพลังงานสะอาด พบว่า หนังสือพิมพ์ไม่มีการ

นำเสนอปัญหาของเหตุการณ์นี้ (ซึ่งในความเป็นจริงหนังสือพิมพ์ต้องสร้างปัญหาให้
ผู้รับสารอยากรู้ว่าทำไมโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกถึงเป็นที่สนใจขององค์กรพัฒนาเอกชนมาก)

นอกจากนี้โครงสร้างของโครงเรื่องที่หนังสือพิมพ์ใช้ในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้น
พบที่มีการจัดวางโครงสร้างของเรื่อง โดยใช้การรายงานที่ประกอบด้วย 1. เป็นการรายงานข่าวตาม
สภาวะการณ์ ได้แก่ ภาวะเริ่มเรื่อง ภาวะพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ ภาวะคลี่คลาย และภาวะ
ยุติเรื่อง 2. มีการนำเสนอเหตุการณ์มากกว่า 2 เหตุการณ์ผสมผสานกัน

ในการรายงานตามสภาวะการณ์ของหนังสือพิมพ์ หมายถึง การรายงานเรื่องราวตามลำดับ
เหตุการณ์ก่อนและหลังเพื่อให้เรื่องราวมีการนำเสนอที่เป็นเหตุเป็นผลและสร้างความน่าเชื่อถือกับผู้รับ
สาร สำหรับโครงเรื่องของแต่ละเหตุการณ์ จะอยู่ในภาวะการพัฒนาเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติ และภาวะ
คลี่คลายเสียเป็นส่วนใหญ่ จะมีเหตุการณ์กองทุนประกันความเสียหายบทหนึ่งของการขอโทษที่
ดำเนินเรื่องตั้งแต่เริ่มต้น และเหตุการณ์องค์กรพัฒนาเอกชนกับการเรียกร้องพลังงานสะอาดที่ดำเนิน
สิ้นสุดที่ภาวะวิกฤติ

ผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าโครงเรื่องของแต่ละเหตุการณ์มีโครงสร้างเหตุการณ์อย่างไร

เหตุการณ์ที่ 1					
เหตุการณ์ที่ 2					
เหตุการณ์ที่ 3					
เหตุการณ์ที่ 4					
เหตุการณ์ที่ 5					
เหตุการณ์ที่ 6					

เริ่มต้น พัฒนาเหตุการณ์ วิกฤติ คลี่คลาย จบเรื่อง

- หมายเหตุ**
- เหตุการณ์ที่ 1 ความขัดแย้งและการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่บริษัทคู่สัญญา
- เหตุการณ์ที่ 2 การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของ
ภาครัฐ
- เหตุการณ์ที่ 3 ข้อผิดพลาดในเนื้อหาสิ่งมีชีวิต(ปลาวาฬ)ของรายงาน
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- เหตุการณ์ที่ 4 ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ
- เหตุการณ์ที่ 5 การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง
- เหตุการณ์ที่ 6 ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน

สำหรับโครงสร้างของโครงเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์จะนำเสนอเหตุการณ์ที่ไม่เคยนำเสนอมาก่อน(ช่วงเวลาการศึกษา เพราะเหตุการณ์ส่วนใหญ่นำเสนอมาก่อนหน้านี้แล้ว) ด้วยการแนะนำเรื่องหรือเรียกว่าอยู่ในช่วงของการเริ่มเรื่อง และเมื่อเหตุการณ์ได้มีความเคลื่อนไหวและมีความคืบหน้าในประเด็นจึงเข้าสู่ช่วงของการพัฒนาเหตุการณ์ มีการรายงานข่าวลักษณะการเล่าเรื่องด้วยการพัฒนาการของปัญหา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแล้วว่าตัวละครได้ประสบกับปัญหาอยู่แล้วและกำลังหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งประสบกับการต่อต้าน คัดค้าน

จากนั้นหากเหตุการณ์มีการคัดค้านหรือถูกโต้แย้งหรือมีการตัดสินใจเลือกที่จะไปในทิศทางใดแล้ว เรื่องจะเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ทั้งนี้ภาวะวิกฤติเริ่มเห็นชัดเจน เพราะเหตุการณ์เริ่มมีการตั้งประเด็นคำถามว่า เอา - ไม่เอา ชอบ - ไม่ชอบ สร้าง - ไม่สร้าง ต้องการให้สังคมมีการเลือกหรือกำหนดทิศทางกับเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหนังสือพิมพ์จะมีการนำเสนอเรื่องราวอย่างต่อเนื่องในช่วงนี้ และเมื่อเหตุการณ์สามารถร่วมกันหาทางออกได้ จะเป็นภาวะคลี่คลาย ซึ่งหลังจากนี้หากเหตุการณ์สามารถมีบทสรุปอย่างแน่ชัดว่าจะเป็นทิศทางไหนแล้วจะเข้าสู่ภาวะยุติเรื่อง อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหทั้ง 6 เหตุการณ์ก็ไม่มีเหตุการณ์ใดเลยที่เข้าสู่ภาวะยุติอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะใช้การจัดลำดับเรื่องตามเวลา ซึ่งเป็นกรร่อยเรียงเรื่องราวตามเวลาที่เกิดเหตุการณ์เป็นขั้นตอนที่ง่ายต่อการเข้าใจเรื่องราวเพราะข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นข่าวที่เน้นไปทางวิชาการ มีข้อมูลตัวเลขการศึกษาจำนวนมาก ช่วยให้ผู้รับสารมองเห็นการดำเนินเรื่องชัดเจนมากขึ้นทราบสาเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนและหลัง นอกจากนี้ยังมีการจัดลำดับเรื่องแบบ

อื่นๆมาผสมผสานกัน เช่นการจัดลำดับเรื่องราวแบบตามสาเหตุ ซึ่งมีการนำเสนอวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และความต้องการ โดยการจัดลำดับลักษณะนี้ช่วยให้เห็นปมปัญหา ปัญหาที่เกิด และการแก้ไข ปัญหา การจัดลำดับแบบเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านสามารถรับทราบข้อมูลและสถานที่เกิดเหตุจริง และสามารถทราบเรื่องราวดำเนินเป็นมาอย่างไร

สำหรับการนำเสนอเหตุการณ์มากกว่า 2 เหตุการณ์ผสมผสานกัน หนังสือพิมพ์มีการสร้างเหตุการณ์ในข่าวโดยนำเสนอประเด็นที่มีความสำคัญและสามารถสร้างกระแสการต่อต้านหรือ การคัดค้านให้เกิดขึ้น ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้แก่ เหตุการณ์การรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ อีไอเอ แม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะถูกนำเสนออยู่เป็นอันดับ 3 แต่ก็เป็นตัวเหตุจุดชนวนให้เกิดกระแส การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้คนในท้องถิ่นลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อรักษาผลประโยชน์ในท้องถิ่น และเมื่อหนังสือพิมพ์เห็นว่ากระแสเรื่องสิ่งแวดล้อมลดความน่าสนใจจากประชาชน หนังสือพิมพ์จะนำ อีกเหตุการณ์ที่อาจเป็นประเด็นอื่นไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาเสนอเพื่อที่จะช่วยให้ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อ นอก สามารถดำเนินเรื่องต่อไปเมื่อเหตุการณ์แรกที่น่าเสนอนั้นไม่สามารถหาปมปัญหาหรือข้อเท็จจริง มาเล่าต่อไปได้ โดยในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก พบว่า มีการสร้างเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงของการศึกษา (มกราคม 2544-พฤษภาคม 2545) แรกเริ่มมีการเรียกร้องให้ตรวจสอบ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุการณ์แรกที่ได้มีการนำเสนอ และเป็นโครงเรื่องหลักสำหรับข่าว โรงไฟฟ้าบ่อนอก คือ เนื้อหาข่าวและเรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นผลจากรัฐวางแผนก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่าน หินที่บ้านบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและรายงานไว้ที่ บ้านบ่อนอกไม่พบสัตว์เศรษฐกิจและหายาก การประกอบอาชีพของชาวบ้านในเรื่องประมงมีไม่มาก สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ ทำให้เกิดการต่อต้านเพราะเกรงมลพิษที่จะเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้า ใน การรายงานเหตุการณ์ดังกล่าว หนังสือพิมพ์ได้มีการรายงานควบคู่กับเหตุการณ์ที่องค์กรพัฒนา เอกชนเรียกร้องให้มีการตรวจสอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเช่นกัน แต่ประเด็นหลักที่องค์กร พัฒนาเอกชนต้องการคือการใช้พลังงานสะอาดทดแทนถ่านหินโดยกล่าวว่า จะนำมาตรการกีดกัน ออกมาหากรัฐยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเหตุการณ์ไม่มีบทสรุป หนังสือพิมพ์นำเหตุการณ์อื่นมา นำเสนอโดยทิ้งเหตุการณ์ดังกล่าวให้ค้างเอาไว้โดยไม่มุ่งหาคำตอบ

จากการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์พยายามที่จะสร้างโครงเรื่องและเน้นโครงเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้า บ่อนอกให้อิงกับกระแสของสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เพื่อให้ข่าวเป็นที่สนใจของผู้รับสารเพราะคำว่า สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนามีอุดมการณ์ที่เดินสวนทางกันและประเด็นที่สำคัญอีกประการที่หนังสือพิมพ์

มีการนำเสนอเหตุการณ์ในข่าวมากกว่า 2 เหตุการณ์ และสร้างปมปัญหาในการนำเสนอทำให้ข่าวที่นำเสนอสามารถอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์และสามารถดำเนินอยู่ได้แม้ว่าข่าวนั้นจะหายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์หลายวัน เพราะจะเห็นว่ากรนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกช่วงการศึกษา มกราคม 2544 - พฤษภาคม 2545 นั้นเหตุการณ์ย่อยไม่ได้มีการเสนออย่างต่อเนื่อง บางช่วงเวลาไม่มีการนำเสนอ ความเคลื่อนไหวของข่าวเหตุการณ์นั้นแต่กลับมีเหตุการณ์ย่อยอื่นแทรกขึ้นมาแทน

ส่วนการนำเสนอฉากในการเล่าเรื่องของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกหนังสือพิมพ์ได้มีการนำฉากการปะทะกันระหว่าง คน 2 กลุ่ม หรือตอบโต้กันไปมาเป็นฉากหลักในการนำเสนอ ด้วยเหตุผลในเรื่องของการจัดวางตัวละครและการนำเสนอแก่นเรื่องที่แบ่งกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนออกจากกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นจำนวนการนำเสนอฉากดังนี้

ตารางที่ 33 สรุปการปรากฏของฉากในข่าว

ฉาก	จำนวน
1. การปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม	140
2. เดินประท้วง	19
3. ความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา	6
4. เศร้าสะเทือนใจ	4
รวม	169

การนำเอาฉากการตอบโต้ทางความคิดระหว่าง 2 ฝ่ายที่มีความคิดแตกต่างกัน การใช้ถ้อยคำที่ได้ตอบโต้ไปมานำเสนอในจำนวนสูง แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญการสร้างสีสันให้เกิดขึ้นกับการรายงานข่าว โดยใช้ความแตกต่างของแนวคิด ทศนคติ มาเป็นเครื่องมือในการสร้างความน่าสนใจ และฉากดังกล่าวก็มีส่วนช่วยสร้างอารมณ์ร่วมของผู้รับสารด้วย ฉากการปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม มีลักษณะการตอบโต้ทางความคิดระหว่าง 2 ฝ่ายที่มีความคิดแตกต่างกัน การใช้ถ้อยคำตอบโต้กันไปมา ทั้งเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม ทศนคติ วิธีคิด เป็นการนำเสนอให้เห็นความต่างขั้วของความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันแล้วให้ผู้สนใจหรือผู้รับสารเป็นคนเลือกที่จะเชื่อว่า จะเข้าข้างฝ่ายใด

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่า การนำเอาแหล่งข่าวหรือตัวละครมานำเสนอในฉากที่มีการปะทะหรือตอบโต้กัน โดยหนังสือพิมพ์อยู่ตรงกลาง เป็นผู้วางแผนการนำเสนอเรื่องราวจากเหตุการณ์เท่านั้น ทำให้การรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะการสาดโคลนกันไปมา ระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านเท่านั้น ทั้งนี้ฉากสำคัญอื่นหนังสือพิมพ์กลับไม่นำเสนอ เพราะจากจำนวนฉากที่นำเสนอในตารางจะเห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน

ทั้งนี้ฉากที่หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญประกอบด้วยฉากการเดินทาง ได้แก่ การยกป้ายประท้วง การนั่งอดอาหาร การปราศรัยการชุมนุมในสถานที่ต่างๆทั้งใน และต่างประเทศเป็นการประท้วงของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน(กรีนพีซ) เป็นฉากที่มีการแสดงรูปแบบของการเคลื่อนไหว การเคลื่อนที่ หรือการกระทำของกลุ่มตัวละครต่างๆ ซึ่งฉากนี้ได้รับการสนใจจากหนังสือพิมพ์รองลงมา ทั้งนี้การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความขัดแย้งที่มีความแตกต่างทางความคิดหรือผลประโยชน์ ฉากการยกป้ายประท้วงจะเป็นตัวเลือกหลักที่จะนำมาเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ เพราะถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างผู้เสียผลประโยชน์และผู้ได้ผลประโยชน์ ในการเสนอฉากการเดินทางหรือฉากเกี่ยวกับความรุนแรงที่มีการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ มีการยกป้ายประท้วง นั้น นายสมหมาย ปาวิจจัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน มองว่า เป็นเรื่องปกติเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริง หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องรายงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546)

ฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ กลุ่มที่มีความคิดแตกต่างกัน 2 กลุ่ม หันมาเข้าใจกันและร่วมมือกันพัฒนาสิ่งเดียวกัน ในการนำเสนอข่าวจะเห็นว่ามีความต่างในการนำเสนอจำนวนมาก นั่นแสดงว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรายงานรูปแบบของฉากดังกล่าว สาเหตุมาจาก กลไกของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่สามารถที่จะสร้างความรู้สึกให้ทั้งสองฝ่ายเข้ามาร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้ แต่ที่ฉากดังกล่าวถูกนำเสนอ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่บริษัทคู่สัญญาคือ บริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด จัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายจากโรงไฟฟ้าให้กับตำบลอ่าวน้อยและตำบลบ่อนอก โดยตั้งคณะกรรมการกองทุนเรียกว่าคณะทำงานไตรภาคี ประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐ บริษัทและตัวแทนประชาชน ซึ่งจะเห็นว่าประชาชนร่วมอยู่ด้วย แต่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มของพัฒนาชุมชนเพื่อความเป็นธรรมตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ โดยนางละม่อม หินแก้ว ประชาสัมพันธ์กลุ่มฯกล่าวว่า อยากให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันหากมีผลกระทบเกิดขึ้นกับการก่อสร้าง(กรุงเทพธุรกิจ 24ก.พ. 2544) ซึ่งทางกลุ่มอ้างว่าไม่ใช่กลุ่มที่มีบทบาทในการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก เช่นกลุ่มของ

นายเจริญ วัตอักษร ดังนั้นจึงเห็นว่าฉากดังกล่าวไม่ได้รับการเหลียวแลจากหนังสือพิมพ์

และฉากเศร้าสะเทือนใจ ได้แก่ การบรรยายบรรยากาศทางธรรมชาติ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ น่าอดสู บรรยายสภาพอารมณ์ ความรู้สึก ฉากนี้ถูกแสดงในเหตุการณ์ ความผิดพลาดและละเลยต่อ ชีวิตในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ที่กำลังจะถูกทำลายหากมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ได้นำบรรยากาศของสภาพชีวิตในการประกอบอาชีพประจำวัน ภาพความเป็นอยู่ที่ใช้ระบบพึ่งพาธรรมชาติ การชี้ให้เห็นความสมบูรณ์ของทะเลที่มีปลาวาฬเข้ามาหาอาหารกิน ซึ่งมีการใช้ถ้อยคำทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม ทำให้คนอ่านสามารถมองเห็นภาพของธรรมชาติ และมีความรู้สึกถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นทำให้สัตว์น้ำในทะเลตายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ชาวบ้านที่เคยหาสัตว์น้ำเป็นอาชีพต้องเปลี่ยนอาชีพของตนเองใหม่ แม้ว่าการรายงานฉากของความเศร้าสะเทือนใจในรายงานสิ่งแวดล้อมจะไม่ชัดเจนเท่าการรายงานข่าวอาชญากรรมที่มีการบรรยายรายละเอียดและอารมณ์ของผู้เสียหายอย่างมีสีสัน เจ้าของอารมณ์ สามารถเห็นภาพตามที่หนังสือพิมพ์คาดหวัง แต่การสร้างความรู้สึกสูญเสียให้เกิดขึ้นในการอ่านข่าวสิ่งแวดล้อมก็เป็นการสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้รับสารด้วยเช่นกัน

เมื่อมาพิจารณาในเรื่องมุมมองการเล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์แบ่งมุมมองการเล่าเรื่องออกเป็น 2 ประเภท คือ การที่ผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นการมองแบบเป็นกลาง ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมด้วย และมุมมองโดยฝ่ายสายตาของผู้เล่าเองซึ่งถือเป็นผู้รอบรู้กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

ด้วยการใช้ฉากที่ให้ตัวละครหรือแหล่งข่าวมีการตอบโต้ทางความคิดเห็น หรือปะทะกันระหว่างกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้าน ทำให้หนังสือพิมพ์เน้นการนำเสนอมุมมองการเล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกด้วยการเล่าเรื่องผ่านสายตาของตัวกลางหรือเรียกง่าย ๆ ว่า ใช้ตัวละครหรือแหล่งข่าวเป็นผู้ดำเนินเรื่องทั้งหมด โดยที่หนังสือพิมพ์เป็นเพียงผู้รับข้อมูลมาถ่ายทอด นำเสนอสู่สาธารณะให้เท่านั้น แต่การใช้วิธีการเล่าโดยตัวหนังสือพิมพ์เองก็มีบ้างแต่ไม่มากนักหนังสือพิมพ์จะใช้วิธีการนำเสนอแบบสลับกันไปเพื่อความน่าสนใจของการนำเสนอข่าวให้ไม่ดูน่าเบื่อ อีกทั้งช่วยให้เนื้อหาข่าวมีความครอบคลุมในส่วนที่ตัวละครไม่สามารถบรรยายได้ เช่น สถานที่เกิดเหตุ หรือการรายงานต้นเหตุปัญหาในอดีตหรือเหตุการณ์ก่อนหน้าเพื่อที่จะเข้าสู่ปัญหาในปัจจุบัน เป็นต้น

ในการใช้มุมมองผู้เล่าทำความเข้าใจพฤติกรรมและเหตุการณ์ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาตัวละคร จะเห็นว่าในทุกเหตุการณ์ย่อยของข่าวโรงไฟฟ้ามีการใช้ตัวละครหรือแหล่งข่าวเป็นผู้นำเสนอทั้งสิ้น ทั้งนี้การนำข้อมูลจากตัวละครหรือแหล่งข่าวจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกว่าได้รับสารที่เป็นความจริงเห็นได้จากการใช้เครื่องหมายคำพูดมาเป็นสัญลักษณ์ เมื่อตัวละครแสดงความคิดเห็นนอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้รับสารใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากขึ้น เพราะสามารถเห็นการถามตอบไปมาระหว่างผู้สื่อข่าวและตัวละคร

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาการใช้ตัวละครพบว่า หนังสือพิมพ์มีการใช้ตัวละครอยู่ในวงจำกัด โดยบุคคลที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น Prominence คือ เป็นคนมีชื่อเสียงในเหตุการณ์ เป็นผู้รู้เรื่องความเป็นไปเป็นมา และเป็นผู้ที่จุดกระแสของข่าว อาทิ นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดูแลกฟผ. นายวิทยา ศชรักษ์ ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีการนำเสนอข่าวความคืบหน้าหรือการแสดงความคิดเห็นหนังสือพิมพ์จึงมุ่งตรงไปยังบุคคลเหล่านั้นเพื่อหาคำตอบ

การที่หนังสือพิมพ์นำตัวละครมานำเสนอจำนวนน้อยและอยู่ในวงจำกัดนั้น นายสมหมาย ปาโรจฉัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า “ผู้อ่านผู้รับสารจะรับรู้จากข่าวสาร แต่ไม่เคยรับรู้เบื้องหลังการทำงาน เขาไม่รู้เลยว่านักข่าวได้พยายามที่จะไปหาแหล่งข่าวอื่นๆ ด้วยความยากลำบาก พยายามจะอ้าปากถามเพื่อให้คนเหล่านั้นพูดออกมา ไม่ว่าจะป็นภาครัฐ สิ่งแวดล้อม ซึ่งในแต่ละวันเราก็ไม่ได้รายงานว่าไปพบใครต่อใคร บางวันพบ 4-5 คนแต่ไม่ได้ข้อเท็จจริง ไม่ได้ข้อมูล ไม่กล้าเปิดเผย นักข่าวเองก็เบื่อแหล่งข่าวเก่าๆ แต่นักข่าวเองก็ต้องพยายามหาแหล่งข่าวให้มากขึ้น ไปล้วงลึกมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อเองต้องนำมาพิจารณา อย่างไรก็ตามปัญหาอีกอย่างคือหน่วยงานรัฐไม่ค่อยเปิดเผยกันง่าย ๆ จะมีรู้เพียง คนสองคน คนอื่นๆก็ไม่เกี่ยวและระบบข้อมูลข่าวสารของไทยเองก็ไม่ใช้ระบบเปิด ข้อมูลสาธารณะไม่ได้หาง่ายๆ” (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546)

จากองค์ประกอบหลักข้างต้นจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์เน้นการนำเสนอไปที่กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโดยยกให้เป็นพระเอกและให้กลุ่มสนับสนุนเป็นผู้ร้าย โดยการนำเสนอเนื้อเรื่องทั้งหมดหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอโดยวางตัวเองอยู่ตรงกลาง เป็นตัวเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ผู้รับสารจะได้รับ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีโครงสร้างดังนี้

โครงสร้างการเล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์

การคัดเลือกของหนังสือพิมพ์ : ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีประเด็นหลักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
ตัวละคร		วิธีการนำเสนอ			
พระเอก	ผู้ร้าย	โครงเรื่อง	แก่นเรื่อง	ฉาก	มุมมอง
กลุ่ม คัดค้านการ ก่อสร้าง (กลุ่มแกน นำชาวบ้าน นายเจริญ วัดอักษร ประธาน กลุ่มรักษ์ ท้องถิ่นบ่อ นอก)	กลุ่ม สนับสนุนการ ก่อสร้าง (ภาครัฐ การ ไฟฟ้าฝ่าย ผลิตแห่ง ประเทศไทย และ บริษัท คู่สัญญา)	- ใช้รูปแบบการรายงานข่าวตาม สภาวะการณ์ ประกอบด้วย 1. ภาวะเริ่มเรื่องเป็นการแนะนำ เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น 2. ภาวะพัฒนาเหตุการณ์ 3. ภาวะวิกฤติ 4. ภาวะคลี่คลาย 5. ภาวะยุติเรื่อง - นำเสนอเหตุการณ์มากกว่า 2 เหตุการณ์ผสมผสานกัน - สร้างปมขัดแย้งหรือปมปัญหา	นำเสนอแก่นเรื่องจากฝ่าย คัดค้าน ได้แก่ 1. แก่นเรื่องเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ภาค ประชาชน 2. แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมของภาคประชาชน 3. แก่นเรื่องเกี่ยวกับ พลังงานทางเลือก นำเสนอแก่นเรื่องจากฝ่าย สนับสนุน ได้แก่ 1. แก่นเรื่องเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ภาครัฐ 2. แก่นเรื่องเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมของภาค ประชาชน	ใช้ฉากการตอบโต้หรือการสาด โคลนเข้าหากันระหว่างฝ่ายคัด- ค้านและฝ่ายสนับสนุนการก่อ- สร้างเพื่อแสดงให้เห็นภาพการอยู่ กันคนละขั้วความคิด โดยมีหนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางใน การประกอบสร้างความจริงและ รายงานข่าวต่อสาธารณะ	ใช้ตัวละครในเรื่องหรือ แหล่งข่าวเป็นผู้ดำเนินเรื่องเพื่อ แสดงให้เห็นว่าเรื่องราวเกิดขึ้น จริง

หมายเหตุ การเลือกตัวละครหรือการพิจารณาตัวละครหรือแหล่งข่าวเป็นประเด็นหลักที่หนังสือพิมพ์ต้องพิจารณาก่อน

อุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ในงานวิจัยนี้ นอกจากต้องการทราบรูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวแล้วยังต้องการทราบว่าในกลวิธีการเล่าเรื่องมีการสะท้อนอุดมการณ์อะไรบ้างจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ สำหรับอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกผ่านกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ คือ กลุ่มต่อต้าน/คัดค้านโรงไฟฟ้า และกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง โดยอุดมการณ์ที่พบมาจากการวิเคราะห์แก่นเรื่องที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ มาจากแก่นเรื่องซึ่งเป็นแนวคิด ทศนคติ อุดมการณ์ ความคิดเห็น ที่ถูกถ่ายทอดออกมาจากตัวละคร(แหล่งข่าว)หลักเป็นสำคัญ

ตัวละคร	ความถี่
กลุ่มต่อต้าน/คัดค้านโรงไฟฟ้า	
แกนนำชาวบ้าน	77
องค์กรพัฒนาเอกชน	16
รวม	94
กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง	
สพช./กฟผ.	14
บริษัทคู่สัญญา	55
รวม	69
กลุ่มอื่นๆ	
รัฐบาล	102
นักวิชาการ	15
รวม	117

หมายเหตุ

1. การนับความถี่มาจากจำนวนตัวละครที่ถูกนำเสนอในการเล่าเรื่อง
2. รัฐบาลที่มีจำนวนมากนั้นเป็นกลุ่มอื่นที่ เป็นผู้ช่วยทั้งกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุน

จากตารางแสดงจำนวนตัวละคร(แหล่งข่าว)ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ พบว่า ตัวละครหรือแหล่งข่าวในกลุ่มต่อต้าน/คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถูกนำเสนอมากที่สุด ทำให้การนำเสนออุดมการณ์ที่มาจากฝ่ายคัดค้านกลายเป็นอุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์เน้นหนักในการนำเสนอ อย่างไรก็ตาม จำนวนของตัวละครที่มาจากฝ่ายสนับสนุนก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งค่าความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ที่นำเสนอในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่มีของกลุ่มใดที่สามารถครอบงำได้อย่างเบ็ดเสร็จหรือสมบูรณ์ เพราะมีปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับหนังสือพิมพ์ในการคัดเลือกนำเสนอด้วย(จะ

อธิบายในช่วงต่อไป) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอื่นๆซึ่งมีบทบาทในข่าว ได้แก่ รัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่หลายฝ่ายคาดว่าน่าจะอยู่ในกลุ่มผู้สนับสนุนการก่อสร้างแต่ลักษณะการนำเสนอของหนังสือพิมพ์กับบทบาทของกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาล ที่ประกอบด้วย นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคุณพล. นายพิทักษ์ อินทรวินันท์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคุณด้านพลังงาน นายแก้วสรร อติโพธิ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร นายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้แสดงบทบาทเป็นเพียงผู้ช่วยหรือผู้ที่ให้ความเหลือแก่กลุ่มต่อต้านหรือกลุ่มสนับสนุน(ในบางประเด็น)เท่านั้น ในแง่ที่ว่า รัฐบาลเข้าไปช่วยในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานต้นปัญหา(กฟผ.)และบริษัทคู่สัญญา แต่รัฐบาลบางกลุ่มก็มีการช่วยเหลือกลุ่มหน่วยงานรัฐแต่มีไม่มากนัก ส่วนนักวิชาการก็เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้ความรู้แก่กลุ่มต่อต้านคัดค้านโรงไฟฟ้า อย่างไรก็ดี ประเด็นที่น่าคิดในการนำเสนอแนวคิดหรืออุดมการณ์ของตัวละคร(แหล่งข่าว) จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์เน้นเสนอความคิดเห็นของกลุ่มอื่นๆหรือเรียกว่ากลุ่มผู้ช่วย โดยนัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์กำลังจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยายามนำเสนอข้อมูลที่มาจากงานวิชาการมากขึ้น หรืออาจเป็นเพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่หนังสือพิมพ์เองไม่สามารถอธิบายให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากกว่าผู้ที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

สำหรับอุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มต่อต้าน / คัดค้านการก่อสร้าง

อุดมการณ์สะท้อนออกมาจาก แกนนำชาวบ้าน (นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายฉอย ต้นดิวงรรวม กำนันตำบลบ่อนอก) ประกอบไปด้วยแนวคิดที่ว่า

1.1 การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วยคนของท้องถิ่น ซึ่งอาจเรียกว่า สิทธิชุมชน ที่ฝ่ายประชาชนมองว่าชุมชนมีอำนาจในการดูแลและจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเองได้โดยที่รัฐอาจไม่ต้องมาเกี่ยวข้องและการดูแลนี้จะทั่วถึงมากกว่ารัฐดูแลเอง ซึ่งแสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 1

1.2 การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม (จากการใช้เงินงบประมาณเพื่อจ่ายค่าเสียหายแก่เอกชน) แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 2

1.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนโยบายรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน เช่นในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ ที่นักวิชาการไม่เคยนำชาวบ้านเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาเลย แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 3

1.4 การใช้พลังงานสะอาดหรือพลังงานทางเลือกเพื่อปกป้องชีวิตประชาชนและสิ่งแวดล้อม แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 6

ผู้วิจัยพบว่า อุดมการณ์ที่นำเสนอในกลุ่มนี้มีลักษณะที่สวนทางกับสิ่งที่รัฐดำเนินการหรือต้องการให้เป็น ดังนั้นอุดมการณ์ในกลุ่มนี้จึงมีลักษณะเป็น อุดมการณ์ที่ต่อต้านอำนาจรัฐ หมายถึง แนวคิด ค่านิยม ความเชื่อของกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าบ่อนอก ซึ่งมีการตอกย้ำให้คิด และเชื่อโดยนำเอาพื้นฐานของสังคมมาเป็นตัวกำหนดเพื่อความน่าเชื่อถือ และเรียกร้องให้คนเหล่านั้นร่วมกันกระทำการบางอย่างเพื่อต่อต้านไม่ให้สิ่งแปลกปลอมเข้ามาในสังคม เช่น การอ้างการทำลายสภาพชีวิต สังคมของชาวบ้านในพื้นที่ได้รับผลกระทบ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยเจ้าของพื้นที่ การรักษาความสัมพันธ์ภายในชุมชน การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมด้านนโยบาย

เมื่อพิจารณาแนวคิดอุดมการณ์กลุ่มนี้จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์มีพื้นฐานมาจากสถานะทางสังคมเป็นเหตุเพราะกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนมีการพัฒนามากขึ้น มีการรวมตัวกันเพื่อทำให้ชุมชนของตัวเองได้รับผลประโยชน์มากที่สุด จากที่อดีตรัฐมักจะวางโครงการต่างๆที่อ้างว่าเพื่อผลประโยชน์ของชาติ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จรัฐก็ไม่เคยเข้าไปเหลียวแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเหล่านั้น บางกรณีเกิดผลกระทบกับชาวบ้านรัฐก็ทำนิ่งเฉย ซึ่งการเรียนรู้ทางสังคมนี้เองที่ทำให้ ชาวบ้านในตำบลบ่อนอกได้มีการรวมกลุ่มกันอย่างแน่นหนาและเข้มแข็ง และสามารถเผชิญหน้ากับผลกระทบที่มาจากภายนอกท้องถิ่นได้ สำหรับกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้นสถานะทางสังคมที่ชาวบ้านเรียนรู้และนำมาเป็นบทเรียนได้แก่ กรณีมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ นายเจริญ วัตรอักษร กล่าวว่า " การก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกแรกเริ่มยังไม่มีใครรู้ว่า รู้เพียงว่าจะเป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหิน ตอนนั้นมีการรวมตัวโดยใช้ความรู้จากปัญหาที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะศึกษาว่ามันเกิดขึ้นอย่างไร แล้วจับประเด็นมาเขียน ให้ชาวบ้านได้อ่าน ตอนนั้นเราไม่รู้หรอกว่าซบมีพิษมันคืออะไรหรือชื่ออะไร เราคิดว่ามันเป็นถ่านหิน ตอนนั้นเราทำหนังสือแจกกันไป กลุ่มแรกที่ทำคือคุณครู ก็นำเอกสารที่ทำไปแจกนักเรียนบอกพ่อแม่ให้มารวมกันเมื่อโรงไฟฟ้าจะมาชี้แจงซึ่งก็ได้ผล เอกสารที่เขียนจะเป็นเรื่องของผลกระทบที่จะเกิดว่าชาวบ้านจะเอาอย่างไรเพราะเขาจะสร้างโรงไฟฟ้าที่นี่ ตอนนั้นเขียนบอกว่าเมื่อมีการสร้างโรงไฟฟ้าซึ่งจะใช้ถ่านหิน ก็บอกว่าโรงไฟฟ้าแม่เมาะคือ

ตัวอย่างเมื่อปี 2535 มันมีผลกระทบที่ออกมาจากสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์เราต้องช่วยกัน ”(สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

ในการรวมกลุ่มเพื่อคัดค้านการก่อสร้าง นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก อธิบายว่า เป็นการทำงานที่มีมายาวนาน จนถึงปัจจุบันการต่อต้านดังกล่าวมีมากกว่า 3 รุ่น ได้แก่ กลุ่มคนที่มีความรู้ คือ ครู ซึ่งเรียกได้เป็น first generation ต่อมารุ่นที่ 2 เป็นลูกนายหน้าค้าที่ดิน เมื่อผลประโยชน์ลงตัวก็ห่างหายการต่อสู้ จนมาถึงรุ่นของเขาเองที่เป็นรุ่นที่ 3

ด้วยกลุ่มต่อต้านคัดค้านโรงไฟฟ้ามีจำนวนการนำเสนอต่อวุฒิสภาสูงกว่ากลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างทำให้เห็นแล้วว่าแนวคิดอุดมการณ์ของกลุ่มคัดค้านอยู่ในทิศทางเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และมีส่วนประกอบย่อยได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาผลประโยชน์ รวมทั้งการเรียกร้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ทั้งนี้ การที่กลุ่มต่อต้านคัดค้านโรงไฟฟ้าสามารถรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งและนำเสนอแนวคิดของตนเองให้กลายเป็นกระแสของสังคมแสดงให้เห็นแล้วว่าภายในกลุ่มมีการประสานกลไกการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและจริงจัง อีกทั้งการทำงานส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานความเข้าใจไม่ใช่ใช้อารมณ์ ความรู้สึก อย่างเดียว โดยนายเจริญ วัดอักษร กล่าวว่า “ การทำงานของกลุ่มชาวบ้านมีความเข้มแข็งเพราะเราถือว่าเป็นหน้าที่ เมื่อเราเปิดประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อม เรามองว่ามันจะสูญเสีย ส่วนใหญ่เราจะคิดกันเอง ในการทำงานแต่ละครั้งเราจะศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆและดูข่าวหนังสือพิมพ์บ้าง บางครั้งก็ขอเอกสารจากกลุ่มองค์กรเอกชน เวลาว่างงานสัมภาษณ์ให้ความรู้ที่ไหนเราไปหมดไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการเก็บข้อมูลมาทั้งหมดแล้วเราก็มีข้อมูลทั้งสองด้าน มาวิเคราะห์ให้กับชาวบ้านเราไม่ใช่ค้านอย่างเดียวแล้วไม่มีทางออกให้เขา ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค.46)

นอกจากนี้กระบวนการทางสังคมของกลุ่มก็มีส่วนช่วยให้แนวคิด อุดมการณ์ของกลุ่มมีการถ่ายทอดและยอมรับมากขึ้น โดยกระบวนการดังกล่าวคือ คนในกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกจะมีการช่วยเหลือชาวบ้านในเรื่องงานบุญงานกุศล พบปะให้ความรู้ไปด้วยซึ่งการกระทำดังกล่าวประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกบอกว่าเป็นวิธีการที่ได้ผล “ คนของเรามีการจัดแบ่งหน้าที่กันในกลุ่มมีประมาณ 6-7 คนต้องช่วยกัน งานมวลชนของเราก็มีงานศพ งานบุญ ถ้าเราเข้าไปช่วยจะเห็นว่าชาวบ้านพอใจ พอพวกไฟฟ้ามาเขาก็เดินหนีหมด ดังนั้นเราต้องใช้สังคมให้ช่วยเหลือเราและต้องสร้างมาตรการทางสังคมให้ชัด โดยเราชี้แจงแล้วว่ามาตรการทางสังคมที่ทำได้ ถ้าใครสนับสนุนโรงไฟฟ้าด้วยใจเราไม่

ว่ากัน หากสนับสนุนด้วยตัวเงินเพราะเขาเอามาให้ ถ้าเป็นร้านค้าเราก็ไม่ซื้อของ ถ้าไปกินเงินเดือน เขาก็จะไม่ยุ่งกันโดยอัตโนมัติ ก็ถือว่าเขาไม่รักบ้านเกิด”(สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

นอกจากนี้ยังมีกระบวนการทางการเมืองที่ทางกลุ่มต่อต้านคัดค้านโรงไฟฟ้าใช้เป็นเครื่องมือ ป้องกันอุดมการณ์ของตน คือ การให้คนของตัวเองลงสมัครองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต.ซึ่ง อบต.ชุดเก่าเป็นกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง และผลก็คืออบต.ชุดต่อต้านคัดค้านโรงไฟฟ้าได้รับ คัดเลือกเข้ามามากที่สุด “ เมื่ออบต.ชุดนั้นหมดวาระลง เราก็ส่งคนของเราลงสมัครเป็นอบต. ก็ได้ เป็นชุดกลุ่มคัดค้านตอนนั้นนโยบายของเราไม่ต้องใช้น้ำดีไฟสะอาด ทางดีไม่ต้อง เอาเรื่องที่เดือดร้อน นโยบายหาเสียงคือ เลือกเบอร์นี้คัดค้านโรงไฟฟ้า เราได้ 22 คนจาก 26 คน เรามีเสียงชัดเจนว่าไม่เอาโรงไฟฟ้า พวกที่สนับสนุนก็ยกมือด้วยเวลาออกเสียงในสภา นั่นเป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ต่อสู้ เราสู้กันเองมันเหนื่อย เรามาในองค์กรของรัฐผู้รับจ้าง ” (นายเจริญ วัตอักษร สัมภาษณ์ มี.ค.2546)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นว่ารูปแบบการต่อสู้เพื่อรักษาอุดมการณ์หรือแนวคิดของชาวบ้านเริ่ม ที่จะใช้องค์กรภาครัฐซึ่งถูกมองว่าอยู่ข้างตรงข้าม นั่นเป็นเพราะปัญหาที่สั่งสมกันมานาน ซึ่งนายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก ชี้ให้เห็นสาเหตุที่ต้องใช้องค์กรรัฐผู้กับตัวเองว่าเป็นเพราะ รัฐไม่ให้ความสนใจกับสิ่งที่ชาวบ้านเรียกร้อง อีกทั้งไม่ฟังสิ่งที่ชาวบ้านต้องการ ชาวบ้านจึงคิดว่าการ ใช้กำลังที่ไม่มีอำนาจไม่สามารถดำเนินการได้จึงใช้ระบบรัฐมาดำเนินการเอง “ ในครั้งแรกมีหน่วยงาน ราชการมาชี้แจงข้อมูลทั้งจากบริษัทและทางจังหวัด มีการโต้ตอบกันระหว่างชาวบ้านกับทางบริษัทซึ่ง ทางบริษัทเองก็ไม่สามารถตอบคำถามเราได้ทั้ง อีไอเอ ซึ่งเรากียังไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ ตอนนั้น เราจับเรื่องง่ายๆเช่นเรื่องจำนวนเรือมาถาม ตอนนั้นนายอำเภอบอกว่าหากเราไม่ต้องการก็ให้ลงชื่อ เรายอมว่าทางรัฐเองก็ไม่เข้าข้าง เราเสนอชื่อไปให้ทางกฟผ. 5,000 ชื่อที่คัดค้านแต่แล้วเรื่องก็เงียบ หายไปตั้งแต่ ปี 2538 ต่อมาในปี 2539 ก็มีการซื้อที่ดินตรงจุดที่สร้างโรงไฟฟ้า เรื่องที่หายไปเรานึกว่า จบแล้ว เราก็มารวมตัวกันอีก เริ่มมีการรวมกลุ่มการจัดการต่างๆ มีการปราศรัยเปิดเวทีในการแสดง ความคิดเห็น จ่ายเอกสารณรงค์ให้ความรู้กับชาวบ้าน เริ่มยื่นหนังสือให้กับรัฐ ตั้งแต่ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับชาติ ตอนนั้นอบต.สนับสนุนการก่อสร้าง เราก็ตามไปไม่ให้อบต.เซ็นอนุมัติตามทุก วัน จนอบต.ชุดนั้นหมดวาระลง ช่วงที่เราคัดค้านก็ให้อบต.ทำหนังสือในระดับประเทศ ส่งให้กับ นายกษชวนสมัยนั้น เรายื่นหนังสือ 4 ครั้ง จากนั้นก็มาที่ศาลากลาง วันที่ 9 ธันวาคม 2541 จากนั้น ก็มาปิดที่ถนน สมัยนายกษทักษิณ เรายื่นหนังสือหลายครั้งมาก แต่ทุกครั้งเรื่องก็เงียบหาย ไม่มี การตอบรับ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค.2546)

2. กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง

อุดมการณ์สะท้อนออกมาจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (อาทิ นายวิทยา ศุภรักษ์ ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการฯ) ประกอบไปด้วยแนวคิด

2.1 ผลประโยชน์ของชาติและความเป็นมาตรฐานสากลของสัญญาเป็นหลักสำคัญ แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 2 คือ การเลื่อนเซ็นสัญญาโรงไฟฟ้าบ่อนอกกับความเสียหายเปรียบของภาครัฐ

2.2 ความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศและอัตราค่าไฟฟ้าที่จะสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 4 คือ ความจำเป็นของพลังงานสำรองเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

2.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง ประเด็นนี้จึงมีการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร แสดงอยู่ในเหตุการณ์ที่ 5 คือ การจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายเพื่อลดความขัดแย้ง

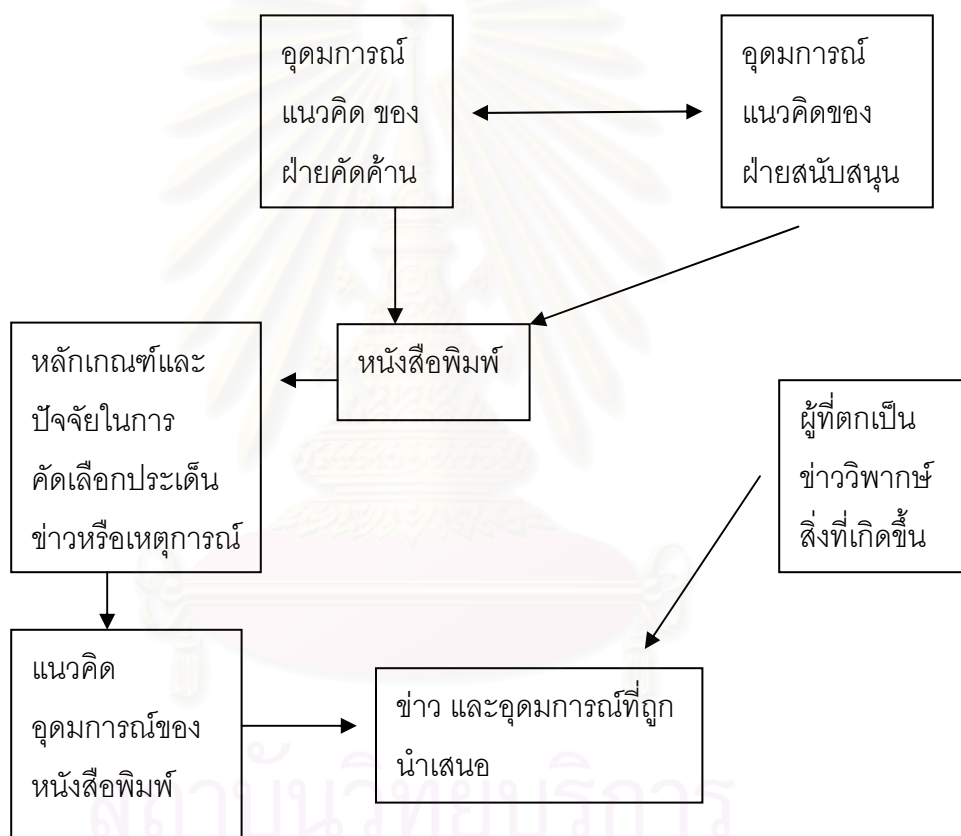
สำหรับอุดมการณ์ในกลุ่มนี้นั้นเป็นแนวนโยบายที่ถูกนำเสนอมาจากกลุ่มของภาครัฐหรือผู้ริเริ่มนโยบาย เรียกว่าเป็น อุดมการณ์สนับสนุนอำนาจรัฐ เพราะการปฏิบัติที่เน้นให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานกับส่วนราชการ โดยมองว่าการกระทำทุกอย่างล้วนส่งเสริมความอยู่ดีกินดี และช่วยให้ชาติมีการพัฒนาทั้งด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคมท้องถิ่น การเมือง โดยเน้นให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการผลิต เช่นการชี้ให้เห็นถึงเสถียรภาพของพลังงาน ความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้สรุปได้ว่าอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนของกลุ่มสนับสนุน คือ อุดมการณ์ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนา

นายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกรระดับ 11 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวว่า “ การที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าก็ยอมรับว่ามีผลกระทบ เพราะไม่มีการพัฒนาใด ๆ ที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่มีผลกระทบ ฉะนั้นต้องพิจารณาว่าอะไรมีผลได้หรือผลเสียมากกว่ากัน ก็เห็นใจคนที่อยู่ในชุมชนแต่ต้องมาว่า ผลกระทบต้องดูว่าอยู่ในระดับไหน ระดับมาตรฐานที่ทางหน่วยงานสามารถควบคุมได้หรือไม่ ซึ่งโรงไฟฟ้าบ่อนอกก็ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบังคับไว้ ทุกประเด็นของข้อขัดแย้งก็น่าพูดคุยกันได้ด้วยเหตุด้วยผล และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ถ้าพูดคุย

กันปัญหาทุกด้านก็จะไม่รุนแรง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาจากการที่ไม่เคารพสิทธิ ไม่ฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน นี่คือข้อเท็จจริง” (สัมภาษณ์ 28 มี.ค.2546)

สำหรับการนำเสนออุดมการณ์ทั้งสองฝ่ายหนังสือพิมพ์ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง โดยพยายามนำเสนออุดมการณ์ทั้งสองฝ่าย แต่ด้วยปัจจัยต่างๆของหนังสือพิมพ์ก็ส่งผลต่อการนำเสนอด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยขอแสดงให้เห็นเป็นเส้นทางการเดินทางของอุดมการณ์ดังนี้

ด้วยการที่หนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มที่เป็นตัวกลางในการรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจำนวนมากให้สาธารณชนรับรู้ ทำให้การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่างๆจากหนังสือพิมพ์ จำเป็นต้องมีกรคัดเลือกเฉพาะเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เช่นเดียวกับข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกหากประเด็นไม่มีความคืบหน้าการรายงานข่าวก็ต้องพักเอาไว้ก่อน “หลักในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มติชนคือ จะพิจารณาถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ ในแต่ละวันมีข่าวสารเกิดขึ้นมากมายหลายด้าน หลายประเภท หลายสาขา และหลายแหล่งข่าว สังคมสนใจปัญหาแตกต่างกันไป

เราหยิบประเด็นใหญ่ที่มีผลกระทบสูงอยู่ในความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นหลักในการพิจารณา เราไม่เอาความต้องการจากแหล่งข่าวมาเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้แนวทางหรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ก็มีส่วนในการคัดเลือก หนังสือพิมพ์ทั่วไปก็จะพิจารณาว่าข่าวอยู่ในความสนใจของสังคมมากน้อยเพียงใด ส่งผลกระทบต่อคนจนหรือไม่ เราต้องคำนึง เพราะข่าวที่เกิดจากทั่วโลกมีจำนวนมากต้องมีการจัดลำดับความสำคัญว่าข่าวไหนใหญ่ ข่าวเล็ก ตามลำดับด้วย และนี่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นหลักของสื่อมวลชน” นายสมหมาย ปาวิจจัตต์ บรรณาธิการอาวุโสมติชน (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546) ดังนั้นเกณฑ์การคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอของหนังสือพิมพ์มติชนจึงสอดคล้องกับแนวนโยบายขององค์กรที่ยึดถือมาตลอด คือ การมุ่งเน้นการนำเสนอข่าวที่เป็นสาระ นำเสนอข่าวทุกประเภทข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมนำเสนอข่าวทั้งสองด้านและรอบด้าน ทั้งผู้สนับสนุนและคัดค้าน และผู้เสนอโครงการ รวมทั้งผู้อื่นที่มีข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ผู้อ่านได้ตัดสินใจและการคัดเลือกข่าวที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีความทันสมัยที่สุดเพราะหนังสือพิมพ์เป็นตัวกลาง “บางที่เราอยากจะนำเสนอข้อมูลที่ดีที่สุด ที่ประชาชนต้องการ ”

ส่วนที่แหล่งข่าวเห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้เสนอข่าว(ข่าวชี้แจง ข่าวแถลงต่างๆ ข่าวประชาสัมพันธ์)ตามที่แหล่งข่าวส่งให้ นั้น บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า ต้องพิจารณาว่าเป็นประเด็นอะไร หนังสือพิมพ์ไม่มีเจตนาปิดบัง เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไร หนังสือพิมพ์มีหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารให้กว้างที่สุด และลึกที่สุด “การที่เขาว่าเช่นนั้นเพราะการนำเสนอไม่เป็นตามความต้องการของเขา ไม่ตรงกับที่เขาต้องการ ” อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์เองให้สิทธิแหล่งข่าวทุกแหล่งข่าวในการนำเสนอข้อมูลแก่สังคมไม่ได้หมายความว่าเราจะมากำหนดอะไร แต่สังคมเป็นผู้กำหนดการเลือกข่าวต่างหาก

ซึ่งการที่ข่าวถูกเลือกเพื่อให้ประชาชนสนใจทำให้หนังสือพิมพ์ต้องพยายามหาข่าวหรือประเด็นเพื่อตามกระแสของสังคมที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะกระแสที่มาจากรัฐบาล นักวิชาการอิสระด้านนิติศาสตร์ นายสุพิน ปัญญามาก (อดีตเป็นผอ.ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กฟผ.) อธิบายว่า “ กระแสของข่าวเกิดขึ้นจากรัฐบาล เป็นต้นกระแส เป็นแหล่งข่าวใหญ่เพราะมีรัฐบาลเท่านั้นที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ เป็นกระแสที่หนังสือพิมพ์เดินตามแบบไม่ให้หลุด กล่าวได้ว่าประเด็นข่าวส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์มักจะมีจุดกำเนิดมาจากฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านที่คอยให้ข้อมูลหรือประเด็นแก่นักข่าว หากหนังสือพิมพ์ฉบับใดไม่มีการนำเสนอจะเรียกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นว่าตกรั่ว ” (สัมภาษณ์ 29 มี.ค. 2546)

ทั้งนี้ นายสมหมาย ปรีฉัตร บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน ให้ความคิดเห็นถึงการนำเสนอข่าวที่มีการมองว่ารายงานตามสถานการณ์และตามกระแสว่า “ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์ มาตลอด แต่เมื่อถามกลับแล้วใครเป็นกุมข้อมูลข่าวสารนั้น ภาครัฐใช้หรือไม่ ภาคประชาชน ธุรกิจใหม่ ทำไมหนังสือพิมพ์ไม่ยอมเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ตีพิมพ์แล้วได้รับความนิยม ได้รับความเชื่อถือ ทำให้สังคมได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วนสมบูรณ์ แต่องค์กรหน่วยงานที่มีข้อมูลอยู่ กุมข้อมูลไม่ยอมเปิดเผยออกมา เพราะเห็นว่าจะมีความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ และมีความกลัว ” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มี.ค.2546)

จึงเห็นได้ว่าปัญหาของหนังสือพิมพ์ในรายงานข่าวตามสถานการณ์หรือตามกระแสมาจากการที่รัฐเองปิดบังข้อมูล ทำให้หนังสือพิมพ์ไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมานำเสนอให้มีความลึก รอบด้านและครบถ้วน โดย นายสมหมาย ปรีฉัตร กล่าวว่า “ การนำเสนอข่าวให้ลึก ๆ เราทำได้อยู่แล้วแต่ติดที่ใครเป็นคนกุมข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นเขาปิดกั้นข้อมูล แล้วมาโทษหนังสือพิมพ์ ” (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546)

ส่วนในเรื่องของคุณค่าข่าวหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญเป็นเกณฑ์ต้นๆที่จะใช้นำมาพิจารณาการเสนอข่าว โดยข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นการนำเสนอเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นหลัก ซึ่งบรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนกล่าวว่า “ การที่หนังสือพิมพ์มีการนำเรื่องของความรุนแรงและความขัดแย้ง เนื่องจากว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และเป็นเรื่องปกติที่ในสถานการณ์ของสังคมจะประกอบไปด้วยความขัดแย้ง ทั้งความขัดแย้งด้านความคิด ด้านผลประโยชน์ มันมีสาเหตุของมัน ความขัดแย้งในเชิงโครงสร้าง ความขัดแย้งในเชิงผลประโยชน์ไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะปัญหาใดก็แล้วแต่ ” (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546)

ทั้งนี้ บรรณาธิการอาวุโสมติชน ยังกล่าวอีกว่า การที่หนังสือพิมพ์รายงานความรุนแรงหรือความขัดแย้งบ่อย เพราะมันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ถามว่าทำไมไม่นำเสนอรูปแบบนั้นรูปแบบนี้ ต้องแยกกันให้ออกระหว่างบทนำ บทความ บทวิพากษ์วิจารณ์ การนำเสนอต่างกัน ข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไรก็ต้องเป็นอย่างนั้นมันเป็นข้อเท็จจริง ข่าวจำเป็นต้องอธิบายผลกระทบหรือไม่ คนอ่านต้องอ่านเองและหาคำตอบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ถ้าอยากอ่านก็ต้องอ่านในบทวิจารณ์ บทความ บทความ และเราเชื่อว่า การนำเสนอในเวทีนี้เป็นไปอย่างกว้างขวางแล้ว อยากรู้ก็ตีบางครั้งบทความที่นำเสนอ วันนี้อาจสนับสนุน อีกวันคัดค้าน คนต้องอ่านเองว่ามีอะไรเกิดขึ้นอย่างไร

กำหนดเอาไว้ว่าเมื่อเห็นข่าวสิ่งแวดล้อมต้องเป็นอย่างไรอย่างนี้

อย่างไรก็ตามนักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์ นายสุพิน ปัญญามาก กลับมองว่าการนำเสนอเหตุการณ์ความรุนแรง ความขัดแย้งจะสร้างความน่าสนใจในข่าว และสามารถขายได้ “ การที่หนังสือพิมพ์สร้างความน่าสนใจในการรายงานข่าวคือ ความขัดแย้ง พาดหัวแรง คนก็สนใจ ในความเป็นจริงความขัดแย้งก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ แต่การนำเสนอจะต้องนำเสนอทั้งสองด้าน คนจะได้รู้ว่า ความขัดแย้งเกิดจากอะไรเป็นสาเหตุ และจะประสานเพื่อที่จะแก้ไขอย่างไร ” (สัมภาษณ์ 29 มี.ค. 2546)

ทั้งนี้ นายสุพิน ยังกล่าวว่า การที่หนังสือพิมพ์จะยึดถือกระบวนการทำงานดังกล่าวไม่ใช่เรื่องที่ผิดเพราะการขายข่าวต้องสร้างความน่าสนใจให้คนมาซื้อข่าวของเขา แต่การนำเสนอต้องเป็นกลางเสนอความจริงให้ผู้อ่านได้ตัดสินใจจากข้อมูลที่นำเสนอ ไม่ใช่ชักจูงใจผู้อ่านให้คล้อยตาม แต่จะต้องนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันทั้งสองด้าน แต่ในปัจจุบันเป็นการนำเสนอเพื่อให้อ่านคล้อยตามอย่างเดียว

สำหรับการนำเสนอแหล่งข่าวกลุ่มเดียวตลอดเวลาหรือบุคคลเพียงไม่กี่คนนั้น ประเด็นดังกล่าวสังคมเห็นว่าเป็นการทำตัวไม่เป็นกลางของหนังสือพิมพ์ ซึ่งประเด็นนี้บรรณาธิการอาวุโสมติชนกล่าวว่า “ ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากผู้รับสาร แหล่งข่าว รับรู้ข่าวที่ถูกนำเสนอออกไปโดยที่ไม่รู้ถึงกระบวนการเบื้องหลังการทำงาน ว่านักข่าวมีการพยายามหาแหล่งข่าวให้มากที่สุด เพราะข่าวเดียวกันหากมีการนำแหล่งข่าวที่แปลกกว่าก็จะได้รับความสนใจ นักข่าวเองยังเบียดหน้ากับแหล่งข่าวเก่าๆ ”

อีกทั้งการที่มีแหล่งข่าวอยู่ไม่กี่คนเช่นในหน่วยงานรัฐนั้นจะมีการกำหนดให้ใครสามารถให้ข่าวได้ ซึ่งการจะได้สัมภาษณ์จะต้องเป็นกระบวนการขั้นตอนสังคมยังเป็นระบบปิดข้อมูลข่าวสาร บางกรณีตัวแหล่งข่าวเองที่ไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมไทย “ หนังสือพิมพ์ไม่มีเจตนาที่จะปิดบังข้อมูลด้านใดด้านหนึ่งอยู่แล้ว ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะมันผิดเจตนารมณ์ ส่วนข้อมูลข้อจำกัดที่มีอยู่ การที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างทันทีทันใดส่งผลต่อการนำเสนอด้วย เช่นสมมติได้ข่าวทางฝ่ายสนับสนุนมากก็ต้องหาฝ่ายค้านมาทันที บางทีเงื่อนไขเรื่องเวลามันข้ามมันต้องสืบเนื่อง ต่อเนื่องกันไป มันเป็นปัญหา แต่เราพยายามที่จะนำเสนอให้เกิดความเป็นกลาง ให้ผู้อ่านได้รับรู้ข้อมูลทั้ง 2 ด้าน ”

แต่นายสุพิน ปัญญามาก นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์กลับมองว่า หนังสือพิมพ์มีการ

นำเสนอแหล่งข่าวที่น้อยและเป็นคนกลุ่มเดียวเป็นการต่อยอดแนวคิดหรืออุดมการณ์ของกลุ่มที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นเข้ามาแสดงแนวคิด “ การที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเฉพาะกลุ่มแหล่งข่าวที่เกิดขึ้นตรงจุดนั้นแล้วจบ แม้จะมีการสัมภาษณ์แหล่งข่าวหลายคนแต่เป็นกลุ่มเดียวกัน นั้นแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์กำลังให้น้ำหนักกับข่าวนั้นหรือแหล่งข่าวกลุ่มนั้น ” (สัมภาษณ์ 29 มี.ค.2 546) นายสุพิณ ยังกล่าวอีกว่า การทำงานของหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องยึดถือความเป็นกลาง ต้องนำเสนอด้วยเหตุผลข้อเท็จจริง ต้องสัมภาษณ์คู่กันเป็นเรื่องเป็นราวในทุกด้าน โดยอาจนำตัวอย่างมาประกอบหรือรายงานความคิดของชาวบ้านเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจ แต่ในความเป็นจริง หนังสือพิมพ์ไม่ได้ทำเช่นนั้น ส่วนใหญ่จะตามความคิดเห็นของกลุ่มคนกลุ่มเดียวกัน ทำให้มองว่าหนังสือพิมพ์ไม่มีความเป็นกลาง

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความรู้ของนักข่าวที่นายสุพิณ ปัญญามากมองว่า ตัวนักข่าวเองไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่นำเสนอหรือถูกเรียกให้ไปทำ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้น้ำหนักที่นำเสนอมีลักษณะเอนเอียงไปได้ สำหรับปัจจัยอีกอย่างที่เกิดขึ้นกับนักข่าวในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้แก่ตัวนักข่าวไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งนายสมหมาย ปาวิจจัตต์ มองว่าไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ และไม่ใช่อุปสรรคของนักข่าวที่จะไม่หยิบเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมานำเสนอ “ การที่นักข่าวไม่ได้จับสายสิ่งแวดล้อมแต่เขาสามารถทำงานข่าวได้ดี มันอยู่ที่ความสนใจของนักข่าวที่จะแสวงหาความรู้ข่าวสารหรือไม่ มีความมานะพยายามมากน้อยแค่ไหน ” ในขณะที่นายสุพิณ ปัญญามาก กลับมองว่าข้อจำกัดของนักข่าวเรื่องที่ไม่รู้ข้อมูลอย่างแท้จริงทำให้ข่าวที่รายงานมาไม่มีประเด็นน่าสนใจ เพราะเขาไม่รู้ว่าแหล่งข่าวควรเป็นใครหรือไม่รู้ว่าจะถามประเด็นอะไร

จากข้อมูลที่ได้ทำให้เห็นแล้วว่าปัจจัยแวดล้อมในการรายงานข่าวนั้นมาจากภายนอกและภายในตัวนักข่าว ซึ่งปัจจัยภายนอกได้แก่ เรื่องของนโยบายองค์กร กระแสของสังคม ความสนใจของประชาชน ข้อจำกัดของแหล่งข่าว และปัจจัยภายในได้แก่ปัญหาความมีประสิทธิภาพของนักข่าวคือความรู้ ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนประกอบย่อยที่มีส่วนในการกำหนดให้ข่าวที่นำเสนอมีรูปแบบอย่างไร

การสัมภาษณ์ตัวละครในข่าว

การที่ตัวละครทั้ง 2 กลุ่มถูกจัดให้อยู่คู่ตรงกันข้าม ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้นเกิดมาจากแนวคิดของทั้งสองเดินอยู่กันคนละเส้นหรืออยู่บนทางขนานที่ไม่สามารถมีจุดจบร่วมกันได้สาเหตุหลัก

มาจาก ความรู้ ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาและเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ต่างฝ่ายต่างยึดถือความคิดกันคนละอย่าง

» แนวคิดพัฒนาและสิ่งแวดล้อมที่ต่างฝ่ายต่างเข้าใจคนละแบบ

นายแก้ว กมลรัตน์ ตัวแทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายการซื้อไฟฟ้าของประเทศ เห็นว่า “สิ่งแวดล้อม” และ “การพัฒนา” เป็นสิ่งที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอ้างว่าต้องทำควบคู่กันไปและถือเป็นหน้าที่หลัก แม้แต่ในวิสัยทัศน์ขององค์กรเองก็มีการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรกๆ โดยกล่าวว่า “ปัญหาที่สำคัญของโรงไฟฟ้าบ่อนอกคือเรื่องของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรืออีไอเอ ซึ่งทางบริษัทเป็นผู้ดำเนินการภายใต้กรอบ กฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน เชื่อถือได้ กฟผ.เองไม่ได้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม แต่เราก็ตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งในหลายๆการประกาศเชิญชวนให้เอกชนเข้ามา ก็บอกชัดว่าสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่กฟผ.จะไม่รับข้อเสนอก็ได้ถ้าไม่ทำตามสิ่งแวดล้อม” (สัมภาษณ์ 28 มี.ค.2546)

ทั้งนี้คำว่า “สิ่งแวดล้อม” ในความหมายของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก คือ “บริเวณที่รอบๆพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า สิ่งที่มีผลกระทบกับชุมชนว่าสิ่งที่กฟผ.สร้างขึ้นจะมีผลกระทบต่อชุมชนแค่ไหนอยู่ในเกณฑ์อะไร เช่น สร้างมากๆจะทำให้คนอยู่ไม่ได้”

นายแก้ว ยังกล่าวต่อว่า “ที่ผ่านมา กฟผ. อาจจะเสียชื่อเสียงที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะแต่เราก็มีการปรับปรุงพัฒนา สุดท้ายกฟผ.ค่อนข้างก้าวเข้ามาในทางพัฒนาสิ่งแวดล้อม ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เราคิดว่าสร้างโรงไฟฟ้าแล้วจะอยู่กับชุมชนได้ไหม จะทำให้เขาแย่งไหมเราคิดตลอด หากมีปัญหาเราต้องหาทางปรับปรุง เราต้องยอมรับว่าการก่อสร้างอะไรไม่มีผลกระทบก็คงลำบาก แต่ผลกระทบอะไรที่ไม่ทำร้ายและให้อยู่ร่วมกันได้ ถ้างั้นก็ไม่ต้องสร้างอะไรที่เมืองไทยเลย มุมมองของแต่ละคนในสังคมอาจมองเรื่องต่างมุมกันหรือมาตรฐานคนละระดับ ”

แต่ในขณะที่ความคิดของแกนนำชาวบ้าน กลับไม่ได้คิดว่าสิ่งแวดล้อมมีกำหนดขอบเขตเพียงแค่รอบๆสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า แต่มันรวมถึงภาวะทางจิตใจของชาวบ้านที่จะต้องหวาดกลัวกับโรงไฟฟ้า การประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมคือการทำประมงขนาดเล็กต้องสูญเสียไป และอีกหลายกรณี

ในรายงานสิ่งแวดล้อมไม่เขียนเอาไว้ นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก กล่าว
ว่า “ เรื่องของสิ่งแวดล้อมเราให้ความสำคัญ เพราะเราอยู่ที่นี้กันมานาน ดั้งนั้นเมื่อมีการก่อสร้าง
โรงไฟฟ้า เราศึกษาในรายงานอีไอเอ พบว่ามีกิจการรายงานว่ามีประมงขนาดเล็กไม่กี่ลำ ถ้าสร้าง
โรงไฟฟ้าจะเลิกไปเอง จริงๆชาวบ้านที่มีเรือประมงมีหลายลำแต่ละลำได้วันละ 3,000-10,000 บาท
ไม่เป็นหนี้ใคร อยากรู้ว่าทำไมในอีไอเอไม่เขียน ส่วนสัตว์เศรษฐกิจที่ว่าไม่มี อยากรู้ว่าสัตว์เศรษฐกิจ
คืออะไร เพราะชาวบ้านตกกุ้งแซบววย ตกหมึก ปลาหู มังไม่ใช้หรือ ในอีไอเอเห็นแล้วว่าไม่ตรง มัน
เป็นข้อมูลที่เราได้แย้ง การสร้างสะพานเข้าไปในทะเล 3.5 กม. และยังต้องขุดลอกอีก มันเป็นความ
อยากได้ของพวกเขา เขาไม่รู้จริง การทำงานมีความผิดพลาด เขาไม่สิทธิที่จะบังคับให้เราทำงานอะไร
” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

นอกจากนี้นายเจริญยังเห็นว่ากรก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อการพัฒนาให้ชาวบ้านมีที่ทำกิน
สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวหรืออะไรก็ตามที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัทคู่-
สัญญา กล่าวไว้ นั้น ไม่มีความจำเป็นเพราะชาวบ้านมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองและลูกหลานได้บาง
ครอบครัวสามารถส่งลูกเรียนจนจบปริญญาตรีด้วยอาชีพประมงขนาดเล็กทั้งนั้น “ หากมีการก่อสร้าง
โรงไฟฟ้าเพื่อการพัฒนาให้กับคนนอก เราคิดว่าเราไม่เอา หากยังดึงดันคงต้องมีการเสียเลือดเสียเนื้อ
ตอนนี้แม้แต่ร้าน 7 ELEVEN ซึ่งหากนำเข้ามาก็หมายความว่ามีการพัฒนา เราก็ไม่ยอมให้เข้ามาเรา
อยู่อย่างชุมชนช่วยเหลือกันดีกว่า ทั้งนี้พวกที่เข้ามาให้เรายอมรับการพัฒนานั้นเขาให้พวกเขาเข้า
มาแล้วจัดกลุ่มต่างๆและบอกว่าพวกคัดค้านนี้ทำให้ประเทศไม่พัฒนา เป็นพวกล่าหลัง แต่เขาจะ
พัฒนาประเทศชาติ สร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน แต่เท่าที่รู้อาชีพที่เขาสงวนให้ชาวบ้านอย่างเราคือ
หัวหน้ายาม ทำความสะอาดห้องน้ำ ยาม เขาคงไม่ให้เราเป็นวิศวกร ” นายเจริญกล่าว

อย่างไรก็ตามภาครัฐยังคงเห็นว่าการพัฒนาที่มีความจำเป็นสำหรับประเทศ เพราะการพัฒนา
คือการทำให้ประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดั้งนั้นทุกคนต้องเสียสละเพราะการพัฒนาจำเป็นต้องสูญ-
เสียอะไรบางอย่างเช่นกัน

ซึ่งทางนายแก้วเห็นว่าการพัฒนาทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม “ การพัฒนาในกรณีโรงไฟฟ้า
บ่อนอกไม่ได้สร้างเพื่อให้การพัฒนาแค่เฉพาะหมู่บ้านแต่เรามองในภาพรวมของทั้งประเทศ แต่
โครงการนี้ไปตั้งอยู่ที่ตรงนั้นทำให้เขาเดือนร้อนมากที่สุด และการพัฒนาตามภารกิจของกฟผ. คือ
การพัฒนาแหล่งผลิตเพื่อสนองต่อความต้องการไฟฟ้าของประเทศ การพัฒนาของเราใส่ใจ

สิ่งแวดล้อมด้วย กฟผ.ต้องอยู่กับชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ” นอกจากนี้ยังยืนยันว่าการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกนั้นเมื่อมีการพัฒนาแล้วจะทำให้ชาวบ้านมีงานทำ และทำให้เกิดการหมุนเวียนของกระแสเงิน “ การพัฒนาเมื่อเข้าสู่พื้นที่ทำให้ท้องถิ่นนั้นเจริญขึ้นเพราะมีกิจกรรมของโรงไฟฟ้าต่างไม่ว่าการจ้างงานเกิดกระแสเงินหมุนเวียน ทำให้เกิดการขยายตัวของการพัฒนาขึ้นในระดับหนึ่ง ส่วนหนึ่งโรงไฟฟ้าสร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนาประเทศ ถ้าประชาชนบอกว่าไม่เอาแล้วจะพัฒนาอะไร การพัฒนาไม่ใช่ว่าพัฒนาแล้วคุณต้องตาย เรามีกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่างๆเป็นกรอบรองรับอยู่แล้ว ” คุณแก้ว กล่าว

» ความคิดเห็นของตัวละคร(แหล่งข่าว)ต่อการนำเสนอข่าว

ตัวละคร(แหล่งข่าว)ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมี 2 กลุ่มที่เป็นตัวหลัก ได้แก่

1. นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก
2. นายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกรระดับ 11 ฝ่ายซื้อไฟฟ้าภายในประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของสื่อและผลกระทบที่ได้รับโดยต่างฝ่ายต่างมองว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข้อมูลและให้นำหนักฝ่ายตนเองน้อยกว่าอีกฝ่าย

นายแก้ว กมลรัตน์ วิศวกรระดับ 11 ฝ่ายซื้อไฟฟ้าภายในประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวถึงเรื่องการทำงานของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกว่าหนังสือพิมพ์ชอบที่จะนำข่าวคัดค้านมาลงมากกว่าจะนำข่าวเกี่ยวกับผลที่ประเทศจะได้รับ “ ในสายตาของผมหนังสือพิมพ์บางฉบับข่าวสนับสนุนไม่ค่อยนำเสนอ มีแต่ข่าวคัดค้านลงทุกวัน ผมมองว่าข่าวสนับสนุน ข่าวคัดค้านหรือข่าวชี้แจง หนังสือพิมพ์ต้องพิจารณาว่าอันไหนมีผลอย่างไรในเรื่องของข่าวชี้แจงเมื่อเราขอชี้แจงก็ไม่ได้ลงให้ เพราะสื่อจะนำเสนอแต่ข่าวคัดค้าน แต่หากข่าวคัดค้านมีเหตุมีผลก็นำเสนอไป เช่นเรื่องการคัดค้านเรื่องปลาโลมาในสงคราม ”

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์เองมีอคติในการนำเสนอหรือชอบที่จะวางแนวทางการหาข่าวและสรุปความเอาเอง “ ด้วยที่นักข่าวไม่มีความเข้าใจในเรื่องของวิชาการ เช่นเรื่องของสัญญาเราก็พยายามบอกให้เข้าใจว่าเป็นอย่างไร แต่เรื่องบางเรื่องเป็นสิ่งที่เข้าใจค่อนข้างยาก และเป็นอคติที่เขาอาจมีอยู่ก่อน ซึ่งหนังสือพิมพ์ก็โจมตีว่าสัญญาเสียเปรียบแต่ถ้ามองทางหลักวิชาการ มันเป็นธรรมชาติของ

การก่อสร้างโรงไฟฟ้า เพราะการก่อสร้างมันมีการลงทุนที่ไม่ใช่บาทสองบาทแต่เป็นหมื่นล้าน เพราะฉะนั้นข้อสัญญาทางบริษัทคู่สัญญาก็ต้องอยากได้ความมั่นใจอะไรไป ทั้งนี้หนังสือพิมพ์มองว่า สัญญาเสียเปรียบหรือไม่เสียเปรียบจริงๆก็ต้องให้อัยการหรือทนายเป็นตัวกลางในการตอบและ ตัดสินใจไม่ใช่หน้าที่ของกฟผ. ”

ทั้งนี้ คำว่าอคติของหนังสือพิมพ์นายแก้วอธิบายเพิ่มเติมว่าเป็นเรื่องธรรมดาเพราะสื่อมวลชน เป็นปุถุชน ทุกคนคงต้องยอมรับ “ อคติต้องมี ซึ่งมันก็มีหลายแบบ เช่น อคติภายใต้ผลประโยชน์และ อคติภายใต้การเสียประโยชน์ ตัวอย่างเวลาหนังสือพิมพ์โจมตีคนอื่นเขาลงหน้าหนึ่งตัวใหญ่ พอขอ ขมา อยู่หน้าสุดทำอยู่ตรงไหน ตัวเล็กนิดเดียว คุณโจมตีเขา เขาเสียชื่อเสียงแล้วมันยุติธรรมหรือไม่ สื่อคงเป็นส่วนน้อยที่มีอคติหรือผลประโยชน์จากสิ่งที่เขาเขียน ” (สัมภาษณ์ 28 มี.ค.2546)

เช่นเดียวกับแกนนำชาวบ้าน นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกมองว่า สื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวไม่มีความสมดุลและมีอคติในการนำเสนอ โดยมองว่า “ สื่อไม่ได้ให้ความสำคัญ- ดุลกับข่าวที่นำเสนอ ข่าวโรงไฟฟ้าเป็นเรื่องใหญ่ส่งผลกระทบต่อทั้งประเทศ ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก บางครั้งอยู่ในกรอบเล็กๆแทบหาไม่เจอ หนังสือพิมพ์จะลงเป็นข่าวใหญ่ต่อเมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้น และเป็นประเด็นร้อนจริงๆ หากประเด็นไม่ร้อนสื่อแทบจะไม่ให้ความสนใจหรือเขียนข่าวเลย ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

แต่ทางหนังสือพิมพ์เองก็ปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าว โดยนายสมหมาย ปาวิจจัตต์ บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน ให้ความเห็นว่าภาครัฐมีการปิดข้อมูล ทำให้การหาข่าว ลำบากเพราะผู้ที่ให้ข่าวต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้นจึงสามารถตอบคำถามได้ ในขณะที่หนังสือ- พิมพ์ต้องการแหล่งข่าวที่หลากหลายเพื่อความสมดุลของข่าว และเพื่อให้ประชาชนได้อ่านข้อมูลรอบ ด้าน “ ต้องยอมรับว่าสังคมไทยเป็นระบบข่าวสารที่ปิดไม่เปิดเผย นักข่าวเองพยายามที่จะให้ความ สมดุลกับการนำเสนอ ข่าวสารที่ออกมาต้องหาแหล่งข่าวจำนวนมากแต่บางแหล่งข่าวจำเป็นต้อง คำนึงความปลอดภัยของแหล่งข่าว อีกทั้งหน่วยงานองค์กรรัฐเอง ก็มีแค่ไม่กี่คนที่ออกข่าวได้ ทำไม หนังสือพิมพ์จะไม่อยากได้แหล่งข่าวจำนวนมาก ” (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546)

สำหรับกรณีที่แหล่งข่าวจากภาครัฐมักจะมีปัญหาในตัวบุคคลให้สัมภาษณ์นั้น ทางการไฟฟ้า ฝายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็มีคำตอบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและไม่ได้ปฏิเสธถึงระบบการทำงาน

ดังกล่าว และว่าหน่วยงานรัฐต้องมีการกำหนดตัวบุคคลชัดเจนในการให้ข่าวกับสื่อมวลชน ซึ่งจะ
 เป็นไปตามระดับของสายบังคับบัญชาและรัฐเองไม่เคยปฏิเสธหากสื่อมวลชนร้องขอสัมภาษณ์ “ คงตอบ
 ไม่ได้ว่าในกระบวนการนำเสนอข่าวได้มีการติดต่อขอข้อมูลหรือได้มีการขอสัมภาษณ์มาหรือไม่ และคิด
 ว่าถ้ามีการติดต่อมาผู้บริหารก็คงจะให้สัมภาษณ์ แต่ประเด็นอยู่ที่ว่าหนังสือพิมพ์ควรจะมีการนำเสนอทั้ง
 2 ด้านและให้กลุ่มคนในสังคมเป็นผู้ตัดสิน อย่างไรก็ตามเราก็ยอมรับว่าการให้สัมภาษณ์เป็นไปตาม
 ขั้นตอนของหน่วยงานรัฐที่จะอนุญาตให้ใครสามารถสัมภาษณ์ได้ เราก็มองลำบากว่าเพราะอะไร มี
 สาเหตุจากอะไร ทั้งที่สื่อมวลชนเป็นกระบอกเสียงของสังคม แต่คนบอกว่า มันไม่น่าใช้กระบอกเสียงของสังคมแต่
 น่าจะเป็นกระบอกเสียงของสื่อ ก็คือ สื่อรับฟังข้อมูลมาสื่อเอาตัวเองเข้าไปอยู่ด้วย ดังนั้นการนำเสนอจึงไม่ใช่
 การนำเสนอข้อเท็จจริง เป็นการนำเสนอปมความเห็น ” (สัมภาษณ์ 28 มี.ค.2546)

นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องของความเป็นกลาง ตัวละครหรือแหล่งข่าวมองว่าหนังสือพิมพ์มี
 การนำเสนอที่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วแต่สถานการณ์ นายแก้ว กมลรัตน์ ชี้ให้เห็นว่า
 หนังสือพิมพ์ไม่มีความรู้ในเรื่องที่ทำ ทำให้ข่าวที่ออกมาส่งผลกระทบต่อหรือไม่ค่อยเป็นจริง อีกทั้ง
 นักข่าวแต่ละสายก็คิดกันคนละแนวทางเช่นนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมเขาก็จะคิดเรื่องการทำลาย
 สิ่งแวดล้อมจากโครงการ สายเศรษฐกิจจะมองว่าโครงการมีเม็ดเงินลงทุนเท่าไรและได้ผลกำไร
 อย่างไร เมื่อนักข่าวมีความรู้อยู่ในกรอบทำให้เกิดทัศนคติที่เอนเอียง ไม่เป็นกลาง เพราะแนวคิด
 ต่างๆที่เขาทำงานทำให้อาจเอนเอียงได้ อีกทั้งการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก หนังสือพิมพ์มีการ
 นำเสนอเรื่องราวของฝ่ายคัดค้านค่อนข้างมากในขณะที่การนำเสนอข่าวของรัฐมีน้อย อาจเนื่องจาก
 ข่าวมีลักษณะเป็นวิชาการ ยากต่อการเข้าใจของประชาชนและตัวนักข่าวที่จะสื่อความหรือนำเสนอ
 ดังนั้นการนำเสนอข่าวฝ่ายคัดค้านที่ง่ายต่อการเข้าใจและเข้าถึงง่ายกว่าจึงถูกนำเสนอมากกว่า

ทั้งนี้นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก ก็ให้ความคิดเห็นว่าการนำเสนอ
 ข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่เป็นกลางเพราะคำนึงถึงผลประโยชน์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโรงไฟฟ้าบ่อ-
 นอกมากกว่า “ จากที่สังเกตเห็นจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ผมมองว่า โรงไฟฟ้าที่
 ประจวบฯหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เมื่อใดที่โรงไฟฟ้าไม่ค่อยจ่ายเขาจะออกข่าวชาวบ้านยาวมาก ผ่านไป
 2 วันดีโรงไฟฟ้าติดๆ เมื่อโรงไฟฟ้าจ่ายเขาจะลงข่าวโรงไฟฟ้ายาวมาก เราดูพฤติกรรมนักข่าวที่
 สัมภาษณ์เราออก เราวิเคราะห์กันหลายฉบับเพื่อนำมาวิเคราะห์ดูว่าแต่ละฉบับลงอย่างไร ”
 (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

สำหรับความเป็นกลางที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมองหนังสือพิมพ์ว่าไม่มีความเป็นกลางนั้นเกิดมาจากการรายงานที่เข้าข้างฝ่ายคัดค้าน โดยเฉพาะในเรื่องของความรุนแรงการทำร้ายเจ้าหน้าที่บริษัทโดยหนังสือพิมพ์ให้ความชอบธรรมแก่ชาวบ้านว่าสามารถกระทำได้เพราะป้องกันตัว “ง่าย ๆ เรื่องการทำร้ายร่างกายของชาวบ้าน หนังสือพิมพ์เคยบอกใหม่่ว่าสิ่งที่ชาวบ้านกระทำนั้นผิดกฎหมาย ต้องมีการลงโทษ แต่กลับบอกว่าการต่อต้านมีความชอบธรรม นั้นแสดงให้เห็นว่าสื่อมีทัศนคติที่หนุนการดำเนินงานฝ่ายนั้นอยู่แล้ว”

นอกจากนี้ความไม่เป็นกลางของสื่อนายแก้วมองว่า ยังมาจากกระแสของสังคม สังคมกำลังนิยมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ NGO เรื่องสิ่งแวดล้อม และอีกประเด็นคือ เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นด้วยกระบวนการทำงานของสื่อที่ต้องการความเร็วทำให้สื่อออกข่าวไปก่อนที่จะถามข้อเท็จจริงจากหน่วยงานต้นเรื่อง พอรุ่งขึ้นหรือวันใหม่สื่อจึงกลับมาถามหาข้อเท็จจริง ซึ่งความรู้สึกของคนอ่านเมื่อรับข่าวสารเหล่านั้นเข้าไปก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกภาพลบกับองค์กรแล้ว “จริงๆ สื่อไม่มีหน้าที่ตัดสินใครผิดใครถูก สื่อต้องให้ข้อเท็จจริง อาจจะเห็นความคิดเห็นที่เขาให้สัมภาษณ์แต่ไม่ต้องเจือทัศนคติ ความคิดเห็นของเขาเข้าไป นักข่าวแม้จะมีความรู้แต่ถ้ามีทัศนคติที่เอนเอียง ไม่เป็นกลาง งานเขาอาจเอนเอียงได้ ดังนั้นเราต้องช่วยกันกระตุ้นเขาบอกเขาว่าคุณเหมือนผู้พิพากษา เวลาที่ลงข่าวว่าใครถูกใครผิดแก้ไม่ได้แล้วหละ ไม่สามารถฟื้นคืนได้แล้วต้องดูแล ”

ผลกระทบจากการนำเสนอ

ด้วยเหตุที่การนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการเสนอถึงความรุนแรงในพื้นที่ส่งผลให้คนนอกที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์มีความรู้สึกหรือทัศนคติและมองภาพของโรงไฟฟ้าว่า การคัดค้านนี้ใช้แต่ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาก็ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นบ่อนอกและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในเรื่องของภาพลักษณ์ ซึ่งนายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เห็นว่าภาพลักษณ์ที่ไม่ดีเกิดจากสื่อนำเสนอความรุนแรงมากและคนภายนอกได้รับแต่ข้อมูลข่าวสารที่หนังสือพิมพ์และกฟผ.นำเสนอ เท่านั้น “ การที่การไฟฟ้ามีสื่ออยู่ในมือ เป็นยักษ์ใหญ่ในการโปรโมตสร้างภาพทำให้ชาวบ้านมองดูเป็นภาพลบ ซึ่งสื่อเองก็ตกเป็นเครื่องมือของรัฐ บริษัทที่พาไปเลี้ยง สื่อน่าจะมีจรรยาบรรณในการทำงานมาดูสถานที่จริง และเอาข้อมูลพื้นฐานความเป็นจริงนำเสนอ”

นอกจากนี้ผลกระทบที่เกิดจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์นั้นยังทำให้การทำงานในการคัดค้านต้องเหนื่อยกว่าเดิมหลายเท่าเพราะต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ “ การที่สื่อลากเราเข้าไปในความ

รุนแรง และสื่อเขียนว่าเราเป็นมือบั่นโรงไฟฟ้าถ่อย เราไม่ชอบให้ใช้มือบ ภาพที่ออกมามีความรุนแรงมาก แต่สื่อไม่ได้เขียนลึกหรือหมดลงไปว่าทำไมจากการที่ชาวบ้านปะทะกับโรงไฟฟ้าเพราะอะไร ทำไมไม่เขียนเหตุผลลงไปด้วย ว่าช่วงเวลา 6-7 ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านโดนอะไรบ้างโดนยิงไปกี่คนนี่สื่อน่าจะกล่าวถึงบ้าง นอกจากนี้คำว่า NGO เช่นกันสื่อเขามองว่าหาว่าเราเคลื่อนตาม NGO เราไม่มีสิทธิ์จะไปบอกสื่อว่าเราเป็นใคร เรายับจ้างมาหรือเปล่า การรับจ้างต่างชาติก็ไม่ผิด เคยถามว่า NGO คืออะไรกับคนที่ เป็น NGO คนที่ไม่ชอบการเคลื่อนไหวมักจะมองว่าพวกผมเป็น NGO รับเงินมา แต่วันนี้เขามายุให้ผมไปตีกับใครหรือเปล่า เขาก็ไม่ได้มายุ รัฐมองว่าพวกผมเป็น NGO เป็นการป้ายสีทำให้มองแล้วดูชั่วที่สุด NGO มีเป็นแสนต้องมีทั้งดีและไม่ดีต้องมองให้กว้าง ส่วนตัวผมไม่ถือ เราไม่ได้เป็น เพราะถามกับใครว่ารู้จัก NGO หรือไม่ก็ไม่มีการรู้จัก คำว่ามีมือบั่นไม่ชอบนะ ”

สำหรับการนำเสนอของสื่อส่งผลต่อการทำงานในการคัดค้านโรงไฟฟ้าของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่น ป่อนอกนั้นนายเจริญ ชี้ให้เห็นว่า “ การนำเสนอข่าวของสื่อบางครั้งพาดหัวข่าวจนทำให้คนในท้องถิ่นเองสับสนเพราะความเป็นจริงที่รับรู้กับสิ่งที่เสนอต่างกัน เช่น การพาดหัวข่าวของสื่อ ที่ว่าโรงไฟฟ้าย้ายแล้ว นั่นทำให้คนอ่านสับสนมาก มันคลุมเครือ ชาวบ้านที่ร่วมกันกับเราที่อยู่ไกลๆคิดว่าการคัดค้านเลิกแล้ว เราก็ต้องเริ่มชี้แจงใหม่การทำงานหนักขึ้น และแต่ละครั้งสื่อที่เขียนว่าประชาชนมีการคัดค้านเพียงเล็กน้อยทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าคัดค้านนิดเดียวเอง เราก็เหนื่อยในการทำงาน ”

ด้วยการทำงานของหนังสือพิมพ์ที่นายเจริญ วัดอักษร มองว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่ทำให้กลุ่มและพวกเขาต้องถอยในการทำงานเป็นบางครั้ง ดังนั้นทางกลุ่มชาวบ้านจึงมีความคิดที่จะใช้ช่องทางสื่อทางด้านวิทยุชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการทำงาน “ เราารู้สึกว่าต้องถอยในเรื่องของสื่อ สื่อมันโดนซื้อในใจเรานะ เขียนไม่ได้มีความจริง เราคิดว่าเราจะตั้งสถานีวิทยุตัวเอง เราไปอบรมการปฏิรูปสื่อมา 4 ปี อบรมการจัดรายการวิทยุ อบรมการจัดผังรายการวิทยุชุมชน สาเหตุการจัดตั้งเนื่องจาก เราเห็นมารายการวิทยุที่โรงไฟฟ้าซื้อเวลา เคยเชิญเรามาและไปพูด ก็คุยกับทางโรงไฟฟ้าซึ่งไม่สามารถตอบคำถามได้ ตอนนั้นรองผู้ว่าฯตอนนี้เกษียณไปแล้วทำหนังสือถึงสถานีว่าอย่าเอาคนที่คัดค้านมาออก การเพราะจะเกิดความแตกแยก แต่สนับสนุนออกได้ ตอนนั้นมีโฆษณาถ่านหินดีทุกวัน ผมเลยโทรไปบอกว่าผมจะทำสปอตบ้างได้ไหม เนื้อหาประมาณว่าถ่านหินมีผลอย่างนี้ มลพิษอย่างนี้ สถานีบอกว่าไม่ได้ ชาวบ้านก็เก็บเงินรวมกันนะ มันเป็นจุดที่เราเห็นว่าสื่อราชการก็ใช้ไม่ได้ พอเรามีโครงการตามมาตรา 40 เข้า พวกเราจึงไปอบรมกัน ตอนนั้นขาดแค่เครื่องส่งอย่างเดียวก็ออกอากาศได้ ”(สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

สำหรับรูปแบบรายการประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก กล่าวว่า ในรายการจะไม่มีโฆษณาเงินในการจัดการทั้งหมดมาจากคนในตำบลบ่อนอก ทั้งป้ามน้ำมันชุมชน กลุ่มแม่บ้านเป็นสปอนเซอร์ให้จะทำไรก็ได้ แต่คนจัดรายการไม่มีเงินตอบแทนให้ใครอยากจัดก็มาบอก ส่วนผังรายการจะมีพระมาเทศก์ตอนตี 4 มีเรื่องเกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ เศรษฐกิจการเมือง กองทุนหมู่บ้าน จัดให้ครูมาจัดรายการ แล้วเอานักเรียนมาพูดด้วย หมอ ตำรวจ อสม.ในหมู่บ้านเข้ามาจัดรายการ แต่ตอนนี้เรายังไม่สามารถจัดได้เพราะเขาไม่อนุญาต อยากให้หลายหมู่บ้านมาออกร่วมกัน การออกอากาศคงน่าจะไม่เกิน พฤษภาคม 2546 นี้ โดยมีเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติเป็นเรื่องหลัก ออกอากาศวันละ 3-4 ชั่วโมงก็เพียงพอ (สัมภาษณ์ 21มี.ค.2546)

ทางด้านการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็มองว่าการที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวที่อยู่ในเชิงลบเน้นความรุนแรงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการไฟฟ้า ทัศนคติและการทำงานเพราะทำให้การทำงานของกรไฟฟ้าไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ประชาชนมองว่าการดำเนินการในโครงการต่างๆของการไฟฟ้ามักมีปัญหาอยู่ใน 2 ประเด็น คือ เรื่องของผลประโยชน์ “คนมองว่ากฟผ.ไม่รักษาผลประโยชน์ของประชาชน แต่ภาพมันก็วัดลำบาก คนที่อ่านข่าวเขาจะมีภาพกับกฟผ.ไหมมันคงแยกลง เช่นประเด็นปัญหาเรื่องการทำสัญญา ภาพมันแยแต่เราชี้แจงและเชื่อว่าการทำงานของกฟผ. รักษาผลประโยชน์ของประชาชนแต่ใครจะมาวัดว่าเรารักษาผลประโยชน์”

และเรื่องของการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนายแก้วมองว่าเป็นผลมาจากสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งถ้าสื่อลงข่าวทุกประเด็นและรอบด้านทัศนคติของประชาชนคงไม่มีปัญหา “สื่อต้องทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวทั้ง 2 ด้านในฉบับเดียว และควรจะมาสัมภาษณ์ กฟผ.และผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อจะได้นำเสนอข้อเท็จจริงแก่สังคม ไม่ใช่นำเสนอแต่เพียงด้านเดียว สื่อแต่ละฉบับจะต้องทำหน้าที่เสาะแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และสื่อซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ต้องทำหน้าที่เป็นกระจกเงาของสังคม สะท้อนความเป็นจริง และต้องนำเสนอโดยจะต้องไม่นำความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในช่วงต้องเปิดโอกาสให้แต่ละด้านได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อให้กลุ่มคนในสังคมได้ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจจากข้อเท็จจริงที่ได้รับ”

อย่างไรก็ตาม กฟผ.เองจะพยายามที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ ทัศนคติ แต่การชี้แจงข่าวส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการตอบสนองจากสื่อมวลชน โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกฟผ.แสดงทัศนคติว่าอาจเป็นเพราะชื่อของกฟผ.ชายได้ทำให้หนังสือพิมพ์พยายามที่จะให้กฟผ.เป็น

อย่างที่เขาต้องการ “ การนำเสนอข่าวของสื่อเราไม่สามารถบังคับได้ ในการชี้แจงข้อเท็จจริงเราพยายามใช้ช่องทางอื่นซึ่งบางครั้งก็ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นเราเป็นหน่วยงานของภาครัฐจะฟ้องร้องก็ไม่สามารถทำได้ และเนื่องจาก กฟผ. เป็นหน่วยงานที่ใหญ่และมีชื่อเสียงในสังคม ดังนั้นการนำชื่อองค์กรไปเป็นตัวละครในข่าวมักจะได้รับความคิดเห็นจากกลุ่มคนในสังคม สามารถเพิ่มยอดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ได้ ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวละครในข่าวได้แก่ แกนนำชาวบ้านและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำให้เห็นว่ากลุ่มทั้งสองมีแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งไม่มีความพอใจกับการทำงานของหนังสือพิมพ์ในฐานะองค์กรสาธารณะที่สังคมเรียกว่าเป็นฐานันดรที่ 4

โดยเจ้าหน้าที่อาวุโสฝ่ายประชาสัมพันธ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตรายหนึ่งกล่าวว่า ปัจจุบันสื่อไม่ใช่ฐานันดรที่ 4 อย่างเช่นในอดีตเพราะมีเรื่องของธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการทำงานต้องยึดอยู่กับธุรกิจเป็นหลัก ดังนั้นตัวสื่อเองต้องพยายามแยกคำว่าธุรกิจออกจากการทำงาน ไม่เช่นนั้นจะโดนครอบงำจากธุรกิจ

สำหรับนายเจริญ วัดอักษรแล้ว เขากล่าวว่ารู้สึกไม่พอใจกับการทำงานของสื่อหนังสือพิมพ์มาก บางครั้งรู้สึกท้อแท้ กับข่าวที่สื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอโดยเฉพาะในกรณีการปิดถนนซึ่งหนังสือพิมพ์มีการลงจำนวนผู้มาประท้วงน้อยกว่าความเป็นจริง และเสนอถึงความป่าเถื่อนของชาวบ้านในการใช้ความรุนแรง “ชาวบ้านด่ามากเลย ตีกันด้วย ออกข่าวแย่มาก เรารู้ว่าสื่อถูกซื้อ มาก ชาวบ้านอัดกับนักข่าวเลย ตำรวจกับนักข่าวเราคงทำอะไรไม่ได้ปากกาอยู่ที่เขา เขาสามารถเขียนให้เราเป็นหมายังได้ ดีเลวอยู่ที่เขา เพราะฉะนั้นอย่าไปสนใจหรือยุ่งกับเขา ที่เจอกับตัวเองตรงๆ คือหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งไม่ได้มากลับมีข่าวลงว่าใช้ไม้หน้าสามในการชุมนุม”

เนื่องจากการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของสื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์นั้นมีการนำเสนอที่มีผลกระทบกับผู้ตกเป็นข่าว ดังนั้นผู้ที่ตกเป็นตัวละครในข่าวให้เหตุผลว่าหนังสือพิมพ์ควรจะมีองค์กรที่ควบคุมการทำงานที่เข้มแข็งมีบทลงโทษที่เด็ดขาด เช่นเดียวกับสหภาพนายควม หรือ แพทย์สภา นอกจากนี้สาเหตุของการที่หนังสือพิมพ์น่าจะมีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพเนื่องจาก สื่อไม่มีความรับผิดชอบกับสังคมเช่นในอดีต การนำเสนอข่าวมีผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าวมาก ซึ่งในการ

ขอโทษหรือกระบวนการลงโทษของหนังสือพิมพ์ก็ไม่จริงจัง ทั้งนี้ นายเจริญ วัตอักษร ซึ่งว่าการนำเสนอของหนังสือพิมพ์อยู่ภายใต้ต้นนโยบายของรัฐบาล เขียนตามสถานการณ์ขึ้นๆ ลงๆ เป็นไปตามกระแสไม่เอาจริง และก็ไม่มีการประเด็นที่แก้ไขปัญหาให้ชาวบ้าน “ ผมมองว่าสื่อบางฉบับเองก็ทำตามนโยบายของรัฐบาล บางฉบับมีแปลเรื่องภาษา เป็นหนังสือ วันนี้มีนัยสำหรับสื่อภาคประชาชน เช่นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจ้างให้อ่านก็ไม่อ่าน ในการนำเสนอต้องมีข่าวข่มขืน ฆ่ากัน เมื่อมีข่าวโรงไฟฟ้าลงเบาๆ แต่ถ้าวันนี้พี่น้องปะทะกับตำรวจตีกันที่ทำเนียบ เลือดสาด คนอ่าน เขาก็นำเสนอและใช้ภาษาให้มันโอเวอร์เข้าไว้ ” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค.2546)

ด้วยการทำงานของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันจึงต้องทำเพื่อประโยชน์ของสังคมมากขึ้นและเปิดโอกาสให้กับแหล่งข่าวในการชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงโดยหนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นกลาง มีทัศนคติที่ไม่เอนเอียงเข้าข้างใคร และต้องไม่ยึดติดกับผลประโยชน์หรือธุรกิจมากนัก ไม่เช่นนั้นจะโดนครอบงำจากธุรกิจนอกจากนี้จรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ จะต้องรักษาความเป็นผู้สื่อข่าว โดยการนำเสนอข่าวต้องอยู่ภายใต้ข้อเท็จจริง มีความถูกต้องครบถ้วน มีความจริงใจในการทำข่าว ควรเปิดโอกาสให้มีการชี้แจงข้อมูลจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และไม่ลำเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง (นายเจริญ วัตอักษร นายแก้ว กมลรัตน์ นายสุพิน ปัญญามาก)

ทั้งนี้ตัวละครหรือแหล่งข่าว เห็นว่าวิธีการที่ดีในปัจจุบันคือการควบคุมการทำงานของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่เป็นองค์กรสาธารณะ เป็นกระบอกเสียงของประชาชน รวมทั้งเป็นกระจกเงาสท้อนสังคม โดยให้มีมาตรการควบคุมกันเอง เพราะตัวละครในข่าวโรงไฟฟ้าเห็นว่าปัจจุบันหนังสือพิมพ์ใช้ปากกาทำร้ายผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้รับความเสียหาย ซึ่งบางคนถึงกับต้องหลีกหนีหายหน้าออกจากสังคมไป ซึ่งเรื่องนี้ คุณแก้ว กมลรัตน์ วิศวกร 11 ฝ่ายจัดซื้อไฟฟ้าในประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวว่า “ สื่อต้องมีการควบคุมกันเอง มีระเบียบที่ชัดเจน มีการลงโทษที่เด็ดขาด เช่นสภากันๆ และต้องมีบทลงโทษอย่างจริงจังแต่สื่อมวลชนไม่มี ปากกามันร้ายกว่าอาวุธคือจะเขียนอะไรก็ได้ภายใต้ความคิด คิดอย่างไรก็เขียนได้ โดยเฉพาะพวกคอลัมนิสต์ ที่มีชื่อเสียงเขียนอะไรก็เสียเลย ไม่ต้องนำเสนอเหตุผล เวลานั้นเสนออยากให้เราเอาข้อเท็จจริงมาเสนอไม่ใช่ความคิดของสื่อใส่เข้าไป และอย่างที่บอกสื่อต้องเป็นกระจกเงาของสังคมไม่ใช่เป็นกระจกเงาของสื่อ ”

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “ การสะท้อนอุดมการณ์ผ่านการเล่าเรื่องในข่าวกรณีความขัดแย้ง โรงไฟฟ้าบ่อนอก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์ ในฐานะสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่สะท้อนเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมสู่สาธารณชนด้วยภารกิจหน้าที่ ของความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องด้วยการเล่าเรื่องเป็นกลวิธีการนำเสนอที่มีอำนาจในการรับรู้ของ คนเรา ทั้งนี้เรื่องเล่ามีได้อยู่อย่างลำพังเบื้องหลังเรื่องเล่ายังมีมายาคติ วาทกรรมและอุดมการณ์คอย ควบคุมและกำกับอยู่ ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

1. การรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์มีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร
2. อุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้แก่อะไรบ้าง
3. มีเหตุผลหรือสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก
4. รัฐบาล (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) และชาวบ้านที่เป็นแกนนำในฐานะที่เป็น ผู้สร้างข่าวสารและตัวละครในสื่อ วิพากษ์การนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์อย่างไร

การศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของเหตุการณ์ โรงไฟฟ้าบ่อนอกที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษา คือ เอกสารข่าวโรงไฟฟ้าบ่อ นอกจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ตั้งแต่ มกราคม 2544 – พฤษภาคม 2545 ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ จำนวน 179 ชิ้น และการสัมภาษณ์ตัวละครที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรายงานข่าว จำนวน 2 คน และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ แวดวงประชาสัมพันธ์และงานข่าว จำนวน 2 คน

บทสรุปและการอภิปรายผล

(Freedom & Independence) ความเป็นอิสระและมีเสรีภาพในการปฏิบัติงานของ สื่อมวลชนยังคงเป็น “อุดมคติ” ที่สื่อยังคงพยายามธำรงรักษาเอกลักษณ์ดังกล่าวเอาไว้ ทั้งที่โลก แห่งความเป็นจริงทุกคนย่อมรู้แก่ใจว่ามีปัจจัยแวดล้อมและผลัดดันการทำงานของสื่ออยู่มากมาย การที่สื่อจะอยู่ตรงกลางหรือวางตัวอยู่เหนือเหตุการณ์ที่เกิดในสังคม เพื่อที่จะสามารถรายงานข่าว

โดยไม่รับผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมอื่นมาเบี่ยงเบนประเด็นเป็นไปได้อย่างในยุคปัจจุบัน เพราะปัจจัยแวดล้อมเป็นสิ่งที่สื่อยอมรับและปฏิบัติตามเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจและสร้างผลกำไรให้กับกิจการในฐานะที่เป็นธุรกิจเอกชน(Private Business)

การกระทำเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ที่เด่นชัด คือการควบรวมกิจการ/ธุรกิจสื่อหลายสาขาและบริหารโดยคนกลุ่มเดียว ทั้งนี้เหตุผลเพื่อการแข่งขันทางการตลาด และเพื่อความอยู่รอดของสื่อทำให้มีการปรับปรุงเนื้อหาการนำเสนอข่าวด้วยการแต่งแต่มีสีสันให้กับข่าวโดยนักลทธิการเล่าเรื่องมาใช้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ข่าวมีอรรถรสมากขึ้น เพราะการใช้กลวิธีการเล่าข่าวช่วยให้เนื้อหามีสีสัน เพราะมีการใช้ภาษาในเชิงเร้าอารมณ์ อีกทั้งเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าการเหตุการณ์มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา(เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้หนังสือพิมพ์ขายได้เพราะความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน)

ดังนั้นจึงพบว่าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันมีการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องและลีลาการเขียนข่าวไปในทิศทางทำให้สีสันและรายละเอียดข่าวมากขึ้น มีการจัดลำดับเรื่องและอธิบายคุณลักษณะของแหล่งข่าวให้มีความหลากหลาย จะพบว่าข่าวสามารถสร้างอารมณ์ให้ผู้อ่านเกิดอาการคล้อยตามและเชื่อในที่สุดได้ เพราะการเขียนข่าวมีลีลาดึงดูดความสนใจ มีการใช้สำนวน ภาษาและการบรรยาย การพรรณนา มีการใช้การลำดับเวลาเกิดเหตุการณ์ สิ่งต่างๆเหล่านี้ส่งผลต่อความรู้สึกเชื่อถือว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเป็นเรื่องจริง ลักษณะการทำงานเช่นนี้ทำให้มองดูว่าหนังสือพิมพ์ใช้ความอิสระและเสรีภาพในการทำงานของตนเองจนละเลยผลกระทบทางสังคมหรือหน้าที่ความเป็นนักวารสารศาสตร์ในการรายงานข่าว จนทำให้ข่าวที่นำเสนอเป็นลักษณะการทำข่าว(make news)มากกว่าการรายงานข่าว(reported news) เพราะกระบวนการทำงานของการทำข่าวจะมีการคัดเลือกหรือหยิบประเด็นข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมมานำเสนอ(หรือตามความพอใจของหนังสือพิมพ์เอง) ด้วยเหตุนี้ทำให้เนื้อหาข่าวมีการนำเสนอเพียงบางกลุ่มส่วนกลุ่มอื่นๆที่สื่อไม่เห็นว่าคุณค่าจึงถูกลดทอน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเข้าข่ายการบิดเบือน(distortion)ความจริงที่เกิดขึ้น โดยการบิดเบือนเรียกว่าเป็น อคติของสื่อมวลชนได้ เพราะการนำเสนอเนื้อหาข่าวจะเน้นหนักไปที่กลุ่มบุคคลระดับสูงและเป็นข้าราชการทั้งในฐานะเป็นตัวเนื้อข่าวและแหล่งข่าว การที่ข่าวให้ความสำคัญกับกลุ่มการเมืองและกลุ่มสังคมที่เป็นชนชั้นผู้นำนอกจากนี้เนื้อหา มักจะชอบตอกย้ำแนวคิด ทศนคติของกลุ่มผู้บริหารประเทศแบบเดิมๆซ้ำๆกันจนกลายเป็นว่าข่าวมีลักษณะที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของแนวคิด ความเชื่อนั้นจนถือเป็นัจฉกรรม(เชื่อโดยปริยายไม่มีการตั้งคำถาม) เช่นเรื่องการเรียกร้อง การประท้วงของชาวบ้าน จะต้องมีคนคนที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง มีการจ้างวานเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์กลุ่ม และเป็นเครื่องมือทางการหาเสียงของ

กลุ่มนักการเมือง

ในการตอกย้ำหรือผลิตซ้ำแนวคิด อุดมการณ์แบบเดิมๆของสื่อ บาร์ตส์ (Bathes)(ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร,128-129) แสดงให้เห็นในงานเรื่อง Mythologies ว่ามายาคติในสังคม ต้องการสื่อ และตอกย้ำความคิดเดิมๆเพื่อประโยชน์ของตัวเอง แม้ว่าสื่อมวลชนต่างๆพยายามปฏิเสธว่าตัวเองทำงานอย่างบริสุทธิ์ อย่างมืออาชีพ และอย่างเป็นกลาง ไม่มีกรอบแนวคิดวางอยู่ก่อนหน้าในการทำงาน แต่บาร์ตส์เห็นว่าความเชื่อแบบนี้เป็นเพียงมายาคติชุดใหญ่ของสื่อมวลชนนั่นเอง เพราะสำหรับบาร์ตส์แล้ว การทำงานของสื่อทุกครั้ง เป็นการเผยแพร่ ยืนยันและตอกย้ำทฤษฎีเกี่ยวกับโลก-ชีวิตชุดหนึ่งอยู่เสมอ อธิบายได้ว่า บาร์ตส์ เห็นว่าไม่มีโลกแห่งความเป็นจริงรออยู่เบื้องหน้า และเชื่อว่าให้คนเขียนถึง แต่คนเขียนมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างและประกอบความจริงขึ้นมา

แม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นตัวตอกย้ำ (reinforcer) หรือการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ โดยสามารถเป็นแบบอย่าง ค่านิยม ความคิด ความเชื่อในสังคมต่อไป ตามแนวคิดของ Althusser ที่มองว่า อุดมการณ์สามารถก่อตัวและกลายเป็นสิ่งที่ยั่งยืน ทนทานได้ โดยผ่านกระบวนการในการผลิตซ้ำจากสถาบันต่างๆของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่จะทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด และทำให้อุดมการณ์ได้มีโอกาสถ่ายทอดไปสู่มวลชนอย่างแท้จริง แต่ Gramsci กลับเห็นว่าพื้นที่ของสื่อมวลชนเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ไม่มีกลุ่มใดจะสามารถยึดครองหรือผูกขาดอำนาจอยู่เพียงฝ่ายเดียวได้

ดังนั้นในการวิจัยเรื่อง “ การสะท้อนอุดมการณ์ผ่านการเล่าเรื่องในข่าวกรณีความขัดแย้ง โรงไฟฟ้าบ่อนอก ” ต้องการแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการสะท้อนอุดมการณ์จากแหล่งข่าว ได้แก่ กลุ่มสนับสนุน หรือกลุ่มคัดค้านอะไรบ้าง และการรายงานข่าวแบบการเล่าเรื่องในข่าว โรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นอย่างไร รวมทั้งต้องการทราบความคิดเห็นของแหล่งข่าว(ตัวละคร) ที่มีต่อการนำเสนอข่าว

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์รูปแบบการเล่าเรื่องในเหตุการณ์ย่อยของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกทำให้พบว่ามีการสร้างแบบเดียวกัน แม้รายละเอียดเนื้อหาเรื่องจะแตกต่างกัน เพราะในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจะพบแนวคิด หรือสำนวนหลัก คือ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ที่ได้รับ(ใครได้ใครเสียจากโครงการ) การขาดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม เชื้อเพลิงและพลังงานทางเลือกใหม่ ซึ่งนักข่าวหรือผู้เล่าจะนำมากล่าวซ้ำๆอยู่ตลอดเวลา ทำให้เห็นว่านักข่าวมีการกำหนดรูปแบบหรือโครงเรื่องในการเล่าข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในใจ หรือ

เป็นโครงสร้างอยู่แล้ว เมื่อเกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นักข่าวจะใช้รูปแบบการเล่าข่าวที่มีนำมาเป็นต้นแบบและพยายามจับเหตุการณ์เข้าไปใส่ในโครงสร้างให้มีความสมบูรณ์ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เหตุการณ์บางอย่างนักข่าวหลงลืมไม่นำเสนอเพราะคิดว่าไม่อยู่ในโครงสร้างข่าวที่ตนเองวางไว้ เช่นเดียวกับอุดมการณ์หรือแนวคิดของกลุ่มต่างๆในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่หนังสือพิมพ์ก็มิได้นำเสนอ เพราะมุ่งเน้นการนำเสนอเพียงอุดมการณ์ตัวละครหรือแหล่งข่าวหลักที่หนังสือพิมพ์ได้พุ่งเป้าความสนใจไปหาเท่านั้น ก่อให้เกิดการเก็บอุดมการณ์อื่นให้หายไปจากสังคมและอุดมการณ์ของกลุ่มเดิมให้คงอยู่ต่อไป จะเห็นว่าการเล่าข่าวมีอำนาจในการที่จะส่งให้ใครหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือกลุ่มอื่นๆได้อย่างไม่มีข้อโต้แย้ง และที่สำคัญกลุ่มเหล่านั้นมีอำนาจอย่างเป็นธรรมชาติ ในการวิจัยผู้วิจัยพยายามหาอุดมการณ์ที่ถูกถ่ายทอดออกมาจากกลวิธีการเล่าเรื่อง และพิจารณาการต่อสู้ในเรื่องการแย่งพื้นที่สื่อเพื่อนำเสนออุดมการณ์ของกลุ่มตนเองให้คงอยู่และเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตามในการวิจัยยังมีประเด็นที่มีความสำคัญสอดแทรกขึ้นมาคือ กระบวนการนำเสนอของหนังสือพิมพ์เองก็มีอุดมการณ์มาเป็นกรอบคิดอีกชั้นเพื่อพิจารณาข่าวหรือเหตุการณ์ที่วนเวียนอยู่ในสังคมก่อนที่จะนำเสนอ ดังนั้นจึงทำให้การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่ได้มีการนำเสนออุดมการณ์ แนวคิด ความคิดเห็นของตัวละครโดยตรงเสียทีเดียว นอกจากนี้ในขณะที่ทำการวิจัยทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์พยายามนำเสนอประเด็นที่มีตัวละครโต้ตอบกันไปมาหรือเรียกได้ว่าพยายามยู่ให้ตีสักหรือให้มีความไม่เข้าใจกัน โดยพิจารณาได้จากรูปแบบการเล่าเรื่องและสิ่งที่หนังสือพิมพ์พยายามนำเสนอโดยพิจารณาตามองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง

สามารถสรุปรูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกและอุดมการณ์ที่สะท้อนออกมาจากข่าวได้ดังนี้

รูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

รูปแบบการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะการเล่าเรื่องที่เป็นตามสภาวะเหตุการณ์มากกว่าการนำเสนอด้วยข้อมูลเชิงลึก นอกจากนี้การเล่าเรื่องยังทำให้ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะของความขัดแย้งอย่างชัดเจน ระหว่างกลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนโรงไฟฟ้า โดยแต่ละอุดมการณ์ได้มีความพยายามแย่งชิงพื้นที่เพื่อครองความเป็นผู้นำความคิดซึ่งต่างผลิตซ้ำ อุดมการณ์ของตนเองด้วยข้อความ คำพูด แล้วใช้หนังสือพิมพ์เป็นตัวกลาง หรือช่องทาง หรือพาหะ(channel)ในการเผยแพร่ และถ่ายทอดแนวคิด อุดมการณ์ต่างๆออกมา ซึ่งการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องนั้นเป็นเพราะกลวิธีการเขียน/การเล่าเรื่องเป็นการกระทำที่ดึงดูดความสนใจของคน

อ่านให้อายากรู้สึกเห็นว่าอะไรคือกรณีที่แปลกประหลาด อะไรคือข้อเท็จจริงในเรื่องเล่าทำให้การเล่าเรื่องกลายเป็นวิธีการสร้างปริศนา การซ่อนเร้น การบิดเบือน และสร้างความเข้าใจผิด (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, หน้า 233)

ในการใช้วิธีการเล่าเรื่องซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก มุมมองในการเล่า ทำให้เห็นว่าการเล่าเรื่องมีส่วนช่วยสร้าง หรือจัดฉากเรื่องราวบางอย่างที่ผู้เล่าหรือผู้สื่อข่าวเห็นว่าควรนำเสนอหรือไม่ควรนำเสนอ หรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อสร้างความน่าสนใจและบางกรณีเป็นการนำเสนอเพื่อลดกระแสของเหตุการณ์ลง ทั้งที่เหตุการณ์จริงไม่เป็นหรือไม่มีความสำคัญมากเท่าที่ผู้สื่อข่าวรายงาน นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่น บอนนอกแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการรายงานเหตุการณ์การชุมนุมที่ไม่เป็นความจริงในเรื่องของตัวเลข ทำให้กลุ่มที่คัดค้านมองดูว่าเป็นสิ่งที่สื่อไม่ควรทำ และส่งผลเสียต่อการชุมนุมประท้วงของกลุ่มตนเอง “การทำงานของสื่อ เราได้ประสบกับตัวเอง ตอนนั้นมีการประท้วงเป็นช่วงที่เราปิดถนน พวกเราไป 500 คน หนังสือพิมพ์ออกข่าว 100 คน เวลาไป 1000 กลับออก 500 คนนั้นเป็นปัญหาครั้งแรกที่ผมนำมาคิด ในส่วนของชาวบ้านด่ามากเลย ตีกันด้วย ออกข่าวแย่มาก เรารู้ว่าสื่อถูกซื้อดีมาก ตัวอย่างสื่อที่ประจวบฯพวกนักข่าวท้องถิ่น พอถึงเดือนโรงไฟฟ้าเขาเลี้ยงเมื่อเห็นอย่างนี้ชาวบ้านอัดกับนักข่าวเลย เราเห็นว่าตำรวจกับนักข่าวคงทำอะไรเขาไม่ได้ปากกาอยู่ที่เขา พวกเขาสามารถเขียนให้เราเป็นหมายังได้ ดีเลวอยู่ที่เขา” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบอนนอกไม่สามารถหลีกเลี่ยงเรื่องของคุณค่าข่าว โดยเฉพาะเรื่องที่ปลุกชนสนใจและเรื่องความขัดแย้งไปได้ เพราะเรื่องราวเหล่านี้เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ขายได้เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เรื่องเล่าที่ผู้สื่อข่าวหรือผู้เล่านำมารายงาน เป็นสิ่งที่ถูกคัดสรรว่าจะอะไรควรและอะไรไม่ควรเล่า อะไรควรอยู่ในเรื่องเล่าและอะไรไม่ควรอยู่ ดังนั้นเทคนิคนี้จึงมีอำนาจมากที่สุดและน่ากลัวที่สุดไปพร้อมๆกัน เพราะผู้เล่าหรือผู้สื่อข่าวสามารถเนรมิตบางอย่างให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็สามารถปิดกั้นบางอย่างที่ไม่พึงปรารถนาไว้ด้วยการจัดฉาก การกำหนดโครงเรื่องตามที่ต้องการ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, หน้า 265)

ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข่าวโรงไฟฟ้าบอนนอก ออกเป็นส่วนย่อยๆหรือโครงเรื่องย่อย (the gross constituent units) จำนวน 6 เหตุการณ์ ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นวิธีที่จะช่วยให้การค้นหาคำสะท้อนของอุดมการณ์ในข่าวบอนนอกเห็นชัดเจนมากขึ้น เพราะโครงเรื่องย่อยจะสามารถค้นพบหน่วยย่อยของคำหรือหน่วยย่อยของความหมาย ที่อยู่ในเนื้อเรื่อง อีกทั้งช่วยให้เห็นรูปแบบโครงสร้างการเล่าเรื่องในเหตุการณ์ต่างๆและความสัมพันธ์ของโครงเรื่องย่อยเหล่านี้

1.1 แก่นเรื่อง

ผลการศึกษารูปได้ว่า ชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีแก่นเรื่องที่เน้นไปยังกลุ่มหลัก 2 กลุ่มคือ

กลุ่มคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก และนายชอย ตันติวรธรรม กำนันตำบลบ่อนอก มีการนำเสนอแก่นเรื่องหลักได้แก่ “ สิ่งแวดล้อม ” “ ความไม่โปร่งใสในการทำงานของรัฐ ” “ การมีส่วนร่วมของประชาชน ” และ “ การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด ”

กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่ นายวิทยา คชรัักษ์ ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ นายสารวัตร รัตนวดี กรรมการผู้จัดการโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และนายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีการนำเสนอแก่นเรื่องหลักได้แก่ “ การพัฒนากับผลประโยชน์ของประชาชน ” “ ความโปร่งใสในการทำงาน ” และ “ การมีส่วนร่วมของประชาชน ”

เมื่อพิจารณาในการนำเสนอแก่นเรื่องของหนังสือพิมพ์ เราจะพบว่าโครงสร้างของแก่นเรื่องนั้นหนังสือพิมพ์นำเสนอประเด็นหลักอยู่บนพื้นฐานของ 3 แนวคิด ได้แก่

► เรื่องของผลประโยชน์ เป็นการแย่งชิงผลประโยชน์ ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยผลประโยชน์ที่ว่่านี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผลประโยชน์กับภาครัฐ และผลประโยชน์กับภาคประชาชน โดยแต่ละกลุ่มจะมีแนวคิดการตีความหมายต่างกัน

ผลประโยชน์ในแง่คิดของภาครัฐ หมายถึง ในชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการนำเสนอเนื้อหาที่มักจะหยิบยกเรื่องของผลประโยชน์ที่ประเทศชาติจะได้รับ โดยรัฐอ้างว่าเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับส่วนรวม อาทิ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก ได้แก่ การรองรับภาคอุตสาหกรรมที่กำลังจะเติบโต การสำรองพลังงานที่คาดว่าจะวิกฤติหากไม่มีการเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะค่าความต้องการพลังงานในปี 2549 ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติที่ประเมินค่าความต้องการไว้สูง ดังนั้นการหาแหล่งผลิตไฟฟ้า ภาครัฐคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ควรจะต้องดำเนินการอย่างรีบเร่ง ซึ่งภาครัฐมองกลุ่มคนที่คัดค้านเป็นพวกที่ถ่วงความเจริญ นอกจากนี้ยังมีผลประโยชน์ในแง่ของนโยบายหรือภาพลักษณ์ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศ เช่น

เรื่องของสัญญาที่รัฐทำกับบริษัทเอกชน เมื่อชาวบ้านมีการเรียกร้องว่าสัญญาไม่โปร่งใส ทำให้ประเทศชาติเสียหาย จะส่งผลให้ต่างชาติไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศเพราะมองว่าประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับสัญญาและไม่ปฏิบัติตาม

ผลประโยชน์ในแง่ของภาคประชาชน หมายถึง ผลประโยชน์หรือสิ่งที่ประชาชนจะได้รับ ซึ่งมาจากกระบวนการดำเนินการของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการหรือบริหาร และได้รับการยอมรับ อีกทั้งผลประโยชน์นั้นจะต้องไม่ส่งผลเสียหายหรือผลร้ายแก่ประชาชน และที่สำคัญไม่นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในสังคม สุดท้ายคือความคุ้มค่าในการดำเนินการโรงไฟฟ้า ทั้งนี้ในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกภาครัฐกล่าวอ้างว่าเป็นการพัฒนาประเทศเพื่อให้ชาติมีความเจริญ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อให้ประเทศมีเสถียรภาพในด้านพลังงาน และมักอ้างว่าประเทศชาติจะได้รับประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งจะสร้างอาชีพกับคนในท้องถิ่น แต่ภาคประชาชนกลับมองว่าผลประโยชน์ที่รัฐกล่าวอ้างนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนนอกท้องถิ่นมากกว่าคนในท้องถิ่น ในขณะที่คนในท้องถิ่นต้องเสียผลประโยชน์มากมาย ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และชุมชน ทั้งนี้ นายเจริญ วัตอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เห็นว่าเรื่องผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในบ่อนอกนั้นเป็นเรื่องสำคัญและหนังสือพิมพ์มักจะนำเสนอเป็นประเด็นหลัก “การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเรื่องของผลประโยชน์มันก็จริงแต่เป็นผลประโยชน์ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติไม่ใช่ผลประโยชน์อย่างอื่น เช่น เรื่องนายหน้าค้าที่ดิน กล่าวหาว่าผมมีที่ดิน ตัวผมยังไม่มีที่ดินขายเลย เขาเหมารวมว่าผมมีถ้าอย่างนั้นผมคงรวยแล้ว” (สัมภาษณ์ 21 มี.ค. 2546)

► เรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในโครงการของรัฐ หนังสือพิมพ์

นำเสนอเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยนำเสนอแนวคิดของทั้งสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายคัดค้านมองว่าการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในนโยบายรัฐหรือร่วมกับรัฐนั้นมีน้อย และอยากให้รัฐเปิดโอกาสให้กับประชาชนมากขึ้นตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ในหมวดที่ 3 ที่ว่าด้วยการส่งเสริมและโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบริหารจัดการ ในขณะที่ฝ่ายสนับสนุน มองว่าได้ให้โอกาสการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนโดยการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายอันเกิดจากโรงไฟฟ้า ให้ประชาชนได้เข้าไปบริหารจัดการ

อย่างไรก็ตามเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ วิพากษ์สิ่งที่เกิดขึ้นไว้ในมติชนรายวัน ฉบับวันที่ 10 พ.ย.2543 ว่า ตลอดเวลาหลายปีมาจนบัดนี้ ไม่มีพรรคการเมืองและนักการเมืองไทยเข้ามาเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของภาคประชาชนหรือ

กลุ่มประชาสังคม ไม่เฉพาะแต่พรรคการเมืองและนักการเมืองซีกรัฐบาล แม้แต่ซีกฝ่ายค้านก็พยายามรักษาระยะห่างจากความเคลื่อนไหวเหล่านี้เช่นกัน ร้ายยิ่งไปกว่านั้น เมื่อภาคประชาชนอาศัยช่องทางรัฐธรรมนูญ เพื่อเข้าไปใช้เวทีของการเมืองในระบบ กลับปรากฏว่าถูกขัดขวางและเมินเฉยจากนักการเมืองและพรรคการเมืองอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ในงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อของกลุ่มต่างๆในสถานการณ์ความขัดแย้ง กรณีการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยานาดาผ่านป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง (2542) ของพลินี ศิริรังษี พบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในโครงการของรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการให้ข้อมูลความรู้แก่ภาครัฐนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะไม่ให้ความสนใจเพราะค้ำถ่วงของชาวบ้านมาจากความรู้สึก ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์

► **เรื่องพลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาด** เป็นแนวคิดที่ถูกถ่ายทอดมาจากฝ่ายคัดค้านการก่อสร้างและเป็นฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชน ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นแนวทางที่ชาวบ้านให้การยอมรับ เป็นข้อสังเกตว่าประเด็นดังกล่าวหนังสือพิมพ์ไม่มีการแสดงความเห็นจากฝ่ายสนับสนุนว่าพลังงานสะอาดมีประโยชน์หรือผลเสียอย่างไร

อย่างไรก็ตามจะเห็นแล้วว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอแนวคิดของทั้งสองกลุ่มในประเด็นเดียวกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีแนวคิดแตกต่างกันสิ้นเชิง เช่นเดียวกับเหรียญที่อยู่กันคนละหน้า ที่ไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้ และจากแนวคิดข้างต้นสามารถเข้าใจได้ว่าด้วยที่ทั้งสองฝ่ายมีการยึดติดกับแนวคิดของตนเองจนไม่สามารถยอมรับแนวคิดของฝ่ายตรงกันข้ามได้ทำให้เกิดการโต้แย้งกัน (Confrontation) ตามที่ Edward deBono ได้อธิบายไว้ในลักษณะ Doctrinaire argument หรือการที่ต่างฝ่ายต่างมีกรอบคัมภีร์ของตนคนละเล่ม และยึดคัมภีร์นั้นอย่างแน่นหนา โดยพยายามจะไม่รับฟังและไม่ให้แนวคิดของอีกฝ่ายมีอำนาจเหนือคัมภีร์ตนเอง ซึ่งยากมากที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะล้มล้างอีกฝ่ายได้ หรือกล่าวกันง่ายคือ ไม่มีทางที่อีกฝ่ายจะให้คนที่มีความคิดแตกต่างมาเป็นพวกได้ อย่างไรก็ตามหากมีเหตุการณ์ที่ฝ่ายหนึ่งยอมรับให้คัมภีร์หนึ่งเข้ามาเปลี่ยนแปลง ก็ไม่ได้หมายความว่าอีกฝ่ายจะทิ้งคัมภีร์ของตนเพียงแต่รอเวลาหรือโอกาสที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำแนวคิดของตนเองมาแทนที่ในโอกาสต่อไป ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการโต้แย้งหรือความขัดแย้งด้านการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมระหว่างรัฐและประชาชนจะยังคงมีอยู่ต่อไปหากยังไม่ได้รับการแก้ไขในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญการลดความขัดแย้งได้ด้วยการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือคิดร่วมกันจะเป็นทางออกให้กับสังคมดีที่สุด นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันระหว่างประชาชนกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ จำเป็นต้องสร้าง ความเข้าใจ

ให้เกิดขึ้นกับประชาชนก่อนเพื่อให้ประชาชนทราบถึงข้อจำกัดและการทำงานของเทคโนโลยี ไม่เช่นนั้นจะมีความเข้าใจที่ตรงกันข้ามส่งผลเสียหายให้กับประเทศชาติ

ประเด็นความไม่เข้าใจในเรื่องของการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมนั้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือรัฐมองว่า สิ่งแวดล้อม ในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก คือ “ บริเวณที่รอบๆพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า สิ่งที่มีผลกระทบต่อชุมชนว่าสิ่งที่กฟผ.สร้างขึ้นจะมีผลกระทบต่อชุมชนแค่ไหน อยู่ในเกณฑ์อะไร เช่น สร้างมากๆจะทำให้คนอยู่ไม่ได้ ”

ส่วนแกนนำชาวบ้าน กลับมองว่าสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่เฉพาะขอบเขตรอบๆสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า แต่รวมถึงสภาพทางจิตใจของชาวบ้านที่จะต้องหวาดกลัวกับโรงไฟฟ้า การประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมคือการทำประมงขนาดเล็กต้องสูญเสียไป สัตว์น้ำเศรษฐกิจของชาวบ้านสูญพันธุ์ทำให้ประชาชนไม่มีอาชีพ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นแล้วว่าทั้งสองฝ่ายยืนอยู่คนละเส้นทางต่างฝ่ายต่างมีแนวคิดของตนเองเป็นหลัก โดยลักษณะนี้เลวี-สโรวส(ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร;82)มองว่ามนุษย์ไม่ว่ายุคใดสมัยใดต่างก็คิดเป็น คิดได้หรือรู้จักคิดด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่เป็นการคิดคนละแบบกันเท่านั้น

1.2 โครงเรื่อง

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โครงเรื่องของชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีโครงสร้างการนำเสนอเป็นขั้นตอน โดยหนังสือพิมพ์ได้มีการกำหนดรูปแบบ(plot)การนำเสนอเอาไว้ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ผู้สื่อข่าวหรือผู้เล่าข่าวจะนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้ทันที ได้แก่

- การเริ่มเรื่อง เป็นการรายงานเรื่องที่เกิดขึ้น พิจารณาว่าใครอยู่ฝ่ายไหนเริ่มแบ่งตัวละครหรือแหล่งข่าว
- การพัฒนาเหตุการณ์ แสดงเรื่องราวจุดปัญหาของเหตุการณ์ จุดเกิดเหตุ
- เข้าสู่ขั้นวิกฤติ เรื่องจะมีความสับสน ไม่มีความชัดเจนในเหตุการณ์การนำเสนอ ข้อมูลจะโยนไปมาระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน
- จากนั้นเข้าสู่ภาวะคลี่คลาย ปัญหาเริ่มมีความชัดเจนเริ่มมีบุคคลที่สามเข้ามาเป็นตัวเชื่อมเหตุการณ์
- เมื่อเรื่องไม่มีความคืบหน้าหรือได้ข้อยุติ เข้าสู่ขั้นตอนการยุติเรื่อง

สำหรับโครงเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก จะมีลักษณะร่วมหลายประการ

ประการแรก จุดเริ่มต้นของเรื่องจะมีความเรียบง่ายมาก เรียกว่า ภาวะเริ่มเรื่องยังไม่มี ความน่าสนใจในเหตุการณ์ เช่นเดียวกับกับภาวะพัฒนาเหตุการณ์ซึ่งเป็นการแสดงจุดเกิดเหตุ เมื่อมาถึงตอนกลางของเรื่องจะไม่มี ความชัดเจนในเหตุการณ์ มีความสับสนเกิดขึ้น มีความขัดแย้งก่อให้เกิดคู่ตรงข้ามในเหตุการณ์ มีการสร้างเส้นแบ่งต่างๆเกิดปัญหาความไม่สงบ เรียกว่า เข้าสู่ภาวะวิกฤต จากนั้นเมื่อเหตุการณ์เริ่มหาข้อยุติได้หรือกำลังเข้าสู่ภาวะสงบสุข การ นำเสนอจะเรียบง่าย เป็นการเข้าสู่ภาวะคลี่คลาย สุดท้ายเมื่อเหตุการณ์มีความแน่ชัดใน คำตอบจะเข้าสู่การยุติเรื่อง ซึ่งในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่มีช่วงของการยุติเรื่อง เนื่องจากเป็น เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาต่อเนื่อง การแก้ไขหรือการยกเลิกโครงการเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

ประการที่สอง ในข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมักจะสร้างให้กลุ่มสนับสนุน อันได้แก่ หน่วยงานที่เริ่มดำเนินโครงการเป็นผู้ร้าย ส่วนกลุ่มชาวบ้านเจ้าของพื้นที่เป็นพระเอก และมี ตัวเชื่อมได้แก่ หนังสือพิมพ์ นักการเมืองส่วนกลาง นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐส่วนท้องถิ่น และผลประโยชน์ส่วนรวม

ทั้งนี้ส่วนใหญ่โครงเรื่องของข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจะถูกนำเสนอเรื่องราวอยู่ในช่วงของการ พัฒนาเหตุการณ์ กล่าวคือ การดำเนินเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงภาวะปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง โดย เนื้อเรื่องได้ดำเนินมาก่อนหน้านี้นานแล้วเพราะการศึกษาอยู่ในช่วงมกราคม 2544 - พฤษภาคม 2545 ซึ่งเหตุการณ์ของโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการนำเสนอมาตั้งแต่ปี 2537 นอกจากนี้จะให้ ความสำคัญในช่วงของการพัฒนาเหตุการณ์แล้ว โครงเรื่องยังให้ความสำคัญกับช่วงภาวะวิกฤติ เนื่องจากว่าช่วงดังกล่าวเรียกว่าเป็นจุดสนใจของเหตุการณ์ เพราะเป็นช่วงที่มีแนวโน้มให้มีการ ยุติหรือชะลอโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ทำให้คนมีความสนใจในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมากขึ้น และสุดท้ายคือภาวะคลี่คลาย ที่หนังสือพิมพ์จะแสดงให้เห็นว่าเรื่องดังกล่าวได้เข้าสู่กระบวนการ แก้ไขปัญหา ทำให้ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในโครงเรื่องโรงไฟฟ้าบ่อนอกยังได้มีการ สร้างจุดสนใจให้กับข่าวเหมือนกันทั้ง 6 เหตุการณ์คือ

ลักษณะการนำเสนอเหตุการณ์มากกว่า 2 เหตุการณ์ผสมผสานกัน

สามารถสร้างความน่าสนใจในข่าว เพราะสามารถสร้างกระแสการต่อต้านหรือการ คัดค้านให้เกิดขึ้น นอกจากนี้เหตุการณ์ที่ถูกนำมาเสนอยังช่วยให้ข่าวสามารถดำเนินเรื่องต่อไป เมื่อเหตุการณ์แรกที่น่าเสนอ นั้นไม่สามารถหาปมปัญหาหรือข้อเท็จจริงมาแล้วต่อไปได้

เป็นการรายงานข่าวตามสภาวะการณ์

ด้วยข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะความเป็นวิชาการ มีข้อมูลตัวเลขการศึกษาจำนวนมาก การที่จะรายงานข่าวให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ง่ายนั้นจำเป็นต้องใช้กลวิธีที่ง่าย นอกจากนี้การทำงานของสื่อมวลชนเองมองว่า การรายงานข่าวที่อ้างอิงเหตุการณ์ตามลำดับเวลา เหตุการณ์นั้นทำให้ข่าวดูมีความสมจริง และเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยนายสมหมาย ปาโรจัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน ยืนยันว่า หนังสือพิมพ์ต้องรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริง เกิดขึ้นอย่างไรรายงานอย่างไรให้เห็น (สัมภาษณ์ 31 มี.ค. 2546) เช่นเดียวกับที่ เบิร์ดและดาร์ดีน กล่าวว่า การรายงานข่าวโดยการอ้างอิงเหตุการณ์ตามลำดับเวลา (chronicle) เป็นแนวคิดหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจว่า สิ่งที่ยานานนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน ชัดเจนสามารถอ้างอิงโดยระบุเวลา และเป็นความจริงเสมอ (อ้างในชนิตา ชิตบัณฑิตย์) อย่างไรก็ตาม การที่หนังสือพิมพ์ได้ใช้การจัดลำดับเรื่องตามเวลามาช่วย ยิ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าใจเรื่องราว ผู้รับสารจะมองเห็นการดำเนินเรื่องชัดเจนมากขึ้นทราบว่าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนและหลัง ผู้รับสารสามารถรับทราบข้อมูลและสถานที่เกิดเหตุจริง แต่ผู้รับสารต้องยอมรับความจริงอย่างหนึ่งว่าข่าวที่รายงานโดยการอ้างตามลำดับเวลา เป็นเพียงการนำเสนอแบบหนึ่งซึ่งมิได้สะท้อนความจริงมากไปกว่ากลวิธีการนำเสนอ

การสร้างปมขัดแย้งหรือปัญหาเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความสนใจ

ทำให้ผู้รับสารอยากที่จะติดตามข่าวสารต่อไปเพื่อจะทราบว่าจุดจบของเหตุการณ์จะเป็นลักษณะใด และเกิดความสงสัยว่าในเหตุการณ์ที่มีการสร้างปมปัญหาในแต่ละประเด็นนั้นมีการคลายปม ฝ่ายไหนเป็นคนผิดหรือคนถูก นอกจากนี้ยังทำให้ผู้รับสารเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดความสงสัยตั้งคำถามในสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติและของประชาชน หรือรัฐดำเนินงานโปร่งใสหรือไม่ ทั้งนี้ปมปัญหาของโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวพันกับเหตุการณ์หลายด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยการสร้างปมปัญหาหรือปมขัดแย้งนี้เป็นเทคนิคที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้รับสารให้ติดตามเรื่องต่อไป ทั้งนี้ปมปัญหาที่สำคัญมีดังนี้

- ปมปัญหาเกี่ยวกับสัญญาโรงไฟฟ้า คือ การชี้ให้เห็นว่ามีการปกปิดสัญญาไม่ยอมเปิดเผยต่อสาธารณะ อีกทั้งไม่อธิบายการเลื่อนเซ็นสัญญาครั้งสุดท้ายที่มีก่อนบอर्डหมดวาระ 1 วัน และการยกเลิกสัญญาทำให้รัฐเสียเงินชดเชยจำนวนมากสมควรหรือไม่ และใครควรรับผิดชอบ

- ปมปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่โครงการในเหตุการณ์ความรุนแรงแก้ปัญหาได้จริงหรือ คือ หนังสือพิมพ์ตั้งประเด็นปัญหาของเหตุการณ์เป็นคำถามว่า ทำไมเจ้าหน้าที่บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เข้าไปสำรวจน่านน้ำบ่อนอกโดยไม่แจ้งชาวบ้านก่อน และเจ้าหน้าที่ทั้งหมดเข้าไปทำอะไร
- ปมปัญหาเกี่ยวกับรายงานอีไอเอ ในเหตุการณ์ความผิดพลาดและละเลยต่อชีวิตในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การรายงานมีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็นหรือไม่
- ปมปัญหาเกี่ยวกับพลังงานสำรองเพื่อความมั่นคงของชาติจริงหรือ มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อสร้างควมมีเสถียรภาพและมั่นคงในระบบพลังงานของชาติ หากไม่มีการสร้างโรงไฟฟ้าจะทำให้ในอนาคตประเทศจะประสบกับปัญหาการขาดแคลนพลังงาน
- ปมปัญหาเกี่ยวกับกองทุนประกันความเสียหายหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอให้เห็นความขัดแย้งในการจัดตั้งกองทุนระหว่างแกนนำกับบริษัทในเรื่องความจริงใจในการจัดตั้ง
- ปมปัญหาเกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชนพบว่า หนังสือพิมพ์ไม่มีการนำเสนอปมปัญหาของเหตุการณ์นี้

ทั้งนี้ในการสร้างจุดสนใจในเรื่องนอกจากจะทำให้เรื่องราวสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังทำให้ข่าวที่หายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์เป็นระยะเวลาอันสามารถนำกลับมาเสนอใหม่ได้อีกครั้ง ซึ่งสรุปได้ว่าข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกนี้หนังสือพิมพ์ใช้วิธีการประสานเรื่องมาใช้ในการรายงานข่าวด้วย นอกจากวิธีการรายงานตามสถานการณ์และตามลำดับเวลา

นอกจากนี้โครงเรื่องยังเป็นวิธีการบิดเบือน ซ่อนเร้นสิ่งที่ควรจะนำเสนอ ด้วยโครงเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีลักษณะให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและการค้นหาสิ่งที่รัฐดำเนินการผิดพลาดและพยายามให้มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานเชื้อเพลิง ซึ่งจากการนำเสนอโครงเรื่องทั้ง 6 นั้น ทำให้เห็นว่าโครงเรื่องกำลังครอบงำ ตอกย้ำแนวคิดเพียงสองข้อความคิดคือ ต่อด้านกับสนับสนุนแต่ไม่มีโครงเรื่องอื่นขึ้นมาสอดแทรก ทำให้การรายงานข่าวเป็นไปในลักษณะการนำเสนอความคิดเห็นชุดหนึ่งอย่างซ้ำๆ ตลอดเวลาเป็นระยะเวลายาวนาน จนก่อให้เกิดการยอมรับไปโดยปริยาย ดังที่ ฮอลล์ (อ้างใน ชนิตา ชิตบัณชิต ; 32) กล่าวว่า “โครงเรื่องที่ถูกล่ามอ้างและแปลซ้ำอยู่ตลอดเวลา ซึ่งโครงเรื่องดังกล่าวเกิดจากวัฒนธรรมและปฏิบัติการการยอมรับจากสังคม เรื่องราวมิได้ถูกสร้างขึ้นใหม่ ”

เราจะเห็นว่าชาวสิ่งแวดล้อมจะมีโครงเรื่องเหมือนกัน จะมีรูปแบบสูตรสำเร็จตายตัวในการรายงาน 2 ลักษณะโดย ลักษณะแรกเริ่มจากปมประเด็นปัญหาที่หลุดออกมาจากรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญทางการเมือง สังคม มีความสัมพันธ์ระดับหนึ่งกับนักข่าวที่ต้องการสร้างกระแสข่าวโดยการให้สัมภาษณ์เรื่องที่กำลังแก้ไขไม่ได้ในกรณีโครงการก่อสร้างที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ลักษณะที่สอง เป็นการรายงานเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงรัฐบาลของกลุ่มอนุรักษ์ที่มาจากภาคประชาชนอย่างละเอียด มีการอ้างอิงสถานที่เกิดเหตุ อ้างอิงแหล่งก่อสร้าง ภาพของการประท้วงโดยเฉพาะที่ทำเนียบรัฐบาล การใช้ความรุนแรงของปัญหา เมื่อหนังสือพิมพ์มีการรายงานบ่อยครั้ง ทำให้ตอกย้ำความเชื่อที่ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงใช้ช่องว่างทางสังคมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาเป็นข้ออ้าง เมื่อแก้ไขปัญหาไม่ได้ต้องมีการประท้วงด้วยการตั้งแถวที่หน้าทำเนียบรัฐบาลซึ่งขณะนี้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการเรียกร้องความเป็นธรรมจากประชาชน

1.3 ตัวละคร (แหล่งข่าว)

มีความสำคัญเพราะเป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่อง โดยที่ตัวละครในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก จะมีบทบาทที่แตกต่างกันและแต่ละตัวจะมีจุดเด่นในด้านแนวคิดอุดมการณ์ต่างกัน จนสร้างเป็นเอกลักษณ์ของตนเองขึ้นมา ตัวละครในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ พระเอก ผู้ร้าย ผู้ช่วย (ผู้ช่วยฝ่ายพระเอกและผู้ช่วยฝ่ายผู้ร้าย)

โดยกลุ่มตัวละครที่ปรากฏอยู่ในข่าว แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. พระเอก ได้แก่ กลุ่มชาวบ้าน/แกนนำ เป็นกลุ่มที่โดดเด่นเพราะเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและรวมกลุ่มกันเพื่อคัดค้านการก่อสร้าง ซึ่งในสังคมของไทยกลุ่มชาวบ้านที่รวมตัวกันเองอย่างเข้มแข็งมีน้อย ทั้งนี้กลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและการกระทำที่แสดงออกต่อนโยบายรัฐในกรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีการแสดงออกในเรื่องของการเรียกร้องให้มีการคิดถึงผลประโยชน์ของท้องถิ่นและเรียกร้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับรัฐ ตัวละครหรือแหล่งข่าวได้แก่ นายเจริญ วัดอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก นายอนันต์ พัฒนพงษ์สกุล ที่ปรึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก และนายชอย ตันติวรธรรม กำนันตำบลบ่อนอก

2. ผู้ร้าย ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ เป็นกลุ่มที่มีส่วนในการวางแผน นโยบายต่างๆ ซึ่ง

และมักได้รับการต่อต้านจากประชาชนเสมอ ทั้งนี้ภาครัฐมักจะทำอย่างความสำคัญของการพัฒนา และผลประโยชน์ส่วนรวมมาใช้ในการวางโครงการต่างๆทั่วประเทศ โดยที่ไม่เคยกล่าวถึงเรื่อง ผลเสียที่มาจากโครงการอย่างโปร่งใส

การดำเนินงานของกลุ่มนี้ช่วยสร้างให้เหตุการณ์มีความน่าสนใจเพราะกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ สำคัญในแง่ที่ว่า เป็นกลุ่มที่กำหนดและควบคุมนโยบายสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งในความเป็นจริงน่าจะมีลักษณะเป็นตัวเอกมากกว่า เพราะด้วยนโยบายของกลุ่มนี้อยู่ที่ ผลประโยชน์เพื่อชาติเป็นหลัก และจะเห็นว่าคนกลุ่มนี้พยายามสะท้อนอุมการณ์ของตัวเองในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาและผลประโยชน์ส่วนรวมออกมาและพยายามทำให้กลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างหันมาให้การยอมรับ ตัวละครได้แก่ นายวิทยา ศุภรักษ์ (อดีต) ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ (อดีต) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการพลังงานแห่งชาติ ม.ล.ชนะพันธุ์ กฤดากร รองผู้ว่าฯฝ่ายนโยบายและแผน นายสารสิทธิ์ รัตนวดี กรรมการผู้จัดการโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และนายสุรเกตุ เพ็ชรศรี ผู้จัดการสำนักงานโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก

3. ผู้ช่วย ซึ่งเป็นทั้งผู้ช่วยพระเอกและผู้ช่วยผู้ร้าย ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการที่เข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้แก่ชาวบ้าน กลุ่มคนเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นกลางในการให้ความเข้าใจกับสาธารณะ จุดเด่นสำคัญของกลุ่มนี้ได้แก่ การพยายามที่จะให้รัฐมีการเปลี่ยนแปลงการใช้พลังงานโดยอ้างว่าเป็นการรักษาสุขภาพแวดล้อม อย่างไรก็ตามการเข้ามาของตัวละครกลุ่มนี้จะเป็นช่วงๆ กล่าวคือ จะไม่นำเสนอตลอดเวลา แต่เมื่อเหตุการณ์หรือช่วงระยะเวลานั้นมีปัญหา กลุ่มนี้จะถูกเรียกใช้งาน อาจเนื่องด้วยความเป็นนักวิชาการทำให้หนังสือพิมพ์เห็นว่าน่าจะสร้างความน่าเชื่อถือ นับว่าเป็นตัวละครที่มีความน่าสนใจในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเช่นกัน ตัวละครได้แก่ ดร.จิราภรณ์ ศุภเสนีย์ ผอ.บริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นายธรรณ อังรณาวาสวัสดิ์ นักวิชาการคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นายเกียรติชัย จงพิร์เพียร นักวิชาการพลังงาน

ทั้งนี้ จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้สร้างให้ข่าวมีลักษณะเป็นเรื่องเล่าอย่างหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่าในการพิจารณาจัดวางตัวละครว่า ใครจะเป็นผู้ร้าย ตัวเอก หรือผู้ช่วย สิ่งใดเรียกว่าต่อต้านหรือสนับสนุน และหนังสือพิมพ์เองก็มีแนวโน้มที่จะให้คุณค่ากับผู้ที่ถูกทำร้ายหรืออยู่ในสภาพที่เสียเปรียบเป็นพระเอก ในขณะที่ผู้ที่เข้ามาทำร้ายกลายเป็นผู้ร้าย นั้นแสดงให้เห็นว่านักข่าวมีอำนาจในการเลือกจัดวางผู้คนลงในเหตุการณ์และนำเสนอเรื่องราวโดยมีตัวละครเหล่านั้นเป็นตัวแสดงที่นำแนวคิดของตนเสนอออกมา และการคัดเลือกแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์มักจะเลือกอยู่

ในกลุ่มเดิมๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงในเหตุการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ทำให้ผู้รับสารยอมรับและเชื่อถือมากกว่าบุคคลที่มีความรู้จริงแต่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมทำให้แหล่งข่าวหรือตัวละครที่มีสถานภาพในการให้ข่าวสามารถสร้างและต่อยอดความคิดของกลุ่มตนเองให้ดำรงอยู่ในสังคมต่อไปอย่างแน่นอน โดยที่ตัวนักข่าวเองไม่รู้ตัวว่าในกระบวนการอ้างแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือนั้นเป็นการผูกขาดความคิดและอุดมการณ์ของคนกลุ่มที่หนังสือพิมพ์นำเสนอให้แข็งแกร่งต่อไป ทั้งที่แนวคิดอุดมการณ์ของคนกลุ่มที่หนังสือพิมพ์เสนอไม่มีความน่าสนใจหรือไม่นำเสนอ นอกจากนี้การที่หนังสือพิมพ์อ้างแหล่งข่าวเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพื่อแสดงให้เห็นว่าเรื่องราวถูกถ่ายทอดมาจากแหล่งข่าว และหนังสือพิมพ์ไม่กล้าที่จะรายงานเรื่องราวที่เจาะลึก เพราะกลัวถูกมองว่าชี้นำความคิดเห็น ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่มีการนำปัญหาที่ควรแก้ไขขึ้นสู่นโยบายของรัฐได้ กลายเป็นว่าทุกวันนี้การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นเพียงการรายงานข่าวธรรมดาและไม่ได้มีส่วนช่วยอะไรในสังคม

1.4 ฉาก

จุดเด่นของฉากอยู่ที่ความเป็นนามธรรมของฉาก มีเพียงการบอกเล่าหรืออธิบายให้ฟังเพื่อสร้างจินตนาการให้เกิดการรับรู้และเข้าใจ ซึ่งในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้มีการนำมาใช้เนื่องจากลักษณะการดำเนินเรื่องของข่าวส่วนใหญ่รายงานความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นทัศนคติต่างๆ อีกทั้งเป็นการรายงานการกระทำหรืออากัปกริยาของตัวละครในข่าวซึ่งต่างจากแบบรูปธรรมที่สามารถจับต้อง มองเห็นเพียงแค่อธิบายหรือแสดงคุณลักษณะก็จะสามารถทำความเข้าใจกับผู้รับสารได้ เช่น ฉากในห้องรับแขก ฉากในสถานที่ทำงาน

ทั้งนี้ฉากในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกจึงประกอบด้วย

1. ฉากการปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม
2. ฉากเดินประท้วง
3. ฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา
4. ฉากเศร้าสะเทือนใจ

ซึ่งหนังสือพิมพ์ได้ผสมผสานการนำเสนอฉากหลายฉากทำให้เกิดความน่าสนใจ ซึ่งในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีฉากทั้งสิ้น 4 ฉาก คือ ฉากการเดินขบวน ฉากการปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม ได้แก่ การตอบโต้ทางความคิดระหว่าง 2 ฝ่ายที่มีความคิดแตกต่างกัน ฉากเศร้าสะเทือนใจ บรรยายสภาพสภาพความอารมณื ความรู้สึก และฉากความร่วมมือระหว่างรัฐกับ

ชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา การผสมผสานกันของฉากหนังสือพิมพ์ทำได้ลงตัวในแต่ละเหตุการณ์ ดังนั้นจึงทำให้ชาวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นที่น่าสนใจและและน่าติดตามของผู้รับสารเพราะจะทำให้ผู้รับสารพยายามที่จะหาข้อมูลและค้นหาคำตอบเอง

สำหรับฉากที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุด คือ ฉากการปะทะกันระหว่างคน 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายในประเด็นเดียวกัน แสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันไปมา ในการนำเสนอลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอจำนวนถึง 140 ครั้ง เท่ากับแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ให้คุณค่ากับฉากดังกล่าวเป็นฉากหลักของการนำเสนอ

แต่หากพิจารณาในเรื่องการกระทำของที่หนังสือพิมพ์เน้นการให้สองฝ่ายโต้ตอบกันทางความคิด โดยมีหนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางในการถ่ายทอด และที่สำคัญเป็นผู้ที่เลือกที่จะหยิบวิธีการดังกล่าวมาไว้ในกรรายงาน ทำให้ภาพที่ออกมาเหมือนเป็นการจัดให้กลุ่มคน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคัดค้านและกลุ่มสนับสนุนต่อสู้กันไปมาตามที่ถูกนำเสนอ(หนังสือพิมพ์)ต้องการให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ

อย่างไรก็ตามฉากนั้นมีความสำคัญเทียบกับเนื้อเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉากจะมีความสำคัญมากขึ้นเพราะถือเป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์ เช่นการศึกษา การชนไก่(cookfight)ในบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ของคลิฟฟอร์ด กีทซ์(Clifford Geertz)นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน ที่มักจะเริ่มต้นเรื่องเล่าของตนด้วยฉากของพื้นที่ ภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ สร้างความสมจริงสมจังของเรื่องเล่าว่าเป็นการเล่าจากปากคำ ความรู้สึกนึกคิดของคนบาห์ลีเอง

นอกจากนี้ฉากโรงไฟฟ้าบ่อนอกยังมีลักษณะคือ จะช่วยบรรยายและสร้างอารมณ์ให้กับผู้รับสาร ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวจะมีหลายรูปแบบ อาทิ อารมณ์เศร้าเมื่อเจอเหตุการณ์เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน หรืออารมณ์ดีใจ เมื่อได้เจอเหตุการณ์การค้นพบปลาวาฬ เป็นต้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าฉากที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นมีความดึงดูดความสนใจของผู้รับสารเพราะฉากที่เสนอแล้วแต่กระตุ้นความรู้สึกของคนด้วยจินตภาพ คือ เป็นการสร้างภาพด้วยตัวของผู้รับสารเอง โดยรับทราบข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือพิมพ์ อีกทั้งฉากจะเป็นส่วนที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับการกระทำของตัวละครและช่วยตอกย้ำอุดมการณ์หลักในสังคม เนื่องจากฉากจะทำให้แก่นเรื่องหรือสิ่งที่ตัวละคร(แหล่งข่าว)นำเสนอมีความเด่นชัดในตัวเองและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ในเรื่องของการสร้างปมความน่าสนใจของการนำเสนอ อาทิ ปมปัญหาเกี่ยวกับสัญญา ไฟฟ้า ปมปัญหาเกี่ยวกับรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ปมปัญหาเกี่ยวกับกองทุนประกัน ความเสียหาย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการนำเสนอแบบการประสานเรื่องที่ยพยายามทำให้ข่าวสามารถ นำเสนอต่อเนื่องไปและสามารถโยงเข้ากับเหตุการณ์อื่นๆได้อีก จนส่งผลให้ข่าวแม้จะหายไปจาก หน้าหนังสือพิมพ์ก็สามารถนำมาเล่าใหม่ได้ นอกจากนี้ยังมีการเล่าเรื่องแบบตามลำดับเวลาและ ตามสถานการณ์ ที่หนังสือพิมพ์จะใช้ในการบรรยาย โดยจะแสดงให้เห็นว่าสถานที่เกิดเหตุมี ลักษณะเช่นไร และตัวละครมีสีหน้า ท่าทาง อารมณ์อย่างไร

1.5 มุมมองจากตัวกลางในการนำเสนอข่าว

ผลการวิจัยสรุปว่า มีการใช้มุมมองจากตัวกลางหรือที่เรียกว่าตัวละครหรือแหล่งข่าว จำนวนมาก การที่นำเสนอตัวละครจำนวนมากนี้ส่งผลให้เป็นการรายงานเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้ใส่ความคิดเห็นลงไป ซึ่งนักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์ นายสุพิน ปัญญามาก มองว่า เป็นการให้โอกาสกับคนกลุ่มเดียวในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ข่าวเป็นการนำเสนอตาม เหตุการณ์มากกว่าการเจาะลึกในข้อมูล ในขณะที่ บรรณาธิการข่าวอาวุโสของหนังสือพิมพ์มติชน มองว่า การใช้มุมมองในตัวละครจำกัดเพราะตัวละครเองไม่มีความพร้อมในการให้ข่าว อีกทั้ง ข้อจำกัดของหน่วยงานรัฐที่ให้คนเป็นข่าวน้อย ส่วนที่ข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกต้องมีการนำเสนอเชิง ลึกนั้น คงต้องพิจารณาแยกแยะก่อนว่า ข่าว คือข่าว ข่าวไม่ใช่บทความ หรือรายงานพิเศษ ข่าว ต้องรายงานสิ่งที่เกิดขึ้น ความคิดเห็นของตัวละครต้องใส่ หากนักข่าวไปใส่ข้อมูลเชิงลึก ความคิด ลงไปก็จะเป็นการโน้มน้ำหนัก ดังนั้นการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าที่เป็นไปตามเหตุการณ์ก็ได้อยู่แล้ว

จะเห็นว่าข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการประกอบสร้างความจริงอยู่ในทุกระบวนการ มีการ ให้ความสำคัญกับการนำเสนอไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มคัดค้านและกลุ่มต่อต้าน คือมีการโน้ม เียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งแล้วแต่นโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์จะเป็นตัวชี้นำ ดังนั้นการเล่าเรื่อง จึงเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการหรือวิธีการในการครอบงำความคิดของคนในสังคมโดยมีนักข่าว เป็นเครื่องมือโดยที่ไม่รู้ตัว

จากการสรุปผลการวิจัยการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกสามารถตอบปัญหาน่าวิจัยได้ดังนี้

1. การรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกของหนังสือพิมพ์มีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร

เมื่อได้นักลวิธี “การเล่าเรื่อง” มาเป็นแนวทางศึกษาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ทำให้มอง

เห็นการประกอบสร้างของข้อเท็จจริงและกระบวนการต่างๆที่แฝงอยู่เบื้องหลังการนำเสนอข่าวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และทำให้ทราบว่าหนังสือพิมพ์นั้นมีการประกอบสร้างข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้กับเหตุการณ์ที่นำเสนอ และยังถ่ายทอดอุดมการณ์บางอย่างในการนำเสนอข่าว โดยมีผู้สื่อข่าวเป็นผู้เล่าและหยิบคัดสรรผ่านระบบการทำงานและมุมมองของตัวผู้สื่อข่าว ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีรูปแบบของการเล่าเรื่องประกอบด้วยการวางโครงเรื่องในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ปัญหาจากการก่อสร้าง การแบ่งตัวของตัวละครหรือแหล่งข่าวเป็นผู้ร้ายและพระเอกนอกนั้นเป็นผู้ช่วย หลังจากนั้นจึงดำเนินเรื่องให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มมีการโต้ตอบในประเด็นสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการนำเสนอแบบสัมภาษณ์ที่ละฝ่าย โดยใช้ประเด็นอีกฝ่ายตรงข้ามเป็นคำถามอีกฝ่าย ทั้งนี้ให้สัมพันธ์กับการรายงานด้วยการบรรยายภาพเหตุการณ์ที่ตัวละครไม่สามารถบรรยายได้เพื่อสร้างอารมณ์ ความรู้สึกร่วมของผู้รับสาร

และเมื่อพิจารณาในโครงสร้างของข่าวจะพบว่าในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกเป็นการประกอบสร้างของเหตุการณ์หนึ่งหรือหลายเหตุการณ์ ทั้งเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องจริงและเรื่องที่สมมติขึ้น โดยมีผู้สื่อข่าวทำการสื่อไปสู่ผู้อ่าน อย่างไรก็ตามเรื่องเล่าต้องเป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องและประกอบสร้างขึ้นเป็นเรื่องราว และเป็นการจัดระบบข้อมูลให้เป็นระบบด้วยเหตุและผล โดยมีจุดเริ่มต้น กึ่งกลางและจุดจบ ซึ่งประกอบกันทำให้เราเข้าใจ

เพราะโครงสร้างการเล่าเรื่องในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร และมุมมองในการเล่าเรื่อง นั้นจะเห็นว่ามีลักษณะโครงเรื่องที่หนังสือพิมพ์สร้างให้เกิดคู่ตรงข้าม ที่เป็นคู่ตรงข้ามความขัดแย้งในเหตุการณ์ ได้แก่ การสร้างให้มีพระเอกและผู้ร้าย โดยที่การประกอบสร้างพระเอกหรือผู้ร้ายนั้น ขึ้นอยู่กับความชอบธรรมที่หนังสือพิมพ์มอบให้ โดยพระเอกหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่จะให้กับผู้ที่เสียเปรียบกว่าในเหตุการณ์นั้น ส่วนผู้ร้ายคือ ผู้ที่เข้ามาทำร้ายหรือมาทำให้เสียประโยชน์ ซึ่งมีหนังสือพิมพ์อยู่ตรงกลางคอยมองดูการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วเลือกที่จะหยิบเรื่องราวเหล่านั้นมานำเสนอ และในการนำเสนอข่าวพบว่าหนังสือพิมพ์ได้มีการนำเสนอข้อเท็จจริงอยู่เพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือกลุ่มพระเอกหรือกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างและกลุ่มผู้ร้ายหรือกลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง ส่วนกลุ่มอื่นนั้นหนังสือพิมพ์ไม่ได้ให้ความสำคัญในการนำเสนอมากนัก อาทิ กลุ่มของชาวบ้านในพื้นที่เดือดร้อนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มนักวิชาการอิสระ แต่ข้อที่น่าสังเกตคือแม้หนังสือพิมพ์จะแบ่งฝ่ายของตัวละครอย่างชัดเจน บางครั้งการนำเสนอเนื้อหาโน้มเอียงเข้าข้างฝ่ายสนับสนุน บางครั้งเสนอเข้าข้างฝ่ายคัดค้านสลับกันไปมาตามความรุนแรงของเหตุการณ์ในขณะนั้น

การที่หนังสือพิมพ์หยิบตัวละครหรือแหล่งข่าวมานำเสนอเพียงไม่กี่คนและมักจะเป็นคน เดิมๆ นั้น ทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีแบบแผนในการคัดเลือกกว่าตัวละครใดสมควรนำเสนอและไม่ นำเสนอโดยให้เหตุผลเพียงว่าแหล่งข่าวที่ตอบคำถามได้มีเพียงเล็กน้อย บางคนไม่สามารถที่จะ ตอบได้ “แหล่งข่าวที่มีอยู่ในภาครัฐมีที่รู้เรื่องเพียงไม่กี่คน ส่วนภาคธุรกิจก็ไม่กล้าตอบคำถามเมื่อ เป็นอย่างนี้มาโทษหนังสือพิมพ์” (สัมภาษณ์นายสมหมาย ปาโรจัตต์ 31 มี.ค.2546) แต่อย่างไรก็ ตามการใช้แหล่งข่าวเราจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการใช้แหล่งข่าวที่มีชื่อเสียงในสังคมมีสถานภาพ และอำนาจในการให้ข่าวหรือเป็นแหล่งข่าวหลักหรือรู้เหตุการณ์ดี ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการ รักษาหรือควบคุมอำนาจในการเล่าเรื่อง โดยการอ้างแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์อ้างว่าน่าเชื่อถือ เป็น การช่วยรักษาหรือผูกขาดนิยามของคำว่าผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งซูดสัน(ซินดา ซิตบัณฑิต,31) กล่าวว่า อำนาจในการกล่าวเท็จของสื่อไม่เพียงแต่เป็นอำนาจในการตัดสินว่าสิ่งใดคือความจริงเท่านั้นแต่ สื่อมวลชนยังมีอำนาจในการกำหนดว่า แบบแผน ซึ่งกำหนดว่าสิ่งใดควรปรากฏในสื่อมวลชนด้วย

และเมื่อพิจารณาให้ดีตัวละครก็มีความสัมพันธ์กับโครงเรื่อง ซึ่งในการรายงานข่าวโรง ไฟฟ้าบ่อนอก หนังสือพิมพ์ วางรูปแบบค่อนข้างตายตัว ซึ่งประกอบด้วย การเริ่มต้น การพัฒนา เรื่องราวหรือเหตุการณ์ การเกิดปัญหา ความขัดแย้งอย่างรุนแรง และการเข้าสู่ภาวะสงบสุขของ เรื่องคือการเข้าใจกันหรือการหาทางออกให้กับเรื่องได้ แต่หากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่สามารถยุติลง ได้หนังสือพิมพ์จะใช้กลวิธีในการประสานเรื่องเข้ามาช่วยในการทำให้เรื่องราวสามารถเชื่อมโยงกับ เรื่องต่างๆ เพื่อให้ข่าวนั้นไม่จางหายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์เสียทีเดียว และเมื่อมีประเด็นหรือผู้จุด กระแสอีกครั้งเหตุการณ์ก็จะกลับมานำเสนอได้

ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์สร้างรูปแบบโครงสร้างการเล่าเรื่องข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเอาไว้ แล้วส่งผลต่อการรับรู้ของผู้อ่าน โดยเบิร์ตและดาร์ติน เห็นว่าในข่าวมีโครงเรื่อง ซึ่งเป็นผลผลิตของ วากรรมถูกนำมาใช้เพื่อผลิตเรื่องราวที่นำเสนออยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นการครอบงำเราไว้โดยไม่รู้ตัว เนื่องจากว่า ทั้งนี้โครงสร้าง ระบบความสัมพันธ์และหน่วยความหมายของเรื่องเล่ามีลักษณะคงที่ ตายตัวยิ่งทำให้สามารถหา ตัวแบบ(Model)ของเรื่องเล่าได้ด้วย

อย่างไรก็ตามการที่หนังสือพิมพ์เป็นเพียงตัวกลางในการนำเสนอโดยพยายามหยิบ เรื่องราวจากทุกสารทิศมาประกอบสร้างยังส่งผลให้การนำเสนอฉากของเรื่องราวมีลักษณะของการ สาดโคลนเข้าหากันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนได้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท คู่สัญญา และกลุ่มผู้คัดค้านได้แก่แกนนำชาวบ้าน ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีส่วยช่วยตอกย้ำความ เชื่อที่ว่า ข่าวสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว และมี

แนวโน้มว่าการคัดค้านต่อต้านหรือการโต้ตอบกันระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานต้นเรื่องที่ก่อสร้าง เป็นเรื่องปกติของเรื่องผลประโยชน์ แต่คนไม่ได้รับรู้เกินไปจากนี้ว่าเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่อง ของชีวิตและเป็นเรื่องส่งผลกระทบต่อทุกชีวิตในประเทศ เพราะฉะนั้นนี่คือผลเสียที่ เกิดขึ้นจากการรายงานของหนังสือพิมพ์ในลักษณะนี้

ข้อน่าสังเกตในรูปแบบเรื่องเล่านี้คือ จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีลักษณะของผู้ที่เป็นตัวกลาง ที่พยายามนำเสนอข้อมูล เนื้อหา แต่การเป็นตัวกลางของหนังสือพิมพ์บางครั้งก็โอนเอียงเข้าข้าง กลุ่มต่างๆที่นำเสนอด้วยโดยเฉพาะการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก ที่มีการนำเสนอเอียงไป ยังฝ่ายคัดค้านการก่อสร้าง การกระทำดังกล่าวอาจมาจากสาเหตุสถานการณ์ในขณะนั้นที่ทำให้ ผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องต้องใกล้ชิดกับแหล่งข่าวเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือความรู้อัตนคติของ ผู้สื่อข่าวในเรื่องที่ทำนั้นไม่มีความรู้จริงทำให้ถูกแหล่งข่าวใช้เป็นเครื่องมือ หรืออีกนัยหนึ่งคือ หนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางที่ไม่เป็นกลางจริง หนังสือพิมพ์พยายามที่จะให้เกิดความขัดแย้งในการ นำเสนอโดยอ้างว่าเป็นการให้แหล่งข่าวมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเป็นหลักในการทำงานของ สื่อมวลชนที่ไม่ปิดกั้นใครที่มีข้อมูล ซึ่งผู้อ่านต้องพิจารณาเลือกเอาเองว่าจะเชื่อหรือไม่ (นาย สมหมาย ปาโรจจิตต์)

2. อุดมการณ์ที่ปรากฏในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้แก่อะไรบ้าง

การนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีการกล่าวซ้ำหรือตอกย้ำในเรื่องของข่าวผลประโยชน์ที่เกิด จากโครงการ ซึ่งการจะค้นหาหรือพิจารณาว่าแนวคิดหรือคำพูดใดเป็นอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นใช้การ ค้นหาในแก่นเรื่อง เนื่องจากว่า แก่นเรื่องเปรียบเสมือนหัวใจของเนื้อเรื่อง เพราะแก่นเรื่อง คือ การนำเสนอประเด็นแนวคิด อัตนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ที่มีการสั่งสมกันมาผ่านตัวละคร ซึ่งตัว ละครในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มรัฐบาล (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย) และกลุ่มแกนนำชาวบ้าน

ลักษณะของอุดมการณ์ในข่าวพิจารณาได้จากกลุ่มความหมายที่มีการนำเสนอซ้ำเดิมๆ ผ่านแก่นเรื่องของข่าวที่หนังสือพิมพ์หยิบมาเป็นประเด็นสำคัญในเหตุการณ์ต่างๆ ในการศึกษา การเล่าเรื่องนี้จะช่วยเผยให้เห็นอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังข่าวที่ใช้เป็นการควบคุมทางสังคม โดยมี ผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเป็นผู้ถ่ายทอดผ่านการเขียนและการรายงานข่าว โดยที่นักข่าวซึ่งเป็น ผู้ที่ถ่ายทอดและผู้อ่านต่างไม่รู้ตัว (อ้างใน ชนิดา ชิตบัณทิต หน้า 29)

ผลการวิจัยสรุปว่า อุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอว่าด้วยเรื่องของ “ สิ่งแวดล้อม ” เป็น หลัก โดยมองว่าสิ่งแวดล้อมในกลุ่มของผู้สนับสนุนและคัดค้านนั้นแสดงถึงความขัดแย้ง หรือมอง

ต่างมุม โดยกลุ่มสนับสนุนได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัทคู่สัญญา บ.กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เห็นว่าการดำเนินการในทุกขั้นตอนให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อมอย่างมากและการก่อสร้างใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถป้องกันปัญหาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เช่น สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ดังนั้นอุดมการณ์ที่ปรากฏจึงมีลักษณะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มต่อต้าน / คัดค้านการก่อสร้าง

ซึ่งถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่ต่อต้านนโยบายของรัฐ เพราะปฏิเสธการพัฒนาที่รัฐดำเนินการวางแผนเพื่อให้ประเทศในปี 2550 ไม่มีปัญหาเรื่องของการขาดแคลนพลังงาน ดังนั้นเมื่อมีฝ่ายคัดค้านเกิดขึ้นจึงทำให้ถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้ที่ถ่วงความเจริญ และไม่ยอมรับการพัฒนา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า อุดมการณ์ของฝ่ายนี้จึงมีลักษณะเป็น อุดมการณ์ที่ต่อต้านอำนาจรัฐ หมายถึง แนวคิด ค่านิยม ความเชื่อของกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าบ่อนอก ซึ่งมีการตอกย้ำให้คิด และเชื่อโดยนำเอาพื้นฐานของสังคมมาเป็นตัวกำหนดเพื่อความน่าเชื่อถือ และเรียกร้องให้คนเหล่านั้นร่วมกันกระทำการบางอย่างเพื่อต่อต้านไม่ให้สิ่งแปลกปลอมเข้ามาในสังคม ทั้งนี้แนวคิดของกลุ่มชาวบ้านที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์มีดังนี้

1. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วยคนของท้องถิ่น
ซึ่งอาจเรียกว่า สิทธิชุมชน ที่ฝ่ายประชาชนมองว่าชุมชนมีอำนาจในการดูแลและจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเองได้โดยที่รัฐอาจไม่ต้องมาเกี่ยวข้องและการดูแลนี้จะทั่วถึงมากกว่ารัฐดูแลเอง
2. การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม (จากการใช้เงินงบประมาณเพื่อจ่ายค่าเสียหายแก่เอกชน)
3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนโยบายรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน เช่นในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ ที่นักวิชาการไม่เคยนำชาวบ้านเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาเลย
4. การใช้พลังงานสะอาดหรือพลังงานทางเลือกเพื่อปกป้องชีวิตประชาชนและสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มสนับสนุนการก่อสร้าง

กลุ่มนี้จะมีการนำเสนออุดมการณ์ที่อยู่ในกรอบของรัฐ มุ่งเน้นในเรื่องของอุดมการณ์ที่จะทำประโยชน์เพื่อคนในสังคม เรียกว่า อุดมการณ์ที่อยู่บนฐานของการพัฒนา ดังนั้น อุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอจึงมีลักษณะที่เรียกว่า อุดมการณ์สนับสนุนอำนาจรัฐ หมายถึง แนวคิด การปฏิบัติที่เน้นให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานกับส่วนราชการ โดยมองว่าการกระทำทุกอย่าง ล้วนส่งเสริมความอยู่ดีกินดี และช่วยให้ชาติมีการพัฒนาทั้งด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม ท้องถิ่น การเมือง โดยเน้นให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการผลิต เป็นการต่อยอดแนวคิดของรัฐที่มองว่าประชาชนเป็นพลเมืองของประเทศที่ต้องปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐได้วางเอาไว้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการนำเสนอแนวคิดสนับสนุนของกลุ่มภาครัฐมีการนำแนวคิดผ่านหนังสือพิมพ์ดังนี้

1. ผลประโยชน์ของชาติและความเป็นมาตรฐานสากลของสัญญาเป็นหลักสำคัญ
2. ความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศและอัตราค่าไฟฟ้าที่จะสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่
3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง ประเด็นนี้จึงมีการจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

สำหรับคำที่ขีดเส้นใต้เป็นกลุ่มคำที่มีการนำเสนอบ่อยครั้ง จนกลายเป็นความหมายหรือวาทกรรมที่สะท้อนถึง อุดมการณ์ที่มีการย้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างให้อุดมการณ์ของตนสามารถอยู่ในสังคมและเป็นที่ยอมรับเชื่อถือ ทั้งนี้จะเห็นว่าอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นแม้จะยึดโยงกับสิ่งแวดล้อมแต่ก็มีความหลากหลาย ซึ่งชาร์เจนท์ กล่าวว่า อุดมการณ์มีพื้นฐานมาจากระบบคุณค่าของสังคม ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและขัดแย้งกันเอง ดังนั้นอุดมการณ์มากมายที่ทุกคนยึดถือ อาจจะยึดอุดมการณ์เดียวหรือหลายอุดมการณ์ได้

จากอุดมการณ์ที่เราพบในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก จะพบว่าหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดรายงานออกมานั้นมีการเสนออุดมการณ์ที่เกิดจากการผลิตซ้ำจากมุมมองของผู้ผลิตสื่อ เพราะหนังสือพิมพ์พยายามนำเสนออุดมการณ์ที่มาจากกลุ่มผู้นำที่อยู่ในเหตุการณ์เพียงอย่างเดียวได้แก่ กลุ่มคัดค้าน ซึ่งเป็นแกนนำชาวบ้านเป็นผู้นำความคิดเห็นในท้องถิ่น ส่วนกลุ่มสนับสนุนก็เป็นพวกภาครัฐที่เป็นผู้วางนโยบายของประเทศ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้เป็นลักษณะกลุ่มที่ครอบงำทางสังคมอยู่แล้ว

และเมื่อเรานำแนวคิดเรื่องอุดมการณ์มาพิจารณาอุดมการณ์ที่ถูกถ่ายทอดออกมาทำให้เราเห็นว่าอุดมการณ์ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอล้วนมีความขัดแย้งเป็นเส้นคู่ขนานกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงอีกฝ่ายและคงอุดมการณ์ของตนเองเอาไว้ โดยใช้วิธีการนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์เพื่อให้ผู้รับสาร(ผู้อ่าน)พิจารณาว่าอุดมการณ์ใดควรเป็นอุดมการณ์ทางสังคม และเมื่อเรานำแนวคิดอุดมการณ์ของคาร์ล มานไฮม์ที่ได้แบ่งอุดมการณ์ออกเป็น 2 ชนิดคืออุดมการณ์เฉพาะซึ่งไม่ใช่อุดมการณ์ของสังคมและอุดมการณ์รวมมาพิจารณา เราจะพบว่าอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นจากกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านมีลักษณะเป็นอุดมการณ์เฉพาะเพราะเป็นอุดมการณ์ที่ของกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่อุดมการณ์ของสังคม ส่วนอุดมการณ์รวมกลับเป็นของหนังสือพิมพ์ (เพราะหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวนั้นก็มียุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเป็นกรอบในการตัดสินใจ)ที่มองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนมาจากเรื่องสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงมีขอบเขตการนำเสนออุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือผูกกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ส่วนในเรื่องของการพิจารณาว่าอุดมการณ์ใดควรนำเสนอหนังสือพิมพ์ได้พยายามเข้าใจความคิดของกลุ่มต่างๆโดยนำแนวคิดเหล่านั้นไปเชื่อมโยงกับระบบคิดของสังคม(คือเรื่องสิ่งแวดล้อม)และพยายามให้ความชอบธรรมกับระบบคิดที่ไม่ออกนอกกรอบและนำเสนออุดมการณ์นั้น

ทั้งนี้อุดมการณ์ที่เกิดขึ้นจากกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มคัดค้านล้วนเป็นผลพวงมาจากสภาวะทางสังคม ได้แก่ ความเชื่อ ความคิดของกลุ่มคนในสังคม เป็นอุดมการณ์ที่มีลักษณะชักจูงซึ่งมีการอธิบายให้คนในสังคมเชื่อและยอมรับโดยไม่มีข้อแม้ ซึ่งจะเห็นได้ในแนวคิดของกลุ่มคัดค้านการก่อสร้างที่พยายามชี้ให้ชาวบ้านเห็นว่าท้องถื่นเป็นของชาวบ้าน เป็นบ้านเกิด ดังนั้นทุกคนต้องมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือกัน (นายเจริญ วัตถ์อักษร) และอุดมการณ์ของโรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่ได้มีลักษณะเฉพาะที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรที่อยู่บนแถลงการณ์หรือป้ายประท้วงเท่านั้นยังแสดงออกด้วยการกระทำ พฤติกรรมด้วยเช่น การประท้วงไม่ซื้อเกี่ยวกับชาวบ้านที่สนับสนุนการก่อสร้าง “หากเป็นร้านขายของก็ไม่ต้องซื้อ เราต้องใช้กฎของสังคม” (นายเจริญ วัตถ์อักษร)

อย่างไรก็ตาม นอกจากหนังสือพิมพ์มีการนำเสนออุดมการณ์ทั้งสองฝ่ายแล้ว ในการวิจัยยังพบว่า หนังสือพิมพ์เองแม้จะพยายามเป็นตัวกลางในการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งในเรื่องอุดมการณ์หนังสือพิมพ์ได้พยายามถ่ายทอดอุดมการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นต่อสาธารณะ แต่ในกระบวนการทำงานของหนังสือพิมพ์ทำให้หนังสือพิมพ์มีอุดมการณ์เป็นของตัวเองเช่นกัน ซึ่งอุดมการณ์ในที่นี้คือ แนวคิด ทศนคติ ค่านิยม ประสพการณ์ ที่นำมาใช้พิจารณา คัดเลือกเนื้อหาเพื่อนำเสนอ นั่นแสดงว่าหนังสือพิมพ์ได้นำอุดมการณ์ของตนเองมาใช้ทุกครั้งที่ในการรายงานข่าว เพราะกรอบอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์คือกระบวนการรายงานข่าวที่ยึดคุณค่าข่าว

หรือองค์ประกอบของข่าว และปัจจัยปัญหาในการรายงานข่าวซึ่งประเด็นทั้งสองเบิร์ตและดาร์ติน ซึ่งว่าการรายงานข่าวเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงแต่นักข่าวได้กำหนดรูปแบบการเขียนข่าวเพื่อความสะดวกการคัดเลือกข่าวล้นมาจากมุมมองนักข่าวทั้งสิ้น

3. มีเหตุผลหรือสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก

จากการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ นายสมหมาย ปาจิณฉัตร บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน และนายสุพิน ปัญญามาก นักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์ (อดีตเป็นผอ.ฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ แต่ในปัจจุบันเป็นอาจารย์ด้านการประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ) พบว่า การนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีปัจจัยแวดล้อมในการนำเสนอข่าว ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ยึดกระแสที่มาจากภาครัฐในการรายงานข่าว การนำกระแสที่ออกมาจากแหล่งข่าวภาครัฐ มาเป็นตัวกำหนดในการรายงานข่าวนั้นเป็นเพราะภาครัฐที่มักจะเป็นกุมข้อมูลข่าวสาร โดยเมื่ออยากนำเสนอก็เรียกสื่อมวลชนมาแถลง หรือบางครั้งรัฐมนตรีออกมาจุดกระแสของข่าวเสียเอง ทั้งนี้บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนเห็นว่ากรกระทำของรัฐเป็นการสร้างกระแส “การนำเสนอข่าวให้ลึกๆเราทำได้อยู่แล้วแต่ติดที่ใครเป็นคนกุมข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น เขาปิดกั้นข้อมูลแล้วมาโทษหนังสือพิมพ์” ซึ่งนักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์ก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน “ กระแสของข่าวเกิดขึ้นจากรัฐบาล เป็นต้นกระแส เป็นแหล่งข่าวใหญ่เพราะมีรัฐบาลเท่านั้นที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องเดินตามกระแสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะข่าวสารที่เกิดในประเทศไทยล้นมาจากภาครัฐทั้งสิ้น

2. นโยบายองค์กรในการคัดเลือกข่าว องค์กรสื่อมวลชนต่างมีนโยบายในการคัดเลือกข่าวสารก่อนนำเสนอโดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อที่จะคัดเลือกและนำเสนอข่าวที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เพราะหนังสือพิมพ์มองว่าตนเองเป็นกลุ่มที่รายงานความเป็นจริงในสังคมและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นนโยบายข่าวที่สำคัญจึงต้องให้ความสำคัญกับความสนใจของประชาชนเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้การนำข่าวสารจะต้องมีความทันสมัย และอยู่ในความสนใจของประชาชน และสังคมโดยพิจารณากระแสของสังคมในช่วงเวลานั้นว่ามีประเด็นใดมากน้อยแค่ไหน และมีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือไม่

3. การให้ความสำคัญในประเด็นคุณค่าชาวเรื่องความรุนแรงและขัดแย้ง เนื่องจากนักข่าวเห็นว่าองค์ประกอบของข่าวเป็นธรรมชาติของเหตุการณ์ที่มีอยู่แล้ว และนักข่าวเป็นเพียงผู้นำเหตุการณ์มารายงาน โดยไม่ได้คำนึงว่าเหตุการณ์ใดควรจะเลือกนำเสนออะไร นักข่าวควรจะกลั่นกรองและพิจารณามุมที่จะนำเสนอต่อสาธารณะ ซึ่งในการนำเสนอข่าวของนักข่าวมักจะพิจารณาองค์ประกอบของข่าวเพื่อกำหนดโครงสร้างการนำเสนอข่าว เช่นความแปลก ความสะเทือนใจ องค์ประกอบทางเพศ และความขัดแย้ง ซึ่งคุณค่าข่าวที่คนสนใจมากที่สุดได้แก่ ความขัดแย้งและความรุนแรง ซึ่งทั้งสองประเด็นจะทำให้ยอดขายหนังสือพิมพ์สูง อีกทั้งประเด็นทั้งสองมีความใกล้ชิดกับความรู้สึกของผู้รับสารเพราะเป็นประเด็นทางสังคม อย่างไรก็ตามการที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเรื่องของความรุนแรงและความขัดแย้งมานำเสนอ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนเห็นว่ามีความสำคัญต้องนำเสนอเพราะว่าความขัดแย้งหรือความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และเป็นเรื่องปกติที่ในสถานการณ์ของสังคมจะประกอบไปด้วยความขัดแย้ง ทั้งความขัดแย้งด้านความคิด ด้านผลประโยชน์ หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อกลางก็ต้องรายงานข่าวที่เกิดขึ้นตามจริง การที่ตัวละครหรือแหล่งข่าวไม่ต้องการให้แสดงความรุนแรงในข่าวนั้นก็เป็นสิทธิของเขาที่จะเรียกร้อง อย่างไรก็ตามนักวิชาการอิสระด้านนิเทศศาสตร์ เห็นว่าความขัดแย้งสร้างความน่าสนใจในข่าว และสามารถขายได้แต่ไม่ได้ช่วยสร้างหรือเสนอแนะให้มีการแก้ไข ดังนั้นเราจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์กับนักวิชาการต่างมีมุมมองเรื่องความขัดแย้งและความรุนแรงในการนำเสนอข่าวที่แตกต่างกันในด้านของความหมาย

4. ข้อจำกัดของแหล่งข่าว ในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาของแหล่งข่าวในการให้ข้อมูลมีความสำคัญเพราะหากนักข่าวไปหาแหล่งข่าวแล้วไม่ให้ความร่วมมือกันทำข่าวขึ้นนั้นก็ต้องรายงานเท่าที่มี ส่วนการให้แหล่งข่าวกลุ่มเดิมทั้งในหน่วยงานรัฐ บริษัท ชาวบ้าน เพราะแหล่งข่าวที่มีข้อมูลมีอยู่ไม่กี่คนที่พูดได้หรือสามารถอธิบายได้ ซึ่งบรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชนเองเห็นว่าการใช้แหล่งข่าวเดิมนักข่าวเองก็เบื่อ แต่รัฐมีขั้นตอนการให้สัมภาษณ์ ซึ่งคนที่ให้ได้ก็มีอยู่ไม่กี่คน และยังมองอีกว่าจากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสังคมข่าวสารในประเทศไทยเป็นระบบปิดไม่เปิดเผยโปร่งใสอย่างที่ควรจะเป็น

5. ความรู้ของผู้สื่อข่าว เป็นประเด็นสำคัญที่หลายฝ่ายหยิบยกขึ้นมาพิจารณาเพราะความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้นักข่าวรายงานนั้นจำเป็นต้องเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การที่นักข่าวอยู่ต่างสายกันทำข่าวเดียวกันยังมีการนำเสนอประเด็นคนละอย่าง ซึ่งนายแก้ว กมลรัตน์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มองว่าเป็นการทำงานที่ปนด้วยทัศนคติของนักข่าว เพราะนักข่าวยึดถือสายของ

การทำงานทำให้ประเด็นในการรายงานปนกับทัศนคติของสายงานที่ตนเองทำ อย่างไรก็ตาม การไม่มีความรู้หรือมีความรู้ในสายตาของบรรณารักษารออย่าง นายสมหมาย ปาวิจ-ฉัตต์ มองว่าไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ และไม่ใช่ข้อจำกัดของนักข่าวที่จะไม่หยิบเรื่องข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกมานำเสนอ แต่ขึ้นอยู่กับประเด็นข่าววันนั้นของโรงไฟฟ้าบ่อนอกมีความน่าสนใจหรือไม่เช่นการรายงานข่าว ชุมนุมประท้วง หากความเคลื่อนไหวของข่าวไม่มีการนำเสนอก็ไร้ประโยชน์ อีกทั้งประชาชนก็ไม่สนใจด้วย

ปัจจัยที่เกิดขึ้นกับการนำเสนอข่าวเมื่อนำแนวคิดทางด้านวารสารศาสตร์มาพิจารณาจะเห็นว่า

1. หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับคุณค่าข่าว

เนื่องจากว่าการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกหนังสือพิมพ์เน้นการนำเสนอในเรื่องของความขัดแย้ง(Conflict) ได้แก่ การนำเสนอภาพเหตุการณ์การประท้วง การนำเสนอการเดินทางขบวน การนำเสนอแนวคิดที่ต่างขั้วกัน ผลกระทบ(Consequence) หนังสือพิมพ์พยายามนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่สามารถนำมาตอบปัญหาหรือประเด็นการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกหรือบรรยายสภาพของผลที่จะเกิดขึ้นหากมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าโดยใช้กรณีศึกษาจากต่างประเทศมานำเสนอ ความมีเงื่อนงำ(Suspense) ในการนำเสนอประเด็นนี้จะอยู่ในเรื่องของสัญญาโรงไฟฟ้าที่หนังสือพิมพ์ได้สร้างให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าการทำสัญญามีความไม่โปร่งใสระหว่างรัฐกับเอกชน ภัยพิบัติและความก้าวหน้า(Disaster and Progress) คุณค่านี้มีการใช้น้อยจะเห็นได้จากกรณีที่องค์กรพัฒนาเอกชนเสนอให้มีการใช้พลังงานสะอาดได้แก่ชีวมวล สุดท้ายประชาชนสนใจ (Human Interest) เป็นคุณค่าที่หนังสือพิมพ์นำมาเป็นกรอบในการคิดตัดสินใจที่จะเลือกข่าวมานำเสนอ เพราะหากเลือกข่าวที่ไม่เป็นที่สนใจของประชาชนโอกาสที่ข่าวนั้นจะไม่ถูกนำเสนอ ย่อมมีอยู่สูง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับคุณค่าข่าวมากเสียจนทำให้การนำเสนอไม่ครอบคลุมและหยิบเพียงไม่กี่ประเด็นมานำเสนอ

2. ความเป็นกลางในการนำเสนอ

เนื่องจากว่าการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก มีกลุ่มที่ขัดแย้งทางความคิดถึง 2 กลุ่ม และแต่ละกลุ่มล้วนมีบทบาทในสังคม ทำให้การนำเสนอเนื้อหาจำเป็นต้องมีความเป็นกลางซึ่งหนังสือพิมพ์เองกล่าวเสมอว่ามีความเป็นกลางในการให้โอกาสกับทุกคนที่จะเข้ามาแสดงความคิดเห็น แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะถูกต่อว่าเรื่องของจำนวนแหล่งข่าวที่อ้างอิงมีน้อย แต่หนังสือพิมพ์

อ้างว่าต้นเหตุมาจากตัวแหล่งข่าวเองที่ไม่ให้ข้อมูล โดยเฉพาะภาครัฐที่ผู้ให้ข้อมูลมีเพียงไม่กี่คน อีกทั้งต้องมีการสั่งการอย่างเป็นทางการผู้หนึ่งจึงสามารถตอบคำถามได้

3. องค์ความรู้ของนักข่าวมีจำกัด

ข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นข่าวที่ต้องรู้เรื่องราวอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นข่าวที่อิงวิชาการค่อนข้างสูง อีกทั้งข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายสถาบันและหลายองค์ความรู้ เมื่อผู้สื่อข่าวไม่มีความรู้ที่แท้จริงแม้จะด้วยความพยายามในการศึกษาค้นคว้ามากเท่าไร การนำเสนอก็ยังไม่ครบถ้วนหรือถูกถ้วน เพียงแต่อย่างที่เคยเป็น เพราะในกระบวนการทำข่าว ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่บวกกับวิธีคิดและรูปแบบการหาข้อมูลแบบเดิมทำให้เนื้อหาหรือข้อมูลมีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ประสบการณ์ ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวผู้สื่อข่าวที่จะเป็นตัวขัดขวางในการเลือกประเด็นข่าวที่ไหลอยู่ในสังคมด้วย

4. กระบวนการคัดเลือกข่าว

ในการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอนั้น หนังสือพิมพ์จะมีหลายขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการโต๊ะข่าว บรรณาธิการข่าว บรรณาธิการบริหาร ซึ่งคนเหล่านี้เรียกว่าเป็นนายประตูข่าวสารที่คอยคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอต่อสาธารณะ ซึ่งการคัดเลือกของกลุ่มคนเหล่านี้ล้วนผ่านการขั้นตอนย่อยหลายอย่าง อาทิ ความสอดคล้องกับข่าวอื่นที่นำเสนอ ความน่าสนใจในแนวคิดของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ นายประตูข่าวสารเองจำเป็นต้องพิจารณาข่าวดัดตนนำปัจจัยด้านนโยบายองค์กร ด้านการตลาด ด้านการโฆษณาที่ใช้ในการพิจารณาเพราะ หนังสือพิมพ์ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นธุรกิจ ดังนั้นข่าวที่นำเสนอจึงต้องเป็นข่าวที่ขายได้เท่านั้น

สรุปจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ปัจจัยต่างๆเหล่านี้เป็นเครื่องช่วยหล่อเลี้ยงอุดมการณ์ต่างๆให้อยู่ในสังคมต่อไปซึ่งอุดมการณ์หลักของกลุ่มผู้นำชนชั้นปกครองก็ยังคงอยู่ต่อไป เพราะสังคมไทยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้นำแม้ว่าในช่วงเวลาต่างๆจะมีอุดมการณ์อื่นแทรกตัวขึ้นมา แต่ก็ในช่วงครึ่งชั่วครวตามแต่สถานการณ์และกระแสในขณะนั้น ส่วนอุดมการณ์ของกลุ่มคัดค้านก็สามารถไหลเวียนอยู่ได้ โดยการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ ทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์พยายามไม่ขัดแย้งกับฝ่ายที่มีอำนาจในระบบสังคม(รัฐบาล) แต่ก็ไม่ได้ทิ้งผู้อ่านและกลุ่มที่อยู่ฝ่ายตรงข้าม และมีการนำเสนอข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่เกิดทำให้หนังสือพิมพ์มีจุดยืนที่พลิกไปมาตามสถานการณ์ไม่แน่นอน ดังนั้นการจะพยายามตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์ว่าเป็นกลางหรือเป็นสื่อแนววารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคมหรือไม่จึงเป็นเรื่องที่ยาก

ข้อสังเกตที่เกิดขึ้นกับปัจจัยในการนำเสนอที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยและลักษณะการรายงานข่าวเป็นอุดมการณ์การทำงานของสื่อเช่นกัน ดังนั้นอุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอจึงมีอยู่ 3 ชุดด้วยกัน ชุดแรกว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของฝ่ายคัดค้านการก่อสร้าง ชุด 2 ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาของฝ่ายสนับสนุน ชุด 3 ว่าด้วยการทำงานของหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์นั้นได้มีการส่งอุดมการณ์ต่างๆสู่สาธารณะโดยการส่งแต่ละครั้งหนังสือพิมพ์ได้มีการพิจารณา ได้มีการปรับแต่งอุดมการณ์เหล่านั้นบ้างตามความเหมาะสม แต่เมื่อไหร่เหตุการณ์ที่นำเสนอมีปัญหา หนังสือพิมพ์จะไม่รับผิดชอบและจะยกหลักการการทำงานของหนังสือพิมพ์มาเป็นเกราะป้องกันตัวเอง เพราะจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์อ้างความเป็นกลาง ความสมดุลการนำเสนอการให้โอกาสแก่ทุกคน เพราะเป็นหน้าที่ของสื่อสาธารณะเช่นหนังสือพิมพ์

4. รัฐบาล (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) และชาวบ้านที่เป็นแกนนำในฐานะที่เป็นผู้สร้างข่าวสารและตัวละครในสื่อ วิพากษ์การนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์อย่างไร

ในการนำเสนอข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่มีตัวละครได้แก่ แกนนำชาวบ้าน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นั้น ทั้งสองตัวละครได้พิจารณาการนำเสนอของสื่อหนังสือพิมพ์กับเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยมองว่าการกระทำของหนังสือพิมพ์เป็นไปในลักษณะดังนี้

- ▶ หนังสือพิมพ์ไม่มีความสมดุลและมาจากอคติในการนำเสนอ

ตัวละครเห็นว่า อคติของหนังสือพิมพ์ทำให้การรายงานข่าวเอนเอียงไป ซึ่งการเอนเอียงนี้แล้วแต่สถานการณ์ในขณะนั้นว่าใครได้เปรียบหรือเป็นจุดสนใจอยู่ในสังคม ทั้งนี้การนำเสนอเนื้อหาของข่าวคัดค้านมากกว่าข่าวสนับสนุน เป็นประเด็นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยชี้ให้เห็น “ในสายตาของผมหนังสือพิมพ์บางฉบับข่าวสนับสนุนไม่ค่อยนำเสนอ มีแต่ข่าวคัดค้านลงทุกวัน ผมมองว่าข่าวสนับสนุน ข่าวคัดค้านหรือข่าวชี้แจง หนังสือพิมพ์ต้องพิจารณาว่าอันไหนมีผลกับสังคมอย่างไร หากข่าวคัดค้านมีเหตุมีผลก็นำเสนอไป ” สำหรับอคติของหนังสือพิมพ์ ที่เกิดนายแก้ว กมลรัตน์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมดาเพราะสื่อเป็นปุถุชน ทุกคนคงต้องยอมรับแต่อคติต้องมีความยุติธรรม

ส่วนเรื่องของการนำเสนอข่าวไม่มีความสมดุลนั้น ฝ่ายตัวละครและหนังสือพิมพ์มีการมองที่คนละมุมในประเด็นของความสมดุล กล่าวคือ ตัวละครมองว่า ชาวไม่ได้ให้ความชอบธรรมในการนำเสนอ การนำเสนอข่าวไม่มีความสมดุลหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีความสนิทหรือมีผลประโยชน์ ซึ่งทางบรรณาธิการ นายสมหมาย ปาโรจฉัตต์ บรรณาธิการ

อาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน ชี้ให้เห็นว่าภาครัฐมีการให้ข่าวที่ปิดบัง เป็นสังคมระบบข่าวสารที่ปิดไม่เปิดเผย ทั้งนี้การทำงานของนักข่าวพยายามที่จะให้ความสมดุลกับการนำเสนอ กับทุกฝ่าย “ทำไมหนังสือพิมพ์จะไม่ยกได้แหล่งข่าวจำนวนมาก” ซึ่งการสัมภาษณ์แหล่งข่าวในหน่วยงานภาครัฐมีขั้นตอนและมีระเบียบของหน่วยงานชัดเจน ว่าใครสามารถให้สัมภาษณ์ได้อย่างไร โดยที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็ยืนยันว่า หน่วยงานรัฐมีการกำหนดตัวบุคคลชัดเจนในการให้ข่าว ซึ่งเป็นไปตามระดับของสายบังคับบัญชา ดังนั้นการที่จะให้ข่าวสารมีความสมดุลรัฐจึงจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆให้มีความโปร่งใส

▶ หนังสือพิมพ์ไม่มีความเป็นกลาง

ในเรื่องของความเป็นกลางเป็นสิ่งที่วัดกันยาก ว่าการกระทำใดเป็นกลางหรือไม่เป็นกลาง โดยที่ปัญหาในการรายงานข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกตัวละครมองว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอที่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีการนำเสนอข่าวฝ่ายคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกจำนวนมากกว่าข่าวของรัฐที่มีการสนับสนุน ทั้งนี้ตัวละครมองว่าการที่หนังสือพิมพ์นำข้อมูลจากฝ่ายคัดค้านมาเสนอ เพราะเป็นการรายงานความคิดเห็นว่าคิดอย่างไร เห็นอย่างไร ซึ่งต่างจากข้อมูลฝ่ายรัฐที่เป็นข้อมูลด้านวิชาการเสียส่วนใหญ่ ยกต่อการเข้าใจของประชาชนและตัวนักข่าวเอง อีกทั้งการที่ต้องนำเสนอข่าวด้วยความเร็ว นักข่าวจึงจำเป็นต้องนำข้อมูลที่สามารถสื่อความได้ง่ายมานำเสนอ

อย่างไรก็ตามตัวละครได้แก่ นายเจริญ วัตอักษรเอง ได้แสดงความคิดเห็นว่าการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่เป็นกลางเพราะคำนึงถึงผลประโยชน์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโรงไฟฟ้าบ่อนอกมากกว่า “จากที่สังเกตเห็นจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ผมมองว่าโรงไฟฟ้าที่ประจวบฯหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เมื่อใดที่โรงไฟฟ้าไม่ค่อยจ่ายเขาจะออกข่าวชาวบ้านยาวมาก ผ่านไป 2 วันดีโรงไฟฟ้าติดๆ เมื่อโรงไฟฟ้าจ่ายเขาจะลงข่าวโรงไฟฟ้ายาวมาก เราดูพฤติกรรมนักข่าวที่สัมภาษณ์เราออก เราวิเคราะห์กันหลายฉบับเพื่อนำมาวิเคราะห์ดูว่าแต่ละฉบับลงอย่างไร ”

ปัญหาความเป็นกลางในสายตาของตัวละครคือ การไม่ให้ความเป็นธรรมในการนำเสนอ อีกทั้งมองว่าหนังสือพิมพ์มีการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยมีผลประโยชน์เข้ามาซึ่งในเรื่องของความเป็นกลางนั้นองค์ประกอบหลักคือความจริง(truth)และความไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย(impartiality)นั่นคือความไม่ลำเอียงและการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นกับการรายงานข่าวโดยเสนอความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ต้องไม่ใส่ทัศนคติ ความรู้สึก อารมณ์ร่วม และความคิดเห็นลงในข่าว พร้อมทั้งแยกตัวออกมาจากเหตุการณ์และถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

เมื่อพิจารณาความเป็นกลางจะเห็นว่าทั้งตัวละครมีแนวคิดที่หนังสือพิมพ์ไม่มีความเป็นกลางเพราะสาเหตุข้างต้นแต่ในขณะเดียวกันนักสื่อสารมวลชน นายสมหมาย ปาริจัตต์ บรรณาธิการอาวุโสมติชน ยืนยันว่าการทำงานของหนังสือพิมพ์มีการทำงานที่ให้ความสมดุลกับการรายงานข่าวโดยให้โอกาสแหล่งข่าว มีความเป็นกลางในการนำเสนอเนื้อหาของทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน นั่นแสดงให้เห็นแล้วว่าตัวละครหรือแหล่งข่าวกับนักหนังสือพิมพ์มีความเข้าใจและมองความเป็นกลางในการทำงานของหนังสือพิมพ์ไม่เหมือนกัน

► การนำเสนอข่าวส่งผลกระทบต่อตัวละครในด้านภาพลักษณ์ ทัศนคติและการทำงาน

ผลกระทบต่อตัวละครประสพจากการวิจัย พบว่า

ในด้านภาพลักษณ์ ทัศนคติ คนภายนอกมองกลุ่มแกนนำชาวบ้านไม่ดีมีภาพลักษณ์ของความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาซึ่งนายเจริญ วัตรอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เห็นว่าภาพลักษณ์ที่ไม่ดีเกิดจากสื่อนำเสนอความรุนแรงมากและคนภายนอกได้รับแต่ข้อมูลข่าวสารที่หนังสือพิมพ์และกฟผ.นำเสนอ

ส่วนทางด้านกรไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็มองว่าการที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวที่อยู่ในเชิงลบเน้นความรุนแรงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการไฟฟ้าฯ เพราะประชาชนมองว่าการดำเนินการในโครงการต่างๆของการไฟฟ้าฯมักมีปัญหา ในเรื่องของผลประโยชน์และเรื่องของการทำลายสิ่งแวดล้อม “ คนมองว่ากฟผ.ไม่รักษาผลประโยชน์ของประชาชน แต่ภาพมันก็วัดลำบาก คนที่อ่านข่าวเขาจะมีภาพกับกฟผ.ไหมมันคงแย่ง เช่นประเด็นปัญหาเรื่องการทำสัญญา ภาพมันแย่งแต่เราชี้แจงและเชื่อว่าการทำงานของกฟผ. รักษาผลประโยชน์ของประชาชนแต่ใครจะมาวัดว่าเรารักษาผลประโยชน์ ”

ในด้านการทำงาน การนำเสนอข่าวที่ไม่ได้มีการตรวจสอบหรือการนำเสนอที่หยิบเอาคำพูดที่หนังสือพิมพ์คาดว่าจะได้รับความสนใจมานำเสนอทำให้การทำงานของแกนนำชาวบ้านต่อการต่อต้านโรงไฟฟ้าเกิดผลกระทบ ทำให้ต้องมีการรณรงค์ให้ความรู้กับชาวบ้านใหม่เพราะสื่อนำเสนอข่าวโดยพาดหัวว่า โรงไฟฟ้าย้ายแล้ว ทำให้คนในท้องถิ่นสับสนเพราะความเป็นจริงที่รับรู้กับสิ่งที่เสนอต่างกัน

ทั้งนี้ผลกระทบต่อที่เกิดขึ้นกับตัวละครในข่าวทำให้ แกนนำชาวบ้านและการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

แห่งประเทศไทยเกิดความไม่พอใจกับการนำเสนอ โดยมองว่าหนังสือพิมพ์เป็นฐานันดรที่ 4 ที่สร้างความเสียหายเพราะการใช้ปากกาทำร้ายคนโดยไม่ไตร่ตรอง

► การมีองค์กรควบคุมสื่อที่เข้มแข็งเป็นทางออกสำหรับคนทำข่าว

เมื่อตัวละครต่างเห็นว่าการกระทำของหนังสือพิมพ์ทำให้เกิดผลกระทบ ดังนั้นตัวละครในข่าวจึงมีแนวคิดที่ว่าสื่อหนังสือพิมพ์ควรมีจรรยาบรรณอย่างไรและควรที่จะมีองค์กรที่ควบคุมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีบทลงโทษที่รุนแรง

จากที่ตัวละครได้วิพากษ์การกระทำของสื่อหนังสือพิมพ์ ทำให้เห็นแล้วว่า การกระทำของหนังสือพิมพ์มีผลกระทบกับตัวละครหรือแหล่งข่าวค่อนข้างแน่ชัด แต่ผลกระทบเหล่านั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานะทางสังคมของตัวละคร เพราะหากเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมมานานก็ย่อมได้รับผลกระทบมาก ด้วยการวิพากษ์และแนวคิดของตัวละครเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การทำงานของหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องมีหลักของการพูดความจริงหรือที่ Edmund Lambeth เรียกว่า The Principle of Truth Telling ซึ่งเป็นหลักในการที่หนังสือพิมพ์จะต้องพยายามอย่างเต็มที่ที่จะแสวงหาข่าวสารที่ถูกต้อง ยุติธรรม และปราศจากอคติ หนังสือพิมพ์จะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ข้อมูลนั้นถูกต้องอย่างแท้จริงเพื่อป้องกันการผิดพลาด ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ต้องไม่นำข้ออ้างของเรื่องเวลามาเป็นความจำเป็นที่จะต้องเสนอข่าวเพื่อการแข่งขันในวงการสื่อ ตามหลักการการทำงานของหนังสือพิมพ์ที่ต้องมีความรวดเร็วในการนำเสนอ

อีกทั้งแนวคิดของตัวละครที่ได้มองว่าการทำงานของหนังสือพิมพ์จะต้องมีความเป็นกลางที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นฐานันดรที่ 4 และเป็นกระจกเงาของสังคม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสมดุลกับการรายงาน มีการรายงานที่ครบถ้วน การนำเสนอข้อเท็จจริงที่มีการตรวจสอบอย่างถูกต้องไม่ทำให้แหล่งข่าวเสียหาย สิ่งเหล่านี้หนังสือพิมพ์เองยอมรับว่าเป็นอุดมการณ์ที่ได้ยึดถือมาโดยตลอด ซึ่งนายสมหมาย ปาริจฉัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน ได้ชี้ให้เห็นว่า การทำงานของหนังสือพิมพ์เป็นการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นกระจกของสังคม การทำงานของนักข่าวทุกวันนี้ ยึดถือในเรื่องของการรายงานความถูกต้องในข่าวความเป็นกลาง ความไม่ลำเอียง เป็นสำคัญ แต่ด้วยข้อจำกัดในหลายๆกรณีทำให้ข่าวเหล่านั้นไม่สามารถนำเสนอให้ครอบคลุม อาทิ บุคคลที่เป็นแหล่งข่าวในภาครัฐ ซึ่งมีเพียงไม่กี่คนที่

สามารถให้ข่าวได้ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แม้แต่เอกชนเองไม่มีความพร้อมในการให้ข่าวแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยมองว่าหนังสือพิมพ์ใช้ข้ออ้างเหล่านี้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการนำเสนอข่าวสาร ทำให้มองได้ว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกระจกที่สะท้อนสังคมอย่างแท้จริง เพราะหนังสือพิมพ์จะต้องพยายามที่จะปฏิบัติและยอมรับตามพันธกิจที่มีต่อสังคมโดยไม่มีข้ออ้างในเรื่องข้อจำกัด การทำงานของหนังสือพิมพ์จะต้องมีมาตรฐานทางอาชีพสูง เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่อยู่ในความนิยมและเป็นแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ และต้องยอมรับในทัศนคติของประชาชนในสังคมที่จะคาดหวังมาตรฐานการทำงานที่มีประสิทธิภาพของสื่อมวลชน

จากบทสัมภาษณ์แหล่งข่าวและบทสัมภาษณ์ผู้ทำงานในสายงานข่าว พบว่า ทั้งหนังสือพิมพ์และแหล่งข่าวต่างมองเรื่องของความเป็นนักสื่อสารมวลชนในเรื่องเดียวกันแต่มองกันคนละมุม เพราะต่างฝ่ายรู้เรื่องของการทำงานต้องมีความเป็นกลางและมีความสมดุลไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการนำเสนอข่าวสาร ต้องให้ความเป็นธรรมกับแหล่งข่าวทุกคน ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าหากทั้งสองฝ่ายมีแนวคิดหรือมุมมองในเรื่องของความเป็นนักสื่อสารมวลชนแตกต่างกันเช่นนี้แล้วจะส่งให้เกิดปัญหาแบบไม่จบเพราะเมื่อหนังสือพิมพ์เห็นสมควรรายงานข่าวเรื่องหนึ่งแต่ผู้ตกเป็นข่าวหรือแหล่งข่าวคิดว่าไม่สมควรรายงานเพราะจะทำให้เสียหาย ผลที่ตามมาคือต้องให้ตำรวจเข้ามาตัดสินเพราะเกิดการฟ้องร้องในเรื่องละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเรื่องหมิ่นประมาท

อย่างไรก็ดีการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวทำให้เห็นว่าในความคิดของแหล่งข่าวต้องการให้หนังสือพิมพ์มีลักษณะของสื่อเพื่อสังคมเพราะหากนำแนวคิดวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคมหรือแนวคิดวารสารศาสตร์ธรรมภิบาล มาพิจารณาจะเห็นว่าเข้าข่ายตามที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนควรยอมรับและปฏิบัติตามพันธกิจที่มีต่อสังคม

นั่นหมายความว่าหนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคมไม่ใช่ทำเพื่อองค์กรตนเองเป็นกระจกที่สะท้อนสังคมไม่ใช่กระจกที่สะท้อนตัวสื่อเอง(นายแก้วกมลรัตน์)

2. การยอมรับพันธกิจต้องอาศัยการควบคุมกันเองของสื่อมวลชน

เนื่องจากว่าการทำงานของหนังสือพิมพ์ดูจะเป็นอิสระมากขึ้นที่จะควบคุมได้ ดังนั้นการควบคุมที่ดีที่สุดเพื่อให้การรายงานข่าวของสื่อถูกต้องและไม่ทำร้ายคนอื่นสื่อจำเป็นต้องมีกระบวนการควบคุมที่มีมาตรฐานเช่นสหภาพนายความ อีกทั้งมีใบอนุญาตการทำงาน(นายแก้วกมลรัตน์ นายเจริญ วัตอักษร)

3. สื่อมวลชนต้องมีลักษณะพหุนิยมสะท้อนความหลากหลายของสังคม

หมายความว่า ตัวละครหรือแหล่งข่าวเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาข่าวสารซึ่งในเหตุการณ์หนึ่งๆจะมีตัวละครหลายตัว ซึ่งในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องสัมภาษณ์แหล่งข่าวจำนวนมากเพื่อความหลากหลายของเนื้อหา ซึ่งในปัจจุบันการนำเสนอแหล่งข่าวจะอยู่ในวงจำกัด ด้วยเหตุที่หนังสือพิมพ์อ้างว่าเพื่อทันกับการปิดหน้าหนังสือ(นายแก้ว กมลรัตน์ นายเจริญ วัตอักษร)

4. สังคมและสาธารณชนมีสิทธิคาดหวังมาตรฐานขั้นสูงจากการดำเนินงานของสื่อมวลชน

การทำงานของหนังสือพิมพ์ถูกตั้งความหวังไว้สูงว่าเพื่อช่วยเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มที่ไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยในสังคมแต่ปัจจุบันสื่อทำงานยึดติดกับธุรกิจมากจนทำให้การทำงานของสื่อเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ขององค์กร มากกว่าผลประโยชน์ของประชาชน(นายเจริญ วัตอักษร นายแก้ว กมลรัตน์)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มแกนนำชาวบ้าน กลุ่มรัฐบาล(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มนักวิชาการ จำนวนน้อย ผู้วิจัยเห็นควรว่าควรมีการสัมภาษณ์จำนวนมากขึ้น และควรมีการสัมภาษณ์ประชาชนที่สนใจในข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอก เพื่อนำมาเปรียบเทียบและศึกษาแนวคิดต่างๆ
2. งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ศึกษาอุดมการณ์มีผลต่อสังคมและกลุ่มต่างๆอย่างไร รวมถึงการใช้อุดมการณ์ในการครอบครองอำนาจของแต่ละกลุ่มด้วย นอกจากนี้ควรศึกษาถึงกระบวนการสร้างอุดมการณ์ของกลุ่มแกนนำชาวบ้านด้วยเพื่อให้ทราบว่าทำไมแกนนำกลุ่มนี้จึงมีอิทธิพลทางความคิดกับชาวบ้าน
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการทำงานของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเพื่อให้ทราบถึงการใช้วิธีการเล่าเรื่องในเหตุการณ์เดียวกันว่าแต่ละฉบับมีวิธีการนำเสนออย่างไรและมีปัจจัยด้านนโยบายองค์กรมีผลต่อการนำเสนอหรือไม่
4. ในการศึกษาข่าวโรงไฟฟ้าบ่อนอกควรใช้แนวคิดทฤษฎีอื่นมาพิจารณาเนื่องจากในเหตุการณ์มีความหลากหลายทางกระบวนการคิด อาทิ ศึกษาการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการต่อสู้กับภาครัฐ การใช้องค์กรของรัฐในการต่อรองและการเข้าไปบริหารองค์กรของรัฐ
5. ควรศึกษาการใช้สื่อได้แก่วิดีโอชุมชนเพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารภายในท้องถิ่นของกลุ่ม

แกนนำในท้องถิ่นบ่อนอกเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ วิธีการการจัดตั้ง และผลสำเร็จของการใช้
วิทยุชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนและภาครัฐ

1. ประชาชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ(การกำหนดนโยบาย การร่วมวางแผน)กับ
ภาครัฐตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จะต้องศึกษากระบวนการทำงานและความเข้าใจของการ
มีส่วนร่วมให้ชัดเจน อีกทั้งต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมที่ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม
กิจกรรม เช่น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ เป็นต้น
2. รัฐต้องเปิดใจในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวใช้ประกอบการ
ศึกษา อีกทั้งต้องขจัดความคิดดูถูกชาวบ้านและความรู้สึกเป็นเจ้าของคนนายคน

ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อมวลชน

1. หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องรายงานข่าวด้วยความเป็นจริงไม่ใช่สีสันการรายงานข่าวมากจนเกิน
ความพอดี และพยายามให้มีการรายงานที่ครบทุกความคิดเห็นเพราะหนังสือพิมพ์มีนักข่าว
จำนวนมากสามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารเพื่อบอกประเด็นให้นักข่าวตามต่อได้
2. สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณทางวิชาชีพในการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมซึ่งข่าวโรง
ไฟฟ้าบ่อนอก สื่อมวลชนถูกมองว่ามีเงินและผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง
3. การทำงานของสื่อมวลชนควรเข้าสู่ยุคของวารสารศาสตร์เพื่อประชาสังคม
4. สื่อมวลชนควรเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มเข้ามาแสดงความคิดเห็นโดยใช้เวทีของสื่ออย่างทัดเทียม
กันและไม่ควรเลือกเฉพาะคนที่หนังสือพิมพ์ต้องการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- กาญจนา แก้วเทพ. การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชนทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- แก้ว กมลรัตน์. วิศวกรรมระดับ 11 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์. 28 มีนาคม 2546.
- จุฬาริชา มณีวงศ์. ความเป็นกลางของข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- เจริญ วัดอักษร. ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก. สัมภาษณ์. 21 มีนาคม 2546.
- จันทิกา สุภาพงษ์. บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยในการวางกรอบอุดมการณ์ทางสังคมในกรณีการนำเสนอข่าววัดพระธรรมกาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวารสารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ชนิดา ชินบัณฑิต. การศึกษาข่าวด้วยศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง. . สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. เชิงอรรถวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2539.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์และความเป็นอื่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2543.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. สัญวิทยา, โครงสร้าง, หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2545.
- ณัฐกานต์ อัครพงษ์พิศักดิ์. Objectivities: ว่าด้วยความเป็นกลาง. สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543
- ธีระพล อันมัย. บทบาทหนังสือพิมพ์กับการพึ่งพาข่าวสารของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างเขื่อนปากมูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวารสารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ธีระยุทธ ลาดีพี. การสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- นพรัตน์ ตฤณชาติวณิช. การวิเคราะห์คำขวัญในฐานะกลไกการสร้างอุดมการณ์ของรัฐในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม(2481-2487). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. วัฒนธรรมความจน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, 2541.
- เบญจวรรณ อุบัติชัย. การสะท้อนภาพกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในสังคมไทยของหนังสือพิมพ์รายวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ปรีชา ช่างขวัญเย็น. ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ผุสดี อรุณมาศ. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเรื่องกากของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม จากหนังสือพิมพ์มติชน กรุงเทพมหานคร และไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2539 – 30 มิถุนายน 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- พลินี ศิริรังษี. การใช้สื่อของกลุ่มต่างๆในสถานการณ์ความขัดแย้ง กรณีการก่อสร้างโครงการท่อส่งก๊าซจากแหล่งยาดานาผ่านป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ. วิเคราะห์การสร้างความเป็นจริงทางการเมืองผ่านทางสื่อวิดีโอในช่วงวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ยุพดี จูติกุลเจริญ. ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2537.
- รวมพร ศรีสุมานันท์. การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วิลาสินี พิพิธกุล. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารเรื่องความขัดแย้งทางสิ่งแวดล้อม กรณีมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ศิริชัย ศิริกายะ กาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. เอกสารประกอบการเรียน กรุงเทพมหานคร, 2531.

- สมหมาย ปาริจฉัตต์. บรรณานุกรมอาวูโสหนังสือพิมพ์มติชน. สัมภาษณ์. 31 มีนาคม 2546.
- สิริทิพย์ ชันสุวรรณ. การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ประกายพรึก,2539.
- สื่อมวลชนด้านสิ่งแวดล้อมแห่งเอเชีย,ชมรม. การสื่อข่าวสิ่งแวดล้อม:คู่มือสื่อมวลชน(แปลโดย
สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย). กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
พัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2522.
- สุจินดา ประสงค์ตันสกุล. การวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการเล่าเรื่องรายการโทรทัศน์แบบเตือน
ภัยรายการเดียว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุพิน ปัญญาภัก. สัมภาษณ์. 30 มีนาคม 2546.
- เสถียร เชนประดับ. การสื่อสารกับการเมือง : เน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมูลนิธิภูมิปัญญา. ธรรมรัฐ : จุดเปลี่ยนประเทศไทย .
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง, 2541.
- สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
อัมรินทร์พรินติ้ง, 2538.
- อมรรัตน์ เรื่องสกุล. การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2541.
- อดิสา วงศ์ลักษณะพันธ์. การเล่าเรื่องในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2542.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. ประชาสังคมในมุมมองตะวันตก: อ่านและสอนที่จอห์นส์ ฮอปกินส์.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม, 2542.
- อุบลรัตน์ ศิริวุศักดิ์. ระบบวิทยุและโทรทัศน์ โครงสร้างเศรษฐกิจศาสตร์การเมืองและผลกระทบต่อ
สิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2542.

ภาษาอังกฤษ

Berkowitz, Dan . Social Meanings of News. California:Sage Publication,1997.

Severin, Werner J. and James W. Tankard,Jr. Communication

Theories:Origins.Methods.and

Uses in the Mass Media . New York:The Lehigh Press, 2001.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MATICHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :	
Date : 12 S.H. 2544	Page : 13	Source กรุงเทพมหานคร	No : 44423630
Keyword			

'แก้วสร' เชิง 13 หินกรูด-ปอนอก อ้างไฟสำรอง

การประชุมเชิงวิชาการเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพ
ต้องการไฟฟ้าและความมั่นคงของระบบไฟฟ้า เพื่อ
หาข้อยุติในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เมื่อวานนี้ ไม่อาจ
หาข้อยุติได้ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างเห็นกันในความ
เหมาะสมที่จะก่อสร้าง ทำให้ต้องนัดประชุมใหม่อีก
ครั้งในวันพรุ่งนี้

ทั้งนี้ นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ รองนายก
รัฐมนตรี ได้เป็นประธานการประชุมดังกล่าว โดยมี
นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.สำนักนายกรัฐมนตรี นาย
ปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการสำนักงานคณะ
กรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) นาย
วิทยา ศุภรักษ์ ผู้อำนวยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย (กฟผ.) นายเทียนชัย จงพีริเพียร
ประธานคณะอนุกรรมการพยากรณ์ เข้าร่วม
ประชุม

โดยมีตัวแทนของภาคประชาชนเข้าร่วมประชุม
ด้วย นำโดยนายวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ นายเดชรินทร์
สุภกานันต์ นายณรงค์ โชควัฒนา รวมทั้ง นายไกรศักดิ์
ชุตนะวัฒน์ และนายแก้วสร อติโพธิ ส.ว.เข้าร่วม
ประชุมด้วย

นายวิฑูรย์ กล่าวว่า ที่ผ่านมามีการประเมิน
ปริมาณพลังงานสำรองไฟฟ้าค่อนข้างจะผิดพลาด
เพราะมีปริมาณสำรองมีความผันผวนที่สูงเกินกว่า 15%
มาก โดยอยู่ที่ประมาณ 30% โรงไฟฟ้าส่วนเกินเหล่านี้
เป็นการระดมประชาชน และระบบเศรษฐกิจของ
ประเทศ ทำให้เกิดการลงทุนที่สูญเปล่า และสร้าง
ภาระหนี้สินขึ้นในระบบไฟฟ้า โดยประชาชนต้อง
แบกรับในรูปแบบของค่าเอฟที

ขณะที่ นายปิยสวัสดิ์ กล่าวยอมรับว่า ในช่วง
วิกฤติเศรษฐกิจมีปริมาณสำรองไฟฟ้าเกินกว่าความ
ต้องการ แต่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าก็ยังจำเป็นต้อง
ทำ เพราะโรงไฟฟ้าจะต้องใช้เวลาก่อสร้างนานกว่า 3
ปี นอกจากนี้ ปริมาณสำรองไฟฟ้าของประเทศไทย
ในปี 2544 อยู่ในระดับ 30% นั้น ไม่ได้หมายความว่า
มีโรงไฟฟ้าที่พร้อมเดินเครื่องเกินกว่าความต้องการ
ในระดับ 30% เพราะเมื่อหักโรงไฟฟ้าที่ไม่สามารถเดิน
เครื่องได้ด้วยเหตุผลอื่นๆ ออกไปแล้ว จะเหลือกำลัง
การผลิตในปี 2544 เพียง 8% เท่านั้น

นายพิทักษ์ กล่าวว่า เนื่องจากมีประเด็นที่จะ
ต้องถกเถียงกันอีกมาก จึงเห็นว่า การหารือในวันนี้
ยังไม่ได้อธิบายที่ชัดเจนจำเป็นจะต้องหารือต่อไปใน
วันพุธที่ 19 ธ.ค. เวลาบ่ายโมงเป็นต้นไปที่ท่าเนียบ
รัฐบาล

นายแก้วสร ได้เสนอว่า รัฐบาลจะต้อง
พิจารณาอย่างรอบด้าน จะต้องพูดถึงทางเลือกให้
ครบ การตัดสินใจอยู่บนทางเลือกที่ครบถ้วน และ
ตามบัญญัติของกฎหมายมหาชน ระบุว่า หากมอง
เห็นว่าข้อสัญญาเสียเปรียบ และจะก่อให้เกิดความ
เสียหายกับผู้บริโภค รัฐบาลสามารถใช้สิทธิยกเลิก
สัญญา แต่จะต้องอยู่บนข้อเท็จจริง

"ประเด็นไม่ใช่เรื่องของปริมาณสำรองไฟฟ้าจะ
ต้องดูว่า ทำไมต้องเป็นโรงไฟฟ้าบ้านกรูดและปอนอก
อีก เป็นสถานที่ ถูกเลือกให้สร้างโรงไฟฟ้าทั้งสอง
แห่ง" นายแก้วสร กล่าว

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

29

MATICHON INFORMATION CENTER		Subject Heading : 44401043	
Date : 24 มิ.ย. 2544	Page : 1/12	Source : ข่าวสด	No :
Keyword			

จาตุรนต์ย้ายปีใหม่จบ ธ.ค.เปิดเวทีถกใหญ่ ทั้งบ่อนอก-หินกรูด

'จาตุรนต์' เรียกประชุมอีกรอบ
เร่งยุติโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้ง 2 แห่ง
ที่ประจวบฯ เผยเตรียมพิจารณาเพิ่ม
เดิมเรื่องกำลังผลิตไฟฟ้าสำรอง ที่จะ
เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวัน
ที่ 3 ธ.ค. ระหว่าง □ อ่านต่อหน้า 12

● โรงไฟฟ้า □ ต่อจากหน้า 1

กลุ่มคัดค้าน นักวิชาการด้านพลังงาน และหน่วยงานรัฐ
รวมทั้งข้อสรุป 'ไอเอ' เท็จของโรงไฟฟ้า กับผลศึกษา
ของทีมนักตรวจสอบกระทรวงวิทย์ ที่ขัดแย้งกันเอง กำหนด
ให้เสร็จสิ้นไม่เกิน 2 สัปดาห์ ก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมอีก
ครั้ง เพื่อหารือชี้ขาดสร้างหรือไม่สร้างโครงการออลว
คาตร์เรื่องภายในเดือนธ.ค.

เมื่อเวลา 10.30 น. ที่ทำเนียบรัฐบาล นายจาตุรนต์
ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแล
งานด้านพลังงาน เป็นประธานการประชุมเรื่องโครงการ
ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก และหินกรูด
จ.ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้เวลาประชุมกว่า 2 ชั่วโมง
และภายหลังการประชุมนายจาตุรนต์ให้สัมภาษณ์ว่า รัฐบาล
จะพิจารณาประเด็นเพิ่มเติมอีก 2 เรื่อง คือ 1.การ
ผลิตกำลังไฟฟ้าสำรอง ที่ทางกลุ่มคัดค้านโครงการต้อง
การให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการ
ด้านพลังงาน กับหน่วยงานราชการ โดยจะจัดให้มีการ
หารือเรื่องนี้ในวันที่ 3 ธ.ค. จะเริ่มจากประเด็นของฝ่าย
คัดค้านเป็นหลัก ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร และจะมี
หน่วยงานราชการมาแลกเปลี่ยนความเห็นว่าจะทำไม่จึง
พยายามให้การให้พลังงานไฟฟ้าในอนาคตเช่นนั้น และมีความ
เหมาะสมอย่างไร 1, 12

นายจาตุรนต์ กล่าวต่อว่า 2.เรื่องการวิเคราะห์ผล
กระทบสิ่งแวดล้อม ที่ก่อนหน้านี้มีการรับรองรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรืออีไอเอ ไปแล้ว
แต่ทางกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
ส่งผู้ตรวจราชการกระทรวงไปศึกษาอีกครั้ง จึงต้องรอดู
ว่ากระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ จะยึดถือผลการศึกษานับใด
โดยมอบหมายให้นายสนธยา คุณปลื้ม รมว.วิทยา
ศาสตร์ฯ เป็นผู้รับผิดชอบข้อสรุป และมีกำหนดระยะเวลา
ให้เสร็จภายใน 2 สัปดาห์ ก่อนนำเข้าสู่เสนอที่ประชุม
อีกครั้ง

ผู้สื่อข่าวถามว่า แสดงว่าต้องพิจารณาผลการศึกษาอีไอเอ
ใหม่อีกใช้หรือไม่ รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าว
ว่า ไม่ได้เริ่มใหม่ แต่เมื่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ส่งผู้
ตรวจราชการไปศึกษา และมีความเห็นแตกต่างกัน ที่
ประชุมจึงเห็นว่าต้องให้ได้ข้อสรุปเป็นการภายในเสีย
ก่อน และจะนำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อกำหนดว่าโครงการ
ก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่ง จะสร้างได้หรือไม่ คาด
ว่าทั้งหมดนี้จะได้ข้อสรุปภายในเดือนธ.ค. ส่วนข้อเสนอ
ให้เปลี่ยนการใช้พลังงานจากถ่านหินมาเป็นก๊าซธรรมชาติ
ชาตินั้น ตามสัญญาที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
(กฟผ.) ทำไว้กับบริษัทเอกชนไม่สามารถทำได้
เรื่องนี้อยู่ที่การตัดสินใจของเอกชน หากเอกชนไม่
เปลี่ยนก็ไม่สามารถเปลี่ยนได้ แต่เรายังไม่ได้ลงรายละเอียด
เรื่องนี้มากนัก เพียงพูดคุยกันในประเด็นว่า
โครงการนี้จะเดินหน้าต่อไปหรือไม่

ด้านนายสนธยา กล่าวว่า ที่ประชุมมอบหมายให้ตน
ไปดูแลเรื่องการหาข้อสรุประหว่างผลการศึกษาอีไอเอ
และผลการศึกษาของผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
โดยรายงานของผู้ตรวจฯ ไม่ใช่การศึกษาอีไอเอ
แต่เป็นการศึกษาข้อเท็จจริง ว่าความสมบูรณ์ของการ
ศึกษาที่ผ่านมาเป็นอย่างไร จะออกมาในรูปของบทวิ
เคราะห์ และบทสัมภาษณ์ที่ได้รับจากประชาชน และทีม
นักวิชาการที่ลงพื้นที่ คือไปจะพิจารณาว่าข้อมูลของการ
ศึกษาทั้ง 2 ฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างไร โดยจะ
เชิญผู้เชี่ยวชาญของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
(สน.) กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มาตอบคำถามในประเด็น
ที่มีอยู่ในผลการศึกษาคณะผู้ตรวจฯ เช่น ผลกระทบ
ต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่ออาชีพ ทั้งในเรื่องการ
เพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ คาดว่าจะดำเนินการเสร็จ
สิ้นภายใน 1 สัปดาห์

- EJA
7/12/2544

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

27 4

MATICHON INFORMATION CENTER	Subject Heading : 44395548
Date : 20 พ.ย. 2544 Page : 4	Source : ไทยโพสต์ No :
Keyword	

‘พิทักษ์’ประกาศิตเลื่อนบ่อนอก-หินกรด

อุตสาหกรรม • “พิทักษ์” ยื้อสร้าง “บ่อนอก-หินกรด” สุดฤทธิ์ เติร์ม 4
 ลังเลื่อนโครงการทันที หากผลการศึกษายังมีปริมาณไฟฟ้าสำ
 รองสูง โดยยกเลิกเศรษฐกิจตกต่ำมาเป็นข้ออ้างทบทวนโครงการ ด้าน
 กอล์ฟเพาเวอร์ฯ แม้ท่าขอค่าชดเชยเสียโอกาส หากเลื่อนโครงการ
 ออกไปอีก 1 ปี

นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์
 รองนายกรัฐมนตรี กำกับดูแลโย
 บายด้านพลังงาน เปิดเผยว่า ต้อง
 การให้มีการเลื่อนระยะเวลาการ
 ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน 2 แห่ง ที่
 จ.ประจวบคีรีขันธ์ ออกไปอีก โดย
 สันให้มีการทบทวนการสำรองไฟ
 ฟ้าใหม่ เนื่องจากมีข้อมูลชี้ว่ากำลัง
 ผลิตไฟฟ้าสำรองอาจจะไม่ได้อัด
 ตั้วลงจริง ดังนั้นหากเลื่อนโครง
 การโรงไฟฟ้าบ่อนอกและโรงไฟฟ้า

หินกรดออกไป เนื่องจากการจัดทำ
 แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (Power
 Development Plan-PDP 2001)
 ที่ กฟผ.ใช้อยู่ในปัจจุบันอาจไม่สอด
 คล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทาง
 เศรษฐกิจที่ทางสภาพัฒนบทยก
 ว่าจะขยายตัวลดลง

รองนายกฯ กล่าวอีกว่า ดั่ง
 นั้นตนจึงได้สั่งการให้คณะกรรมการ
 การพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟ
 ฟ้าที่มี ดร.เทียนฉาย จงศิริเพียร

เป็นประธาน ไปศึกษาข้อมูลอีกครั้ง
 เพื่อนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการ
 การนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.)
 ในวันที่ 26 พ.ย. เพื่อพิจารณาประ
 กอบการตัดสินใจ

ทั้งนี้ หากผลการศึกษาลง
 ออกมาว่า กำลังการผลิตไฟฟ้าสำ
 รองยังคงมีจำนวนอัตรารสูง ก็ควร
 จะมีการเลื่อนระยะเวลาการก่อสร้าง
 โรงไฟฟ้าออกไปอีก ซึ่งจะทำให้
 รัฐบาลมีเวลาในการตัดสินใจเกี่ยว
 กับโรงไฟฟ้าถ่านหินอย่างรอบคอบ
 ยิ่งขึ้น

“นอกจากนี้ รัฐบาลยังมี
 โครงการที่จะรณรงค์เกี่ยวกับการ
 อนุรักษ์พลังงานและการส่งเสริม
 การใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งจะมี
 ผลต่อปริมาณไฟสำรองที่มีอยู่ ทำ
 ให้รัฐบาลต้องคิดอย่างรอบคอบ
 และการประชุมกับ กฟผ. เป็นเพียง
 การหารือเรื่องไฟฟ้าสำรองเท่านั้น
 ไม่ได้มีประเด็นเกี่ยวกับการตัดสินใจ
 ว่าจะสร้างหรือไม่สร้างโรงไฟฟ้าทั้ง
 2 แห่ง” นายพิทักษ์กล่าว

จากข้อมูลของสำนักงาน
 นโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.)
 ระบุถึงแผน PDP 2001 ของ
 กฟผ.ที่ชี้ให้เห็นกำลังการผลิตไฟฟ้า
 สำรองในช่วงปี 2548-2550 ว่าจะ
 มีปัญหา หากไม่มีการสร้างโรงไฟ
 ฟ้าถ่านหินที่บ่อนอก ที่มีขนาด
 กำลังการผลิตประมาณ 700 เมกะ

วัตต์ ดำเนินการโดยบริษัท กอล์ฟ
 เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ส่วน
 โรงไฟฟ้าหินกรดมีกำลังการผลิต
 1,500 เมกะวัตต์ ดำเนินการโดย
 บริษัท ยูเนียน พาวเวอร์ ดีเวล
 ลอปเม้นท์ จำกัด และโรงไฟฟ้าบี
 แอลซีพี กำลังการผลิต 1,400 เม
 กะวัตต์ ของบริษัท บีแอลซีพี เพา
 เวอร์ จำกัด จะส่งผลให้กำลังการ
 ผลิตไฟฟ้าสำรองต่ำสุดของประ
 เทศในปี 2548 ลดลงจาก 18.28%
 เหลือ 16.58% ในปี 2549 จะลดลง
 เหลือ 5.83% และในปี 2550 จะ
 ลดลงเหลือเพียง 2.35% เท่านั้น

นายสารัตถ์ รัตนาวะดี
 กรรมการผู้จัดการ บริษัท กอล์ฟ
 เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด กล่าว
 ว่า การเลื่อนระยะเวลาการก่อสร้าง
 โรงไฟฟ้าบ่อนอกออกไป จาก
 แผนเดิมที่ต้องเข้าสู่ระบบในปี
 2548 รัฐบาลสามารถให้ กฟผ.มา
 เปรียบเทียบกับบริษัทได้ และเลื่อนได้อีก
 ประมาณไม่เกิน 1 ปี แต่จะต้อง
 ตกกลงในเรื่องการชดเชยค่าเสีย
 โอกาสให้กับบริษัท เพราะกรณีตั้ง
 กล่าวเป็นกรณีที่รัฐบาลต้องการชะ
 ลงการก่อสร้างเอง และการเลื่อน
 การก่อสร้างออกไป จะส่งผลกระทบ
 ทำให้ประชาชนต้องจ่ายค่าไฟ
 ฟ้าเพิ่ม เนื่องจาก กฟผ. ต้องนำค่า
 ชดเชยดังกล่าวไปรวมไว้ในค่าเอฟ
 ดี.

จุฬาลงกรณ์

MATICHON INFORMATION CENTER	Subject Heading : 44425098
Date : 13 S.ศ. 2544	Page : 3
	Source : เดลินิวส์ No : (หน้า 7)
Keyword	

ไดโนเสาร์-หินกรูดไม่ยุติรอสถาปนาหน้า

3 ที่ทำเนียบรัฐบาล วันที่ 11 ธ.ค. เวลา 14.30 น. มีการจัดสัมมนาเรื่อง "การพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าและกำลังผลิตสำรองของระบบไฟฟ้า" เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเอกชนและโรงไฟฟ้าหินกรูด โดยมี นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีนายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พร้อมคณาธิการ ตัวแทนประชาชนและสื่อมวลชน ร่วมสัมมนากว่า 70 คน ทั้งนี้หัวข้อที่มีการถกเถียงกันมากคือการเพิ่มปริมาณสำรองไฟฟ้า โดยฝ่ายรัฐบาลเห็นว่าต้องมีการเพิ่มปริมาณสำรองไฟฟ้าให้ไม่ต่ำกว่า 30% เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและปริมาณการใช้ไฟฟ้า แต่ตัวแทนประชาชนแสดงความเห็นคัดค้านโดยยกเหตุผลในเรื่องความสูงเสียดของสภาพแวดล้อม อย่างไรก็ตาม หลังจากการสัมมนา กว่า 3 ชั่วโมง ก็ไม่สามารถหาข้อยุติได้ ทำให้ต้องมีการเลื่อนการฟังความเห็นไปเป็นวันที่ 18 ธ.ค. อีกครั้งหนึ่ง

นายจาตุรนต์ กล่าวว่า ตนจะพยายามให้เรื่องนี้ได้ข้อยุติภายในปีนี้ ซึ่งในวันที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้จริงต้องมีการนัดประชุมอีกครั้งในสัปดาห์หน้า อย่างไรก็ตาม ตนก็มีคำคอบอยู่ในใจแล้วว่า จะดำเนินการอย่างไรกับโครงการนี้ เพียงแต่ต้องการฟังความเห็นจากทุกฝ่ายให้ครบก่อน.

- พล.ร.อ. (ก.ร.) 19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2/4

MATCHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :	
Date : 29 ก.ย. 254	Page : 9	Source : ไทยรัฐ	No : (หน้า)
Keyword			

ผ่านก้านก้านหัวชนฝาทำ สพช.พะอึกพะอน

ไฟฟ้าป้อนนอก-หินกรูดที่กดจับ

รัฐบาลยอมเสียหน้า เลื่อนสรุปโครงการ โรงไฟฟ้าป้อนนอก-หินกรูดส่งเจบิต เหตุปัญหา คัดค้านยังไม่รู้หมู่บ้านหรือจำทำจะจบไม่ลง ขณะแกนนำชาวบ้านฝ่ายต่อต้านยังค้านถึงที่สุด ไม่สนข้ออ้าง กฟผ. หรือหลักวิชาการใดๆทั้งสิ้น

ผู้สื่อข่าวรายงานการจัดสัมมนาแผนยุทธศาสตร์ พลังงานของประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ที่โรงแรมเอเชีย

โดยมีนายจาตุรนต์ ฉายแสง, รมต.สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะกำกับดูแล กิจการพลังงาน เป็นประธาน ปรากฏว่ามีชาวบ้านจากประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 200 คน ได้เดินทางมาปักหลักประท้วงการสัมมนาอยู่หน้าโรงแรม เพื่อคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าป้อนนอก ของบริษัทกัลฟ์เอิเล็คทริก เพาเวอร์ จำกัด และโรงไฟฟ้าหินกรูด ของบริษัทยูนิย่น ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด และยืนยัน ต้องการให้รัฐบาลทบทวนรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เนื่องจากกระทบ ต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะแนวปะการังแถบชายฝั่ง ต.ป้อนอก และ แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลที่ ต.หินกรูด โดยเฉพาะปัญหาที่เกรงว่าจะมีอันตราย ต่อปลาดาว

ด้านนายจาตุรนต์กล่าวว่า ขณะนี้รัฐบาลได้พิจารณาว่าความจำเป็น ในการศึกษารายละเอียดโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าป้อนอก และโรงไฟฟ้า หินกรูด ทำให้อาจยังไม่สามารถตัดสินใจได้ทันที โดยล่าสุดรัฐบาลได้ชี้แจง ไปยังธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเศญี่ปุ่นหรือเจบิต

แล้วว่า ต้องเลื่อนส่งคำขอและผลสรุปออกไปอีกจากเดิมที่กำหนดจัดส่งภายใน สิ้นเดือนนี้ โดยขอเลื่อนออกไปปลายเดือน ต.ล.

"กรณีที่ชาวบ้านได้ยื่นหนังสือแจ้งเจตจำนงไม่เห็นด้วยที่จะให้รัฐ ดำเนินการโครงการโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่ง รัฐบาลเองมีนโยบายชัดเจนไปแล้ว ว่า หากดำเนินการโครงการใดๆที่มีผลต่อส่วนรวมจะต้องเปิดรับฟังความ คิดเห็นจากมวลชนอย่างรอบคอบ แม้ว่าโครงการดังกล่าวรัฐบาลได้เข้าไป ศึกษาโครงการในเบื้องต้นแล้ว แต่ยังไม่ได้เข้าไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งรัฐบาลไม่ได้ละเลยความคิดเห็นของประชาชน เพียงแต่ไม่ได้ต้องการพูดคุย และหาข้อสรุปทันที แต่ขณะนี้รัฐบาลกำลังเปรียบเทียบผลดีและผลเสีย โดย ต้องศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง"

ม.ล.ชนะพันธ์ กฤดากร รองผู้ว่าการนโยบายและแผน การไฟฟ้า ฝายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงแผนการใช้พลังงาน ไทยประเทศระยะยาวให้มีเสถียรภาพ เห็นว่าการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงใน การสร้างโรงไฟฟ้า จะมีราคาค่าไฟฟ้าที่ถูกแน่นอน เพราะถ่านหินมีต้นทุน ที่ต่ำกว่าพลังงานที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงถึงเท่าตัว ส่วนของผล กระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม เชื่อว่าในทางเทคนิคการก่อสร้างสามารถที่ จะใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อผลิตออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายชาติ พิชาลัย ผู้อำนวยการกองไฟฟ้า สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) กล่าวว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการใช้ถ่านหิน เนื่องจากพบว่ามีการประเมินตัวเลขในช่วงปี 2549 การผลิต ไฟฟ้าสำรองจะอยู่ที่ระดับ 15% หากไม่มีโรงไฟฟ้าป้อนอกและหินกรูด ขึ้นมาได้ทันที กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองอยู่ 6% ซึ่งถือว่าเป็นอัตราสำรองที่มีความเสี่ยงต่อประเทศ ส่วนกรณีที่เกรงกันว่า การใช้ถ่านหินจะเป็นปัญหาต่อ สภาวะแวดล้อม เรื่องนี้สามารถแก้ไขได้โดยในการเพิ่มประสิทธิภาพของ ตัวโรงไฟฟ้า ที่มีการควบคุมระบบการผลิตไฟฟ้า กำหนดค่าซัลเฟอร์ไดออกไซด์ไม่เกิน 2%.

9/25/49

11A 4

15

2

10/25/49

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสิริวันท์ กลิ่นละมุน เกิดวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2517 ที่จังหวัดนครราชสีมา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนบุญวัฒนา จากนั้นเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีที่สาขา วิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2539 และ วิชาเอกทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2544 จากนั้นเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสารสนเทศเมื่อพ.ศ. 2544 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งนักวิชาการประชาสัมพันธ์ กรมชลประทาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย